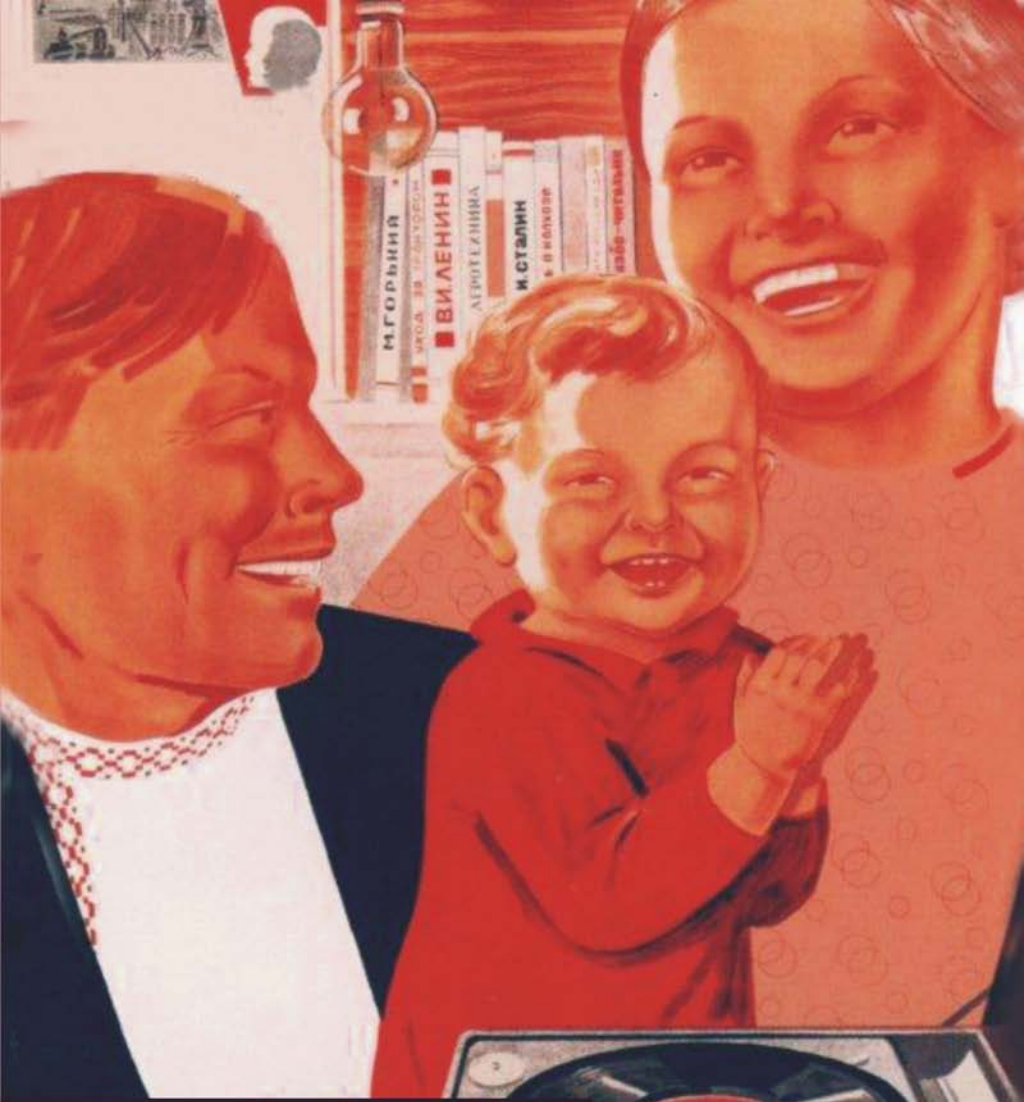

DORU POP

O TELENOVELĂ SOCIALISTĂ

CARTEA ROMÂNEASCĂ

O telenovelă socialistă

© 2013 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Ilustrația copertei: Doru Pop, după un afiș de propagandă sovietică (cca 1953)
Foto autor: Mihaela Ursa

www.cartearomaneasca.ro

Editura CARTEA ROMÂNEASCĂ
București, Calea Victoriei nr. 115, sect. I

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României :

POP, DORU

O telenovelă socialistă / Doru Pop. – București : Cartea Românească, 2013

ISBN print : 978-973-23-3000-5
ISBN ePub: 978-973-46-3570-2
ISBN PDF : 978-973-46-3571-9

821.135.1-31

Printed in ROMANIA

DORU POP

O TELENOVELĂ SOCIALISTĂ

roman

CARTEA ROMÂNEASCĂ
2013

Către copilul meu

Dragă, dacă voi muri anul acesta, te rog să publici manuscrisul pe care ți-l trimit. Știu că am mai vorbit despre asta și că m-ai tot ironizat că îl vei publica sub semnătura ta, că va fi biletul tău spre celebritate. Foarte bine. În fond îți scriu aceste *Amintiri din copilărie* ca pe o mărturisire și ca pe un cadou. Dacă nu am fost tatăl pe care ți l-ai dorit, e numai vina mea. Nu-mi amintesc cum se purta tatăl meu cu mine. Scriu pentru a recupera ce se mai poate recupera, pentru a reface comportamente absente, pentru a rememora emoții pierdute. Nu știu dacă mă ducea în spate sau dacă m-a învățat să merg cu bicicleta. Nu știu dacă îmi spunea că mă iubește și habar n-am dacă m-a bătut vreodată.

În ce te privește, dacă am greșit, și sigur ți-am greșit, atunci te rog să mă ierți. Doar atât am putut să fac. În rest, am învățat ce înseamnă să fii tată din mers, în timp ce reluam toate greșelile pe care alții le-au făcut cu mine. Dacă am fost părăsit, am părăsit și eu. Dacă am fost ignorat, am ignorat și eu. Atunci când am fost batjocorit, mi-am bătut și eu joc. Când am fost lovit, am dat și eu din mâini și picioare. De fapt, nu facem altceva decât să reluăm mecanismul devorator al durerii. Atâta durere câtă primim, atâta durere dăm înapoi lumii. Finu' Rebeleș mă ciocănește în cap cu încheietura degetului arătător: „E bine așa? Nu e bine!". Aș vrea să îi dau și eu în cap, dar nu ajung la căpățâna lui mare.

M-am născut prea repede și dintr-o îndârjire. Sau dintr-o motivație cu totul greșită. Ori dintr-o eroare umană. Cred că nici

nu trebuia să mă nasc, de fapt. Nici nu trebuia să supraviețuiesc. Nu trebuia să exist.

Am venit pe lume pentru că mama a pornit la drum în timpul marilor inundații din ’70. În anul acela a plouat timp de câteva săptămâni întruna. Apele reușiseră să o blocheze pe maică-mea, iar o Salvare o dusese cu forța la maternitatea din Baia Mare. Era pornită să îi facă o vizită inopinată tatălui meu. „Știam că are o curvă și că de-aia nu vine acasă”, mi-a mărturisit. Oricum, cotele apelor au tot crescut, până când, de frică sau de nervi, mama s-a oprit într-o gară, de unde a fost luată pe sus și apoi a intrat forțat în travaliu, la singurul spital care nu luase apă. Tata lucra pe nu știu ce șantier din zonă. Construia vesel socialismul. Așa se face că pe buletinul meu, în locul unde se spune unde m-am născut, scrie Maramureș. Dar ce nu scrie este că m-am născut prematur. În timp ce organele de partid și de stat erau ocupate cu evaluarea pagubelor provocate de furia apelor, iar Tovarășul și Tovarășa umblau cu cizme de cauciuc prin județ, mama mă scotea pe lume. „Erai cât o sticlă de bere”, zice ea. „Nu spuneai nimic, nici măcar nu strigai. Te uitai doar în jur și ți se mișcau ochii în cap ca la extratereștrii din filme”, mai spune. „Nici măcar n-ai plâns.” „Am plâns după aia, nu?!”, am întrebat-o cu răutate. Nu catadicsește să-mi răspundă. „Nici n-am crezut că vei supraviețui. Credeam că o să pierd și sarcina asta. Că mai avusesem o fetiță înainte de tine. Și ea a murit la naștere.”

Next on Dallas, serialul continuă. Victoria, Victoria Principal, Pamela, e însărcinată. Va aduce sarcina ei liniștea celor două familii care se dușmănesc?!

După ce apele s-au retras, mama s-a întors la Oradea, cu mine împachetat frumos, în scutece de bumbac, fierte în clor. Pe vremea aia locuiam împreună cu familia surorii mai mari a mamei: Nașa Sanda. Era ca o mamă și pentru mine, dar și pentru maică-mea. Era mama mamei mele. Trăiam patru adulți și trei copii în două încăperi. Dintre cei trei copii, pe doi, adică pe mine și văru-meu, ne chema la fel. Doru. Era un caz tipic de creativitate antroponimică.

„Pe ăsta cum îl cheamă?", ar fi întrebat văru-meu când m-au adus acasă. „Doru", i-au zis. El i-a privit neîncrezător și le-a zis disprețuitor, în timp ce ieșea afară la joacă. „Ăsta nu-i Doru, că e Bobică." Și așa mi-a rămas numele mult timp.

Când s-au căsătorit ai mei, la un an după ce m-am născut, probabil din pricina apelor ce distruseseră mai multe orașe din nordul Transilvaniei, sau pentru că nu erau hotărâți dacă vor rămâne sau nu împreună, ne-am mutat în orașul de baștină al lui tata, Carei. Acolo cei mai mulți membri ai familiei vorbeau ungurește și nu puteau să zică Bobică, prin urmare mi-au zis Bobi, ca personajului din Dallas, fratele mai bun, capitalistul cu suflet mare, eroul pozitiv al imperialismului, din serialul care făcea ravagii în imaginarul tovărășesc. Copiii de pe stradă îmi cântau plini de aplomb, cu mare admirație: „Iț ă uan ciu fri, Pamela vrea copii, Iț ă sfri for fai, Hai Bobi ce mai stai!". Am suferit cumplit la moartea lui Bobby, pentru că simțeam că îmi pierd autoritatea în fața puștilor cu care mă jucam, dar Bobby a înviat din morți. Am suferit mai puțin când a murit tata. Dar pe el nu l-a mai înviat nimeni. Între timp problemele lui Bobby s-au complicat și au devenit imposibil de urmărit. Trebuiau trăite.

Next on Dallas, serialul continuă. Pe Bobby, Patrick Duffy, îl dușmănește fratele lui. Dar Bobby este blând și bun, iar bunătatea lui va păstra echilibrul întregii familii!

Așa am copilărit liniștit la Carei, până la nouă ani, sub numele de Bobi, când ne-am întors la Oradea, și mi-am schimbat iarăși numele. Deveneam, din nou, Doru. Pe când am ajuns la Oradea murise deja J.R. Dar între timp murise și John Lennon, iar văru-meu crescuse și el, pentru că îi murise și lui tatăl. Pentru că n-am vrut să-mi zică nimeni Bobică, am căzut de acord că eu voi fi Doru mic, iar el va fi Doru mare, asta pentru cei din jur, între noi eu eram „John" și el era „Paul", după Beatleși. Mama s-a recăsătorit la vreo trei-patru ani, așa că n-am mai plecat de la Oradea decât verile, când îmi vizitam obligatoriu bunicii, pe Tătica și pe Mămica,

pe care îi iubeam dumnezeiește. Când Tătica a murit și el, nu m-am mai dus la Carei.

Next on Dallas, serialul continuă. Cine l-a ucis pe Jeiar? Larry Hagman, adică J.R., este mort și nu vom ști niciodată cine l-a ucis. Dar J.R. este nemuritor și se va întoarce de dincolo de mormânt!

M-am făcut băiat mare, licean cu fantezii de mare scriitor, care n-a scris nicio carte. Apoi, în septembrie 1988, am fost încorporat în armată și dus în nordul Moldovei, pentru „satisfacerea" stagiului militar. „O să te faci bărbat", mi-a zis taică-meu vitreg, în timp ce-mi punea valiza de lemn pe treptele trenului Iași-Timișoara, cunoscut și sub numele de „Foamea". După cinci luni de școală de gradați, am fost mutat în cazarma din vechea cetate a Aradului, mai aproape de casă. Iarna aceea a venit și Revoluția, care nu m-a prins în Arad, pentru că fusesem admis la facultate. N-am devenit bărbat. Am pierdut, însă, mai mulți bărbați pe drum. Fusesem tanchist, iar pe tanchiști i-au scos primii pe stradă și tot pe ei i-au împușcat primii. Pe unul dintre acești tanchiști îl împușcaseră chiar pe locul pe care ar fi trebuit să stau eu. Dar eu fugisem iarăși, fentasem destinul, eram deja student și căutam bărbăția în altă parte.

Asta am făcut în toți acești patruzeci de ani. Am căutat pretutindeni bărbăția. Am încercat să aflu ce înseamnă să fii bărbat și am eșuat de fiecare dată. Am pierdut tată, bunic, tată vitreg, unchi, veri și prieteni. Dar bărbăția nu am găsit-o. Și tu vei întâlni falși bărbați în viață. Îți scriu această scrisoare cu speranța că ea te va ajuta, măcar pe tine, să descoperi adevărata bărbăție. Pentru că vor fi mulți în jurul tău care se cred bărbați. Unii mai bărbați ca alții. Prea puțini autentici. Prea mulți falși.

Next on Dallas, serialul nu mai continuă. Nici televizorul nu mai funcționa, decât două ore pe zi, iar serialul n-a mai fost difuzat.

Totul a început ca o scrisoare pe care aș fi vrut să pot și eu să i-o scriu tatălui meu. Aceasta trebuia să fie o scrisoare care să nu înceapă cu propoziția: „Dragă tată, nu mi-e frică de tine", ci cu propoziția: „Dragă tată, mi-e foarte dor de tine. Aș fi vrut să-ți reproșez că ai metode învechite de educație, să-ți contest autoritatea

și să nu vorbesc cu tine, de nervi. Dar acum am patruzeci de ani. Din aceștia, jumătate i-am trăit în comunism, jumătate în capitalism. Am fost, după cum spune finu' Rebeleș, *cu curu' în două luntri.* Cu un picior într-o lume și cu altul în altă lume. Am văzut cum se prăbușește un sistem care ne spunea în fiecare zi că este veșnic, că, dincolo de el, ne încurajau din ecranul televizorului, nu e decât viitorul. Acum nici capitalismul nu se simte prea bine, iar faptul că cealaltă jumătate de viață mi-am petrecut-o în cealaltă iluzie a lumii acesteia mă îndreptățește să îți dau sfaturi așa, ca de la un iepure șchiop, călare pe jumătate de om mort. Din cauză că nu știu prea bine cine sunt. Dragă tată, ce bine ar fi fost să fii aici să îmi spui cine erai. Poate, în felul ăsta, aș fi știut mai bine cine ar fi trebuit să fiu. Poate în felul ăsta aș fi aflat și altceva despre viață decât că nimic nu este veșnic pe lume, că nimeni și nimic nu este pentru totdeauna, că totul trece, că totul se schimbă".

„Nimic nu se schimbă, pe lumea asta", spune finu' Rebeleș. Are dreptate, doar reluăm destine tragice, reconstruim iarăși și iarăși aceleași scene care ne-au făcut să suferim, căutăm cu disperare recompensa durerii. Durerea devine singura certitudine într-o lume lipsită de noimă. Și, dacă viața n-are nicio noimă, atunci trebuie noi să îi dăm sens, să îi atribuim o însemnătate oarecare, să o încărcăm cu semnificații, oricât ar fi de insuportabile.

Și, pentru că tatăl meu adevărat nu mi-a dat niciun sfat, nici nu mi-a lăsat nimic scris, am constatat că nu am de la el nimic. Așa că, în loc de scrisoare, am început să caut disperat ceva despre care știam că era al lui, numai al lui, și că mi l-ar fi lăsat mie. Povestea aceasta se datorează unei agende pierdute. Pentru că, de la tata, nu mai am nimic în afară de această agendă, pe care o păstrez și astăzi, cu notițele lui de la școala de subingineri, cu scrisul lui îngrijit și pedant, cu fișe despre tehnologia materialelor și despre protecția muncii. Agenda asta am căutat-o ani de zile, am încercat să dau de ea ca și când ar fi fost un manuscris secret. Am vrut să o smulg din mâna Bunicului meu când a murit și am mers la înmormântarea unchiului meu numai pentru a o găsi.

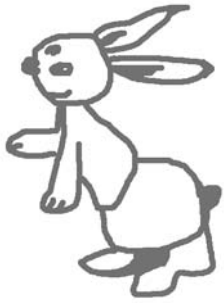

Numai că, după ce printr-un miracol am găsit-o, am descoperit că tot ce mi-a transmis tata au fost niște desene cu iepurași.

Iepuri schițați, compuși dintr-un cap rotund, urechi alungite și un corp disproporționat. Iepuri și note despre modul cum „în tehnologia fabricării oricăror produse se impune în mod obligatoriu executarea operațiilor aferente într-o succesiune bine determinată, prestabilită, până se ajunge la transformarea lor din materii prime, materiale și semifabricate, în produse finite, proces în care trec printr-o serie de schimbări ale formei și dimensiunilor, ale compoziției chimice și proprietăților fizico-mecanice, ale aspectului exterior, ale structurii și manifestărilor". Mi-am amintit că în vremea aceea, pe la sfârșitul anilor '70, tata creștea iepuri. Mâncam adeseori carne de iepure, pentru că „lui taică-tău îi plăcea iepurele, mai ales tocăniță, fiartă în vin", zicea mama, dar mie carnea de iepure îmi provoacă greață. Singurul lucru bun din iepurii ăia e norocul pe care, se pare, îl am tocmai de-atunci. „Mâncai căcat de iepure ca pe bobițele de ciocolată, de-aia ești așa de norocos", îmi amintesc cum râdea finu' Rebeleș de mine. Pentru că, se pare, atunci când nu mă găseau prin curte, mergeau și mă scoteau direct din cușca iepurilor. Mai târziu l-am descoperit pe Bugs Bunny și mi-am amintit de ce îmi plăceau iepurii. Pentru că trăiau fără să le pese de faptul că vor deveni friptură.

Oricum ar fi fost cu iepurii, agenda aceea a devenit cartea asta. În ea am adunat tot felul de notițe, fotografii, povești despre oameni, amintiri și gânduri răzlețe. Poate te întrebi de ce totul începe din luna martie? Pentru că acolo se opresc însemnările lui tata. Martie 1975.

Capitolul I. Martie 1975

Lasă comuniștii în pace!

Cum trece timpul

„Tătică?! Cum măsurăm timpul?". Dacă cineva stăpânea timpul, atunci acela era Bunicul. În sufrageria mare aveam un ceas imens, cu pendul și cu un cuc enervant, care la fiecare oră ieșea și zbiera cucu-cucu, de atâtea ori de câte ore indica arătătorul cel gros. Limba cucului era roșie, stridentă și obraznică. Iar când se făcea miezul zilei, sau miezul nopții, cucul devenea de-a dreptul isteric. Altfel, la fiecare jumătate de oră se auzea un bângănit metalic. Așteptam cu nerăbdare acel bângănit. Dar cel mai mult așteptam sfârșitul de săptămână, când, cu sfințenie, trebuiau trase brațele ceasului, formate din două conuri de brad, sculptate foarte realist din lemn de stejar. „De ce tragi de brațe în sus, Tătică? Timpul nu trece înainte și înapoi? Trece în sus și în jos? Nu trece dinspre linia cu ora 12 spre linia cu ora 6?". Bunicul zâmbește, ridică încet contrabalanțele și-mi spune că timpul e o unitate de măsură. „Da?! Și ce cântărim cu el?" După el cântărim tristețea și fericirea, îmi spune. Îmi explică și că timpul nu are dimensiuni fixe. Că nu trece dinspre un punct spre altul în mod constant și continuu.

Mai întâi n-am înțeles. Dar apoi am învățat cum e cu timpul. Că uneori avem impresia că timpul nu mai trece, pentru că durerea este atât de mare încât secundele devin ore, iar orele devin săptămâni. În timp ce, atunci când suntem fericiți, orele trec ca secundele, iar săptămânile se duc ca orele. Când eram copil, singur

acasă, așteptând ca mama să se întoarcă de la serviciu, mi se părea că orele acelea nu vor mai trece niciodată. Acum mi se pare că anul trecut a fost doar ieri, că ieri a fost secunda de dinainte. Toate trec. Și cele bune dispar, și cele rele se duc. Deopotrivă binele și răul sunt perisabile. Timpul se comprimă și se accelerează, după bunul lui plac, și nimic nu rămâne în urmă decât amintirea clipelor trecute, frânturi de memorie, bucăți de timp recuperat. „Toate trec, ș-alea bune, ș-alea rele", aud vocea finului Rebeleș în urechi. Și, simultan, aud scrâșnetul dinților lui tata. „Pentru că ăsta era defectul lui, scrâșnea din dinți, de nu puteam dormi uneori de el noaptea", spune mama, enervată de întrebările mele: „Cum era tata? Cum era tata?". Dar nu e decât scrâșnetul roților pe șosea.

Pe-aici trecea tata cu motocicleta. În spatele lui era mama, agățată de el cu disperare. „Aveam o Javă veche, pe care o tot desfăcea și o făcea la loc. Era toată ziua uns din cap până-n picioare cu vaselină. Mergeam cu Java aia peste tot. Din frigurile alea mă doare pe mine spatele", spune mama cu năduf. Cu ură. Mă uit la ceas, dar ceasul lui tata nu mai are limbi. Nu mai are nici măcar orele marcate pe cadranul suflat cu aur. E doar un mecanism care ticăie, în interior e viu, dar nu indică nimic, nu arată nimic, nu-mi spune nimic.

La fel ca și amintirea lui tata. Tot ce se mai vede din vechea marcă este „beda". Ar fi trebuit să fie „Pobeda". Victoria timpului împotriva oamenilor. Dar nu este decât „necaz", chinurile pe care timpul le generează în viețile noastre. Habar n-am de ce port ceasul ăsta stricat la mână. Poate pentru că încă ticăie, pentru că e încă în viață, după atâția ani. El va continua să trăiască și după ce eu nu voi mai fi. Industria sovietică este biruitoare, deși comunismul și-a dat obștescul sfârșit. Așa se întâmplă de cele mai multe ori. Viața o ia înaintea ideilor,

oricât de măreţe ar fi ele. În dimineaţa aceea, la crăpatul zorilor, a fost unul dintre puţinele momente când am simţit dureros că eram singur pe lume, numai eu şi gândurile mele, defazate unele faţă de altele. În urma mea rămăseseră toate imaginile trecutului, acel trecut despre care nu credeam că o să se mai termine vreodată.

Interludiu: Finul Rebeleş cântă

Treceee timpu', ca nebunu' şi mă treeec şi eeeeeu! După care râde. Ce?! Crezi că o să trăieşti toată viaţa?

Şoferul microbuzului conduce ca un nebun, accelerează şi frânează la fiecare kilometru. Maşina pe care am prins-o în ultimul minut din autogară e un hârb cu şaişpe locuri, care ar trebui să aibă numai opt, de fapt, cu scaunele tari, imposibil să dormi pe ele. Cu toate astea, în spate, doarme o ţigancă îmbrăcată în costumul ei tradiţional, înfiorător de înflorat pentru dimineaţa asta de martie îngheţat. Femeia sforăie, parcă mai intens la intrarea în localităţi. Şoferul conduce de parcă ar fi teleghidat prin intermediul anti-radarului de pe bord, la care se uită mereu. Acum tot drumul este plin de radare. Pe când trecea tata pe aici nu erau radare, nu erau atâtea maşini, îmi imaginez că erau numai el şi Skoda lui roşie şi decapotabilă, pe care o cumpărase cu banii obţinuţi după vânzarea Javei. „Nu avea nimeni maşină ca el", îmi povesteşte finul Rebeleş. „Îi plăceau motoarele, maşinile de orice fel. Repara tot timpul câte ceva. Şi motocicleta aia mi-o amintesc desfăcută pe o pătură, bucată cu bucată, şi-i ziceam, mă, Lica, dacă-ţi mai rămân ceva piese, fă-mi şi mie o Mobră!".

Am ştiut de la începutul acestui an că urma să fie anul peregrinărilor. Este luna martie. Merg la înmormântarea unchiului meu Aurel, fratele lui tata. Unchiu Lelu. El nu a murit, dar va muri. Pentru că şi tata a murit tot în martie. După treizeci de ani reveneam pentru prima oară în oraşul copilăriei, deşi în urmă cu trei decenii ştiam, eram convins, că nu mă voi întoarce niciodată acolo în viaţă. Credeam că voi muri înainte de a împlini patruzeci

de ani. Și tata murise înainte de a împlini patruzeci. De fapt înainte de a împlini treizeci și cinci. Acum eram pe drum și timpul începea iar să se dilate încet. Unchiul Aurel murea. Eu eram următorul. Eram următorul Aurel. Următorul bărbat din familie care stătea la coadă așteptând să moară. Era o regulă. „Stăm încolonați, în ordinea vârstei, ne-ndreptăm spre moarte", râde finu' Rebeleș. Acum moartea nu mai avea alți bărbați din familie să ceară, decât pe mine. Mă lipesc de geam și îmi văd umbra în parbriz. Sunt mai bătrân ca niciodată. Am trecut de patruzeci de ani. Am fire albe în barbă. Când eram copil și unchiu' Lelu îmi spunea: „Pulică frânaru', ia și tu o gură", și îmi dădea sticla de țuică, eu îl ascultam cuminte. Era înalt, frumos, cu părul blond ondulat, puțin prea cârlionțat pe lângă urechi, în șuvițe rebele, cu vârful sfidător ridicat spre cer. Sticla era mai mare decât mine, de fapt aproape cât mine, iar eu trăgeam cu dinții de dopul de plastic, turnat sub forma șurubului lui Arhimede. Sticla nu se deschidea, spre amuzamentul celor doi frați, pentru că tata în tot acest timp făcea poze cu aparatul „CMEHA", de care era atât de mândru. Mi-amintesc că Tătica i-a certat: „De ce vă bateți voi joc de săracu' copilu' ăsta? Lica, tu credeam că ești în stare, că numa' la atâta te duce capu', da' la tine Lelu, nu mă așteptam". „Nu-i băga în seamă", zicea Tătica. Amândoi frații, rușinați, terminau de râs, dar eu plângeam că îmi luau sticla de țuică, nu pentru că râdeau de mine.

Unchiu' Lelu nu a murit, dar cancerul de prostată a metastazat la oase și când tușa Márișka m-a sunat mi-a spus cu o voce gravă, ca atunci când era educatoarea mea și mă punea la colț: „Dacă vrei să vii să îl mai vezi, vino acum". Știam că va muri pentru că și Tătica a murit de cancer. La ficat. Tata nu a murit de cancer. Dar eu probabil că voi muri de cancer. Parbrizul, iluminat din când în când de farurile mașinilor care trec în contrasens, se transformă într-o oglindă în care îl văd pe copilul care eram, în bărbatul care nu sunt.

Merg la înmormântare nu pentru că aș fi fost foarte legat emoțional de unchiu' Lelu, deși, după moartea lui tata, el ar fi

trebuit să devină tutorele meu. Cel puțin legal. Dar nu ne-am mai văzut de aproape douăzeci de ani. Ne-am certat pe tema comunismului. Cine a fost sau n-a fost comunist. L-am jignit în modul cel mai meschin cu putință, iar el a tăcut, înghițind cuvintele mele ca pe niște medicamente amare. Acum mă duc la el acasă tot cu un scop meschin. Pentru că am nevoie de agenda lui tata. Vreau o cutie mică, în care sunt depozitate lucrurile lui tata. Acolo e verigheta confiscată de Mămica de pe degetul lui, înainte de a-l îngropa. Acolo sunt câteva fotografii vechi și o agendă, asta e tot ce mi-a mai rămas la el. Agenda aceea îmi trebuie mai mult ca orice. Sper să nu trebuiască să stau la înmormântare. Să iau agenda și să plec.

M-ai întrebat odată „Tata, tu ai plâns vreodată?". „De ce mă întrebi?". „Așa, că nu te-am văzut niciodată plângând!". „Mai bine să nu mă vezi plângând", ți-am spus, „pentru că atunci când mă vei vedea plângând, vei ști că s-a întâmplat ceva cumplit". Acum stau lângă sicriul unchiului meu și plâng. Lacrimile nu sunt pentru el, ci pentru taică-meu. La mormântul lui tata nu am plâns. Dar așa e viața. Aiurea. Când trebuie să plângi, nu poți. Când vrei să plângi, e prea târziu. Și când plângi, în sfârșit, nu ai de ce. Plângi ca prostu'. Mă despărțeam de tata lângă sicriul fratelui lui. Șuvoaie de neoprit. Lacrimi sărate, din acelea care ard obrazul. „Bre, pulică frânaru', mai încet cu scârțâitu'", îl auzeam pe unchiu' Lelu râzând, și „bre"-ul acela, pe care îl folosea cu toată lumea, care mă enerva mai tare decât disprețul din glasul lui, îmi era drag. „Tu ce crezi că a fost taică-tău?! Comunist a fost. Asta a fost!". Eu știam că tata fusese lider sindical, dar îmi imaginam că fusese un fel de erou al dreptății muncitorești. „Lasă comuniștii în pace", îmi zicea atunci când îl bombardam cu ideologia nemestecată a anti-comunismului, din anii de după Ceaușescu. Acum amândoi comuniștii mei sunt morți.

Înainte de a muri, unchiu' Lelu nu a avut nimic să-mi spună. Venisem atâția kilometri, bătusem atâta drum degeaba. Când l-am văzut întins pe patul de spital, m-am aplecat să îl îmbrățișez și

l-am întrebat dacă are nevoie de ceva. Eram numai noi doi în salon. Așteptam un răspuns adânc. Ceva care să mă facă să înțeleg sensul vieții. El nu a avut să-mi spună decât: „Adu-mi o *Gazeta Sporturilor*". M-am aplecat și mai tare spre el, pentru că am avut impresia că nu am înțeles ce vrea să zică. „*Gazeta Sporturilor*", mi-a șoptit gâfâind. „*Gazeta*?!", m-am gândit. Asta e tot?! Nici el, ca și tata, ca și bunicul, nu avea nimic să-mi transmită, nu era nimic ce puteam să duc mai departe, să-ți transmit și ție.

Plosca unchiului Lelu atârnă de-a lungul piciorului, plină de urină amestecată cu sânge. Vede că mă uit la ea și zâmbește. „Cu asta m-am obișnuit", zice. „Durerea din șold e greu de suportat." În ploscă mai picură un strop de sânge, în timp ce unchiul Lelu se întoarce pe o parte. Vreau să îl ajut, dar face un semn hotărât din mână că „nu", și din cap că „mă descurc". „Căpoși, au fost căpoși toți din neamul tău", spunea mama, de parcă ea n-ar fi fost cea mai încăpățânată ființă pe care am cunoscut-o vreodată. „Ar trebui să vină să-mi schimbe branula", râde, schimonosindu-se de durere. Vreau să-l corectez, nu e branulă, că e canulă, dar știu că știe, a stat ultimii ani mai mult prin spitale decât acasă.

Lecția adevărată avea să mi-o dea peste câteva ore, când ne-am întors de la spital acasă. Salvarea ne-a abandonat în fața scării blocului de pe strada Armatei Roșii. Locuiau la etajul trei și oasele îl dureau cumplit. Pe scări nu încăpeau decât doi oameni. Eram numai noi doi. Trebuia să urcăm mai bine de o sută de scări. Pas cu pas. Durere cu durere. Icnet cu icnet. Știam cât de mari sunt durerile lui pentru că văzusem scanarea făcută în spital, iar metastaza cancerului de la oase era extinsă dinspre bazin, până spre coloana vertebrală și femurul piciorului drept. Medicii au vrut să îl pună „pe morfină", dar el a refuzat. Acum eram numai noi doi. „Să nu chem pe cineva să ne ajute?", l-am întrebat. M-a refuzat demn, clătinând din cap. M-a apucat de umăr și am pornit urcușul. Durere cu durere. Treaptă cu treaptă. Simt secundele cum se dilată, cum clipele devin ore, minutele devin zile și orele, ani! Fără să îmi spună un cuvânt pășește pe câte o treaptă, ridicându-și

cu mâinile piciorul drept. Îi simțeam respirația pe obraz și corpul lui emana suferință. „Mai puteți?", îl întreb, pentru că, deși am patruzeci de ani, el niciodată nu mi-a dat voie să îl tutuiesc. Acum se împinge în mine să urcăm mai departe. Intimitatea nu se formează din cuvinte și nu apare din formule de politețe. Se cucerește. Cucerirea fiecărei trepte dura minute în șir. La etajul doi o vecină a ieșit cu un taburet de bucătărie, oferindu-i-l să se odihnească. A refuzat demn. Trebuia să ajungem acasă. Alte trepte. Alte dureri. Chin nesfârșit. Pe tâmpla lui se prelingeau stropi de sudoare, pe care îi vedeam fierbinți, aproape aburind. Mai departe. Mai chinuit. Când, după aproape o oră, am ajuns în fața apartamentului, am înțeles. Așa se încheie lecțiile de viață. Acum repetă după mine. Lecția numărul unu: „Se ia suferința. Se urcă treptele una câte una. Sperăm să fim înconjurați de cei dragi. Când ajungem la ultimul etaj ne așezăm și așteptăm moartea". Asta e tot? Cam asta e tot!

„De ce îți trebuie agenda asta atât de mult?", m-ai putea întreba, dacă ai fi aici. Mă întreabă, în schimb, tușa Márișka. Nu știu ce să-i zic. Pentru că îmi trebuie un scop în viață? Pentru că vrei să afli de ce ești pe lume. Numai că, uneori, nu mai vrei să afli de ce ești pe lume sau, atunci când afli, ai fi vrut să nu fi știut niciodată. Asta s-a întâmplat și cu mine când, ajuns la Bunica, pe jumătate senilă, pe jumătate nebună, în pragul celor aproape o sută de ani ai ei, între două vaiete și o elucubrație, mi-a povestit cum mama a venit la ea acasă și i-a spus „Mămică, sunt gravidă", „Dar ei nu erau căsătoriți, mă-nțelegi". Apoi iar se vaită, „Oi, ioi, ioi, ioi, ioi! Acuma io cu cine o să rămân, că Lelu e tot ce am mai scump pe lume", și iarăși îmi spune: „Taică-tău era căsătorit cu femeia aialaltă, da' pe aia o prinsese în pat cu altul și mi-a zis, 'Mămică, io pe asta n-o mai vreau', și-atunci a cunoscut-o pe maică-ta și maică-ta mi-a zis, 'Ce să fac, Mămică, că vreau să aibă un nume copilul ăsta', și i-am zis lui taică-tău, Dumnezeu să-l odihnească, ce să faci, Lica, trebuie să te căsătorești cu femeia asta și să o lași pe cealaltă și cealaltă a venit la noi acasă să facă actele

de divorț și taică-tău a început să o înjure, 'Fută-te dumnezo' de curvă', i-a zis, și Tătica i-a dat o palmă de i-au troscăit fălcile și i-a spus, 'Tu în casa mea să nu înjuri și fata asta o să doarmă în noaptea asta la noi' și taică-tău a plecat de-acasă, că nu mai vroia să o vadă, că se culcase cu altul și îi prinsese în pat pe amândoi și mie mi-a zis, 'Cum, Mămică, cum să mai trăiesc cu ea, când am văzut-o cu altul?', și fata își cerea iertare, că ea nu a vrut, că a greșit, da' nu aveam ce să îi mai fac, oi, ioi, ioi, ioi, ioi – acuma io, Bobică, ce să zic, că mult o mai trecut de-atunci. Să nu aibă nimeni de trăit ce-am trăit eu". Și, într-adevăr, Bunica văzuse multe, suferise fără margini, își îngropase un fiu în mormântul propriilor părinți, își condusese la groapă soțul și acum mergea sprijinită de brațul meu să își îngroape ultimul copil. Era mică și uscată. Mi-a luat mâna și mi-a băgat-o sub cămașa ei, mi-a lipit-o de stomac, și mi-a arătat umflătura de sub stern. „Asta e greutate, Bobică!".

Dar greutatea era a mea, pentru că stăteam la căpătâiul sicriului unchiului meu, așa cum stătuse și el la căpătâiul sicriului tatălui meu, iar vărul meu, Aurel, fiul lui, stătea lângă corpul lui neînsuflețit cum stătusem și eu lângă tata. Suflet lângă corp fără suflet, cum stătuse și Tătica lângă tata, suflând din greu, încercând să fie puternic. Și acum capela e rece, Bunica din când în când icnește, fără să spună niciun cuvânt, ca și când ea însăși ar fi fost gata să moară. Aburii care ies din gura ei sunt dureroși. Ca și aburii din pieptul lui Tătica.

Mi-e rușine. În tot acest timp eu nu eram acolo pentru înmormântare, ci pentru o agendă. Cu toată rușinea stau la pândă, aștept momentul potrivit. Pentru că în agenda aceasta îmi pusesem toate speranțele, ea urma să îmi spună cine eram eu, cine era tata. Îi pierdusem urmele când s-a făcut succesiunea după Bunicul, unde eu trebuia să îi țin locul lui tata, și prin urmare moșteneam jumi-juma cu unchiu' Lelu și cu Bunica. Dar atunci unchiu' Lelu a preluat biblioteca lui Tătica și, împreună cu ea, cutia cu ultimele obiecte pe care le găsiseră asupra lui tata, când l-au dus la autopsie și au vrut să constate cauza decesului, de parcă rana din artera

aortă nu era suficient de largă, suficient de mare pentru a-i scoate sufletul afară, să zboare.

Dulcea pasăre a libertății

Zburam. Pe vremea aia zburam. Eram liber ca o pasăre. Mergeam de acasă până la Școala 14 și pluteam pe deasupra trotuarului. Nu mi se întâmpla tot timpul, în mod ciudat zborul se producea numai atunci când aveam ore după-amiaza, pentru că, fiind prea mulți copii în clasele mici, datorită decretului 600, sau ce decret o mai fi fost ăla, nu existau destule săli de curs. Acum îmi dau seama că se întâmpla întotdeauna iarna, când noaptea venea aproape de ora patru după-amiaza. Picioarele mele nu mai atingeau pământul din momentul când ieșeam pe ușa blocului S5 și până când treceam de gardurile de hibiscus din fața școlii cubice, cu geamuri dreptunghiulare, cuprinsă printre blocuri identice. Nu zburam foarte sus, așa cum mi se întâmpla în vis, când mă înălțam deasupra cartierului Rogerius și vedeam până departe, până la vechea cetate și dincolo de ea, până aproape de venirea tătarilor și îl priveam în ochi pe Gingis Han, care zâmbea sardonic, și mă trezeam. Zborul meu diurn era oarecum planat, glisam deasupra solului, cam la jumătate de metru, dar zburam. Nu era o iluzie și nici nu era o formă de vis diurn, de fantazare. Nu era în imaginația mea. Era fizic, concret și real. Zburam. Știu asta pentru că nu zburam la comandă, nu puteam să mă înalț la ordin și nici nu puteam să mă forțez să zbor. Uneori se întâmpla, alteori nu se întâmpla, dar de cele mai multe ori avea de-a face cu faptul că strada trebuia să fie complet goală, pustie, fără lumini, fără oameni, fără mișcare. De-ndată ce ieșeam pe trotuar simțeam cum mi se ridică picioarele de pe pământ, cum trupul mi se îndreaptă în plan orizontal și cum încep să planez, încet, dar constant, spre școală. Totdeauna înainte. Întotdeauna la dus, niciodată la întors acasă. Nu aveam viteză mare, era ca o alunecare calmă pe deasupra pământului, care îmi dădea o imensă stare de bine și care mă făcea

să mă simt deosebit. De aceea, atunci când am văzut primul film cu Superman am bufnit în plâns și am ieșit din sala unde se făceau proiecțiile de videouri aduse pe furiș „de dincolo", deși nu mă puteam gândi la nimic altceva decât la întrebarea de ce purta Superman chiloții peste izmene și de ce avea nevoie de pelerina aceea de ploaie când ea nu făcea altceva decât să îl încurce la zbor. De atunci nu am mai zburat niciodată. Era în 1983 și tocmai aflasem că a murit Bunicul.

Mărul ispitei

După moartea lui Tătica ani de zile nu am visat în culori. De fapt, mult timp nici nu am visat nimic, ori pur și simplu nu-mi aminteam ceea ce visam. Mama zicea: „Când te trezești, nu te mai uita pe fereastră, de-aia nu-ți amintești ce visezi noaptea". Dar, chiar dacă nu mă uitam pe fereastră, tot nu-mi aminteam ce visam. Apoi am reînceput să visez alb-negru și visele erau ca niște desene animate de la începutul istoriei cinemaului. De aceea, într-o vreme, am vrut să mă fac artist.

Aveam cinci sau șase ani. Mama lucra în trei schimburi, mergea la serviciu seara și mă lăsa singur acasă. Rămas de capul meu, am descoperit un joc deosebit. Desenam pe tăblia din interiorul dulapului de haine. Când am epuizat tăbliile laterale, am scrijelit planșeul nefurniruit de pe fundul dulapului, dar desenatul mi-a dat ghes mai departe și am continuat să mâzgâlesc cu îndârjire, până când am acoperit și marginea patului, de unde am ajuns la peretele de sub geam. Din această frenezie a desenatului nu mă opream decât pentru a mânca mere. Într-o mână aveam un măr și în cealaltă creionul. Mâncam și desenam fără oprire, drept pentru care, atunci când la un moment dat mi-am scăpat mărul între dulap și calorifer, mi s-a părut firesc să mă bag după instrumentul pasiunii, coborându-mi capul între marginea recamierului și elementii de fontă, vopsiți în alb, niciodată încălziți complet. Tot coborând am prins mărul, dar deja eram în genunchi când

mi-am dat seama că eram prins cu capul între calorifer și dulap, unde am rămas captiv, ca o maimuțică prinsă cu mâna în interiorul cuștii, prizonieră a propriei lăcomii. Nu vrea să dea drumul bananei și nici nu mai poate să își extragă brațul din capcană. Am tot încercat să-mi extrag capul, dar spațiul era mult prea îngust, iar picioarele nu mai găseau un punct de sprijin înalt, ca să pot ieși pe deasupra, așa că am intrat în panică și am tras și mai tare, până când mi s-au înroșit urechile. Ceea ce m-a făcut să intru într-o panică absolută. O vreme am urlat, după aceea am adormit, apoi m-am trezit din nou și am zbierat iarăși. Tot așa, până când a venit mama. Eram ud de sus până jos, nu de urină, ci de lacrimi. De aceea nu suport merele. De aceea m-am lăsat de desenat, deși voiam să redesenez lumea, aidoma băiețelului cu creionul magic din desenele animate. Sau poate c-a fost tocmai blestemul băiețelului cu creionul magic din desenele animate, pentru că doream să redesenez lumea ca să fiu celebru, să mă cunoască toată planeta. Noroc că finul Rebeleș m-a instruit altfel.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre artă

„Bărbații sunt artiști ai pulii, cu ele pictează păsărici. Și ce e mai frumos pe lume decât o păsărică frumos pictată?!"

Nu știam ce să-i răspund. Poate de aceea m-am hotărât să fiu scriitor. Prima oară am vrut să devin „poet național", dacă universal nu se putea, și, dintr-un caiet „Dictando" vechi, în care mama scrisese câteva rețete de murături, mi-am făcut caiet de schițe și notițe poetice. Ani de zile am tot scris în agenda aia tot felul de prostii versificate, de la poezii patriotice, până la declarații de dragoste. Până când într-o zi am uitat-o în autobuzul 17, mașina cu care mergeam la școală și cu care ajungeam la cimitir, să ducem flori la mormântul nașului Dănel. Am fost convins că la un moment dat cineva va publica poeziile mele geniale sub propria semnătură, așa că ani de zile am tot citit presa culturală și am urmărit publicațiile de specialitate, gen Poșta Redacției, a lui Geo

Dumitrescu, din revista *Flacăra*, tot așteptând să apară versurile mele dispărute. Tot citind, am constatat că alții scriau versuri mai bune decât mine și m-am resemnat că poate cineva și-a făcut cornete de semințe din foile mele. Versurile nu au mai apărut, dar eu am rămas cu o spaimă de autor ratat și de-atunci n-am mai scris un rând de poezie, în viața mea. Poate m-au speriat și poveștile finului Rebeleș. Pentru că, seară de seară, atunci când mama lucra în schimbul de noapte, îmi spunea povești aiuritoare. „Spune-mi o poveste adevărată, finule!", îi ceream, și el îmi zicea ceva care suna cam așa:

Interludiu de basm: Povestea lui Făt-Frumos

Când mama era plecată la lucru, în schimbul trei, finul Rebeleș stătea cu mine pentru că mi-era frică de singurătate. Mă punea în pat, mă învelea și îi ziceam: Finule, spune-mi o poveste! O poveste adevărată?, mă întreba. Daaa, normal, răspundeam inocent. Bine, atunci îți spun povestea lui Făt-Frumos!

Când mama lui Făt-Frumos era gravidă cu Făt. Îl întrerupeam: Era Făt-Frumos! Ba nu era încă, abia mai târziu și-a luat numele de Frumos, după tatăl lui, care avea numele de familie Frumos, și i-a spus soției lui „Du-te să feți frumos", dar ea nu a fătat frumos, pentru că s-a enervat pe taică-său și l-a născut prematur pe acest Făt, încă Nefrumos, încă neformat. După care l-au pus într-un incubator, unde l-au ținut mai multe săptămâni, până când, din Făt urât și diform, s-a transformat în ceea ce trebuia să fie. Adică Făt-Frumos!, strigam eu.

Finul continua imperturbabil. Fătul nu avea amintiri nici cu incubatorul, nici cu nașterea, știa numai că mama lui nu îl făcuse frumos și, mai ales, că refuzase să îl alăpteze. Ceea ce îl făcea să urle mult. Mai târziu, Făt-Frumos a aflat că mama lui nici nu era căsătorită cu taică-su când l-a născut, pentru că pe certificatul lui de naștere erau două nume de familie diferite. Acum înțelegi de ce Făt-Frumos nu știa prea bine dacă era doar Făt, sau era și Frumos?! Mă rog, din această confuzie, au ieșit o mulțime de

căpcăuni. De fapt căpcăunii lui Făt-Frumos erau mai degrabă niște gărgăuni, pentru că existau mai mult în capul lui decât în realitate. Din păcate căpcăunii, indiferent dacă sunt adevărați sau nu, te pun la tot felul de încercări, pentru a-ți testa puterile, sau pentru a-ți arăta cât ești de jigărit. Oricum, pe măsură ce creșteau puterile lui Făt-Frumos, au început să sporească și încercările lui.

La început, în loc de sabie, Făt-Frumos avea două pistoale de plastic și o cheie de apartament legată cu un șiret negru. Pe care nu o ținea atârnată de gât, ci legată de tocul pistoalelor, să nu se piardă. Când se simțea bine cânta: „În Baia-Mare m-am născut, pe șeaua unui cal, din brațe mama m-a pierdut, căci se grăbea la bal. O, Suzana, sunt Doru cel vestit! Pistoale, pușcă și lasou și-n lume am pornit! Așa e viața de cauboi, când mergi pe cal călare, când dai un pumn și pică doi și oasele te doare. O, Suzana, sunt Doru cel vestit! Pistoale, pușcă și lasou și-n lume am pornit!”.

Noapte bună, dragi copii!

Capitolul II. Aprilie 1975

Ce gust are și cum miroase socialismul?

Treisprezece, unamienouăsuteoptzecișitrei

Treisprezece ani e cu adevărat o vârstă fatidică. În vara lui ’83 viața mea avea să se schimbe. A fost prima bolgie de care îmi amintesc. Eram în vizită la Carei, în casa bunicilor, unde copilărisem și unde acum asistam neputincios la chinurile lui Tătica, fost cantor la Biserica ortodoxă, care se zbătea între viață și moarte. Cancer la ficat, aveam să aflu peste ani, dar atunci nu-l vedeam decât pe omul pe care îl respectam și îl prețuiam cel mai mult pe lume, pe omul a cărui imagine în mintea mea era legată de tronul de cantor, aflat în strana de deasupra pronaosului, populat la rândul lui cu o suită de tablouri, ca niște benzi desenate, ce reprezentau fiecare câte o „patimă” a lui Isus. De acolo, din scaunul imens, sculptat în lemn și suflat în aur, decolorat în timp, conducea cântările din biserică aidoma unui arhanghel plutind prin ceruri. Acum se lupta cu durerea ca un animal și striga: „Lăsați-mă să mă diugluiesc!” și își vărsa ficații într-o găleată de tablă, vopsită vișiniu, aflată imediat lângă pat. Îngerul lui nu era ca îngerul lui Iacob. Era un înger negru care îl îngenunchia lângă găleata de tablă. Lângă zoaiele alea am stat cuminte până când, într-un moment de luciditate, m-a chemat la el și mi-a spus: „E ceva ce trebuie să știi. Dar n-ai cum să înțelegi până n-o să ai optsprezece ani. O să-ți spun la opșpe ani”. N-a mai apucat să îmi spună nimic. Înainte de acel Crăciun a murit. Tot ce mi-a

lăsat a fost o „Psaltire", legată în piele neagră, cu o cruce imensă și aurită pe copertă, și cu o dedicație simplă, care se începea și se sfârșea așa: „Carei, 1983".

Ani de zile n-am reușit să trec peste durerea aceea a lui, peste jeturile verzi care îi sfâșiau trupul și sufletul, peste gemetele cumplite, peste strigătul fără margini în care ne implora să îl ucidem „ca pe un șobolan". L-am învinovățit pe Dumnezeu pentru suferința lui Tătica și tot atunci am început să vorbesc cu Dumnezeul omorâtor de oameni. „Cine te crezi", l-am apostrofat pe ucigașul celor dragi ai mei. „De ce l-ai luat pe el?". Dar cel Atotputernic nu mi-a răspuns. Nici Bunicul nu mi-a spus niciodată nimic. Omul care l-a slujit pe Dumnezeu toată viața, din ziua când a făcut Teologia greco-catolică, până în ziua când a fost arestat și ținut în detenție la mănăstire, împreună cu alți preoți în devenire, unde și-a distrus meniscul, care, numai pentru a-l cânta pe Dumnezeu, a acceptat umilința de a se reîntoarce în propria lui biserică, devenită acum biserică ortodoxă, care și-a dus pe ascuns scaunul preoțesc în strana de la etaj, la cătas, cum îi zicea, care și-ar fi asumat orice rol ar fi fost, fie și numai acela de clopotar, doar să rămână în biserica lui, nu mi-a spus niciodată că nu mai avea unghii la picioare, că rotula îi fusese spartă cu ranga. El doar șchiopăta. Nu putea călca pe piciorul drept. Avea un baston cu mâner sculptat, cu un cap de leu, cu gura larg deschisă. Și acum leul își vărsa mațele într-un lighean de tablă zincată. Iar eu am învățat să îl urăsc pe Dumnezeu mai mult decât l-a slăvit el vreodată. L-am urât mai mult decât atunci când tata a murit și bunicul a stat în picioare lângă fiul lui și l-a prohodit. Pentru că nu i-a dat timp să mă învețe ceea ce voia să mă învețe. Din cauza Lui, pentru că mi l-a luat, nu am aflat nimic, niciodată.

„Spuneți-mi despre Bunicul", am rugat-o pe tușa Márișka, în timp ce molfăiam la pomană carne de vită fiartă, luată direct de pe os. „Și lui Tătica îi plăceau costițele, așa cum îți plac și ție. Îi aduceam, pe ascuns la spital. O să ne vadă domnu' doctor și-o să vă certe, i-am spus, dar el mi-a zâmbit fără să-mi răspundă și a

continuat să muște cu poftă din costițele afumate, din acelea din care Mămica nu-i făcea, pentru că îl ținea la regim. Cartofi fierți și ceaiuri medicinale".” În timp ce o ascultam, mă uitam la mâinile mele și mi-am dat seama că degetele mari mi se mișcau involuntar.

Acum înțeleg că nu aveam dreptate când spuneam că Bunicul nu m-a învățat nimic, niciodată. M-a învățat să controlez timpul. Avea un obicei care, atunci când eram copil, mi se părea ciudat. Stătea în fotoliul lui de teracotă, cu mâinile împreunate în poală. Nemișcat. Ore în șir. Doar degetele mari i se mișcau. Înainte și înapoi. Înapoi și înainte. Eu, de pe scăunelul mic de teracotă, care nu se încălzea niciodată, îi urmăream mișcările. „Uite, dă mâinile încoace.” Cu mâinile lui mari îmi cuprindea degetele și mi le punea unele peste altele, apoi mi le împreuna. „Acuma ia vezi. Uite, degetele mari ți-au rămas libere. Se mișcă unul peste altul cum vrei tu. Du-te, vino. Înainte și-napoi.” „Și ce-i cu asta?”, îl priveam nedumerit. „Când degetul mare de la mâna dreaptă trece înainte peste cel de la mâna stângă, atunci dai timpul înainte. Vezi? Timpul trece mai repede și, dacă nu-ți place unde ești, îl miști înainte. Dacă dai invers, cu degetul mare spre burtă, atunci timpul trece înapoi, încetinește și poți să te bucuri de fiecare clipă pe care o trăiești. Timpul e la puterea degetelor tale.” Mă lua pe genunchii lui și, împreună, începeam să controlăm timpul. Iar timpul trecea încet, ca și când nu ar fi fost în mișcare. Tot el m-a învățat că și lunile anului sunt pe încheieturile mâinilor noastre. „Știi câte zile are luna aprilie?”, mă întreba. Clătinam din cap. „Poți afla. De pe noadele degetelor cu mâna poți să știi oricând câte zile au lunile anului. Începi să numeri de la primul nod al pumnului. Ianuarie e cu nod, are 31 de zile. Februarie e în scobitură, numai 28. Sau 29. Martie, e pe nod, deci... 31. Vezi, iulie și august sunt amândouă pe noduri, că ți se întâlnesc pumnii. „31”, exclamam eu. „Și tot așa, până la sfârșitul anului.” Tot așa până la sfârșitul timpului. Până la sfârșitul lumii. Totul e pe noadele de la mâinile noastre. Numai că, atunci când a murit, Bunicul nu și-a mai învârtit degetele mari. Cineva i le-a împreunat.

Să nu se mai joace cu timpul. Mă uit la degetele lui și-i aud vocea. „Uite-așa vei ști întotdeauna că ești om!" „De ce, pentru că omul stăpânește timpul?" „Nu, Bobică, pentru că are degetele mari libere!".

Numai în vara aceea, când pe Bunicul l-au dus cu Salvarea la spital, nu am mai putut ține timpul în loc. Am rămas singur în casa parohială imensă, împărțită acum în două, într-o parte stăteau popa ortodox, cu cele trei fete urâte ale lui, și în cealaltă bunicii, dar clădirea era atât de uriașă, încât în camera mare încăpeau două paturi mari, o sobă imensă cu o nișă pe care puteai sta ca într-un scaun și în care mă puteam pune numai cu aprobarea lui Tătica, o masă de douăsprezece persoane, televizorul, radioul cu lămpi și uneltele cu care Bunicul și Bunica făceau coroanele pentru morți. Dar casa bunicilor avea două camere, dintre care una fusese dormitorul din tinerețea lor, acum un fel de monument al trecutului, unde nu aveam voie să intru niciodată neînsoțit. Camera aceea avea un miros copleșitor de curățenie și camfor, totul era ordonat, patul era aranjat zilnic într-un anumit ritual, cu pătura de cămilă adusă de fina Rebeleș din Israel pusă cu fața închisă la culoare în sus în timpul săptămânii, și unde numai duminica Bunica întorcea pătura cu fața colorată spre geamuri. Acolo, în camera aceea, Mămica ținea cutia cu lucrurile lui Tata. Cel mai mult îmi plăcea să port ceasul Pobeda, cureaua moale de piele autentică îmi dădea o senzație plăcută și mă făcea să mă cred bărbat.

Singur fiind, m-am apropiat de ușa interzisă, care pentru prima oară avea cheia în gaura zăvorului, deci nu trebuia să o fur din sertarul de taină al Bunicii. Am intrat în cameră, știind că fac un lucru cumplit, că voi fi pedepsit pentru impietatea mea, dar nu mă puteam abține. O vreme am stat pierdut, inhalând mirosul sălciu, apoi m-am așezat pe marginea patului, imaginându-mi cum ar fi fost dacă aș fi fost singur pe lume, pe-atunci jocul meu favorit. Apoi am început să scotocesc, iar în sertarul „fiocului" din partea stângă a patului am găsit o mulțime de fotografii, multe neștiute de mine, cele mai multe cu Bunicul, înalt, zâmbitor,

îmbrăcat în cămașă albă descheiată larg la gât, și Bunica lângă el, de două ori mai mică, dar de zece ori mai energică, o mică pastilă de femeie, a cărei frumusețe devenea și mai țipătoare lângă uriașul bărbat care o ținea amuzat de după umăr. Flora Flora, pentru că așa o chema pe bunica, alintată Florica de cei apropiați, avea un aer relaxat și tandru pe care nu i-l văzusem niciodată. Eu nu cunoșteam decât varianta ei punitivă. În partea dreaptă era un dulăpior identic, pe tăblia căruia nu erau decât niște bibelouri prăfuite, dar acolo, în sertar, am găsit primele imagini pornografice din viața mea. În sertar, într-o cutie de carton, era un set complet de cărți de poker, pe reversul cărora erau femei dezbrăcate, pozând în ipostaze lascive. Pe măsură ce treceai de la numerele mici înspre valorile mai mari, figurile femeilor deveneau tot mai lubrice, iar postúrile lor deveneau tot mai aţâţătoare. Dar n-am putut să mă delectez prea mult cu nou-descoperita comoară, pentru că am auzit vocea bunicii la poartă, așa că am țâșnit afară din cameră, cu toate cărțile strânse în poală, neavând timp să le mai pun la loc. Singurul adăpost părea veceul din curtea casei, o cabină de lemn, cândva îngrijită și vopsită mereu în alb primăvara, acum lăsată de izbelițe. După boala bunicului, veceul se umpluse de viermi albi, mici și agitați, care colcăiau într-o magmă albicioasă, care schimba consistența putrefacției. Acolo m-am ascuns cu prada mea ilicită și o vreme am tot amestecat cărțile, la început din curiozitate, apoi cu disperare și în cele din urmă plin de ură.

Prima mea masturbare s-a produs instantaneu când am ajuns la dama de pică, privind ciorapii negri prinși numai în jartiere pe lina pulpelor, cu ochii negri arzându-mi creierul, cu cârlionții negri agățându-se de inima mea, dar cu pubisul blond, încadrat de elasticul jartierei de dantelă, în timp ce sămânța mea albă și dureroasă curgea peste larvele care se învârteau flămânde în bazinul de fecale.

Bunicul meu, Tarzan

„Alți bunici au povești cu război, tu de ce nu ai?”, l-am întrebat, perfid, pe Tătica „Tu n-ai fost la război?”, pentru că știam că fusese în război, fie și numai pentru că tata se născuse în 1940, iar el deja nu mai era lângă Mămica în poze, iar când unchiul Lelu s-a născut, cinci ani mai târziu, era iarăși în fotografii. „Nu toți bunicii au mers la război?”. „Ba da, Bobică”, mi-a zâmbit, „numai că eu am fost în alt fel de război. În unul în care aveam puști de lemn și făceam deminarea cea mai ieftină pentru armata germană”. Mă uit la el întrebător. Își pune mâinile la urechi și pășește cu piciorul stâng înainte, târându-și piciorul drept după el.

Feriur, așa îi ziceau Bunicului șvabii din Căpleni și mi se părea că e un fel de titlu nobiliar sau un nume de înger protector, cel care te ferește, te păzește în mod absolut de toate relele. Dar mi-era și frică de numele ăsta pentru că Bunica, atunci cînd se enerva zbiera: „Hogy a Franz egye meg” (Naiba să te ia!), iar Franz era numele lui Bunicul. Dacă „Franțul” era Diavolul, atunci Bunicul cine era?

Mai târziu am aflat că pe Bunicul îl chema Francisc. *Feriur*, domnul Feri. „Ce nume e ăsta, Feri?”, îl întrebam în timp ce pedalam spre casa de la vie. Bunicul râdea. De foarte puține ori l-am văzut râzând. Trecând pe lângă un stâlp de lemn, pentru înaltă tensiune, se oprește și mă pune să citesc. „Ce scrie?”. „A se feri de foc!”, silabisesc. „Nuuu”, zice el cu puternic accent ardelenesc: „Așé Feri, dé foc.” Adică dă-i foc! Râde iarăși. Nu râdea decât de el însuși și de propriul trecut. Bunicul se îmbrăca mereu în negru, cu hainele care îi rămăseseră din vremea când era preot greco-catolic. Nu mi s-a plâns niciodată. Uneori exclama, culmea injuriei din gura lui: „Iezușmariam”. Nici nu am știut vreodată că ajunsese într-un lagăr de concentrare, că fusese preot în biserica unde astăzi era cântăreț, nu mi-a povestit nimic, niciodată n-am bănuit nimic, până când nu am văzut pe tabla din piatră a ctitorilor numele lui: „Papp Francisc, preot, ctitor”.

Dormeam împreună la amiază în imensul pat din sufragerie, dar eu nu aveam chef de somn și mă tot zgâiam la obiectele din jur. „Nu te mai foi", îmi spunea, dar mie îmi plăcea mai mult decât să mă foiesc, să-l aud spunând „nu te foi". Îmi frecam picioarele unul de altul, ca un greiere cu sindromul deficitului de atenție. Pe peretele de lângă pat era un tablou, de fapt o tapiserie uriașă, cu niște îngerași, un fel de *putti* meschini și răutăcioși, cu care mă identificam, în fiecare zi cu altul. Văzând că nu adorm, Bunicul ciocănea cu degetul în tăblia patului și eu credeam că vine unul dintre îngerașii aceia „ai dracului". „Cine-i", întrebam eu. Iar Tătica răspundea: „Bău-Bău!", apoi iar bătea în tăblia de la pat, dar nu-mi era frică, pentru că știam că e el, doar așteptam bătăile acelea ale lui Bau-Bau, ca să pot adormi liniștit, vegheat de îngerii obraznici din peretarul de deasupra patului și de alungarea fricilor de către Tătica.

Bunicul mă ducea la înmormântări, pe post de sprijinitor de prapori, iar eu mă uitam cu admirație la buzele lui în timp ce intona: „Veșnicăăă pomenireeeaaa luuuuui, veșnicăăă pomenireeeaaa luuuuui!", iar vocea aceasta se suprapunea peste strigătul omului maimuță, Tarzan. Pentru mine Tătica era Tarzan. Nu numai că arăta ca Johnny Weissmüller, cu părul dat pe spate, cu umerii lați, cu privirea pătrunzătoare, dar avea și o voce copleșitoare, pe care o folosea cu mare grijă. Nu ridica niciodată glasul la nimeni. Numai în cazuri rare. Mereu îmi doream în secret să strige și el la cineva, pentru că eram convins că lumea aștepta comanda lui, la fel cum armata de sălbăticiuni se mobiliza la strigătul lui Tarzan. De aceea, când îmi amintesc de el, mi-l amintesc strigând ca Tarzan, omul crescut de maimuțe. Apa, maimuțele, strigătul. Istoria omenirii.

Înainte de a ne duce la biserică, mergeam împreună la baia comunală, aflată chiar la capătul străzii Doina, unde locuiam. Baia era ca un mausoleu al curățeniei, un templu de marmură verde, cu coloane romane, iar Tătica avea acolo întotdeauna rezervată o sală, o încăpere unde, scufundată în podea, era o

piscină cu apă caldă, în stil roman. Ne dezbrăcam la chiloți și coboram cele trei scări, el sprijinindu-se de umărul meu. Se săpunea, apoi îmi dădea mie săpunul, și stăteam acolo minute lungi, în apa caldă. După care ne îmbrăcam și ne duceam la biserică. După slujbă ne întorceam acasă, el pornea televizorul alb-negru exact în momentul când începea serialul *Tarzan*. Iar după ce se termina serialul, Tătica pornea radioul cu diode, o cutie imensă de lemn pe care erau trecute toate capitalele tuturor țărilor din lume și, împreună cu el, mă apropiam de obiectul iluminat galben-portocaliu, ascultând voci de la mii de kilometri depărtare. Cel mai mult îmi plăcea melodia emisiunii pe care o asculta mereu și mereu, „taaananananananananananaaaa", care semăna cu strigătul de luptă al lui Tarzan, „ăăăăaaaăăăăhhăăăănnn!". Așa că stăteam cuminte și ascultam cuvinte de neînțeles, despre comunism și despre câte și mai câte, dar mintea mea era în jungla unde Tarzan se lupta cu fiarele savanei. Iar Tătica era mai puternic chiar și decât Tarzan. Cu Tătica nu-mi era frică de nimic.

De ce miroase socialismul a castraveți

Mi-era foarte frică de fulgere, pentru că știam de la Bunica despre mama ei, străbunica mea, că a murit lovită de fulger chiar pe calea ferată. Se senilizase și aștepta mereu să treacă un tren, același tren care îi luase în toamna lui '40 să îi ducă la muncă forțată în Germania, dar care nu mai trecea niciodată pe-acolo, mai ales că linia ferată fusese dezafectată în urmă cu mulți ani, la venirea puterii sovietice. După ani, tot acolo, pe linia de tren blestemată, își va opri bicicleta și stră-nepotul ei, fiul celei de-a doua fete, sora bunicii, și va fi trăznit și el. Dar pe-atunci nu știam asta, drept urmare, ori de câte ori mergeam cu bicicletele peste linia de tren, Bunicul se oprea respectuos în fața crucii Sfântului Andrei, ne dădeam jos de pe Tohanurile noastre negre, și așteptam în fața șinelor câteva secunde bune înainte de a porni din nou la drum, spre „casa de la vie", unde mergeam regulat, în fiecare după-amiază.

Acolo era atelierul lui, locul unde el refăcea din hârtie creponată tot ceea ce făcuse Bunul Dumnezeu din scuipat și pământ. Pe masa mare din bucătărie Bunicul întindea coli de hârtie creponată, ce mi se păreau nesfârșite, peste care desena cu un șablon de oțel frunze de felurite plante, pe care apoi le decupa cu o foarfecă uriașă, câte trei-patru topuri de-odată. După ce stivuia ordonat frunzărișul artificial, lua bucăți de sârmă galvanizată, pe care tot el le tăia cu o altă foarfecă imensă, special creată pentru tăierea sârmei, și realiza tulpinile frunzetului, împletindu-le pe fiecare cu fire subțiri, decupate din altă hârtie creponată, tot verde, dar mai deschisă la culoare. Apoi ungea cu aracet toate tulpinile, pe care le suprapunea unele după altele, cu o mare viteză, peste frunze, transformându-le de data asta în frunze cu tije, și pe toate le lăsa să se usuce la soare. Dar cel mai palpitant moment era acela în care scotea din cămară bucăți imense de ceară, pe care le topea într-un lighean, pe sobă. Eu aduceam frunzele, iar el le scufunda încet, una câte una, în lichidul fierbinte, făcându-le să arate mai adevărate decât frunzele cele mai autentice din pădure. Eram atât de încântat de aceste procedee, că stăteam gură cască lângă vailingul cu ceară topită, așteptând ca din mâinile lui Tătica să iasă întreaga Natură, reprodusă mult mai bine decât putuse Creatorul să o facă.

De atunci amintirile mele despre Bunicul miros întotdeauna a castraveți. Cornișoni proaspeți. Mirosul cojilor de castravete crud face trecutul de neoprit. Fac salată de castraveți și mă umplu de emoție. Cuțitul alunecă pe carnea cornișonilor și îl văd pe Bunicul cum îi culegea din grădina din spatele casei din Căpleni. Ei stăteau cuminți, ca niște nepoței pe mușamaua mesei mari, până când Bunicul îi spăla într-un canceu emailat și își clătea cuțitul cu apa din vas, ca să alunece mai bine pe pielea rugoasă a legumelor. În casa aceea mobilată cu strictul necesar am simțit prima oară gustul bunăstării. Pentru că Binele are gustul lui, cum de neuitat este și gustul Răului. „Casa de la vie" era atât de spartană, că nu puteai să te împiedici de niciun obiect. O masă de lemn, fără învelitoare, două taburete, o sobă metalică și un

credenț verde, dar în mintea mea locul acela era la fel de frumos mobilat ca Raiul, dacă Raiul ar fi fost o încăpere, sau ca palatul celui mai bogat rege de pe pământ. Stăteam pe un scăunel de lemn cu trei picioare, făcut tot de Bunicul, iar el, pe măsură ce tăia cojile de pe câte un castravete, mi le punea, una câte una, pe frunte. După care tăia alt castravete și își făcea lui însuși o mască. Și camera se umplea de mirosul bunăstării.

Poate de aceea nu am niciun fel de nostalgii gustative din comerțul socialist. Nu-mi plăceau „Eugeniile" și nici ciocolata „ROM", mă îngrețoșau „pufarinii", iar „pufuleții" mă scârbeau cumplit, mai ales că se lipeau de cerul gurii și se transformau într-o pastă tare, de neînghițit. Nici măcar felia de pâine cu parizer nu mă mai emoționează, deși mama îmi făcea parizer de pui trecut prin făină și prin ou și mi-l dădea drept șnițel vienez, un deliciu în perioada de sărăcie acută de la începutul anilor '80. Sigur, mă gândesc cu mare plăcere la feliile de pâine unsă cu șmalț, de fapt untură de gâscă, și la feliile mari de roșii pe care mi le pregătea Mămica, înainte de a ieși la joacă, și fără de care nici nu îmi dădea voie să îmbrac harnașamentul de război; în timpul săptămânii soldat roman, cu scut, cu sabie, cu armură, iar la sfârșit de săptămână „cauboi", cu pistoale, capse și nelipsita pălărie, făcută din carton vopsit în negru, scufundat în ceară de Tătica, pentru a-i conferi rezistență maximă. Nu-mi plăceau nici bananele. După o vreme, când nu s-au mai găsit banane în comerțul socialist, am descoperit că pasta de dinți „Cristal", cu aroma acelui fruct exotic, este gustoasă și dacă o înghiți, nu numai dacă o freci pe dinți. Într-o după-amiază am început să o mănânc pe pâine, iar până spre seară mi s-a făcut rău. Gustul scârbos al comunismului îmi este egal pe limbă cu gustul pâinii unse cu pastă de dinți cu aromă de banane.

Am o singură amintire ce-mi stă agățată de papile, foarte vie, acută și dureros de imposibil de regăsit. De fapt, această amintire gustativă este însoțită de o alta, olfactivă. Nu mai găsesc niciunde bomboanele de gheață și mașinuțele cu parfum care veneau cu

ele. Pe drum spre casa de la vie, Bunicul se oprea la un magazin care arăta ca un lăcaș misterios și tainic, imposibil de localizat în timp, cu obloane grele la geamuri, mereu vopsite proaspăt cu bronz, cu jaluzele de lemn care coborau și urcau automat pe două șine laterale, și o ușă de intrare care, atunci când o deschideai, trăgea după sine un mecanism cu clopoțel și imediat apărea nenea Bubala, îmbrăcat cu un halat albastru-gri impecabil de curat, apretat și asortat cu cămașa. Spre deosebire de alți vânzători din comerțul socialist, Nenea Bubala vorbea mereu cu mine, întrebându-mă de școală, ce citesc, ce-mi place să fac, dar mai ales ce mai face Mămica. Același nene Bubala care, la ieșire, îmi punea în mână un cub ca de gheață, dar dulce, și o mașinuță de plastic transparent, plină de lavandă, pe care le făcea chiar el, în bucătărioara din spatele magazinului. Acum magazinul e închis, nenea Bubala nu mă mai întreabă nimic, iar eu știu că nu îl chema așa, că de fapt el îmi spunea mie, de fapt mă îndemna: „Bubala, Bubala". „Ce faci, Bobi?!". „Citesc, citesc", aș vrea să îi răspund. „Știu și limbi străine", pentru că tot el mă interoga, în română, maghiară și germană, ce cuvinte noi mai cunosc, plescăind mulțumit la fiecare cuvânt nou învățat. „Câte limbi știi, atâția oameni ești!", îmi zicea de fiecare dată, iar Bunicul zâmbea aprobator. Același lucru mă învăța și el.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre agricultură

Finul, care avea tot felul de poezii pline de înțelepciune în programul lui de divertisment, dacă nu era de acord cu tine, rostea cu mare importanță, ca și când ar fi fost un mare secret: *Să nu vinzi niciodată castraveți grădinarului.*

Amintirile, dulci nimicuri

După ce a murit Bunicul, în iarna friguroasă a lui '83, chiar înainte de Crăciun, după ce s-a terminat înmormântarea, Bunica m-a chemat de-o parte și m-a întrebat: „Ce vrei să ai ca amintire

de la Tătica?”. Eu nu voiam decât un singur lucru. Acordeonul. Bunica m-a privit uimită. „De când știi tu să cânți la acordeon?”. Eu nu știam să cânt la acordeon. Nici măcar nu aveam ureche muzicală, cum aveau ceilalți bărbați din familie. „Nu, dar îmi trebuie acordeonul!”. Mămica m-a privit ca atunci când mi-am băgat boabe de fasole în nas și mi-a spus „Al tău să fie”. Nu-mi trebuia pentru că aș fi știut să-l folosesc, ci pentru că eram convins că ascunde un secret.

Era într-o vară târzie, cu mai mulți ani înainte. Stăteam amândoi, eu și Tătica, pe băncuța aflată în curtea din spatele casei, sub vița-de-vie care ne înconjura ca un baldachin din *O mie și una de nopți*. Tătica îmi construia, din biscuiți și miere, un castel. Ungea cu grijă fiecare perete al biscuitelui, apoi mi-l dădea cu mare atenție și îmi arăta unde să îl așez, evident pregătind piesa în detaliu, astfel încât aceasta să meargă exact acolo unde trebuia – pe un meterez, pe un turn, pe un contrafort. Castelul nostru se înălța, albinele roiau după mirosul de miere, iar Bunicul zâmbea când eu înghițeam, ca un căpcăun hămesit, materialele de construcție. Oricum, știam că după ce castelul va fi gata, îl vom devora amândoi, minunatul edificiu se dizolva cu socată, devenind repede parte a trecutului. În ziua aceea, după ce ne umflaserăm burțile cu biscuiți și cu ambrozia concoctată de Mămica în imense borcane colorate cu lămâi, soc și zahăr caramel, Bunicul a scos din cutie acordeonul și a început să cânte calm o muzică ce mie mi se părea

ireală, despre care am aflat, după mulți ani, că erau linii melodice din cançonete ungurești. Spre înserat, Tătica a așezat acordeonul în cutia lui, mi-a pus o mână pe umăr, și mi-a zâmbit, în timp ce bătea cu mâna în carcasa instrumentului: „Când n-o să mai fii copil, o să înțelegi". Credeam că în acordeon era ceva ce îmi va da voie să înțeleg adevărul lumii. Dar în cutia acordeonului nu era nimic altceva decât acordeonul. Am moștenit un instrument pe care nu puteam să-l folosesc. Pentru că adevărul lumii rămâne ascuns într-o cutie de acordeon. E ca un instrument la care nu știi să cânți. Nu poți să afli de la nimeni adevărul de-a gata, așa cum nici nu poți să convingi pe cineva de adevărul tău din cuvinte. Fiecare ar trebui să cânte cu instrumentul lui. Adevărul despre lumea aceasta nici măcar nu este întotdeauna același. Ca și instrumentele muzicale, el se schimbă împreună cu tipul de organ pe care îl folosim, cu care ne mișcăm printre oameni. Unii cântă din frunză, alții fluieră, unii pocnesc din degete, alții suflă în trombon. Ceea ce pentru mine are o imensă valoare, pentru altcineva sunt fleacuri, gunoaie, chestii de aruncat, zgomote fără noimă. Și invers, nimicurile mele pot părea simfonii de semnificații pentru cineva care a mai cântat cu acordeonul.

În fond, nu asta moștenim pe lume? Nimicuri, prostii, sticle colorate, praful adunat pe instrumente la care nu știm să cântăm. Cum și-au vândut indienii din America pământurile de vânătoare pe oglinjoare și mărgele sclipitoare, noi ne vindem viețile pentru mărunțișuri. Iar din trecut nu ne rămân moștenire decât fleacuri încărcate cu sentimente. Și gustul acestor fleacuri pe limbă sau în suflet.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș. Despre gusturi – parțial intraductibil

Finul, care amesteca mai mereu cele trei-patru limbi străine pe care le vorbea, și cele trei culturi în care nu fusese niciodată educat, zicea: *„Az zogt da Vinci, budos a pina, de finci."* (După cum zicea da Vinci, pizda pute, da-i gustoasă.)

Mărunțiș din cutia milei

Amintirea cea mai veche pe care o am legată de bani vine din sufrageria bunicilor. E duminică la amiază, după încheierea slujbei. Bunicul, fătul și clopotarul, care veneau acasă cu „colecta", pe care o deșertau în mijlocul mesei mari, stăteau în jurul maldărului de bani și separau bancnotele de monede, făcând mai întâi teancuri din puținele hârtii de 50 și 25 de lei și punând în stive fisele, pe valori. Chipul lui Tudor Vladimirescu de pe bancnota vișinie de 25 îmi făcea cu ochiul și mă gândeam câte bomboane de sticlă aș fi putut să îmi iau de ei. Dar cel mai mult mă fascina numărarea fiselor, pe care fătul și clopotarul o așteptau cu mare nerăbdare. Între timp, Bunicul pregătea fâșii de hârtie de împachetat, albe și crocante, pe care le înfășura în jurul degetului său mare, pe fiecare după forma monedelor adecvate, apoi dădea fiecăruia dintre ajutoarele lui câte un astfel de tub de hârtie, în care începeau să așeze fisele în funcție de valoarea lor. Fătul și clopotarul aveau o tehnică nemaipomenită, mai ales la palmarea monedelor. La fiecare trei fise cu tractorul socialist zburdând vesel pe câmpurile patriei, una intra în buzunarul de la sacoul negru al fătului și în buzunarul de la pantalonii clopotarului. Eu priveam cu ochii căscați de mirare și încercam să îi atrag atenția Bunicului, care continua să arunce tacticos fisele galbene în fișicul de pe degetul lui mare, și îmi zâmbea nepăsător ca un zeu. După ce terminau cu câte un tub de bani, bunicul scria pe marginea hârtiei, cu scrisul lui imperial: „Lei 20 a câte 25 bani". Fătul, între timp, își îndesa în buzunarul din interiorul hainei o bancnotă roșie, de zece lei, cu stema Republicii Socialiste încă vizibilă dintre pliuri. De aceea, atunci când am auzit prima oară despre existența lui Făt-Frumos, am rămas șocat. Singurul făt pe care îl cunoșteam era hidos și, pe deasupra, hoțoman. Cine putea să își dorească să fie ca el? Și tot de aceea, atunci când făceam nazuri la masă și Tătica îmi spunea: „Zici că ești din prunii fătului", mă rușinam și începeam să mănânc cuminte

piciorul de curcan, chiar dacă îmi era greață, pentru că acel curcan fusese până mai ieri partenerul meu de joacă. Sfârșitul obștesc al acestui curcan îl aveam pe conștiință. El mă urmărea din farfurie. Pentru că avea un obicei prostesc, mereu mă apuca de „cocoșel" când mă jucam în grădină, Tătica a decis transformarea lui în supa de carne cu tăieței din acea duminică. Aceasta a fost printre puținele mele nemulțumiri din copilărie. În rest, eram o ființă extrem de morală, modestă și mulțumită de sine.

Rugăciune de mulțumire

Pe-atunci eram fericit cu mine însumi. Drept dovadă este una dintre rugăciunile pe care le rosteam la masa de prânz și de care se amuza cel mai tare finul Rebeleș, drept pentru care mă punea să o repet ori de câte ori își amintea de ea. Am rostit-o la una dintre mesele festive de Duminică, atunci când Bunica fierbea câte o curcă uriașă, dintre cele pe care le îndopa cu boabe de porumb ținute în coniac, și a cărei zeamă amestecată cu tăieței făcuți în casă chiar de ea, și trași subțiri prin mașina de tăieței a Bunicului, uscați după aceea la soare pe hârtie de ziar, devenea principala atracție a întregii familii. Atunci Bunicul mă lăsa pe mine să spun rugăciunea în locul lui și asta îmi dădea o importanță suplimentară. Așadar, la prima ocazie de a mă închina, m-am adresat ca un bun creștin în fața întregii familii și i-am mulțumit Creatorului astfel: „Doamne, îți mulțumesc că m-am născut de ziua mea". Poate pentru că ziua mea era încă departe, poate pentru că nu avuseseră răbdare să asculte până la capăt, dar toată lumea a izbucnit în râs, stimulați de hohotele finului Rebeleș. Bărbații au început să își toarne pălincă și bere în pahare, iar femeile au pornit să le verse acestora mâncarea în farfurii. Doar eu, care mai aveam o mulțime de lucruri să-i spun Făcătorului, despre calitățile pe care mi le dăduse, despre destinul pe care mi-l pregătise, am rămas în picioare pe scaun, așa cum mă așezase Bunicul, privindu-i cum se bucură de bucuria mea.

O călătorie imaginară pe muntele Olimp

Mama lucra în trei schimburi, eram singur mai toată ziua și, pentru că mă plictiseam de moarte, m-am hotărât să învăț să citesc. Când, pe la patru ani și jumătate, și-au dat seama că știu să citesc, au început să mă pună să lecturez, înainte de masa de duminică, paragrafe întregi din cuvântările Tovarășului, publicate în ziarul local, cu voce tare, suit pe un scaun de încălțare. Iar eu citeam serios și încruntat, spre amuzamentul tuturor, despre „făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism". „Vom munci și vom lupta, pacea o vom apăra", porneau să aplaude Tata, Lelu și finu' Rebeleș, râzând ca disperații. Doar Bunicul, după ce râsetele fiilor lui se potoleau, m-a luat de-o parte și mi-a dat să citesc o carte de mitologie greacă. „În tăcere, mi-a zis. Se citește în tăcere."

Așa am prins gustul lecturilor din istorie și din mitologie. Mâncam pe pâine *Legendele Olimpului* scrise de Al. Mitru și devoram toate cărțile lui de popularizare a istoriei naționale. Mai mult, de fiecare dată când aveam ocazia, le spuneam celor cu care vorbeam replici din discuțiile dintre zeii greci, sau re-inventam situații culese de prin aventurile lui Burebista ori Vlad Țepeș sau Cuza vodă. Cuza era preferatul meu, pentru că mereu se prefăcea că este altcineva și îi mințea pe toți pentru a-i face să se demaște și întotdeauna îi prindea la faza cu ocaua. Dar și Burebista și Vlad Țepeș erau grozavi, pentru că mereu aveau câte o viclenie cu care își surprindeau dușmanii care rămâneau mască de fiecare dată. Voiam să fiu grozav ca ei. Abia mai târziu am învățat, de la Odiseu, că atunci când te lupți cu ciclopii e mai bine să fii nimeni, decât să fii cineva.

Cum minciunile eroilor neamului nu mă mai mulțumeau, îmi doream foarte mult să trec de la poveștile inventate la poveștile trăite, la minciuni cu oameni adevărați. Prima fată pe care am

convins-o să trăim de-adevăratelea într-o lume fictivă a fost Cici Tănăsescu, prietena mea de la grădiniță și mai apoi din clasa întâi, prima pe care am prostit-o să refacem episodul mitologic cu Filemon și Baucis, de fapt pe care am îmbrobodit-o să se dezbrace cu mine. Tocmai citisem episodul în volumul doi al *Legendelor Olimpului*, iar Cici era disponibilă și pentru că maică-sa lucra cu mama în fabrică, dar și pentru că taică-său se uita la ceva Olimpiadă de iarnă, pătruns de importanță coborârilor pe nu știu ce pârtie abruptă din Innsbruck. Aveam amândoi șase ani și eram lipsiți de pudoare, așa că am rămas la pielea goală și am construit dintr-o cuvertură mai mare de pat un soi de cort peste masa mare din sufrageria noastră și am stat acolo toată ziua, eu povestindu-i despre Zeus, Atena, Afrodita și altele asemenea, iar ea făcându-mi de mâncare ceva din pufarin, din niște capete de Eugenia linse în partea cu cremă și din Gumela puternic înmuiată după repetate mestecări comune. Cici era o fetiță brunetă, cu ochii negri, plină de viață, care nu voia să se facă gimnastă, dar pe care tatăl ei a obligat-o să plece la Deva, la centrul de instrucție pentru viitoare campioane mondiale, unde nu te mai primeau dacă aveai peste șapte ani. Când a plecat mi-a promis că nu mă va uita niciodată și că ne vom căsători și că vom trăi nedespărțiți toată viața. După vara aceea nu am mai văzut-o niciodată.

De-atunci mințeam de înghețau apele și asta îmi făcea o deosebită plăcere. Pe mama o mințeam că merg la bunici, care stăteau la casă, pe bunici îi mințeam că merg la bloc, așa că puteam liniștit să mă duc la cinematograf, unde intram pretextând că sunt nepotul proiecționistului. Aveam vreo șase ani când am văzut un film pe care mi-l amintesc mai puternic decât îmi amintesc întreaga mea copilărie. Filmul se numea *Westworld* și era un sefeu despre o lume în care puteai să trăiești experiențe dintre cele mai palpitante, dar complet neadevărate. Toți cei din lumea aceea erau roboți și-mi amintesc că am rămas șocat atunci când am văzut cum puteai să faci „excursii" în diferite momente ale istoriei umanității, să trăiești

în Roma antică sau în Vestul Sălbatic fără să trebuiască să ai parte de neplăcerile cauzate de viața adevărată. O lume fictivă care părea atât de reală încât granițele dintre minciună și adevăr erau imposibil de detectat, o lume care demonstra cât de ușor se lasă păcăliți oamenii, cât de grăbiți sunt să creadă indiferent ce inventezi. Delos, așa se chema lumea aceea, care a devenit pentru mine lumea iluziei perfecte, a minciunii desăvârșite. O lume inventată în care nu trebuia decât să te distrezi cu poveștile.

De ce am vrut să mă fac ministru

Descoperind că pot nu numai citi, dar și că pot inventa cuvintele Tovarășului fără să am în față vreun text, delectarea finului Rebeleș era ca, atunci când aveau musafiri, să mă cheme ca pe o atracție de circ, să mă prezinte ca pe o raritate, să mă pună să rostesc fraze din repertoriul Partidului. Așa am devenit atracția principală a familiei. Pe-atunci nu înțelegeam, dar toată lumea se distra de minune când ideile Partidului comunist dobândeau o savoare deosebită atunci când erau rostite într-un amestec fără noimă de către un copil de șase ani. Atunci am descoperit că imaginația are un potențial extraordinar. În cuvintele Partidului găseam cele mai bune fantezii din lume, iar eu împrumutam liber toate iluziile pe care le citeam, apoi le dădeam mai departe, convins că fac parte dintr-un mecanism important. Eram atât de mândru de mine și de minciunile mele încât ajunsesem convins că nu există nimeni mai priceput. Până când l-am văzut pe Tovarășu' la televizor și am înțeles imediat că numai Tovarășu' era un mincinos mai bun decât mine. Cu el nu putea să concureze nimeni.

Am hotărât să mă mulțumesc cu un rol secundar în ierarhia invențiilor de cuvinte, drept pentru care, atunci când Bunica mă îmbrăca „la patru ace", cu papion la gât și cu un costum albastru petrol, identic cu cel al Bunicului, și mă întreba „ce vrei să te faci când o să crești mare?", răspundeam cu falsă modestie: „Ministru!", mințind de fapt, pentru că eu vroiam să mă fac președinte, să pot

să mint o țară întreagă, să stea toți cu gura căscată la mine și să asculte prostiile pe care le debitez.

Interludiu: *Din bancurile finului Rebeleș*

Finu', cu un accent puternic și prefăcut etnic: O știți pe aia cu Iți care îl întreabă pe Ștrul, măi Ștrul, măi, am ajuns în comunism, măi? Ștrul răspunde. Nu încă, măi, o ducem prea bine!

„Dar ce e comunismul, Tătică?", l-am întrebat pe Bunicul, după cum auzeam din bancurile pe care le spunea finul Rebeleș despre radio Erevan. „Noi acum trăim în comunism?". „Comunismul nu e pentru oameni, e pentru îngeri", îmi răspundea. „Dar, dacă ar fi să alegi între comunism și capitalism, ce ai alege?". „Aș alege un măr", îmi răspundea. De la el am învățat că există întrebări la care nu trebuie neapărat să răspunzi. Și tot de la el am învățat că merele nu trebuie tăiate bucăți și nici felii, ele trebuie mușcate cu dinții. Că fiecare măr era un prilej de bucurie. Bunicul scotea, din orice măr pe care îl mâncam, câte o panglică de coajă lungă, nesfârșită, ce se scurgea din cuțitul pe care singur și-l ascuțea și de care nimeni nu avea voie să se atingă. „Uite, atâta de lungă va fi viața ta, cât de lungă e coaja mărului." Iar pe vremea aceea merele aveau o coajă lungă, lungă.

Interludiu: Cum m-a prins cu minciuna finul Rebeleș

În casa bunicilor mințeam și mă prefăceam că nu știu ungurește, ca să pot să îi aud ce vorbesc. Unii dintre membrii familiei nu vorbeau boabă românește, așa că *lingua franca* era maghiara. Eu stăteam cuminte la masă și, indiferent ce îmi spuneau, mă prefăceam că nu înțeleg. Finul Rebeleș zicea în ungurește: „Ia întrebați-l cum îl cheamă pe futălăul lu' mă-sa?! Să vedeți că știe vorbi ungurește!". Toată lumea începea să râdă. Eu știam și mă înroșeam tot. Îl chema exact ca pe tata.

De ce am refuzat să mă mai spăl

Îmi plăcea la nebunie să mă spăl în ligheanul lui Tătica. Ligheanul emailat era instalat într-un lavoar sculptat în lemn, moștenit de Mămica de la părinții ei. Eu aveam un scăunel mic, pe care mă urcam ca să ajung la marginile ligheanului și mă săpuneam cu batonul de casă, fabricat de Mămica în laboratorul ei secret din cămară. Acolo avea diverse bare de săpun, cu felurite arome, de la levănțică, preferata mea, până la mosc, preferatul Bunicului, sau trandafiri, săpunul musafirilor. Nu știu de unde făcea rost de arome, dar erau experiențe aromate de neuitat. Mult timp am crezut că femeile trebuie să miroasă a levănțică și că bărbații miros a mosc. Iar spălatul de dimineață era o învălmășeală de senzații olfactive. Totul până într-o zi, când a intervenit în educația mea finul Rebeleș, cu proverbiala lui delicatețe.

Grădinița la care fusesem înscris încă de la trei ani se afla în cartierul numit „Pasajul evreilor", o zonă din preajma castelului unde contele Károly îi adăpostise pe fiii lui Israel de prigoana neamurilor. De fapt grădinița era chiar într-o anexă a vechii sinagoge, închisă o vreme și transformată în fabrică de țesături. Pentru că locuiam aproape, în fiecare dimineață mergeam și veneam singur de-acasă la grădiniță, și înapoi. Pentru că mama lucra uneori în schimbul de noapte, eu aveam ceasul deșteptător fixat pe ora 6 și plecam singur spre clădirea care, mai ales iarna, era bine încălzită și mai plăcută decât locuința noastră. Singura problemă era că, în drumul meu, imediat înainte de intrare, era un monument negru, un obelisc ca o gheară întunecată, de care mi-era frică. În plus, în vremea aceea deja știam literele și puteam citi, am parcurs informațiile scrise în mai multe limbi, cu caractere adânci suflate în aur. Acolo, pe monumentul aflat chiar lângă „Biserica mică", care era fabrică de covoare, citisem ceva incredibil, ceva ce am refuzat să cred.

Nu am crezut ce scria pe plăcuța memorialului, până când, într-o dimineață, m-a dus la grădiniță finul Rebeleș, care, spre

oroarea mea, mi-a confirmat și a adăugat toate detaliile, repetând cu voce tare cele înscrise pe mausoleul înfricoșător. „Nu numai că i-au făcut săpun", mi-a zis el cu vocea groasă de fumător înrăit, „dar au făcut abajururi la veioze din pielea lor și au umplut saltelele pe care dormeau cu părul lor". Am căscat ochii, fără să-mi vină să cred, m-am smuls din mâna bătătorită a finului și am fugit spre casă. Nu am mai vrut să merg la grădiniță și, o vreme, nici nu am mai vrut să citesc nimic și nici să mă mai spăl cu săpun nu am mai putut încă mult timp după aceea.

Cum am ajuns să mă cred Mesia

Am crescut în curtea bisericii. De fapt am crescut printre două biserici. În stânga era mica bisericuță ortodoxă, fostă greco-catolică, unde cânta la strană Bunicul, iar în dreapta era biserica ruteană, imensă și pustie, unde nu cânta nimeni, niciodată. Nu știam unde dispăruseră rutenii și nici măcar cine erau ei, dar eram convins că trebuie să fie niște ființe imense, adevărați uriași, pentru că biserica lor era de două ori cât biserica ortodoxă, și deja biserica „noastră" mi se părea foarte mare.

Cel mai tare îmi era frică de protopopu' rutenilor, gras și buhăit, a cărui venire la biserică era însoțită de o Volgă neagră, și care striga la noi când făceam gălăgie printre nucii încă verzi ai Fătului. Acolo în curte, printre pomii aceia imenși, „fătul rutenilor" făcea în fiecare toamnă căpițe de fân și, în fundul curții, unde era o lungă porumbiște, construia alte stoguri, din coceni, sub formă de piramide. Noi, adică eu, Dan, prietenul meu cel mai bun, fratele lui Cici, Neluțu, băiatul popii, și Pitiu, un șvab de prin vecini, crescut de bunici și el, că părinții îi fugiseră în Germania, transformam peisajul în cetăți, câmpuri de luptă și spațiu de urlete și chiote. Acolo se duceau grele războaie de ocupare și control, după modelul „cauboi și indieni" sau, mai patriotic și mai rar, dacii și romanii, ori, de multe ori, nemții și rușii. Eu eram stăpânul piramidelor de porumb, Nuțu avea sub control căpițele, Dan

controla zona tufișurilor, iar Pitiu conducea bătăliile din nuci, pentru că era un cățărător înnăscut. Fiecare avea responsabilitatea armamentului propriu, compus din următoarele efecte, realizate individual: lemne cioplite cu cuțitul pe post de săbii, scuturi realizate din carton și întărite cu sârmă, tuburi Berman din care suflam bobițele albe care creșteau prin gardul ornamental de la intrarea la biserică și pe care le legam sub formă de puști pe spinare, cu ajutorul unor cordoane de pânză. Eu și Dan aveam armamentul cel mai bun pentru că intraserăm pe furiș în curtea fabricii de mobilă, care era gard în gard cu casa bunicilor, de unde extrăgeam bucăți de lemne aruncate, deșeuri din care ne făceam paloșe înfricoșătoare pentru adversarii noștri.

O vreme cuceririle reciproce au fost amuzante, numai că, plictiseala s-a instaurat destul de repede. Nu știu cine a venit cu ideea unei alte forme de a ne măsura puterile și statutul social, dar în scurt timp am decis că mijlocul cel mai bun de a afla care dintre noi este cel mai puternic, era acela de a ne măsura puțele. Zis și făcut. Dan a fugit acasă să aducă liniarul de geometrie al lui taică-său, lung de treizeci de centimetri și transparent, iar eu cu băieții am decis că cel mai bun loc pentru acest episod era biserica ruteană, în care oricum nu intra nimeni, niciodată, și al cărei altar avea o intrare ascunsă, din lateral. Până a venit Dan, noi deja spărseserăm lacătul, nefolosit de prea mult timp ca să reziste pietroaielor noastre.

Acolo, în biserica ruteană, atunci când a avut loc prima competiție de puțe din viața mea, mi-am dat seama că sunt deosebit. La prima încercare Neluțu, fiul cel mic al lui popa Berar, s-a dovedit de departe extrem de dotat, instrumentul lui alb și plin de pustule mici și roșii, măsura, pe liniarul transparent din trusa de mate, fix șaisprezece centimetri. Pitiuka s-a retras din competiție, motivând că l-a luat cu frig și că măsurătoarea oricum devenise inutilă, așa că eu și cu Dan am rămas singurii ale căror „puști" puteau să îl elimine din competiție pe Neluțu, care deja se vedea stăpân peste stradă, pe coceni și pe toate nucile căzute

din copacii ce străjuiau aleile. Pentru că nu voiam să îi dăm satisfacție, cu Dan am hotărât repede că trebuia să ne mutăm cu măsurătoarea puților în partea din spate a bisericii, unde era mai cald și unde, printre icoanele cu sfinții patriarhi ai Vechiului Testament, erau câteva băncuțe de lemn. Acolo, sub ochii înțelegători ai părintelui credinței Abraham, sau Avraam cu doi „a", Dan și-a scos scula și a așezat-o pe liniar. Pe mine nu faptul că a atins doar treisprezece centimetri m-a speriat, cât acela că, dintr-o dată, mi-am dat seama că puța mea nu era deloc ca a lor. M-am descheiat la șliț și mi-am așezat resemnat pe liniar prețiosul mădular, iar băieții s-au apropiat să se holbeze. „De ce n-are căciuliță", a întrebat Pitiu, iar Neluțu, preocupat numai de victorie, a decretat că, indiferent dacă are sau n-are pielea regulamentară, era oricum mai scurtă decât a lui și că a câștigat.

Eu, care până atunci nu înțelegeam de ce cocoșeii se numeau „cocoșei", am înțeles. Crezusem, în mod greșit, că toți ciucureii trebuie să arate ca al meu, dar nu era așa, deci am început să caut informații și, spre liniștea sufletului meu, am găsit răspunsul într-una din cărțile lui Tătica, unde se făcea vorbire despre modul cum puteau oamenii să îl recunoască pe Mesia. Așa că am crezut că sunt Mesia, pentru că eram născut fără prepuț. Circumcizia divină mi se părea că nu făcea decât să confirme mitologia pe care o dezvoltasem despre mine însumi. Și înainte fusesem convins că eram fiul unui zeu. Aidoma eroilor din partea a doua a *Legendelor Olimpului*, de Al. Mitru, absența lui tata era justificată printr-o intervenție a unui zeu. Mama m-a ajutat să-mi construiesc această identitate, pentru ea eram, nu-i așa, cel mai frumos, cel mai deștept și cel mai înzestrat băiat de pe lume. Această nouă mitologie era perfect suprapusă peste cea construită tot de mama, care îmi povestea cum mă născusem în chip minunat în zi de duminică, tocmai în vreme ce se trăgeau clopotele la biserică, lucru considerat de ea un indiciu clar al voinței divine, mai mult, că atunci când mă născusem, ca orice fruct al zeilor, prematur, supraviețuisem deși niciun medic nu-mi dăduse vreo șansă, mai

ales că la maternitatea unde venisem pe lume nu era nici urmă de incubator.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre educație

„Făt-Frumos, din pulă scos", râde finul Rebeleș în timp ce îmi dă o palmă peste cap, în stilul lui, fără să mă lovească, numai făcând să-mi zboare părul de pe creștet drept în sus. „Zici că ești puiul de *Gostat* crescut în incubator. Din ce se face omu'!", adăuga el retoric, strângându-mă în brațe ca pe o jucărie. „Dintr-un boț de spermă, uite la tine ditamai hăndrălăul!".

Am crezut în misiunea mea sacră pe lume până când, după ce ne-am mutat la bloc, am constatat cu stupoare că vărul meu, Doru, care avea prostul obicei să facă pipi cu ușa de la baie deschisă, avea un organ genital identic cu al meu. Pentru că nu puteau să existe doi zei în aceeași familie l-am întrebat pe el dacă avea vreo explicație, iar el a râs zgomotos. „Nu-ți mai aduci aminte?!". Eu nu-mi aduceam aminte de nimic, așa că Doru mi-a explicat cum mama lui, nașa Sanda, ne-a dus pe amândoi la operație și cum, el la șapte ani, eu la patru ani, ne-am pierdut prepuțurile în mod chirurgical. „Ne face mai buni la pat", mi-a făcut cu ochiul văru-meu, de sub chica lui blondă, „Și, în plus, rămâneți cu chiloțeii curați", a râs cutremurător nașa Sanda, din prag, asistând amuzată la conversația noastră. Eu nu voiam nici să fiu un armăsar și nici să am lenjerie intimă impecabilă. Voiam să fiu Salvatorul lumii. Dar era deja prea târziu. Magia s-a stins.

Un alt număr de magie

Pentru că orășelul nostru nu mai avea trupă de teatru, dar avea un teatru, care semăna pe dinafară cu o casă mortuară mai degrabă decât cu o clădire destinată divertismentului clasei muncitoare, la fiecare sfârșit de an școlar, elevii claselor I-VIII pregăteau o suită de spectacole. Unii cu dansuri populare, alții cu poezii patriotice

și eu, cu un număr de magie. Pentru că, încă de la grădiniță, devenisem celebru pentru trucurile pe care le făceam, mici scamatorii, elemente de iluzionism învățate de la educatoarea mea, de fapt soția unchiului Lelu, tușa Máriska, pe care unchiul o striga simplu „Tu, Mărișcă!", dar care era pentru mine doar „Doamna educatoare". Așa îi spuneam, nici acasă nu îndrăzneam să îi spun altfel, nici măcar atunci când mă instruia dintr-o cărticică adusă taman din America, în care se aflau diverse numere de magie. Cel care îmi ieșea cel mai bine și cu care eram în prim-planul tuturor serbărilor din timpul anului era un număr de dispariție, ce consta în manipularea unui carton negru, cu fund dublu, pe care îl puteai deschide și închide astfel încât un obiect îngust, de obicei o carte de joc sau o ilustrație hazlie, „dispărea" în interiorul său. Mai știam și alte trucuri, cum era recunoașterea unei monede numai după temperatura, crescută sau scăzută a metalului. Aici trebuia să faci pe cineva să țină mult timp în mână o monedă, pe care o alegea dintre altele pe care le puneai pe o suprafață rece, astfel încât diferențele de temperatură să o dea de gol. Mai erau câteva scheme pe care le învățasem din manualul maestrului Iozefini, *Nu-i nici o minune*, dar pe care le știa toată lumea și nu erau amuzante.

Oricum, în ultima zi de școală din clasa întâi, în fața mulțimii care umpluse până la refuz sala plină de miros de terebentină a Teatrului Orășenesc din Carei, unic reprezentant al elevilor din clasa întâi, am ieșit triumfător pe scenă, îmbrăcat în ținută de gală, cu papion, cămașă apretată, pantaloni călcați la dungă și pantofii lucioși de lac. Mi-am spus replicile necesare „învăluirii" atenției audienței, am început numărul de încălzire, ce consta într-un mic truc cu cărți de joc, apoi am solicitat cu larghețe un voluntar din public să aleagă o carte, pe care mi-a furnizat-o finul Rebeleș, conform planului, sub forma asului de inimă roșie. Am volatilizat cartea de joc și mi-am primit, plin de falsă modestie aplauzele. Eram pregătit să încep adevărata prestidigitație. Am scos cartea misterelor, mi-am scuturat mânecile, am bătut cu bagheta magică, atâta doar că, la fiecare închidere și deschidere a

cărții misterelor, îl vedeam pe tata în sală, singur, pe ultimul scaun de pe ultimul rând din spate, stând cu brațele încrucișate, privindu-mă neîncrezător. Prin urmare, de fiecare dată când întorceam cartea magică, asul roșu continua să apară. Degeaba am rostit formula magică „abracadabra", în zadar am pocnit din degete și am lovit discret coperta, ca să se declanșeze mecanismul de ascundere. Nimic nu funcționa. Iar tata devenea tot mai nemulțumit. Gura mi s-a umplut de salivă și nu mai puteam vorbi. Cineva din sală a strigat în ungurește: „Faceți-l să dispară pe el! Asta ar fi o scamatorie adevărată!". Și toată lumea a început să râdă. Fără să îmi pese că, de la o vreme, nu făceam altceva decât să închid și să deschid mecanic paginile negre ale cărții, tot mai repede și tot mai frenetic, nu m-am oprit până când nu a venit tușa Márișka și m-a luat de pe scenă, în râsetele și aplauzele batjocoritoare ale publicului, care aștepta deja celelalte părți ale spectacolului, o fetiță de șapte ani care cânta romanțe ca o soprană și trupa de dans sportiv a clasei a XII-a, cu fetele sumar îmbrăcate.

De atunci n-am mai făcut niciun truc, nici vreun număr de iluzionism și nicio magie. M-am mulțumit cu scamatoriile din cuvinte.

Interludiu: Povestea lui Pinocchio, revizuită pentru adulți

Mama tocmai mă pedepsise pentru repetatele minciuni și a hotărât să nu îl mai lase pe finul Rebeleș să îmi spună povești. Am urlat până l-a chemat.

„Finule, spune-mi o poveste cu un copil rău, da' bun!". Finul, fără să se gândească prea mult, a început așa: Pinocchio era un copil cu suflet de lemn, care spunea mereu minciuni, pur și simplu pentru că voia să-i crească nasul. Dorința lui de a face să-i crească nasul era perversă, pentru că, de fiecare dată făcea lucrul ăsta când apărea zâna cea bună. Normal, zâna se prezenta mereu în haine vaporoase și mereu avea câte un gest destul de tandru pentru bietul Pinocchio, care nu știa cum să îl înțeleagă. Și astfel, normal, iar îi creștea nasul. Uneori Pinocchio se juca cu nasul ore întregi,

minținд, doar ca să-i crească, și apoi spunând adevărul, ca să-i vină la loc. Chestia asta îl excita, pentru că îl făcea să se simtă puternic. Tot spunând minciuni, sufletul lui a înlemnit, pentru că nu mai putea distinge nici măcar el ce era adevărat și ce era fals în poveștile lui. Nici bunicu-său nu îl ajuta, mă rog, bătrânul Geppetto, pentru că nu era tocmai bunicul lui adevărat, era doar un domn fără o ocupație stabilă, preocupat de jocuri și jucării infantile, care își făcuse un băiețel din lemn numai pentru că el însuși nu era în stare să facă față realității. Zâna bună nu-i era nici ea de foarte mare ajutor, deoarece îi băgase în cap chestia asta cu transformarea într-un băiețel adevărat. Pinocchio se simțea foarte bine în pielea lui de băiețel de lemn, în plus avea și nasul ăla extravagant, care îl scotea în evidență în orice mediul se afla. Nu voia să devină un băiețel din carne și oase. Era o chestie dezgustătoare. Chiar dacă băieții din clasă îl întrebau, „Pinocchio, când faci pipi, scoți rumeguș?", tot era mai bine decât să scoți din tine murdăriile pe care le scoteau oamenii adevărați. Însă, pentru că toți îl presau să se transforme, a făcut-o. Dar nu i-a plăcut cine a devenit. Era grețos de-a dreptul.

Capitolul III. Mai 1975

Anii de formare a omului multilateral dezvoltat

Amintiri din Țara mincinoșilor

Amintirile nu sunt adevărate. Amintirile noastre nu sunt decât impresii false, iluzii bine întemeiate pe ceea ce credem despre noi înșine, fantasme și imagini greșit întipărite pe retină și apoi în minte, castele de nisip fabricate din fotografii vechi, întâmplări fără sens, vorbe goale și câteva despărțiri dureroase. Acolo, în creier, amintirile cele mai dureroase iau forme diferite, în funcție de imaginile cu care ne-au surprins evenimentele vieții. Urmele pe care acestea le-au tăiat în sufletele noastre devin de neșters, indiferent de adevărul lor. De cele mai multe ori, sufletul nu are nimic de-a face cu memoria, memoria caută puncte de sprijin, forme de care să se agațe, dar sufletul nu are nevoie de susținere exterioară și nu are ce face cu faptele vieții. El își construiește singur timpul. El își confecționează propria îmbrăcăminte de protecție, propriile cetăți de apărare. Și pentru că în memoria noastră trăiesc cele mai mici prostii cu putință, de care ne agățăm cu disperare, transformăm, de la oameni, până la obiecte, în adevăruri absolute, cu care mobilăm locuința sufletului. Un scăunel pe care să se așeze, o masă la care să mănânce. Așa sunt fotografiile, cele mai mari amăgiri ale gândului. Imaginile pe care ele le proiectează în amintire sunt minciuni sfruntate, minciuni cu care ne învăluim, apoi ne îmbrăcăm

ca să putem face față frigului cumplit pe care îl emană fotografiile însele. Când mă uit la imaginile din trecut, când privesc puținele poze cu mine, cel care am fost, această privire mă face să nu mai fiu eu. Trecutul mă face să fiu ceea ce sunt și, în același timp, mă face să fiu cu totul și cu totul altceva. Eu, cel care trebuia să fiu, sunt totuna cu eu cel care aș fi putut să fiu, și cu eu cel care sunt acum. Care este minciuna și care este adevărul?

Ce se întâmplă în capul primăverii

Știu de ce am început să mint. Mințeam pentru că nu puteam altfel, pentru că explicațiile pe care mi le dădea lumea nu erau suficiente ca să pot să trăiesc. Prima explicație pe care am primit-o pentru lipsa lui tata Lica, dispărut din viața mea la patru ani jumate, a venit dintr-o serie de fotografii alb negru. Praporii, bunicul stând drept, singur la căpătâiul sicriului fiului său și apoi cântând în corul de la prohod, unchiul Lelu și verii Mitru, Șani și Ghiță, fiii finului Rebeleș, cărându-și pe umeri fratele, prietenul, omul care îi făcea să râdă, către groapă. „De ce a murit tata?", am întrebat-o pe mama, așa, într-o doară, fără să aștept să-mi răspundă, numai pentru că nu aveam de lucru, sau poate pentru că voiam să văd dacă o mai doare. „Dumnezeu îi ia la el pe cei pe care îi iubește", îmi răspunde ea serioasă, parcă având răspunsul pregătit dinainte, amestecând în continuare în aluatul de gogoși. „Da' de ce îi ia tocmai pe cei pe care îi iubesc și eu?", mi-am spus în gând, fără să îi mai spun și ei. „Cum a murit tata?", o mai întreb, deși știu prea bine, am propria mea explicație, pentru că am citit pe undeva, poate în revista *Magazin*, despre Echinocțiul de primăvară, și despre faptul că acest moment al anului fusese, de când lumea, un prilej de jertfe umane. Aș vrea să îi spun maică-mii că și acum, și astăzi, zeii sunt la fel de însetați de sânge ca în urmă cu o mie de ani, ca în urmă cu treizeci de ani, ca în urmă cu un an. Ca ieri, de altfel. Oare de-aia l-au luat și pe tata și pe fratele lui, în aceeași lună? Pentru că amândoi au murit în

martie. Dar poate e numai o coincidență. „A murit în capul primăverii", mai zice mama. „Nu înțeleg. Ce înseamnă asta? Prima zi de primăvară?". „Nu", repetă ea mecanic. „Așa se zice, în capul primăverii!". Mai mult n-am putut să aflu de la ea.

În schimb am aflat despre tata tot felul de lucruri de prin fotografii. De exemplu știam faptul că era glumeț dintr-o fotografie cu tata și cu unchiu' Șani, unde tata stă spânzurat cu capul în jos de o bară de bătut covoare și cu pumnul drept prefăcându-se că îi dă un uppercut lui Șani. Dar pe tata nu mi-l amintesc cu adevărat, pentru că amintirile sunt minciuni. Toate erau minciuni, și toate veneau din minciuna cumplită, de neacceptat, pe care tata Lica mi-a spus-o în seara aceea de martie: „Culcă-te liniștit. Ne vedem duminică seara". Duminică seara nu a mai venit. El nu s-a mai întors. A venit numai amintirea mea despre el, poate singura autentică, iar ea se leagă tot de o minciună, de un film intitulat *Norii negri*, un serial polonez care rula în acea noapte, în seara de dinaintea plecării lui în delegație, delegație de unde nici nu s-a mai întors pe picioare niciodată. În acea noapte de martie mama și tata n-au dormit în același pat, așa că m-au lăsat să dorm în patul lor, iar tata a meșterit toată noaptea la televizor, străduindu-se să îl facă „să meargă". A butonat câteva minute bune la clapetele televizorului sovietic, a scos o lampă încă incandescentă, pe care eu am ținut-o cu sfințenie în mână, învelită într-o cârpă de bucătărie, așteptând ca el să șteargă alte lămpi. Dar *Norii negri* nu se vedeau bine. Apoi s-a urcat pe bloc și a mișcat antena, iar eu trebuia să stau cu cablul în mână și, dacă apăreau personajele, trebuia să scutur încet de firul negru de plastic și cupru, de două ori pentru „merge bine" și de trei ori pentru „e plin de purici, nu se vede nimic". Nu știu ce episod rula atunci, nu știu care era intriga din film sau ce personaje erau acolo, dar acum știu că același film se transmitea la televizor în ziua înmormântării, iar eu nu am vrut să merg la cimitir, pentru că voiam să văd filmul și pentru că îl așteptam în continuare să vină, să își împlinească promisiunea. Să se țină de cuvânt. Dar morții nu se țin de cuvânt,

pentru că au gurile pline de pământ și de viermi. Și în gura lor nu mai încap cuvinte. Nici adevăr, nici minciună.

În loc de oameni, obiecte

Toți oamenii mor. Mor și cei pe care îi iubim, mor și cei pe care nu îi iubim. Și nu putem schimba nimic din asta. Dar, pentru că aveam zece ani, și pentru că oamenii continuau să dispară din viața mea, de îndată ce mă legam emoțional de ei, m-am hotărât să nu mă mai leg de ființe vii, ci, mai degrabă, să adun obiecte. Credeam că lăcomia de a aduna obiecte, orice fel de obiecte, era mai bună decât disperarea de a iubi oamenii. Orice fel de oameni. Așa că am început să colecționez tot ce apucam. Am început cu timbrele, apoi am trecut la reviste, apoi la mașinuțele metalice, și până la urmă am ajuns la imaginile din revistele porno. Am trecut de la benzile desenate din spatele revistelor *Cutezătorii*, în care „Bitălșii" erau reprezentați ca eroi de science-fiction sau ca niște personaje din istoria națională, până la revistele neprețuite cu Tintin, semnate Hergé. Dădeam la schimb două-trei „*Rahane*" pentru un singur exemplar din *Asterix și Obelix*, varianta iugoslavă, cu baloanele de text scrie în caractere chirilice, de neînțeles, dar cu atât mai prețioase. Îmi dezvoltasem o întreagă rețea de „schimburi". La început tranzacționam un motociclist din tablă pentru trei broscuțe cu cheiță. Când a început nebunia roboților din pachetele de țigări străine, m-am specializat în colecționarea cartoanelor de țigări, un „Kent" valora cât patru „Elem", și un „Polmol" cât zece „Beteuri", pentru că nu puteai să faci capul robotului din cutii de „Amiral". După aceea am colecționat abțibilduri de frigider și am transformat „Fram"-ul vechi din bucătăria noastră într-o simeză pentru cele mai speciale abțibilduri, deși la final am rămas cu o mulțime de imagini cu struguri și fructe care nu trebuiau nimănui. Când nu s-au mai vândut abțibildurile, am început să colecționez cowboy și indieni din plastic, cu care nu mă jucam,

ca să nu le stric aspectul. După aceea a venit moda insignelor cu „trupe străine", așa că adunam cele mai ușor de găsit modele, cum erau cele ale formațiilor maghiare, ca *Lokomotiv GT*, și le schimbam pentru cele mai greu de găsit, ca *Modern Talking*, cu Dieter Bohlen și Thomas Anders care erau extrem de afectuoși unul cu altul. Au urmat apoi ilustratele cu fotbaliștii din străinătate și după aceea am trecut la colecțiile de vederi cu actori și actrițe. Pentru un locotenent Kojak, cel care a consacrat bomboana pe băț, primeai trei actrițe din Franța, ilustre necunoscute, dar frumoase și ispititoare.

Dintre toate, o singură colecție a rămas de neuitat. Văzând pasiunea noastră pentru cărțile poștale, la orele de lucru manual pe care le efectuam cu tovarășul profesor Labă, poreclit de noi așa nu din cauza similitudinii între materia predată de el și activitatea noastră preferată, lucrul manual, ci pur și simplu pentru că avea niște mâini imense, cu degetele ca niște cârnați „polonez" supradimensionați, am învățat să facem diverse obiecte din vederi și cărți poștale, în special chestii practice, cum ar fi cutii pentru ace de cusut și papiote.

Unii colegi, mai înstăriți, veneau cu vederi din categoria „raritățI", cele care aveau pe față câte un actor celebru de la Hollywood. Noi, cei mai sărăcuți, aveam doar actori români, din genul celor pe care nu le cumpăra nimeni, cum erau Draga Olteanu-Matei sau Ilarion Ciobanu. Nomenclaturiștii îi aveau pe Jean Paul Belmondo, „cunoscut pe întreg mapamondul" sau chiar pe Elvis Presley, „interpret de prestigiu internațional". La un moment dat competiția pentru fabricarea de obiecte din vederi poștale tot mai spectaculoase devenise acerbă, era o dovadă a abilităților de colecționar.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre muncă

„Ce-și face omul cu mâna lui, lucru manual se numește", zicea finu' Rebeleș, scuturându-și sugestiv mâna dreaptă în dreptul obrazului.

Pentru a găsi vederile cele mai aparte mi-am călcat pe demnitate și am acceptat avansurile pe care mi le făcea colega noastră poreclită „Pusi", care își căpătase numele de la faptul că, la rândul ei, își alinta iubiții cu o miorlăială care includea expresia „Vaaaai, Pusiiiii!". Dar Pusi avea un avantaj major, tatăl ei era diriginte de Poștă și mă momise la ea acasă să-mi arate colecția de cărți poștale. Cum până atunci nu reușisem să fac decât o cutie de ațe de cusut din vederile mele de la malul mării, eram decis să sacrific orice pentru a face și eu un abajur din plastic, în care să inserez portrete de vedete și locații exotice de pe tot globul, fiecare vedetă cu locul ei specific pe planetă. Colecția lui Pusi era impresionantă. Mii de ilustrate, unele din anii '60, niciodată ajunse la destinatar, în timp ce altele erau „proaspete", abia sosite din selecția operată de tatăl ei. Acolo, în casa dirigintelui de Poștă, între două mozoluri pe sânii mici ai lui Pusi, am descoperit intimitatea semenilor mei. Pe dosul vederilor acelora nu erau doar scrisori, ci vieți întregi, expuse public, și apoi aruncate la gunoi: „Dragii mei, am ajuns cu bine la Sovata, sper ca tratamentul să ne facă și pe noi să avem un copilaș numai al nostru, să avem un sprijin la bătrânețe".

Pe lângă urările standardizate, gen: „Cineva din colțul țării care nu te dă uitării", sau „De va sufla vântul prin munții Bucegi, să-ți aduci aminte că am fost colegi", ori „Cum dorește căprioara, apă rece de izvor, tot așa-ț doresc eu ție, mult suces în vitor (sic!)", de la o vreme am început să adun numai mesajele stranii, poveștile cu durere și suferință. Aruncam de-o parte paradoxuri comice de genul „Salut tovărășesc de la mănăstirea Putna", ori „Aici la hotel Saturn Cupidon mâncarea e bună și e de trei ori pe zi", și ignoram cele mai multe cărți poștale, care ilustrau stațiunile nou construite din sudoarea poporului, unde, valuri-valuri, rânduri-rânduri,

clasa muncitoare se îndrepta spre „refacerea tonusului pe malul litoralului". Dintre acestea păstram mesajele personalizate: „de aici de pe faleză, unde-mi bate vântu-n freză", sau „încearcă și tu să nu fii urâcioasă și să vii la mare, chiar dacă taică-tău e un bou și nu te lasă", ori „A fost povestea vieții mele, să te iubesc numai pe tine, acum privesc singur spre tele (sic!) și te aștept la mine".

Stăteam cu orele întins pe burtă în patul lui Pusi, iar ea, așezată în fund pe spatele meu, îmi masa mușchii picioarelor, mă mângâia cu vulva cârlionțată, în timp ce frunzăream cu disperare vederi, mereu în căutare de noi povești. Îmi plăceau variantele și variațiunile împrumutate din cântecele în vogă pe-atunci: „Ai apărut în viața mea, ca o floare iubitoare, dar acum în drumul vieții am găsit și alte flori. Te iubesc pentru ceia ce ieși și nu te voi uita niciodată, dar aici drumurile noastre se desparte. Să ai parte de iubire căcio meriț", altele mă făceau să râd fără oprire: „De vei vedea acest mesaj, să știi că mă gândesc la tine și că nu pot trăi fără iubire, dar iubirea mea e la tine, ca economiile la CEC", sau „Când sunt cu tine sunt în al nouălea cer, când nu sunt cu tine sunt cu picioarele pe pământ". Îmi plăcea mai ales să le cuplez, mesajele bărbaților, cu răspunsurile femeilor, cam așa; el îi zicea: „Știu că m-ai înșelat și m-ai trădat, dar întoarcete la mine că te iubesc și vreau să uităm trecutul". Ea răspundea: „Când primește ilustrata, să mă suni să-mi spui unde ești". Altă femeie scria: „Din oceanul Pacific, a ieșit un pește mic, și pe coada lui scria, te iubesc și sunt a ta". El îi răspundea: „Acum că ai rămas singură, îț doresc sățise înplinească toate dorințele, că soarta omului se schimbă, dar destinul ba!", iar ea îi scria înapoi: „Prost să fii noroc că ești. Deci nu-mi mai scrie și nu mă mai căuta! A ta fostă bună amică". Pe cele mai multe le pusesem pe categorii și construisem un repertoar de cuvinte de înțelepciune: „un prieten bun e ca un unguent pe-o bubă"; „Nu e nimic mai frumos pe acest pământ decât să iubești și să fii iubit. Eu te iubesc, tu poți începe-a mă iubi!?"; sau „O luptă este viața, deci te luptă! Te sărut de la Amara.;" Numai cine a iubit știe a urî și numai cine nu a urît niciodată nu poate

a iubi." „Acum la despărțire să ne rămână doar amintirile plăcute, da dacă te prind că joci la loto numerele mele norocoase, vin și-ți rup degetele, să știi."; sau „Dacă scrioarea asta ajunge la tine, să știi că nu te mai iubesc. Mi-am găsit pe cineva care să mă iubească așa cum sunt, nu așa cum vrei tu."; ori „Știu că am greșit și că nu trebuia să mă culc cu sora ta, dar încearcă să înțelegi și tu că viața e mai complicată decât crezi și oricum ea mi-a făcut avansuri, ce era să fac eu?!"

Un telefon, numai un telefon

Prima oară când am furat din avutul obștesc, din bunul public al întregului popor, a fost în vara lui '84. Am săvârșit infracțiunea împreună cu Gemenii, al căror obicei prost era să fie întotdeauna de acord cu ideile mele, oricât de tâmpite sau periculoase ar fi fost. De fapt, eu mă străduiam din greu să văd până unde puteam merge cu prostiile, iar ei se întreceau să accepte toate nebuniile mele. Gemenii ăștia erau univitelini, sau așa ceva, că nu puteai să îl deosebești pe unul de celălalt și stăteau „bloc în bloc" cu mine, adică balcoanele noastre dădeau unul spre altul și ne transmiteam mesaje destul de ușor, codificat. Foloseam un cod pentru care ridicai brațele în diverse poziții, pe care-l preluaserăm din ceva volum de Jules Verne, deoarece noi nu aveam pe vremea aceea telefon individual instalat în apartament. Mai târziu am primit dreptul de a avea linie telefonică, însă numai cuplați cu vecinii de palier.

Pe gemenii ăștia eu îi poreclisem după un film pe care tocmai îl văzusem la „Cinematecă", pe unul Butch și pe celălalt Cassidy. Dar, fiindcă ceilalți puști de pe la scările învecinate stăteau foarte prost la capitolul cultură cinematografică și nu făceau engleză la școală, au ajuns amândoi să fie strigați Buci. Pe ei nu-i deranja, pe mine mă amuza, așa că eu și cu cei doi Buci am hotărât într-o bună zi să ne începem cariera de bandiți, ei ca să își onoreze porecla, eu pentru că îl uram pe tovarășul profesor de tehnologia

materialelor. Lovitura împotriva regimului trebuia să fie una financiară. Asta nu pentru că nu am fi avut bani. În cazul lor nu era o problemă, pentru că părinții gemenilor lucrau pe undeva pe la Comitetul Central Județean, iar eu pentru că maică-mea îmi făcea toate capriciile, simțindu-se probabil vinovată de faptul că rămăsesem orfan de tată. Motivul principal al acțiunilor noastre a fost acela că tovarășa dirigintă ne-a dus la film cu școala și ne-a taxat pentru bilete, deși biletele erau gratis. Îmi amintesc că filmul era *Horea*, cu Ovidiu Iuliu Moldovan în rolul principal. Când a apărut eroul principal, am constatat cu voce tare că actorul avea o chelie care arăta de parcă ar fi fost un samurai renegat. Tocmai văzusem la cinemateca de la „Patria" *Cei șapte samurai*, iar cămașa cu izmenele aferente arătau de parcă eroul din Apuseni ar fi purtat un chimonou nespălat de vreo două-trei decenii, așa că noi trei am început să râdem, iar tovarășu' Nelu, profu' de „tehno", ne-a dat afară din sala de cinema. „Afară, boilor, că nu aveți niciun pic de respect pentru martirii neamului", am mai auzit în timp ce, cu coada ochiului, îl vedeam pe Cloșca făcându-și apariția cu o freză pentru care l-ar fi invidiat toți membrii formației Duran Duran.

Așa că am mai râs o tură și-apoi am ajuns la o decizie radicală. Vom deveni bandiți la drumul mare. Dacă Pintea și Horea au putut, și noi puteam face același lucru. Era în logica Partidului. Hotărârea noastră a fost și mai dârză pentru că, începând de la orele 17, se întrerupea curentul în tot cartierul Rogerius timp de două ore, până la ora șapte seara, când se aprindeau luminile în Ungaria și devenea evident că România era în beznă totală, în timp ce statul vecin și prieten o ducea mult mai bine în termeni de electricitate. Uneori ne urcam pe bloc și așteptam să se facă ora cinci după-amiaza, numai pentru a urmări spectacolul stingerii becurilor pe tot bulevardul Dacia, până departe înspre Borș, ceea ce dădea orașului o aură fantastică, mai ales când dâra de lumină se oprea brusc și reîncepea undeva în zare, pe la Biharkerestes. „Ungaria, fără curent, egal România", făceam eu pe deșteptul, citând din Lenin, pe care mă apucasem să-l studiez serios după

ce devenisem locțiitor al comandantului pe unitate. „Bă, fii atent. Bozgorii ăștia își bat joc de noi", a zis la un moment dat Buci, nu știu care dintre ei. „Nu vezi că aprind luminile imediat după ce astea se sting la noi!". Prin urmare, toți ne-am aprins țigarile Mărășești, pe care le șterpelisem de la taică-meu vitreg și ne-am apucat să fumăm printre antenele de televizor, cele mai multe orientate spre Budapesta. Acolo s-a născut planul marilor spargeri. Ținta: cutiile aparatelor telefonice ale statului.

Spre dezamăgirea noastră, spargerea în sine n-a fost mare brânză, pentru că telefoanele erau destul de prost protejate, iar metalul din care era fabricată yala putea fi lesne crăpat cu o șurubelniță „cap de cruce". În plus, le puteai desface și aveai acces imediat la cutia cu fisele, iar apoi închideai capacul și nu se mai vedea nimic. Evident, purtați de valul de adrenalină al criminalității, cei doi Buci au decis pe loc să continuăm atacurile și la alte cutii decât cea aflată pe fațada cinematografului „Patria", locul unde fuseserăm umiliți și practic jefuiți de către reprezentanții puterii de stat și ai instituțiilor sale pedagogice. Ei doi aveau în vizor un aparat de lângă „Cireșica", pe care îl considerau responsabil pentru mai multe înghițiri nejustificate de monede. A doua lovitură a fost și mai palpitantă, pentru că restaurantul era plin de lume, deci era ofertant pe partea de adrenalină. Am activat șurubelnița, ne-am umplut buzunarele cu fise și am fugit ca disperații spre Parcul Copiilor unde, chiar în fața Spitalului de copii am mai dat o lovitură, convinși că toți cei care sunaseră de la telefonul respectiv erau răzbunați de noi în mod secret.

Povestea noastră s-a transformat rapid dintr-o aventură într-o spaimă de moarte când am constatat că pe trotuarul de vizavi de Spital stătea dușmanul nostru de moarte, unul dintre colegii de liceu, un băiat mai mare din clasa „de reală", Vasile nu-mai-știu cum, căruia noi îi spuneam „Fasole" doar pentru a-l umili și pentru a-i atrage mereu atenția asupra incontinenței de flatulație, sau mai simplu spus din pricina bășinii pe care o trăsese într-o tabără pionierească menită să departajeze elevii care știau pe de

rost cele mai bune ode aduse conducerii de partid și de stat, dar în care ne ținuseră pe toți într-un regim sălbatic compus din fasole cu cartofi. Fasole ăsta se ținea mare crai: avea succes la fete, poate pentru că deținea o bicicletă „cu șaișpe viteze", adusă de taică-său de undeva din străinătate, cu care se dădea rotund pe unde putea și pe unde nu putea. Eu cu Gemenii ne îngrijeam să îl filăm când ieșea la plimbare cu câte o fată de pe la mate și strigam după el: „Fasoooooleeee! Fasoooooleeee!". El se făcea o vreme că nu ne vede, dar când se întorcea spre noi, începeam să cântam un imn unguresc: „Țigani, țigani dic, dic, dic, pasulij esik meg döglik!", care, tradus, suna cam așa „țigan, țigan, hop, hop, hop, mănânci fasole și faci poc!". Într-un cuvânt, făceam tot ce puteam ca Fasole să nu aibă parte de niciun fel de reușite erotice sau sentimentale. Acum se părea că sorții se întorseseră împotriva noastră. Fasole fusese martorul infracțiunii noastre și urma să ne dea pe mâna Miliției, am înțeles asta dintr-o clipită. Așa că, fără să ne spunem o vorbă, am început să alergăm ca disperații prin parc și nu ne-am oprit până în subsolul blocului Gemenilor. Cu buzunarele zdrăngănind de monede, strângându-ne hainele în jurul corpului, să nu pierdem nicio fisă și mereu privind în urmă să vedem dacă nu cumva apare cursiera lui Fasole de după vreun bloc, am trecut prin cea mai îngrozitoare cursă cu obstacole din viață. Acolo, în boxa umedă a fraților Buci, am împărțit prada, turnând fisele în sticlele goale de lapte adunate de tovarășa Buci, al căror mesaj proto-ecologist: „A se clăti după golire", dobândea noi valențe. Din cele opt sticle de lapte pline ochi cu fise se oglindeau tractoarele și spicele de grâu ale economiei socialiste, dar nu ne mai gândeam la societatea viitorului, ci eram căcați pe noi de frică să nu fim prinși. Am pitit cinci sticle după borcanele de sirop de afine al mamei Bucilor și am luat fiecare câte una, pe post de economii, realizate de niște de elevi model.

Săptămâni la rând am așteptat să fim ridicați de organele de ordine și am convenit să nu cheltuim niciun ban din cei furați, convinși fiind că fisele erau numerotate și că începuse un proces

de monitorizare a tuturor cheltuielilor efectuate cu mărunțiș, la toate unitățile comerțului socialist. Am tot ascuns și re-ascuns sticlele, până când am uitat de ele noi înșine. Am regăsit după ani aceste sticle, dar banii fuseseră reconvertiți, iar frații Buci nu mai erau de mult prietenii mei.

Cum am devenit bancher

La mijlocul anilor '80 apăruseră „bancherii" și concursurile de bancheri. Bancherii erau selectați de către băieții de la bloc dintre cei care spuneau cele mai „tari" bancuri. Nu ajungeai bancher cu una cu două și cel mai dificil lucru era să găsești poante noi, altele decât cele cu Bulă. Așa că am început să spun bancurile cu Ștrulă, mai ales pe cele porcoase, pe care le auzisem de la finul Rebeleș. În scurt timp am ajuns printre cei mai buni bancheri, dar asta nu era suficient. Am vrut să ajung cel mai bun. Nu aș fi reușit fără ajutorul fraților Buci, a căror abilitate de a colporta glume de prin revistele occidentale era egalată de talentul meu de a „ciupi" de prin diverse cărți părțile comice sau elementele de umor, pe care le dădeam drept „poantele" mele. În plus Gemenii renunțaseră la orice pretenție de a obține titlul de bancheri, declarând că nu își strică memoria cu prostiile de bancuri, dar și-au asumat cu responsabilitate un rol fundamental, acela de a-mi ridica la fileu poantele. Faza cea mai dificilă în concursurile de bancuri era aceea de a-ți aduce aminte glumele în ritm de foc automat. Competiția se desfășura după regulile duelului clasic, numai că nu era cu pistoale, ci cu glume. „Trăgeai" poantă după poantă, până când adversarii nu mai aveau gloanțe și se retrăgeau. Ultimul rămas în picioare era marele bancher! Gemenii funcționau ca niște paratrăznete perfecte, preluau greul atunci când intram în competiție, încălzeau publicul cu câte o poantă mai seacă despre Alinuța, și apoi mă lăsau pe mine să preiau inițiativa cu câte un banc deșuchiat, o fază cu Itic și Ștrul sau cu câte o glumiță extrasă de prin vreo revistă tovărășească franțuzească.

Când Gemenii s-au săturat să mai spună bancuri, declarând că nu era „rentabil", am început să jucăm „pingă la perete". Pinga era mult mai profitabilă decât bancurile, pentru că puteai să câștigi bani adevărați, nu simpla glorie trecătoare, mai ales că noi trei formam – fără știința celor cu care jucam – o echipă și ulterior împărțeam câștigurile în mod egal. Jocul era simplu. Fiecare participant avea zece fise ce trebuiau aruncate în așa fel încât să cadă peste monedele celorlalți. O monedă de 25 de bani suprapusă peste una de 5 lei, „ducea" moneda mai scumpă. Iar la final, după aruncarea tuturor fiselor, banul care era cel mai apropiat de perete, lua toate celelalte monede. Noi făceam pingă la modul materialist științific. Studiaserăm toate caracteristicile monetăriei statului. Știam că fisa de 15 bani era grea, mai grea decât cea de 25 de bani, cea cu tractorul pe ogoare. Aveam și coduri secrete. Moneda de un leu era „tractorul ziua", cea de 25 era „tractorul noaptea", cea 3 lei, „industria grea". Știam că fisele de 5 bani „din '66" erau din oțel, iar cele de 15 bani „din '78" erau din aluminiu, aveau fiecare altă greutate, deci Gemenii anunțau „566" sau „1578". În plus, Gemenii au inventat un procedeu imbatabil, prin care reușeam să „împingem" fisele adversarilor. Cu pistolul de lipit puneam pe exteriorul monedelor pilitură magnetică pentru a le schimba consistența. Pentru Gemeni nu exista decât o singură regulă. Victoria cu orice preț. Eu îi spuneam victoria socialismului împotriva naturii umane, pentru că pinga era prea mecanică, nu îmi plăcea și voiam să mă întorc la bancuri.

Cum am ajuns cel mai mare mincinos din lume

Mă consideram cel mai bun mincinos din clasa mea, din toată școala, dacă nu chiar din județul Bihor și din întreaga patrie socialistă. Tovarășa dirigintă, care tocmai mă numise locțiitor al comandantului pe unitate, mai ales pentru că eram singurul dintre toți elevii de clasa a VII-a care avea habar despre literatura universală și care putea să numească din memorie principalii domnitori

ai Țărilor Române, ar fi fost oripilată dacă ar fi știut ce făceam eu pentru a fi popular printre colegi. Tehnica era destul de simplă. Scotoceam prin revistele *Cinema* și căutam orice mici indicații despre filmele science-fiction la modă. După aceea începeam să fabulez pe marginea puținelor informații de care dispuneam. La orele de sport, când profu' se ocupa de fete, ajutându-le individual să facă podul pe spate și roata țiganului, noi, băieții, stăteam frustrați pe șpaliere, ori întinși pe saltele umplute cu pâslă, nervoși că eram puși la exerciții aiurea, tracțiuni, flotări și genuflexiuni, până când tovarășu' de fizică le verifica la fizic pe fiecare dintre colegele noastre, abia intrate în faza de dezvoltare emoțională și sexuală. Atunci era momentul perfect pentru a le povesti băieților aventurile din *Star Trek*, pe care mă lăudam că îl văzusem pe videoul de la nașa Sanda, adus din Olanda de către un văr emigrat. Deși nu văzusem niciodată vreun episod din celebrul serial, inventasem o nouă navă spațială, botezată premonitor „Columbia" și colportam extensiv pe marginea unor aventuri care nu se terminau niciodată. Singura problemă era să găsesc suficiente sugestii adevărate ca băieții să nu se prindă de schemă, așa încât amestecam de-a valma bucăți din reviste, chestii luate de prin cărțile lui Jules Verne și tot felul de personaje din mitologie. Îi învăluiam cu poveștile mele închipuite și uitam de mirosul neplăcut al saltelelor de bumbac, acoperite cu vinilin, de faptul că nu aveam apă caldă după orele de sport și de pedepsele corporale ale profesorului de educație sportivă.

Ce încălzește un rețou

Practica în producție nu era o obligație extrem de plăcută, dimpotrivă. Deși aveam halate albastre impecabile și sufertaș cu mâncare, așa cum avea întreaga clasă muncitoare, nimeni nu ne băga în seamă și nimeni nu ne lua în serios. Mai mult, am aflat pentru prima oară acolo că în câmpul muncii nu mai contau cunoștințele mele despre istoria românilor, nici lecturile din literatura universală

și nici măcar fabulațiile cu care îi prosteam pe colegii de clasă să mă asculte. În uzină fabulațiile nu mai aveau nicio valoare. Acolo contau abilitățile. Manuale, nu cele intelectuale. Pentru că „șefi" nu erau tovarășii ingineri, ale căror halate albastre erau aproape identice cu cele pe care le purtam noi, elevii abia sosiți în practică, ci maiștrii, cărora li se spunea cu evlavie tovărășească „Meșteri". „Meștere" devenise pentru mine un apelativ pe care mi-l doream din tot sufletul, și nu cuvântul în sine mă mobiliza, cât reverența teribilă cu care acesta era rostit.

În secția de emailare, unde fuseserăm trimiși vreo câțiva băieți din clasa a opta „A", era un miros cumplit de gaze toxice, toată munca fiind coordonată de Maistrul Fodor, un bărbat la vreo cincizeci de ani, a cărui autoritate în cadrul unității era incontestabilă. Băieții de la emailare nu mâncau, nu se căcau și nu vorbeau până nu le dădea voie Meșterul. Râdeau la glumele lui cu mare tragere de inimă și își încheiau plini de mândrie frazele cu expresia: „Așa a spus Meșterul". Fodor ăsta era fost militar sau fost milițian, oricum ceva din cadrul organelor de ordine, pentru că instituise un soi de micro regim fascist în secție. Îi făcea o plăcere deosebită să verifice „la sânge", după cum spunea, pe toată lumea la plecarea din întreprindere, toți elevii erau percheziționați personal de către el. Vedea peste tot doar hoți și credea că toată lumea conspira să fure roșourile realizate de el. Nu puteam pune la cale nimic, fiind despărțit de prietenii mei din clasă, ajunși pe la alte sectoare, eram singur cu vreo doi colegi mai slabi de înger, Emil biciclistul, poreclit așa din pricina ochelarilor săi enormi și cu Dani grăsunu', a cărui unică grijă era să nu îi fure cineva pachetul pregătit cu multă grijă de maică-sa. „Tu știi cât de greu să găsești palizer?!", întreba revoltat pe oricine se atingea de ujina lui, pe care o morfolea cu nesaț ascuns printre dulapurile metalice de la intrare. Ăștia nu erau în stare să se apere pe ei înșiși, darămite să organizeze ceva împreună cu mine. Strategia lor de supraviețuire era pitirea. Se fofilau printre utilaje și își căutau câte un loc ferit, unde trăgeau câte un pui de somn, parțial indus de gazele de la

emailare. Meșteru' Fodor mă luase pe mine în colimator și mă punea să duc tot felul de componente dintr-o parte în alta, și, de fiecare dată când mă vedea că stau, zbiera „Nu sta, ucenicule, nu sta cu degetu-n cur, că nu de aia te plătește statu' să-ți întreții tu gaura!". Chestia asta mă enerva cel mai tare, faptul că mă umilea în fața celorlalți muncitori, care se prăpădeau de râs pe sub măștile de protecție.

Reșourile erau, într-adevăr, marfă de contrabandă în oraș. Cum buteliile se dădeau pe cartelă, trebuia să stai la coadă cu noaptea în cap atunci când îți venea rândul, și, dacă nu te trezeai la timp, riscai să rămâi câte o lună fără sursă de gătit și să fii obligat să umbli cu oalele pe la vecini. Mai mult, buteliile noi se dădeau numai cu ceva aprobare specială de la partid, cu justificări de tot felul, nu cumva să fabrice tovarășii vreo bombă pe bază de butelie de butan, orice sursă de căldură alternativă valora cât vreo trei salarii bunicele. Meșteru' Fodor știa el ce știa și, probabil, cei care îl puseseră de pază la ultima unitate din lanțul producției socialiste știau și ei același lucru. A fost o decizie simplă. Trebuia să fur un reșou de sub nasul Meșterului și să îl duc cu bine acasă la maică-mea, ca pe un trofeu de seamă, prezentat, firește, ca o dovadă de prețuire din partea conducerii fabricii pentru eforturile mele neprecupețite pentru construirea unei societăți noi și mai înalte. Și mai călduroase.

În ultima zi de practică am pus un reșou alb imaculat, proaspăt vopsit, gata pentru export în lumea a treia, pe marginea geamului care dădea spre curtea interioară, m-am supus percheziției lui nea Fodor cu un zâmbet malițios pe buze, ce îl făcuse să fie și mai circumspect în verificarea bagajelor mele, am ieșit plin de ifose pe ușa metalică a atelierului și am dat colțul imediat ce am ieșit din unghiul de vedere al zbirului. Mi-am îndesat reșoul în geanta de mână și m-am strecurat spre gardul fabricii, al cărui nivel superior era acoperit cu sârmă ghimpată. M-am cățărat printre ghimpi cu gândul că fac cel mai grozav gest de rezistență din viața mea. Am căzut cu fața drept în noroiul rece și am început să alerg cu recompensa neprețuită în brațe, ocolind oameni, magazine și blocuri.

Ani buni reșoul acela alb a stat pe un raft din cămară. N-a încălzit nimic, nu l-a folosit nimeni. Nici nu se putea folosi. Uitasem că arcurile electrice se montau în altă secție.

O lecție de viață într-o seră de legume

Cele mai bune legume pe care le-am mâncat în viața mea au fost cele pe care le-am furat de la serele Gospodăriei de Partid și de Stat, pe scurt GOSTAT, unde ne duceam la sfârșitul verii pentru a efectua al doilea tip de inițiere în munca socialistă, respectiv practica agricolă. Înfrățirea dintre muncitori și țărani trebuia să se producă în interiorul fiecărui cetățean al Republicii Socialiste. După ce am deprins tainele muncitorimii, trebuia să învățăm să fim țărani. Spre deosebire de colegii de școală de la clasele de „real", care erau duși la cules porumb pe vastele câmpii de Vest, noi eram descărcați din mijloacele de transport în comun printre lungile șiruri de araci cu castraveți și roșii. Acolo am trăit cele mai intense emoții ale adolescenței. Nu gustative, ci sentimentale. Pentru că, în căldura și umezeala din seră, trăiam într-un soi de atmosferă ireală, iar colegele de clasă, precum și tovarășele angajate la unitatea de producție a serelor, deveneau fantasmatice și destul de sumar îmbrăcate, descheiate mereu la salopetă, cu lenjeria intimă la vedere. Deși emoțional vorbind totul era diafan, în plus mâncam pe săturate roșii și castraveți. Ceea ce făcea ca locul acela să fie Paradisul socialist pe pământ.

Aidoma primilor oameni însă, am constatat că Raiul comunist nu valora nimic dacă nu puteai să ieși din el. Adică dacă nu puteam să scoatem din seră nimic din ceea ce produceam, pentru că toate hainele și genții trebuiau lăsate la vestiare, iar la ieșire lăsam până și salopetele pe care le primeam în custodie. În plus, un castravete pitit în pantaloni ar fi arătat destul de necredibil pentru un băiat dintr-a opta, iar o roșie strecurată unde nu trebuia ar fi bătut la ochi în mod evident. O vreme am mâncat în neștire cornișoni și roșii lunguiețe, dulci ca niște mere, dar oricât ai fi

fost de flămând, de la o vreme ți se apleca. Voiam să duc niște roșii acasă, voiam să le arăt și altora că există prosperitate în comunism, dar sera era încuiată din momentul când intram noi acolo și până când plecam, iar geamurile mate erau ermetic închise. Singura posibilitate de a extrage legumele din seră era numai cu ajutorul unui intermediar. Numai că noi nu aveam niciun intermediar, nici măcar nu aveam posibilitatea să vorbim cu nimeni, rătăciți printre rândurile uriașe ale solarului din metal și sticlă păream supușii unui experiment apocaliptic.

Ca de obicei în Paradis, soluțiile vin de la îngeri, iar îngerul meu păzitor din seră a fost și singurul coleg de sex masculin cu care mă puteam consulta, Găbiță Schwartz, unicul băiat din grupă cu care am nimerit în echipă, ai cărui zulufi blonzi și cârlionțați îl făceau să pară cu adevărat descendent al arhanghelului omonim purtător de vești bune. El a găsit soluția diabolică prin care să scurt-circuităm mecanismul concentraționar al protejării ardeilor capia și a mult-râvniților castraveți „fabio". O dată pe săptămână gunoiul din fiecare solar era încărcat într-o căruță, condusă de Laji, un țigan slab ca un sclepț, al cărui cal părea încă și mai scheletic decât el. Laji, care nu vorbea o boabă pe românește, a fost repede convins de Găbiță, ale cărui origini maghiaro-evreiești au prins bine la negocierea rapidă și nonverbală derulată cu lopata plină de frunze și deșeuri fleoșcăite. Noi îi dădeam lui Laji jumătate din tot ce puteam ascunde sub mormanele de verdețuri degradate, iar el se asigura să treacă prin filtrul de la poarta serelor prețioasa pradă. Mișcarea se făcea la finalul schimbului, noi ieșind veseli printre brațele batante de la poartă, iar Laji așteptându-ne mai jos de stația de tramvai.

Vara aceea am mâncat mai multă salată de legume decât în tot restul vieții mele, prefăcându-mă că studiez cu Găbiță la română, pentru a putea împărți frățește recolta. Asta în timp ce domnul Schwartz, tatăl lui Găbiță, profesor de română și engleză, îi spunea acestuia cu amărăciune nedisimulată în glas: „Vezi, Gabi, dacă ai avea voință și ambiție pe jumătate cât Doru, ai ajunge mare om!".

Haiducia culturală

La liceu mi-am găsit un nou tovarăș într-ale hoției, pe Liviuț, un nou coleg de clasă despre care am aflat că este și vecinul meu de cartier. Liviuț era, ca și mine, un „outsider" în clasa de filologie-istorie, singura clasă de pe județ unde se studia „uman" și unde concurența era acerbă și la treapta întâi și la treapta a doua. Printre fiii și fiicele secretarilor de partid, ai șefilor de magazine universale și ai milițienilor ori securiștilor de vază ai județului, eram rătăciți și noi, doi băieți de la bloc, iar solidaritatea de clasă și-a spus cuvântul imediat ce ne-am întâlnit. Citeam pe rupte, el mai ales istorie, iar eu mai ales literatură universală, dar, pentru că nu ne permiteam să cumpărăm în dublu exemplar toate cărțile, făceam schimb de cărți și opinii din ceea ce citeam.

În vremea aceea librăria „Mihai Eminescu" era unul dintre puținele locuri unde mai puteai să găsești cărți din colecția „Romanul Secolului XX" sau prindeai ultimele apariții din „Biblioteca de artă" ori din clasicii literaturii universale, apărute la editura „Univers". Evident, majoritatea cărților se dădeau „pe sub mână", la schimb cu alte bunuri culturale, cum erau săpunurile „Fa" sau „8X4", importate ilicit din Ungaria, ori printr-un troc simplu, o carte pentru o ciocolată adusă din Iugoslavia sau o cafea din Redege. Noi n-aveam nici săpun, nici ciocolată și nici influență politică, dar, cum veneam amândoi din seceta unor biblioteci de familie prăpădite, eram avizi de literatură și flămânzi de citit ca doi viței fără laptele vacii. Așa că, atunci când oficialii distribuției de publicații naționale au hotărât vânzarea cărților „la pachet" am instituit și noi haiducia literară. Mecanismul vânzării cărților la pachet era o formă de furăciune, stabiliserăm noi, pentru că era nedrept să cumperi un Balzac din seria *Opere complete* numai la pachet cu vreo cuvântare de-a Tovarășului și era injust să fii obligat să achiziționezi volume de istorie de genul *Istoria secretă a celui de-al doilea război mondial* sau *Teroarea hortysto-fascistă* care se

vindeau ca pâinea caldă, numai la pachet cu ceva roman socialist, despre viața și întâmplările omului nou și ale familiei lui.

Haiducia noastră avea niște reguli precise. După ce cumpăram cărțile frumos împachetate de către tovarășii de la librărie, calculam în cap prețul volumelor ce ne erau băgate pe gât și, de contravaloarea acestora, șterpeleam alte cărți de pe raft. Tehnica era întotdeauna aceeași. Unul dintre noi stătea cu pachetele de cărți cumpărate în brațe și cu geanta de școală semideschisă, în timp ce complicele său îndesa pe furiș cărțile dobândite ilicit. La început totul a mers ca uns, dar, după câteva săptămâni, probabil după ce s-au făcut primele bilanțuri lunare, tovarășii de la contabilitate au semnalat tovarășilor de la casierie că existau lipsuri în gestiune. Ca o măsură preventivă, au fost instalate oglinzi suspendate deasupra tuturor rafturilor din librăria Eminescu, numai bune să-și verifice tovarășele de pe raion frezele puse pe moațe de cu seara. Asta nu ne-a oprit, ne-a făcut doar să ne perfecționăm tehnicile. O metodă era strecurarea unei cărți sub altele două cumpărate corect și, normal, la pachet. Strecurarea cărții sub vestonul uniformei de școală a tovarășului de haiducie dădea și ea roade, iar tehnica distragerii atenției, prin intermediul colegului de nelegiuri, care cumpăra un set de cărți la pachet în timp ce eu ieșeam discret tocmai la momentul plății, mergea perfect. Haiducia noastră era sacră, era mai sacră chiar și decât prietenia. Atunci când Liviuț, mare patriot, se supăra pe glumele mele proaste, în care îl convingeam, de față cu toți colegii, că Horty Mikloș era de fapt român, născut Horea Miclăuș, continuam să mergem prin librării, supărați, dar solidari. Deși eram certați și nu ne vorbeam, încă furam cot la cot, după algoritmul deja stabilit.

Până când, într-o dimineață, pentru că loviturile se dădeau mai ales în pauza de zece, când librăria era plină de liceeni în căutare de romane de Michel Zevaco sau Ioan Dan, am fost surprinși în toiul acțiunii de către șefa de raion, apărută nu știu de unde, cu freza ei castaniu-roșiatică, scoasă parcă din ceva film de groază. Șefa a început să zbiere: „Miliția, miliția”, iar noi am

zbughit-o afară din librărie. Fără să mă gândesc, am luat-o spre casa unde locuia mătușă-mea, a cărei locuință de pe malul Crișului, într-una dintre cele mai frumoase case din centrul orașului, părea singura salvare. Mătușa asta, care i-a supraviețuit unchiului Moriț și deportării, a supraviețuit tuturor noilor chiriași, milițieinilor, securiștilor sau medicilor de vază ai Partidului, trăia singură într-o cameră imensă, dotată cu un pian cu coadă și câteva duzini de tablouri uriașe, cu subiecte bucolice, cafea la ibric și prăjituri de casă. Ne-a poftit în apartamentul unde fusese mazilită după venirea comunismului și ne-a întrebat ce-am pățit. Noi i-am spus adevărul, ea a zâmbit și ne-a zis: „De patruzeci de ani de când m-am întors din lagăr cos haine pentru tovarășele care vor să pară doamne. Și voi aveți dreptul să citiți ce vă place. Ia stați jos". Am sorbit liniștiți cafea, în timp ce soneria a bârâit prelung la apartamentul mătușii, care a continuat să ne zâmbească cu același zâmbet cu care îl cucerise pe bijutierul său, care o privea acum din fotografia înrămată, cu kipa pusă strâmb pe creștet.

Cum am devenit colaborator al Securității

La liceu am reluat schemele și tehnicile care îmi aduseseră o imensă popularitate în clasele primare. Așa că, în fiecare pauză mare, colegii de clasă aproape că mă implorau să le povestesc câte ceva, cele mai de succes fiind repovestirile inventate de finu' Rebeleș după basmele populare mioritice, sau, la alegere, din repertoriul internațional al celebrilor frați Grimm. Un succes deosebit îl avea povestea lui Făt-Frumos care mergea pe ascuns la Ileana Cosânzeana, măritată cu Zmeul. Eram în elementul meu, amestecam povești cu bancuri și cu glume răsuflate, cu tot felul de informații ciupite de prin reviste, așa că, atunci când profesorul nostru de română, tovarășul Țărălungă, care pusese ochii pe mine pentru că eram singurul care știa cine era Tudor Vianu și care citise câte ceva din Schopenhauer, ceea ce nu era greu printre toți tăntălăii din clasa de mate-fizică, a auzit una dintre aceste povești,

m-a luat „sub aripa lui". Țărălungă era un bărbat la vreo cincizeci de ani, mic de statură, îndesat, cu un cap imens, dotat cu niște sprâncene blonde ca niște antene, cu un păr gălbui, cum au fumătorii vârful degetelor, și dat pe spate cu multă briantină, ai cărui pantaloni adăposteau un instrumentar sexual despre care se spunea că ar fi fost supradimensionat, ceea ce îi adusese porecla de „Sulălungă". El m-a inițiat într-ale cititului, m-a dus la bibliotecă, mi-a făcut un „permis special", lăsându-mă să stau în spatele rafturilor, dându-mi voie să iau orice carte voiam direct de pe poliţele de critică și istorie literară.

Prietena mea de-atunci era Magda. Pentru ea versificam zilnic și făceam poezii pe bandă rulantă. O poreclisem Margot, deși era dintr-o familie de evrei conservatori, o fată brunetă și cu ochii negri ca pădurile Libanului, care mă lăsa să o conduc în fiecare zi până la stația de autobuz. Mă bătea la cap că vom emigra în Israel și vom locui în kibuț, iar eu îi vorbeam cât se putea de cast, pe tot drumul dinspre școală spre stația de autobuz, îndrugându-i verzi și uscate despre *Cântarea Cântărilor*, despre poporul ales și despre sufletele pereche. De fapt nu voiam decât să pun mâna pe sânii ei tari ca două pere necoapte și nu mă gândeam decât cum să o conving să mă sărute, dar făceam pe băiatul cuminte și îi ascundeam că, între timp, îi făceam o curte asiduă uneia dintre cele mai bune prietene ale ei, Mimi. Mimi era și ea brunetă, cu ochii negri, dar era mult mai moale, mai generoasă, mai sensibilă la palăvrăgelile mele despre istorie și literatură, așa că mă lăsa să o pipăi pe sub sarafan și nu se supăra când îi spuneam măscări. Lui Margot îi compuneam poezii inspirate taman din George Călinescu, iar prima strofă a uneia dintre aceste poezii n-o s-o uit niciodată: *Regina Margot mă iubește/ Regina Margot mă-nțelege/ Dar tot caută un rege/ Ce-ntre sferele cerești e.* Oricum ar fi fost relația noastră, Margot îmi dădea să citesc, pe furiș și în mare secret, *Revista noastră*, o publicație colorată și bine scrisă, destinată evreilor cu descendenți în România. Era redactată în românește, iar prietena mea mi-o încredința în mare taină, ca pe un semn de

încredere maximă. Acolo, printre alte informații utile referitoare la istoria mondială a sionismului, am citit și că, pe pereții unor blocuri din țară, apăruseră inscripții cu sloganul primejdios: „Jos Ceaușescu". Din prostie sau din neștiință, în pauzele „de povești", unde scăpam și câteva bancuri cu Tovarășul și Tovarășa, am spus în gura mare și chestia cu *graffiti*-urile anti-comuniste, ca și când le-aș fi văzut cu ochii mei.

A doua zi profesorul de română m-a chemat la el la cabinet și mi-a spus că are ceva foarte important să îmi spună. Fusesem selectat să fac parte dintr-una dintre cele mai importante organizații ale Republicii Socialiste și urma să mă întâlnesc în mare secret cu o persoană foarte importantă. Tot el m-a prins de braț și mi-a zis, încurajator, că puteam (chiar trebuia) să îi spun acestei persoane tot ce știam. El a ieșit din birou și în locul lui a intrat o femeie la vreo 35 de ani, frumoasă, elegantă și cu un aer misterios. Mi-a spus că făcea parte din Securitatea Statului, că știa cât sunt de inteligent, că avea încredere în viitorul meu, și că aveam onoarea de a deveni „spion" al Republicii Socialiste, că mă aștepta o viață de aventuri nebănuite, călătorii în țări străine și multe altele, scoase parcă din cărțile lui Fleming. Mi-a descris în cuvinte ademenitoare viitoarea mea meserie, cum voi face parte dintr-o elită de profesioniști care supravegheau bunul mers al societății multilateral dezvoltate și cum voi fi chiar plătit pentru fiecare informație pe care urma să o furnizez. Acum, spre exemplu, știa că am informații despre documente ilegale care circulau printre elevi și era convinsă de rolul vital pe care îl aveam în mijlocul colegilor mei. Ea urma să fie „agentul meu de legătură", iar eu să fiu „sursa" ei. Eram deja destul de încântat la gândul că urmează să am o relație secretă cu această tovarășă voluptuoasă, așa că am acceptat destul de repede să îmi inventez un nume de cod. „Victor", am zis repede, iar ea mi-a dat adresa unei cutii poștale post-restant unde trebuia să scriu, de îndată ce aveam lucruri importante pentru Partid. Am semnat o declarație în care am trecut numele meu adevărat și noul meu nume de cod, ea mi-a strâns mâna cu fermitate și mi-a spus

că ne vom revedea regulat, pentru a evalua situația. Nu am scris niciodată nimic, și nici pe ea nu am mai revăzut-o. Între timp, în toamna aceea, Magda a emigrat în Țara Sfântă, fără să-mi scrie nici ea, niciodată. De atunci nu am mai citit *Revista noastră* și nici nu am mai spus povești în pauza mare.

Cum m-am îndrăgostit la *Toate pânzele sus*

Chiar în acea vară am devenit un împătimit al serialului *Toate pânzele sus*, nu pentru că m-aș fi dat în vânt după povestea lui Radu Tudoran, pe care o „fumasem" cu mai bine de patru ani în urmă, ci pentru că viața sexuală la bloc era extrem de complicată, iar într-un apartament cu două camere sexualitatea devenea și mai dificilă, din toate punctele de vedere. Trăitul la comun face conviețuirea dintre adulți și adolescenți cu atât mai complicată cu cât, la început, părinții se feresc de copii și, mai târziu, copiii se ascund de părinți. Singura care nu se ferea de nimeni și de nimic era vecina noastră de palier, madam Coșmăleanu, soție de apevist, mai mereu plecat, și care chiuia erotic, mai ales în lipsa tovarășului lentmajor. Madam Coșmăleanu avea o pasiune pentru două lucruri, după-amiezele toride și cafeaua nechezol, la care o convoca pe maică-mea, strigând-o direct de pe geamul bucătăriei, care dădea spre curtea interioară: „Toriiiiiii, hai să te fac o cafea!". În același moment eu mă înfigeam la ei în apartament, unde rula serialul *Toate pânzele sus*, motivând că televizorul lui madam Coșmăleanu este mai frumos decât al nostru. Explicația era pe jumătate adevărată, deoarece unul dintre amanții vecinei noastre montase în fața televizorului un fel de ecran din plexiglas galben, care avea și calitatea de a mări imaginea, ceea ce făcea dintr-un televizor „Olt" banal, un adevărat cinematograf, tras discret în sepia. Dar nu ecranul galben mă atrăgea pe mine, ci însăși madam Coșmăleanu, care să tot fi avut pe vremea aceea vreo treizeci de ani. Purta mereu un capot extrem de subțire, dintr-un material satinat, cu imprimeuri japoneze, și dispunea de abilitatea de a sta picior peste

picior cu ceașca de nechezol sprijinită pe rotula dezgolită a genunchiului. Mai avea și un dispreț suveran pentru sutiene și încheierea nasturilor, ceea ce stimula gândurile mele să zboare aiurea. Prefăcându-mă că mă uit la aventurile lui Ismail și că sunt atent la căutările căpitanului Lupan după prietenul său Pierre Vaillant, căutări desigur aflate la limita unei homosexualități latente, nu mă gândeam decât la gemetele doamnei Coșmăleanu și mi-o imaginam în nenumărate ipostaze și în nenumărate episoade. Sigur, când a apărut Adnana în *Toate pânzele sus*, am abandonat-o și eu pe madam Coșmăleanu, cu tot cu ecranul ei galben, și mi-am luat viața sexuală în propriile mâini.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre viața sexuală

Finu' Rebeleș a fost chemat de mama să aibă o discuție „bărbătească" cu mine. Pesemne diriginta i-o fi atras atenția că nu mă mai concentram la școală și că nu mă mai preocupau la fel de mult istoria națională a Românilor și literatura poporului nostru. „Fuți, nu fuți, vremea pulii trece!", mi-a zis. Văzându-mi privirea mirată, finul Rebeleș își mai aprindea un „Admiral" și îmi făcea un gest sugestiv în timp ce scutura chibritul, chiar și după ce acesta se stinsese. „Ia-o la labă", îmi șoptea și dezlănțuia un râs despre care nu știam ce să cred. Își bătea joc de mine sau chiar vorbea serios.

Nici eu nu am devenit înger

La șaisprezece ani m-am hotărât să devin înger sau, mă rog, ceva cât mai aproape de genul de ființă decorporalizată. Măcar un semizeu, dacă se putea. Decizia am luat-o în casa lui Titel, colegul meu de bancă, și prietenul meu cel mai bun la vremea aceea. Discutam în termeni contradictorii despre evoluționism și creaționism. Eu susțineam că suntem maimuțe evoluate și citeam Darwin, iar el, care locuia împreună cu părinții și cu ceilalți unsprezece frați ai lui, toți penticostali, în ultima casă rămasă nedemolată în

cartierul Rogerius, era apologetul facerii omului de către Dumnezeu. Titel mă bombarda cu cărți evoluționiste în limba engleză, iar eu, pentru a-l contracara, îmi făceam fișe din Leo Taxil și din *Biblia hazlie*, pe care i le livram cu emfază. Casa lor era situată în mijlocul unei imense zone de dărămături, un șantier uriaș. Peste tot în jurul locuinței lor, constructorii socialismului transformaseră vechile case în terenuri virane, pe care urmau să se construiască noile străzi, cu nume revoluționare: Strada Republicii și Bulevardul Victoriei Socialismului. De altfel și pe ei i-au mutat, cu cățel, cu purcel, pe strada Ștefan cel Mare, într-un bloc cu zece etaje, dar numai după vreo doi ani, într-un apartament cu cinci camere. Deocamdată casa lui Titel era o oază de liniște, în mijlocul unui ocean de blocuri în devenire.

Decizia a fost luată în acel context, în mijlocul unei contradicții despre Dumnezeu, om și sex. Titel avea un șoricar, care habar nu avea că locuiește într-o familie de pocăiți și care făcuse o pasiune inexplicabilă pentru mine. De fiecare dată când mergeam în vizită, Șobi sărea pe piciorul meu, mă apuca strâns cu lăbuțele din față și se freca isteric de pantalonii mei. Chiar și atunci când îmi scuturam orizontal pantofii, câinele rămânea agățat de picior și nu se oprea din actul lui pasional până când nu îmi lăsa o mică pată albă pe nădragi. După care fugea fericit, dând ture prin curte de parcă și-ar fi ieșit din minți. Atunci, împreună cu Titel, am făcut un legământ, mai bine zis un pariu, care urma să rezolve pentru totdeauna disputa dintre creaționism și evoluționism. Acela dintre noi care va rezista un an întreg fără să se masturbeze urma să fie tratat de celălalt ca un înger sau ca un zeu, în funcție de ideea susținută, iar adversarul va accepta argumentele opuse. Fie omul nu ar mai fi fost un simplu animal, ci o creație divină, fie omul era doar o bestie înzestrată cu darul vorbirii. Eram convins că voi învinge. Dar, după numai câteva zile de eforturi supraomenești, mi-am dat seama de că eram prins în capcana propriului meu pariu: dacă acceptam să fiu bestia care-mi dădea ghes, Titel ar fi învins și ar fi trebuit să accept argumentul creaționist. Dacă

m-aș fi purtat ca un înger, l-aș fi învins pe Titel, obligându-l să admită că era doar un pui de maimuță, dar eu mă transformam într-o făptură din cărțile sfinte. Nu i-am mai împărtășit prietenului meu defectul logic. Am acceptat că nu sunt om, ci bestie. Am hotărât că era mai simplu să fiu maimuță.

Interludiu de basm: Povestea lui Făt-Frumos și a Ilenei Cosânzeana (repovestită a nu știu câta oară)

— Finule, spune-mi o poveste de iubire.

— Din astea am căcălău. Fii antena la mine! Știm că Ileana Cosânzeana era căsătorită cu un Căpcăun. Era căsătorită?, întrebam uimit. Mă rog, poate că trăiau doar în concubinaj! Oricum, Cosânzeana asta acceptase viața cu ditamai animalul din rațiuni ce țin mai degrabă de convențiile sociale sau de rațiunile economice decât de iubire. Deși avea o halenă supărătoare, adică îi puțea gura, puța nu-i gurea, deși avea probleme cu greutatea. Eu râdeam înfundat pe sub pătură. Băiatu' ăsta solid, însă, dispunea de o locuință spațioasă de la stat, cu turnulețe și interfon, unde putea să îi asigure Ilenei toate condițiile unui trai decent, în limitele bunului simț. În plus, era suficient de des plecat de-acasă, cu treburi diverse, cum ar fi omorâtul și ciuntitul altor oameni, încât Ileana Cosânzeana, fiind mai mult singură pe-acasă, să se plictisească și, pentru că nu dorea să se implice emoțional prin creșterea unui câine, să își găsească un amant. Ce amant mai bun decât Făt-Frumos, un tânăr lipsit de ocupație, provenit dintr-o familie dezorganizată și cu un eu destul de fragil, din pricina, în principal, faptului că se născuse prematur, dintr-o sarcină nedorită. Zmeul lipsea și, prin urmare, tovarășa Zâna preacurvea evlavioasă în lipsa acestuia.

Ileana Cosânzeana și cetățeanul model Făt-Frumos și-au construit o relație amoroasă bazată pe sexul pe furiș, în zilele când Căpcăunul lipsea de acasă. Cineva, probabil gurile rele din pădurea fermecată, i-au transmis Căpcăunului: „Ai grijă că nevastă-ta e cam rea de muscă!". Drept urmare Căpcăunul a venit pe nepusă masă acasă,

ca să îi surprindă pe cei doi în flagrant. Într-o după-amiază călduroasă, Ileana, auzind pașii soțului ei pe scări, și-a pus repede un neglijeu fabricat la „Argos", și a răspuns cu glas nevinovat, „Cine-i", dar a întors cheia în ușă simultan cu ieșirea lui Făt-Frumos pe balcon, doar în izmene, cu hainele adunate sub braț. Căpcăunul a răspuns naiv „Eu", iar Făt-Frumos a trecut peste balcon, agățându-și izmenele de balustrada de metal. Ileana Cosânzeana a întrebat și mai nevinovată, „Cine, eu!?", iar Căpcăunul a răspuns, „Nu tu, că eu", tocmai la timp ca Făt-Frumos să-și desfacă prohabul dintre crengile crescute în fața blocului și să coboare liniștit pe trotuar. Căpcăunul s-a năpustit spre balcon, dar, din neatenție, a alunecat pe balustradă și a căzut în cap pe caldarâm. Având capul tare, n-a pățit mare lucru, dar de-atunci Căpcăunul nu a mai ascultat bârfele de la bloc și a știut că soția lui e o femeie cuminte. Din sperietura aceea Făt-Frumos și-a căutat un cal, care să-l ducă și să-l aducă în siguranță la și de la fete.

Capitolul IV. Iunie 1975

Am fost al cincilea Beatle

Pentru o bucățică de Cavit

Stăteam în gară și mă uitam după trenul Oradea-Satu-Mare, care pleca nepăsător din stație, în timp ce molfăiam ca prostu' bucata aceea de substanță amorfă și fără gust, iar lacrimile îmi curgeau pe obraji fără oprire, de parcă nu ar fi fost ale mele. Mama, nervoasă, înjura Căile Ferate Române și blestema ziua în care s-a născut, ziua când m-a făcut și ceasul când a murit tata, iar eu mușcam satisfăcut din ultima dungă gălbuie, care mi se topise între timp în podul palmei. De-atunci pentru mine lăcomia are gust de Cavit. Într-o epocă în care duceam lipsă de ciocolată, substitutul cel mai bun era tableta de Cavit, care avea culoarea ciocolatei albe, forma asemănătoare ciocolatei maronii, dar un gust oribil. Pe mine nu mă interesa gustul, ci numai gândul, așa că mă prefăceam bolnav pentru a putea primi dungile adecvate suferinței. Tehnica includea simularea unor false simptome, cu precădere la masă. Când primeam supă, aveam grijă să aleg tăieței pe lingură, lăsând zeama în farfurie, pretinzând că mă doare capul. La felul doi mâncam pe alese, de obicei numai bucățile de carne (chiftelele și șnițelele cu precădere), lăsând de-o parte legumele sau garnitura. Icneam și afirmam că mă doare stomacul. Mă obișnuisem să nu mănânc aproape nimic din felul trei, susținând că zahărul pudră de pe gogoși îmi provoacă greață și că simt o înțepătură în partea dreaptă a corpului. Mama, disperată, m-a dus la

doctor, care a tras concluzia că sunt anemic, așa că mi-a prescris diverse leacuri, singurul pe care l-am acceptat fiind tableta de Cavit, despre care aflasem de la Gemeni, și pe care o râvneam cu ardoare.

Mai exista o variantă socialistă pentru ciocolată, pe care, o vreme, am testat-o, dar care era oribilă. Se numea glucoză. Tableta de glucoză era cea mai sinistră variantă a ciocolatei. Nu doar numele avea un sunet chimic, dar și consistența ei era cumplită. Glucoza era atât de tare încât bucățile, ce semănau ca formă cu niște pătrățele de ciocolată, trebuiau ronțăite începând de pe la colțuri, umezite bine cu salivă timp îndelungat și abia apoi puteau fi mestecate, molfăind pasta ce începea să semene cu un fel de plastilină comestibilă. Oricum, în dimineața aceea trebuia să mergem la Ziua Morților, pentru a pune flori la tata la mormânt, dar eu nu mă gândeam la comemorarea lui Tata, nu aveam în minte decât bucățile de Cavit, așa că am pretins recompensele pe care le meritam. Mama nu apucase să-l cumpere, dar mi-a promis că vom lua Cavit odată ajunși acasă, numai că eu știam prea bine că doar la Oradea se găsea Cavit la farmacie, prin urmare am refuzat să plec până când nu voi vedea cutia înlocuitorului de ciocolată. Mama a invocat toate argumentele posibile, inclusiv pierderea trenului și destinul nenorocit al unei mame singure pe lume, cu un fiu neascultător și încăpățânat. Dar mie îmi trebuia substitutul atât de necesar, prin urmare am declarat sus și tare că nu voi merge niciunde până când nu voi primi mana cerească a socialismului, tableta de Cavit. „Îți iau în drum spre gară", m-a asigurat mama, care și-a apucat bagajele, a smuls smocul de crizanteme din vază și m-a scos pe ușă, udându-mă cu apa ce picura din tulpinile florilor de mormânt. Ne-am îndreptat în fugă spre tren. Pe drum am oprit la o farmacie, unde a negociat îndelung cu vânzătoarele, după care a ieșit, desfăcând din mers pachetul și mi-a înfundat în gură o jumătate de tablă. Apoi m-a apucat de încheietura mâinii și am pornit mai departe, în alergare spre gară. Nu mi-am terminat mestecatul nici când am stat la coadă la bilete și nici când am fugit peste șinele de tren, spre linia 5, numai

pentru a vedea vagoanele cum se îndepărtează din stație, fără noi. De furie mama a început să îmi înfunde cavit în gură, mai repede decât puteam să înghit. „Se întoarce în mormânt bietu' taică-tău și tu să te saturi de Cavit!". M-am și săturat, pentru că de atunci nu am mai mâncat nici Cavit, nici ciocolată. Până când m-am căsătorit, iar soția mea, iubitoare și degustătoare de ciocolată, m-a reobișnuit pe căi oculte cu gustul dulce-amărui. Chiar și așa, ciocolata are în continuare gustul imperfect al trecutului.

Nechezol aveți?!

Am trăit aproape două decenii într-o lume a substitutelor. Surogatele erau un mod de viață. Pentru unii era o formă de creativitate, pentru alții era o sursă de profituri fără margini. Într-o vreme se făcea trafic cu nechezol, pentru că adevărata sursă a deliciilor matinale dispăruse din magazine. Ca să bea o cafea, mama umbla disperată pe la prietenele ei de la „Alimentara", care trebuiau bine „unse" cu săpun „8X4", adus și el pe ascuns din țările vecine și prietene. Am aflat destul de repede că nechezolul era cafea fără cafea, și astăzi știu că era o substanță substitut perfectă, o materie care crea iluzia gustului, dar care era vidă de semnificație, aidoma societății în care trăiam.

„Ce e comunismul, finule?" „E nechezolul capitalismului! Nechezolul e la fel de mult cafea cum e comunismul societatea tuturor cetățenilor. Numai că comunismul te face să crezi că o duci bine, în timp ce alții o duc și mai bine, că nu poți să bei nechezol fără să știi sigur că alții beau cu adevărat cafea, iar tu numai te prefaci doar că bei cafea, înțelegi?". Nu înțelegeam. Știi de ce e nechezolul nechezol? Pentru că vine din verbul „a necheza". Adică de la ovăzul din care e făcută caca-feaua comunistă. De ce? Păi, dacă suntem caii de povară ai statului comunist, frați ai cailor lui Gulliver, atunci nechezolul este exact ce merităm. Suntem, deci, buni comuniști pentru că înghițim o substanță despre care și tovarășii care o vând și tovarășii care o fierb știu că e o porcărie, dar pe care o acceptă cu toții.

„Nechezol aveți?", era întrebarea pe care finul Rebeleș o punea oriunde intra, la orice magazin universal, la orice restaurant, la orice unitate din comerțul socialist. Se amuza de moarte când, spre spaima chelnerilor, care îi ofereau pe ascuns cafea turcească, protesta: „Nechezolul e cafeaua societății viitorului, nu accept decăderea morală a capitalismului". Fără să înțeleagă profunzimile metafizice ale logicii falsului comunist, chelnerii fugeau în toate direcțiile, iar vânzătoarele umblau ca niște curci bete, printre rafturi. Dacă nu primea nechezol, atunci cerea alte surogate ale comunismului: salam, dar neapărat cu soia, sau pește, obligatoriu marinat. „Fătu-meu, ăștia și-au făcut o lume după chipul și asemănarea nechezolului, toate sunt *înlocuite* ca să ne prostească, ne dau obiecte lipsite de valoare ca și când ar fi ceva deosebit. Chiar și democrația are varianta ei de nechezol, zisă în comunism democrație populară. Culme a păcălelii, dar toți intrăm în jocul de păcăleli. Noi ne facem că votăm, ei se fac că le pasă. Cerealele prăjite, vândute și băute ca și când ar fi fost o cafea autentică, alegeri în care nu puteai să alegi de fapt pe nimeni. O societate perfectă. Ihahaaa!", necheza finul la ieșirea din magazinul intitulat pompos: COOP.

Interludiu: Din bancurile despre comunism ale finului Rebeleș

„Ce e comunismul?", râdea finul Rebeleș, în timp ce bunica se prefăcea îngrijorată că verifică jaluzelele ce dădeau la stradă, zâmbind părtașă la conspirația ce se derula tocmai în casa ei, „comunismul e o pizdă. Cu cât te fut mai mulți, cu atât te faci mai fată mare".

Cum am devenit iepure șchiop, călare pe jumătate de om

Am avut mai mulți „tați vitregi", de-a lungul timpului s-au tot schimbat și eu m-am schimbat împreună cu ei. Unul dintre primii a fost Bruce Lee. După ce am văzut *Fist of fury*, tradus de către

un tovarăș din Republica Moldova cu titlul *Palitură crânșienă*, la ieșirea din clubul „Prietenia româno-sovietică", unde aveau loc vizionările de filme „pe video", am ajuns la concluzia că trebuia să devin karatist. Apoi am văzut *Conan Barbarul*, tot la clubul A.R.L.U.S., și am hotărât că trebuia să fiu Schwartzenneger din Carpați, drept care mi-am făcut abonament la clubul de culturism al Armatei, dar, pentru că mirosea prea urât a transpirație de tovarăși și apeviști, m-am reorientat spre serialele de la televizor. Am stat săptămâni în șir la televizor, numai ca să văd cine l-a omorât pe J.R., și am urmărit aventurile sclavilor negri din *Rădăcini*. Însă, atâta timp timp a rulat *Om bogat, om sărac*, am fost Tom Boxerul. Cântam cu aplomb, pe versiunile reinterpretate ale cântecului para-patriotic de la Cenaclul „Flacăra", „Trăiască România, Trăiască Tricolorul", o variantă adaptată, în care eroul principal era Falconetti. Zbieram cât puteam de tare: „Pe drumul de costișe, ce duce la Niuiork, trecea chiar Falconetti, călare pe un porc! Și-n ochii lui de vultur, adânci, vioi și clari, vedea gagici frumoase în blugi originali. Trăiască Wesley Blondu' și Rudi senatoru', trăiască Tom boxeru' și Falconetti chioru'." Deși Falconetti era incredibil, cu ochiul drept acoperit de un impresionant bandaj negru, tot pe frații Jordache, cu destinele lor contorsionate și palpitante, îi așteptam sâmbătă de sâmbătă. Râsul de neuitat al lui Falconetti, însoțit de rânjetul incredibil, tupeul fără margini și lipsa totală de onestitate nu-mi permiteau să mă asociez cu el. Eu eram personajul lui Nick Nolte, blond și bun, eram eroul pozitiv până în adâncul fibrei mele socialiste.

Când serialul s-a oprit, a venit febra *Războiul stelelor*. Prin '81 sau '82 războiul cosmic a produs o schimbare majoră în viața mea, și ea începută la cinematograful „Libertatea" din Oradea. Nebunia începuse cu câteva săptămâni înainte de a rula *Războiul stelelor. Imperiul contraatacă*, pentru că toată lumea din oraș știa că „intră" filmul în cinemauri. Nu mai erau bilete decât cu câteva ore înainte de proiecție, și asta doar pentru primele rânduri, în rest erau cozi imense, care ieșeau din cinematograf și ajungeau până în pasajul

„Vulturul negru", unde arhitecții Imperiului austro-ungar construiseră un spațiu urban incredibil. Două străzi care se intersectau, cu totul acoperite de o cupolă de sticlă. În ziua proiecției eram încă în stradă când i-am văzut pe Gemeni cum, cu același zâmbet superior pe figură, urcau deja scările fostului cabaret austro-ungar. Atunci, din disperare, m-am aruncat peste rândurile de muncitori și țărani cinefili, mult peste capetele tuturor celor care așteptau la coadă, din alunecare mi-am vârât capul direct în geamul de la casierie. Așa mi-am obținut biletul mult dorit.

Așa că, o vreme am fost Luke Skywalker, confruntat cu dușmanul său de moarte, Lordul întunecat, Darth Vader, care se dovedise a fi chiar tatăl lui, într-o memorabilă răsturnare de situație.

Cu toate că nu știam cine eram, știam cine voiam să fiu. Încă de pe la opt-nouă ani mă hotărâsem. Voiam să devin John Lennon. Speram să fiu al cincilea „Beatle", cu toate că, în mod paradoxal, primul album pe care îl ascultasem a fost, de fapt, ultimul album al celor patru idoli ai mei. Nu știam engleză încă, dar cântam *Across the universe* pe versuri închipuite, într-o limbă inexistentă, cum ar fi „a limitle sun dying love". Curând am început să îmi notez versurile, tot oprind și pornind casetofonul, vers de vers, expresie după expresie, până am stricat banda casetei AGFA. Pe-atunci John era totul pentru mine, era modelul perfect. Lennon a devenit în scurt timp tatăl meu vitreg, fratele meu absent, imaginea mea de sine, alter-ego-ul ideal. El fusese orfan și de tată, și de mamă, eu eram orfan. El era rebelul perpetuu, iar eu eram singur împotriva tuturor. Pe el îl crescuse mătușa lui, eu o aveam pe nașa Sanda. Era clar. Eram la fel. Aveam destine identice. Tatăl lui plecase pe mare și îl abandonase, mama lui

murise și fusese crescut de mătușa Mimi. Nu exista nicio îndoială în mintea mea. Eu eram el. Eu eram John. Adunam afișe de peste tot, decupam imagini cu cei patru fabuloși de oriunde puteam și colecționam tot ce apucam. Tăiam din reviste ungurești și sârbești orice prostioară despre *Beatles*, pe care le adunam într-un caiet, care urma să fie istoria adevărată a celor patru. Îmi făceam freza numai „ca John". O puneam pe mama să-mi croiască pantalonii de la uniforma școlară după modelul costumului lui John. Și, pentru că John nu era nimic fără ceilalți Bitălși, am început să îi caut pe ceilalți membri ai echipei, pentru a completa trupa celor „patru fantastici", varianta socialistă. Prima opțiune, normal, a fost vărul meu Doru, care și-a asumat fără niciun fel de nazuri rolul lui Paul McCartney. Era frumos, cu succes la fete, și îi plăceau frezele conservatoare. Breton drept în față. Singura lui problemă era că, spre deosebire de Paul, era blond ca paiul, dar ce mai conta. Pe ceilalți doi nu i-am identificat, așa că ne asumam cu rândul roluri duble. El era din când în când Ringo Star, pentru că avea nasul mai borcănat, iar eu pretindeam că sunt George Harrison, asta și pentru că pe mine mă pasiona istoria religiilor, spiritualitatea orientală și altele care îl atrăgeau pe George. Dar, oricum, n-aș fi putut să fiu altceva decât John. Pentru mai multă veridicitate am început să-mi pilesc dinții în oglindă. De fapt, inițial am vrut chiar să-mi ciobesc dinții din față cu o șurubelniță, pentru a dobândi ultimul palier al asemănării dintre noi doi, asta pentru că John avea o mică ciobitură între dinți. Din fericire pentru dantura mea, m-a prins mama și mi-a confiscat pila mare de unghii, cu care începusem să-mi julesc smalțul de pe incisivi. A doua zi mi-a cumpărat o chitară acustică, singura care se mai găsea la magazinul „Muzica" din centru, pe care am scris, cu litere din abțibilduri roșii „Workin' class hero". Eram eroul clasei muncitoare, adevăratul salvator al muncitorimii. Am repetat la chitara aceea până mi-am zdrelit buricele degetelor.

Din fericire pentru mine, în clasa a zecea am abandonat chitara acustică și am descoperit mașina de scris. Eram convins inițial că

pe mașina aceea de scris voi redacta biografia adevărată a vieții lui John, o cronologie autentică despre adevăratul meu tată vitreg. Fiind pe vremea aceea elev în singura clasă „de filologie" din județ, trebuia să facem cursuri de dactilografie. Cabinetul de dactilografie, în care se intra ca într-un fel de sanctuar, pe bază de tabel nominal, cu foile A4 numărate și cu o singură coală de indigo printre ele, coală pe care o predam la sfârșitul lecției, pentru a nu multiplica cine știe ce mesaje subversive, devenise biroul meu de lucru. Scriam pe ascuns epocala poveste a băiatului orfan din Liverpool care cucerise lumea. Până când, într-o după-amiază de vară, înainte de vacanța mare, tovarașa Enikö, profesoara de steno-dactilografie m-a surprins, mi-a smuls foile din mașina de scris, apoi m-a ascultat înțelegătoare și a doua zi mi-a adus o biografie a lui John, redactată în limba maghiară. Nu doar că viața mea fusese trăită deja, dar și cartea mea se scrisese și nu mai aveam nimic nou de spus. Profesoara, constatând cât de dezamăgit eram și văzând cât de repede dactilografiez, m-a întrebat dacă nu-mi doresc o mașină de scris? „Ce trebuie să fac pentru asta?", i-am răspuns, știind de la finul Rebeleș că nimic nu e gratis pe lume. Voia să facă o revistă a școlii. „Bine", am acceptat compromisul, iar ea mi-a dat o carte de estetică, să fac o cronică pentru primul număr al viitoarei publicații școlare.

Acolo, ascuns între pagini l-am găsit pe primul meu tată vitreg livresc. Pe măsură ce m-am cufundat în lectura acelei cărți, am descoperit „plăcerea de a fi intelectual". Și, după ce am gustat din esențele tari ale literaturii, încercând să-l imit pe Tudor Vianu, nu am mai vrut să fiu altceva. Am dorit să fiu ca el și l-am abandonat pe John. Mașina aceea de scris e de vină pentru toate cele ce au urmat. Am descoperit cât de plăcut poate să fie scrisul, mai plăcut decât muzica. Am rămas un visător, dar n-am mai fost niciodată John.

Frecție la un picior de lemn

Am aflat destul de repede că taică-meu vitreg își descoperise propriul său nechezol. În fazele sale de alcoolism disperat, când nu mai avea bani să-și cumpere vodca Săniuța, celebră pentru efectele ei paralizante, care duceau direct spre *delirium tremens*, elaborase o tehnică impecabilă de transformare a spirtului sanitar și, mai ales, a celebrei soluții semi-alcoolice „Diana" într-o băutură spirtoasă care te punea la pământ instantaneu. „Diana" avea un avantaj extraordinar asupra spirtului, era aromată și putea trece drept băutură fină. Dezavantajul major al „Dianei" nu era atât prețul, cât nevoia de a justifica utilizarea ei. Tertipurile erau simple, de cele mai multe ori mă implicau pe mine, care aveam oarecare credibilitate la farmacie. Oricum, pentru a transforma spirtul sanitar „Mona", pe al cărui ambalaj trona o asistentă medicală mult prea senzuală, mai ales pentru standardele epocii de vis, era nevoie de două lucruri: o pâine și o sticlă reutilizabilă. Spirtul sau soluția pentru frecție „Diana" se amestecau în proporție de 3 la 1 cu apa, apoi cantitatea era trecută prin pâine de mai multe ori, până când devenea transparentă. „Ce faci?", l-am întrebat. „Frecție la un picior de lemn", mi-a zâmbit când, fără să pară surprins, își trecea lichidul din sticla de „Diana" prin foltăul de pâine.

Cu taică-meu vitreg am intrat în tot felul de competiții stupide, dar cea mai prostească a fost concursul de „traforaș viteză", cum îi ziceam pe-atunci. În interstițiile dintre crizele de alcoolism, devenea extrem de calm și domestic, așa că își consuma energia în traforarea de turnuri „Aifăl", pe care le pirograva cu mare atenție pentru a imita structura metalică a celebrului turn parizian. În afara turnurilor Eiffel, tot mai mari și tot mai complicate, mai trafora și felurite alte obiecte din lemn cu uz practic, cele mai căutate fiind candelabrele realizate din cercuri de placaj pirogravat, cuplate între ele prin mici tăieturi transversale, rezultatul fiind complicate arabescuri decorative. Desigur, când intra în zona roșie

a crizei alcoolice, toate aceste obiecte erau repede vândute pentru băutură. În momentele sale de trezire din crizele de *delirium tremens*, intra într-un soi de transă autistă în care trafora compulsiv. Făcea, în cele patru-cinci zile de luciditate din fiecare lună, vreo două-trei turnuri Eiffel, de diverse dimensiuni, pirogravate migălos, dar și vreo trei șiraguri de candelabre din lemn. Când era treaz, lucra ore în șir la aceste obiecte, le șlefuia cu șmirghel, le lăcuia, le lipea cu aracet, obsesiv, zile și nopți. Competiția cu el a luat forma nebuniei când, în comerțul socialist, a apărut criza pânzelor de bomfaier roșii. Eu oricum nu făceam față tenacității lui psihotice, dar la un moment dat am descoperit că el nu folosea pânzele de traforaj negre produse de industria socialistă autohtonă, care se rupeau rapid, indiferent cât săpun ai fi tras pe ele, ci avea niște pânze de culoare roșie, aduse „de afară", care aveau un randament incredibil și o durabilitate cel puțin triplă. Cu ajutorul lor mă întrecea și tot cu ajutorul lor aș fi putut să îl detronez din poziția de campion indisputabil al tăiatului de placaje. Am recurs la nenumărate stratageme, dar cea care mi-a asigurat victoria a fost când am descoperit că, dacă rupeam pânzele roșii în două și îndoiam semicercul ferăstrăului de traforat puteam dubla numărul de pânze disponibile. La scurt timp și-a pierdut și el interesul pentru traforaj, a vândut toate turnurile, și a revenit definitiv la abulia alcoolică.

Caută-mă la moime

Vasile era un bărbat frumos. Vasile tatăl meu vitreg, nu Vasile tatăl meu biologic. Când termina episoadele de *delirium tremens* se spăla, se bărbierea atent, se îmbrăca „pe curat" și devenea alt om. Dar perioadele de acalmie au devenit cu timpul tot mai scurte, iar el s-a scufundat într-un întuneric din care nu a mai putut să iasă decât mort.

Mâinile îi tremurau. Erau mâini de tată vitreg, frumoase, cu degete lungi, dar pline de noduri, arse de la punctele de sudură, pentru că lucra fără mănuși de protecție, și zgâlțâite mereu de câte

un spasm. La început, când l-am întâlnit prima oară, tremurul fusese bine ascuns, era chiar neglijabil, doar o mică nesiguranță a falangelor, o ușoară trepidație a încheieturii mâinii. Apoi tremurul a devenit tot mai vizibil, tot mai incontrolabil. Diminețile, când se trezea pe la cinci să prindă trenul care îl ducea la serviciu, cine știe pe ce șantier al Patriei, nu putea nici să își țină ceașca de cafea din ovăz ars în mână, nici să-și treacă lama peste obraji. Atunci bea ceva tărie, mai întâi pe ascuns, apoi pe față, iar tremurul înceta ca prin farmec, iar el putea să-și treacă mândru pământuful cu spumă de ras peste pomeți, spumă pe care și-o făcea singur, învârtind părul moale pe un tub de săpun special, apoi își strângea singur lama în aparatul detașabil, produs în URSS, aparat pe care îl folosea întotdeauna fără grilaj, „pentru că am barba tare", îmi spunea, făcând cu ochiul. „Ai grijă, niciodată să nu dai împotriva firului de păr", mă instruia, dar eu nu aveam problema asta, eu semănam cu mama. „Tu semeni cu mine", zice ea mândră, „orice cioară își laudă puiul", zicea Vasile cu năduf, și avea dreptate. Mama era încântată de oul ei, „nici eu n-am avut păr, nici la subraț", adăuga fără să fie nevoie, „nici în alte părți", îmi șoptește cu mândrie neascunsă și mie îmi venea să-mi înfund urechile, pentru că nu voiam să aud, dar avea dreptate, am foarte puțin păr și pot să mi-l smulg cu degetele, de pe braț, de sub braț, de oriunde, fără durere. Drept urmare am început să-mi smulg sistematic părul care începuse să îmi crească tot mai mult, din locurile nedureroase mai întâi, apoi din locurile ce dureau cumplit, mai ales pe testicole, unde pielea se întinde greu, e fină, iar perii sunt mici, sensibili și dureroși la extracție.

Deși îmi dezvoltasem tehnici din cele mai complexe, care presupuneau înmuierea pielii și uscarea ei cu uscătorul de păr, am sfârșit prin a-mi dori să am păr, așa cum avea Vasile. Prin urmare, atunci când el e plecat, mă bărbieresc cu lama lui, dând cu putere împotriva firelor de păr. Împotriva oricăror sfaturi. Degeaba. Tot la vorbele mamei ajung. „N-o să ai nevoie să te epilezi. Noi nu suntem maimuțoi", îmi trage cu ochiul, arătându-mi cu capul spre mâinile

tatălui meu vitreg, care sunt păroase și care acum tremură necontenit, în timp ce încearcă să-și ducă lingura de supă cu tăieței la gură și o parte i se împrăștie printre firele de pe braț, amestecându-se cu cârlionții negri de pe antebrațul lui plin de cicatrice, cratere de sudură. „Noi suntem frumoși", zice ea și știu că are dreptate, noi suntem blonzi și el e brunet, noi avem ochii albaștri cu irizații verzi, iar el îi are negri, adânc de negri. „Da", îi zic, „da' noi avem nasul mare!". „Așa e", mă încuviințează, „dar nasul", și aici se mângâie amuzată pe vârful nărilor ei încordate și pe dealul puțin încovoiat, și întors discret spre stânga, exact ca al meu, „e o dovadă a frumuseții". „Cum?", zic eu, când nasul era singurul lucru din propriul meu corp de care eram nemulțumit. „Nasul e la bărbați, un semn al mărimii, știi tu", și îmi face un semn complice din cap, în jos, eu mă înroșesc, ceea ce nu mi se întâmplă aproape niciodată, și tocmai de aceea o întreb, „Și el?", dar știam că ea așa îl jignea, îi spunea printre dinți și plină de reproș, crezând că eu nu aud, „sulă strâmbă", așa îi zicea, iar mâinile lui tremurau și mai tare, pentru că el avea un nas mic și curbat, poate din pricina unei bătăi, poate dintr-un accident, nu mi-a zis niciodată de ce avea nasul spart.

La Oradea, aproape de locul în care am copilărit, lângă Grădina Zoologică, era un bar, mai bine zis o bombă, o dugheană veche, unde se serveau cele mai proaste băuturi din lume, multe contrafăcute. Barului ăstuia i se zicea „La moime". După Revoluție localul a fost închis, pentru că vreo trei clienți muriseră după ce băuseră spirt etilic. Nimeni n-a știut dacă îl aduseseră cu ei sau fuseseră serviți acolo, dar bomba a fost închisă. Însă când eram copil locul era populat de mai mulți „cetățeni de bine", constructori de nădejde ai socialismului, ai societății luminoase, multilateral dezvoltate, ce avansează încet, dar sigur, spre comunism. Ființele care viețuiau acolo mi se păreau cu adevărat niște moime, niște maimuțe, creaturi subumane, incapabile să își depășească animalitatea și credeam că birtului i se spunea așa pentru că era o referință la animalitatea omului manifestată în simieni, așa cum ne arătase tata Darwin și după cum ne spunea tovarășul profesor de biologie.

Acolo, la moime, îl găseam întotdeauna pe taică-meu vitreg. De fiecare dată singur, de fiecare dată mort de beat, incapabil să se ridice, incapabil să meargă, incapabil să vorbească. De la o vreme nici nu l-am mai căutat. Îl lăsam să vină singur acasă când își revenea din mahmureală. Murdar, stropit cu propria-i vomă, soios de la urina și fecalele în care stătuse câteva zile. N-am rămas cu nimic de la el, decât cu dezgustul față de umanitate.

De fapt, nu e chiar adevărat. Sunt ranchiunos. Am rămas cu ceva de la el. Pentru că, din amuzament, m-am hotărât să fac o listă cu sfaturile tatălui meu vitreg. Credeam că, într-o zi, voi scrie un fel de dicționar al prostiei umane, așa că m-am hotărât să i le adun într-o formă alfabetică. Până la urmă s-a dovedit că nu era un dicționar foarte complex, nu m-a ajutat la nimic în viață, dar a fost un îndreptar despre lucrurile pe care nu doream să le fac. Un fel de oglindă negativă a tot ce nu doream să fiu. Așa am ajuns la această colecție de citate din înțelepciunea tatălui meu vitreg.

Dicționar de tată vitreg

A: *Alcool*. „Nu există femei urâte, numa' băutură prea puțină", zicea. Mă temeam că se referă la mama, dar mama era frumoasă, deși avea mici defecte, cum era nasul cam mare și gura și mai mare. Și spurcată. Dar poate că mai erau și alte femei în viața lui.

B: *Berilă*. „Să bagi ca Berilă", adică să lucrezi degeaba. Sau „Balenă", alt cuvânt preferat. „Ce, te crezi balenă în eprubetă?". Și eu chiar mă credeam balenă în eprubetă. Mă sufocam în apartamentul acela de la bloc. Mă înecam lângă el. În fumul lui de țigară. În neputință. „Nu-ți încapi în piele", zice și are dreptate, nu mă încăpea nici măcar propria piele. Piele de balenă mare și albă, care voia să respire deasupra apelor. Voiam să ies din baltă și să înot în ocean. Eram un adevărat Berilă, voiam să lucrez degeaba. „Ai auzit de conceptul de artă pentru artă?". Mă ignoră. Nu auzise sau nu îl interesa.

C: *Crema chinezească*. „Ești ca crema chinezească, nici n-ajută, nici nu strică, dar simte toată lumea că ești în preajmă." Probabil

că îl deranjam. Sunt sigur că îl enervam, dar asta mă amuza cel mai tare. Să-l deranjez. De fiecare dată când puteam căutam noi modalități să-l scot din sărite.

D: *Domn*. „A fi domn e lucru mare, a fi om e o-ntâmplare", îmi zicea când îl ironizam că nu știe cine e Camil Petrescu. „Cine pula mea e Cămilă ăsta?!". I-am dat să citească *Patul lui Procust*, dar nu i-a plăcut. Îi plăceau mai degrabă *Pardalian* și *Acolo unde se avântă vulturii*.

E: *Elba.* „Ești terminat, ca bateria Elba", mă ironiza când mă bătea la „pimpong", atunci când, la sfârșit de săptămână, mai mergeam la clubul școlar. N-a durat mult până când n-a mai putut să țină paleta în mână.

F: *Fugi, putoare!.* „Așa îi spune la Dacie, fugi, putoare! Uite la asta", îmi arăta încântat câte o mașină străină, de obicei o Skoda cehoslovacă, sau un Wartburg care treceau prin fața blocului, în drum spre vama din Borș. „Îi zice la Dacie, fugi, putoare", repeta imediat când mai trecea încă o mașină, dar el era cu adevărat încântat. Spre deosebire de tata, el nu știa să șofeze. Nici să conducă o motocicletă. Nici măcar pe bicicletă nu se mai ținea prea bine. *Flama*. „M-a prins flama", asta însemna că își topise iarăși creierul cu alcool, dar că vrea să credem că nu-și poate ține ochii deschiși pentru că sudase fără masca de protecție pe figură.

G: *Greu*. „Prinzi greu și uiți repede." Greșea, nu am uitat nimic. Avea dreptate, nu am „prins" nimic. El în schimb nu se lăsa prins. Îi plăcea să-și spună „El Fugitivo", după ceva film din epocă. Era, evident, un fugar. Când pleca de-acasă în expedițiile lui alcoolice repeta obsesiv. „Mă duc, plec. Am motive!" Fugea mereu de ceva. N-am știut niciodată de ce. Poate de propriile lui amintiri. De faptul că fusese părăsit de prima lui nevastă, a cărei fotografie o păstra în portofelul lui soios. Despre care nu vorbea niciodată, dar, la a cărei vedere, atunci când o privea pe ascuns, plângea.

H: *Hepa*. În loc de „dă-te la o parte". Cu varianta pozitivă: „Hai să te fac o carte". Atunci nu voia să mă dea la o parte, jucam

„cruce", cu cărțile lui soioase, cărți pe care le purta cu el pretutindeni, pentru că pe tren, când faci naveta, dacă te plictisești, ori „bați filcăii", ori bei alcool de proastă calitate. Horincă din fructe stricate, dar de cele mai multe ori simplu alcool distilat printr-o felie de pâine. Jucam cărți împreună numai pentru că bărbații de la bloc nu îl primeau în grupul lor. Era întotdeauna chibiț. „Ești un chibiț de doi bani, îl jigneam. Nimeni nu vrea să joace cu tine." Nici cruce, care îi plăcea la nebunie, nici table, pe care nu le știa, nici rummy. Nimic. Chibiții, știam de la Mămica, erau băgătorii de seamă. Chibițul fie nu are bani, fie nu are minte. El stă întotdeauna pe margine. Îmi era milă de el, văzându-l cum stă singur, în picioare, cu mâinile ascunse la spate, să nu i se vadă tremurul, așteptând obedient lângă câte un jucător mai slab, stând smerit, dorind să primească dreptul de a spune și el ceva. Dar nu avea acest drept. Era un chibiț. Expresia asta putea să fie la litera „C", dar oricum este un dicționar defect. Despre un tată defect. Deci nu contează unde stau cuvintele.

I: *Iubi*. Îi zicea maică-mii „iubi". Nu era nici „iubito", nici „țuchi-muchi", nici mai știu eu ce alt alint. Era ce putea fi mai sinistru. Mama mea era „iubi" a cuiva. A lui! Și ea zâmbea galeș când îi spunea așa. Îi plăcea. Pentru că avea și ea pe cineva care să o alinte. Toți avem nevoie de cineva care să ne poată iubi. Indiferent cine și cum.

Î: *Îngheață*. „Îți dau una, de-ngheață căcatu-n tine." Mă amenința, dar niciodată nu m-a lovit. Cred că se temea de mama. Sau de finu' Rebeleș. Oricum, după ce am devenit adolescent și el era deja cuprins de tremurul alcoolic îl bajocoream: „Ce faci, a-nghețat căcatu-n tine?". Tăcea.

L: *Lucru*. Muncă. „Ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că lucrăm." Nu a fost în stare niciodată să aibă un serviciu mai mult de un an. Crizele de alcoolism îl împiedicau și mereu ajungea pe vreun șantier unde nimeni nu vroia să lucreze. Și apoi pleca spre alt loc de muncă.

M: *Mau.* „Vezi că îți iau maul", era felul lui de a-mi zice „ține-ți gura, mă enervezi, îmi vine să te omor". Și mie îmi venea

să îl omor de multe ori, deci probabil „reciproca era valabilă”, după cum îi plăcea să spună.

N: *Navetist*. „Viață grea de navetist, când mai vesel, când mai trist.” Spre final, numai trist. Naveta devenise pentru el, ca pentru mulți alții, un mod de a fi. A fi navetist însemna să nu fii nici acasă, nici pe drum, nici țăran, nici orășean, nici muncitor, nici șomer. „Ești un fel de niciun fel”, îmi zicea. Avea dreptate, așa eram.

O: „Om”. „Știi legea lui Ohm?”, mă întreba. „Oameni suntem, femei ne trebuie”. Cu varianta, „ești om cu mine, sunt om cu tine”. „Cin’ se ia cu mineeee, bineeee, îi dau haina de pe mineeee”, cânta. Îi plăcea cântecul ăsta, mai ales că se întorcea de multe ori acasă fără hainele de pe el. Le dădea pe alcool.

P: *Piuitul.* Îți iau piuitul. Vezi „maul”. Același lucru. *Pluta*. „Ești dus cu pluta”, îmi zicea, când nu mai avea argumente. Dusul cu pluta era o existență în derivă. O viață în care nu puteai naviga, nu puteai cârmi, nu știai unde urma să ajungi. Ca viața lui.

S: *Să-ți belești pula cu o unghie.* Când îl enervam prea tare și nu mai avea chef să vorbească mă trimitea să fac asta. Sau mă ruga să-i aducă o „Săniuță”. Vodca lui preferată.

Ș: *Șantier*. „Pe șantieru’ rândunica, multă muncă, bani nimica”. Asta a fost întreaga lui viață.

T: *Teorie*. „Iar faci teoria chibritului?”, mă apostrofa, când îi vorbeam din cărți, despre lucruri de care nu știa, cu expresii pe care nu le cunoștea. „Teoria ca teoria, dar practica te omoară”, cu asta încheia discuțiile noastre savante și pleca să mai tragă un „deți”. Adică o sută de vodcă.

Ț: *Țăran*. „Sprijiniți-vă pe țărani, zicea Lenin”, îmi spunea el mie, lăsându-se cu toată greutatea pe umărul meu. Eu rezistam pentru că nu voiam să îi dau satisfacție, nu voiam să-l las să creadă că e mai puternic decât mine. „Greșești. A spus, sprijiniți-vă, dacă sunteți țărani”, atunci zâmbea încurcat și își căuta altceva de lucru.

U: *Uitare*. „Ce să zic, ce deștept mai ești. Uiți de la mână pân’ la gură”. Vezi: „Greu”.

V: *Vorbitor*. „N-am vorbitor cu tine", zicea, când n-avea chef de glumele mele nesărate. Îmi băteam joc de el și el știa asta. Vezi „să-ți bleștești" și „îți iau maul".

Z: *Zi ca ei și fă ca tine.* Asta era întreaga lui filosofie de viață. Sau „zăhărelul". „De ce mă duci cu zăhărelu'?", se zborșea când îl momeam să vină acasă, mințindu-l că am să-i dau de băut vodca „Săniuța", preferata lui.

Interludiu de basm: Scurtă istorie a vieții lui Harap-Alb

Finule, povestește-mi o poveste cu plânsete, ceva trist! Harap-Alb a fost un băiețel mic și negricios, cu o mamă mică și negricioasă, dar cu un tată mare și alb. De aceea era și negru și era și alb. El ar fi vrut să fie mai mult alb decât negru. Prins între cele două dorințe, creierul lui a încetat să funcționeze normal, iar doctorii l-au diagnosticat cu epilepsie. El și-a ascuns boala, mai ales că nu știa ce înseamnă asta: „elipepsie". Epileptic fiind, Harap-Alb s-a apucat de băut, pentru că nu știa cum să ascundă efectele secundare ale bolii. Despre care nimeni nu îi spusese că era o boală. Așa se întâmplă când ești și alb, și negru, dar mai mult negru. Nici prietenii nu l-au ajutat pe Harap-Alb să fie altceva decât era, ei înșiși fiind cetățeni defecți ai Republicii Socialiste. Unul avea tulburări alimentare, dar nimeni nu îl trata de obezitate, altul era chior, dar nimeni nu îl opera de strabism. Toți erau navetiști, mereu pe drumuri, mereu iluzionându-se că sunt într-o mare aventură. Harap-Alb moștenise o parte din tulburările de comportament de la tatăl lui, care era și el ciclotimic, iar cealaltă parte de la maică-sa, cu o lungă istorie de schizofrenie în familie.

Fine del primo tempo

Secundo tempo

Capitolul V. Iulie 1975

Viața, o telenovelă socialistă

Poruncile lui Tătica

Chiar înainte de a muri Bunicul, în toamna lui ’83, ne-am mutat la bloc. La bloc totul mă speria, nimic nu avea nicio noimă. În primele zile după ce am ajuns acolo nici nu am îndrăznit să ies din apartament. Voiam să mă întorc în casa bunicilor, unde totul avea sens. Unde știam ce să fac. Blocul mă îngrețoșa. Blocul mă acapara. Blocul nu era o casă, era un spațiu locativ. Și, în scurt timp, am devenit un locatar. „Acum ești blocatar”, râdea finul Rebeleș. Blocatarul este omul fără casă, blocul este locul fără reguli. În afara poruncii sfinte a „orelor de liniște” nu mai exista nimic ce trebuia respectat. Pentru mine blocul a devenit locul unde poruncile nu puteau fi ținute. Nu cele zece porunci, ci sfaturile puține, ceea ce am colecționat sub numele „poruncile lui Tătica”. Poruncile acestea erau cele câteva expresii pe care mi le aminteam de la el, cum era „Dacă nu poți face bine, atunci măcar să nu faci rău”, sau „După ploaie chepeneag”, adică degeaba îți pare rău, după ce ai făcut o prostioară, nu mai poți să o îndrepți. Tot Tătica mă sfătuia: „Să nu dai niciodată din casă”. Adică indiferent ce se întâmpla în casă, rămânea în casa noastră. „Rufele se spală în familie”, adăuga Mămica. Dar la bloc întreaga viață însemna tocmai „să dai din casă”. Pentru că la bloc nu există casă. La bloc nu există secrete. Nu există viață ascunsă de ochii și urechile colocatarilor. Trebuia mereu să nu dai din casă, dar toată

lumea dădea din casă. Inclusiv rufele erau afișate afară, pe sârmele lungi și murdare din fața blocului, unde se uscau în devălmășie, indispensabilii de la etajul patru și sutienele de la parter. Destul de repede am învățat că intimitatea era un lucru inexistent la bloc. Până și fetele de la bloc erau mereu disponibile pentru partide scurte de mozol și săruturi de probă, direct pe casa scărilor, practicate oarecum indiferent, ca o activitate pentru îmbunătățirea tehnicilor „cu limba", „cu buzele închise", sau „cu dinții", în fel și chip, simplu sau alambicat, un antrenament pentru tinerii constructori ai socialismului. Inițial săruturile acelea aveau gust amar și miros de țigări. Pielea fetelor era îmbibată de mirosul blocului. Era ca și când aș fi sărutat casa scărilor. A pune mâna pe pielea lor era același lucru cu a pipăi balustrada scărilor, fabricată din plastic albastru, scrijelită și soioasă de atingerea tuturor celor care intraseră în bloc. Destul de repede însă, m-am obișnuit și am uitat poruncile lui Tătica.

Viața în blocul apeviștilor

Orice bloc e o cazarmă. Dar al nostru era organizat, la propriu, pe criterii de ierarhie militară. Se numea „blocul apeviștilor", după cum aveam să aflu destul de repede, pentru că porecla colocatarilor noștri era: „apeviștii". Așa li se spunea vecinilor mei pentru că făceau „armată pe viață", prescurtat „a.pe.ve.", respectiv nu mai aveau cum să scape de serviciul militar niciodată. Ceea ce era cumplit în sine.

Dar, pe-atunci, a sta într-un astfel de bloc era o chestie de mândrie. Ierarhia militară, care era respectată spațial în blocul nostru, se oglindea corespunzător rangurilor militare în distribuția pe etaje: ofițerii la parter, ofițerii de grad mic și subofițerii la etajele mediene, 2-3, iar la ultimul etaj, ofițerii superiori. Această regulă nu fusese încălcată de nimeni, iar noi, când ne-am mutat acolo cu ajutorul P.C.R., partidul cunoscut și sub numele de „pile, cunoștințe și relații", am respectat indirect regula, pentru că unchiul meu,

nașul Dănel, maior în armata română, biruitoare în ultimele conflicte armate cu recoltele de porumb și de rapiță, altfel extrem de vulnerabilă la noile instrumente ale războiului, respectiv mita sub formă de zahăr, ulei și ouă, ne-a băgat „prin mutație" în apartamentul căpitanului Blegea, care a primit ordin de transfer într-o altă cazarmă, ca din întâmplare situată în imediata apropiere a frontierei de vest a Patriei, de unde fugeam noi. De fapt mama fugea, dar asta e altă poveste, lăsând în urmă „ultima brazdă de pământ românesc eliberată de sub jugul fascist". Dar jugul ei era unul mult mai greu decât al fasciștilor. În această fugă, eu am fost luat pe nepregătite.

Blocul nu are nimic sacru. Blocul e doar un cub. Blocul e spațiu locativ. Nu e o casă, este un exemplu al conviețuirii, nu doar o dovadă vie a capacităților industriei socialiste din domeniul construcțiilor, ci un laborator al comunității. Primul lucru pe care l-am aflat despre blocul nostru a fost că e „zidit din cărămidă". Așa se lăuda fostul locatar, bătând cu pumnul în perete, pentru a-l diferența de celelalte blocuri, de după '70, care erau realizate din prefabricate. Dar tocmai pentru că era făcut din cărămidă, blocul era o uriașă cutie de rezonanță. Comunicarea și conflictele de la bloc, ca de altfel toate formele de interacțiune socială, se rezolvau pe ferestrele bucătăriilor, care dădeau toate direct într-un luminator central, un fel de horn imens, de trei pe cinci, situat chiar în mijlocul cubului care era blocul, zidit serios, din cărămidă, nu ca celelalte blocuri din jur, din BCA. Acolo răsunau viețile tuturor locatarilor, nimeni nu avea secrete față de nimeni.

Imediat după ce ne-am mutat, încă din primele minute ale vieții printre blocurile din zona numită Rogerius, după cardinalul care ținuse piept invaziei tătarilor, sunetele cartierului m-au oripilat. Eram convins că tătarii învinseseră și deveniseră sedentari. Fiecare zgomot îmi era cu totul și cu totul străin, mă angoasa și îmi dădea fiori. După liniștea din casa bunicilor, mi-a luat mult timp să mă obișnuiesc cu aceste sunete noi, barbare și stridente. De la geamgiul care venea în fiecare miercuri pe stradă, ducând în spate un fel de rastel pe care se afla o singură sticlă, ce dârdâia când el striga cât îl țineau puterile:, „Giiiiaaaamoooo!"; până la țipetele țigăncilor, încojurate de puradei, care treceau zbierând formula magică: „Aaaaveeeem bibilooooo doaaaamnaaaa!", și până la bocănelile cacofonice ale șoferului de la mașina cu butelii, care păcănea cheia franceză între două recipiente goale, transmițând un semnal subeteric de toată lumea știut. Mesajul primordial îi punea pe toți cetățenii străzii în mișcare, bătăile ritmice ne făceau să alergăm cu buteliile în brațe și cu tichetul de reîncărcare fluturând în mâni, după mașina care se deplasa în ritm de melc. Utilajul era conceput astfel încât să îi permită tovarășului distribuitor de butelii, aflat pe platformă, să preia și să predea obiectele râvnite, înșfăcându-le de toarta capacului metalic. Totul dura foarte puțin, nu treceau câteva minute până când se terminau buteliile pline, iar apoi mașina o lua din loc cu viteză maximă, în înjurăturile celeilalte jumătăți de tovarăși rămași pe stradă, care nu apucaseră să-și schimbe prețiosul recipient. „Să vă futeți buteliile!", urlau tovarășii, spre confuzia și oripilarea mea, oricum destul nedumerit de sexualitatea urbană a socialismului.

Acolo, la bloc mi-am pierdut și calmul, și inocența, și puritatea, dar și pofta de mâncare. În bloc se amestecau nu doar toate predispozițiile culinare ale tuturor regiunilor din țară, dar și melodiile aferente. Sfârâiala tigăilor în care se perpelea slănina și pe care se ciocneau ouăle pentru ratotă se unea cu bocănelile bătătoarelor de șnițele, care, la rândul lor intrau în consonanță cu plesniturile de sucitoare pe aluaturi, urmate de dongănelile oalelor de tuci și

de plesniturile furculițelor și a le lingurilor din farfurii, într-un concert cacofonic din care nu mai rămâneau decât mirosurile. Ele erau de neuitat. Pentru că blocul mirosea diferit. Mirosea cumplit. Mirosurile malaxate de carne prăjită, de ceapă arsă, de fripturi sleite, de sarmale acrite, de borș expirat, de brânză stătută, de fasole expirată, de murături uitate la soare, de magiun răscopt ori de suc de soc acidificat, de putrefacție și oale mucegăite, toate se amestecau pe țevile de canalizare, trecând mereu, în susul și în josul gurilor de aerisire, ce penetrau fiecare bucătărie, toate la comun, toate împreună, niciunele neavând ce să caute laolaltă.

Introducere în limbajul de blocatar

La bloc multe lucruri mi se păreau de neînțeles. Dar nu e ca și când astăzi aș înțelege totul – sau măcar ceva – despre oameni, despre relații, despre suflet. Dar pe-atunci până și cuvintele mi se păreau despărțite de semnificațiile lor adevărate. Unele dintre cuvintele cele mai ciudate mi se păreau cele folosite pentru gradele militare, și, mai ales, existența celor doi „lenți", lentul major și lent colonelul, cu variantele „toalent" și „toamajor", pe-a căror semnificație am dibuit-o destul de repede, pentru că, cel puțin la noi în bloc, tovarașu' lent colonel era într-adevăr lent. Supraponderal și aproape de pensionare, trebuia urcat de către doi adjutanți în Aro-ul de teren cu care îl duceau la paradă, în ținuta de gală. Îl împingeau în mașina de teren cu mare grijă să nu îi șifoneze dunga de la pantaloni și să nu-i agațe decorațiile de pe piept în husa banchetei din spate. Înțelegeam de ce colonelul era lent, dar lent majorul era exact opusul acestuia, era adică un omuleț mărunțel, negricios și mereu agitat, tot timpul pus pe „poante" și mereu făcând avansuri femeilor de pe scara blocului. O dată, după o ceartă tovărășească în familie, l-am surprins scoțându-și scula și scuturând-o cu o expresie obscenă către tovarășa lui de viață, care, la rândul ei, și-a băgat mâna între picioare, i-a fluturat degetele umede și i-a trântit ușa în nas. Această trântire

de uși mi-a rămas mult timp în timpan, ca un zgomot continuu. La bloc, toată lumea trântea ușile. La bloc știai întotdeauna cine merge la baie, când se termină partidele de sex și când încep partajele emoționale. Totul din trântirea ușilor.

Dar, dacă zgomotele blocului erau stranii, atunci limbajul blocul îmi era și mai străin. Acolo, la bloc, mi-am îmbogățit definitiv vocabularul și mi-am schimbat pentru totdeauna părerea despre oameni, fiindu-mi completată și întregită înțelegerea despre lume și despre viața, în colectivul tovărășesc, în mijlocul clasei muncitoare, înfrățită cu țăranii, intelectualii și alte pături sociale. Primul cuvânt nou cu care m-am întâlnit a fost „curvă". Tovarășul adjutant șef Adospinoaie, care se reîntorcea acasă noaptea târziu, după efectuarea câte unei deplasări la vreo tragere anti-aeriană, prin ceva poligon plin de praf, unde se derula pregătirea tehnico-tactică a vajnicilor apărători ai Patriei, striga din tot sufletul către soția lui iubitoare, dar șleampătă și nespălată, așa, pe la cinci dimineața, probabil după ce se trezea din prima beție după revenirea în mijlocul celulei de bază a societății, în sânul tandru al familiei, ocrotitoarea mamei și a copiilor: „Cuuurvoooo!", de dârdâiau toți pereții. „Tovarășa curva" nu se lăsa nici ea mai prejos, apelativul de alint al tovarășului adjutant-șef, a cărui privire severă te îngheța în poziție de drepți pe coridorul de la intrarea în scara blocului, era „pulă strâmbă", exprimat cu cel mai puternic glas de femeie pe care îl auzisem vreodată. Mie mi se părea de neînțeles cum putea organul sexual masculin să fie strâmb, altfel decât printr-un accident sinistru. Prin urmare îl compătimeam pe „toașu'" adjutant (șef!, ținea el să te corecteze ori de câte ori avea ocazia), dar o și înțelegeam pe „toașa" Adospinoaie de ce era curvă. Cum putea sărmana să facă sex cu așa ceva, altfel decât dacă și organul ei genital, receptacolul feminin, locul unde se forma viața, era strâmb, respectiv oarecumva curbat. De unde apelativul curbă. Sărmana, era normal să fie curbă. Adevărata monstruozitate a naturii, credeam, era tovarășul adjutant (șef!), care își revenea din beție, numai pentru a redeveni vigilentul paznic al curățeniei pe casa scărilor,

ascunzându-și abil malformația din pantalonii kaki din dotare, cu zbierete la adresa mizeriei pe care noi, copiii scării, „plozi needucați, avortoni fără bun simț", o lăsam în fața cutiilor poștale. Apoi „toașu" și „toașa" se împăcau și redeveneau părinți model, vrednici cetățeni ai Patriei socialiste, încercând să-și compatibilizeze defectele biologice.

Gura de aerisire de la bloc era scena pe care se consuma, în auzul tuturor, râca fără margini între tovarășa colonel de la patru și tovarășa maior de la parter-stânga. Secvențele conflictului aveau momentele lor bune și momentele rele. Fiecare episod începea cu un urlet pe geamul de la bucătărie. „Nespălato!", striga tovarășa colonel, nemulțumită fie de calitatea rufelor atârnate în spatele blocului, chiar în dreptul balconului ei, fie de mirosul care emana din apartamentul maiorului Coșmeleanu. „Hai sictir, mănânci căcat", îi răspundea, probabil din sufragerie, tovarășa maior, pentru că vocea ei, altfel răsunătoare, suna inițial stins. „Mânca-mi-ai pizda!", striga atunci tovarășa colonel. „Să-mi sugi pula!", replica tovarașa maior. După care urmau rafale de invective, în combinații nemaiauzite de mine, ce implicau felurite animale, diverse obiecte de cult bisericesc, organe sexuale și nenumărate referințe la dejecțiile corpului omenesc. Înjurăturile reverberau pe coloana de aerisire, de sus în jos prin toate apartamentele, circulând liber, până ajungeau pe stradă, coborau în cartier și se împrăștiau în întreaga Republică Socialistă.

Acum știu că nu aflarea acestor cuvinte, în sine necunoscute, mă îngrozea. Ci faptul că tovarășa Gheorghițoiu, poreclită madam Gheorghiu-Dej, sau, pe scurt tanti „Ghe Ghi", mă făcea să mă cutremur de spaimă deoarece, spre deosebire de tanti „Che Chi", mereu elegantă și fardată, era mult mai bătrână decât toate celelalte tovarășele din bloc, fiind ajunsă la gradul de colonel în retragere, consumatoare acerbă de țigări fără filtru, emanând energie malefică. Din camerele de la parter, unde locuia tovarășa Ghe Ghi, în singurul apartament de patru camere, ieșea mereu un fum greu, înecăcios, ca de locuință a vrăjitoarei din *Hänsel și Gretel*. În

universul acela toată lumea fuma. Fuma tovarășa Ghe Ghi, fuma fiica ei mai mică, iar după ce aceasta a născut, eram convins că fuma și bebelușul, deoarece plângea înfundat, cu glas tabagic. Spre deosebire de casa bunicilor, unde interdicția de fumat era absolută, nici măcar tata nu avea voie să fumeze în casa lui Tătica, țigările erau o prezență constantă la bloc. Se fuma pe balcoane, pe casa scărilor, la pubela de gunoi, pe băncuța din fața blocului, la întinsul rufelor, la dialogurile dintre etaje, înainte, în timpul și după partidele de sex tovărășesc. Din pricina fumului, lumea avea alte culori decât în casa bunicilor. Până și obiectele aveau o altă consistență. Iar pe tovarășa Ghe Ghi pachetele de Carpați și Mărășești, întotdeauna fără filtru, pe care le suda unele după altele, o transformaseră într-o făptură ciudată. Îi schimbaseră tenul, culoarea și conformația feței, ceea ce îi dădea o un aer straniu, arăta ca Amanda Lear, dar mult mai stafidită. În perioada aceea tocmai aflasem, spre stupoarea mea, că Amanda Lear era bărbat, iar vocea tovarășei Ghe Ghi, ce gâjâia tot mai metalic, din pricina țigărilor Mărășești fără filtru pe care le aprindea fără să se oprească din inhalat, accentua spaimele mele în privința ei. Tovarășa Ghe Ghi, mereu îmbrăcată în același capot înflorat, dar soios, ale cărui culori dubioase contribuiau la stranietatea ei fizică, mă saluta jovial de fiecare dată când mă vedea și se apropia vertiginos ca să mă îmbrățișeze. Eu făceam o eschivă, dar nu reușeam să scap ghearelor ei și înghețam când îmi zicea afectuos, dar aproape ininteligibil: „Hămaihașbăiehaș". Eu mă temeam de ceea era mai rău, pentru că, dacă apelativul tovarășei colonel era adevărat, atunci ceea ar fi putut să se ascundă sub faldurile de mătase ale capotului ei îmbibat de sudoare mă înfiora de moarte. Vocea aceea hârâită, pe care am regăsit-o în străfundurile creierului, după ani și ani, când am ascultat un discurs al lui Stephen Hawking pe *youtube*, mi-a provocat mereu un fior de spaimă. Pentru că ani buni am fost convins că tovarășa Ghe Ghi avea organe sexuale masculine, că înjurăturile și amenințările ei din categoria „Futu-ți, suge-mi-ai, băga-mi-aș", care în alte cazuri păreau simple defecte

de educație, în cazul ei se rostogoleau peste interlocutori ca și ar putea fi puse în aplicare.

Acest tip de conversație se derula de-a lungul întregii zile, de dimineața până seara, fără oprire. Era cel mai bun program de televizor, mai ales duminica, atunci când sfârâiau cel mai aprig tigăile, când răsunau strigătele soțiilor de militari, vajnici apărători ai Patriei, ce loveau cu putere în trupul consoartelor. La un moment dat se transformau în adevărate episoade de serial radiofonic, mai palpitante decât poveștile rostite cu vocea calmă a lui Radu Beligan. Episoadele aveau ca eroi principali personaje ale căror nume mi se păreau la fel de străine ca și comportamentele colocatarilor mei. Tovarășa Vetuța Mugica și tovarășa Verginica Dospinelu erau vecine de palier, ambele neveste de plutonieri. În mod ciudat, pe una o chema Băloasa și pe cealaltă Bumbușca. Una pentru că, suțineau gurile rele, saliva intens în timpul sexului oral, iar cealaltă pentru că, se pare, din surse sigure, martori oculari veridici, avea un clitoris extrem de bine dezvoltat. Prilej pentru un nou strigăt: „Să-mi mânci lindicul!", urmat de un răspuns pe măsură, „Să ți-l împăturești pe-o pulă!". Dintre toate personajele telenovelei de la bloc, cea mai puțin violentă era tanti Drăgănici. Aveam să aflu repede că, după cum se întâmpla cu toată lumea, și ea primise o poreclă. I se spunea Plăcințica, nu pentru că era rubicondă și mică, nici pentru că mirosea intens a prăjeală, ci pentru că vindea, într-un chioșc din piața de legume, plăcinte cu brânză, cu cartofi sau cu varză la început, iar când au început raționalizările, doar cu marmeladă. Toate plăcintele mi se păreau nedigerabile. Poate și pentru că vecinele nu încetau să o strige: „Plăcintareasa pizdii". Asta era o altă înjurătură care mi se părea incomprehensibilă, mai ales pentru că nu știam cum era posibil să faci plăcinte din, sau cu sexul femeiesc, prin urmare îmi imaginam și frământam tot felul de monstruozități culinare. Apoi, din când în când, apelativul „Curvooo!" răsuna contrapunctic în acalmia orelor de liniște, între 16 și 18, vegheate de aceeași tovarășă Ghe Ghi. Duminica la amiază era momentul cel mai infect al zilei, pentru că exact la

ora când la televizor rula, pentru a nu știu câta oară, decupajul din *Amintiri din copilărie*, de Elisabeta Bostan, tovarășii subofițeri, mai întâi, și apoi camarazii lor ofițerii, se trezeau și începeau să își bată, sistematic și cu simț de răspundere, nevestele și copiii.

Bătaia era o altă practică zilnică la bloc. Toate diferendele se rezolvau prin puterea pumnului și a piciorului. Tot la bloc am luat prima bătaie în viață de la altcineva decât de la mama. În groapa imensă care era intitulată „Parcul copiilor", cândva un adevărat loc de joacă, special amenajat de către muncitorii de la fabricile orașului, după cum spunea tăblița ruginită de la intrare, pentru odraslele lor rămase fără supraveghere, devenise acum un spațiu dezolant, amintire sinistră a ceea ce fusese cândva un loc special pentru pionieri, viitorul țării. Parcul era doar o adunătură de fiare vechi care scârțâiau, țevi metalice pe post de „hinte", adică leagăne din fiare ruginite, vopsite sporadic, bare de fier fără șezut, în loc de balansoare, simple „huțuțe" care se clătinau, și un cal cu arc, din care rămăsese numai șaua. Însă locul meu preferat de joacă era labirintul de beton, situat în mijlocul parcului, construit ca un adevărat adăpost al Minotaurului, dar transformat de către tovarășii aflați în trecere prin zonă în veceu public, cu toate acestea perfect utilizabil pentru „mâța" pe zidurile lui, groase de numai zece centimetri. Pericolul nu era neapărat căzătura de pe zidul înalt de vreun metru-jumătate, ci aterizarea în zoaiele colective. Înfruntând aceste pericole, acolo mă jucam până seara târziu, imaginându-mi că sunt stăpânul vechii cetăți a regelui Minos, care ascundea și ea, în adâncurile ei, murdăriile naturii umane. Ce nu am știut în prima zi de joacă a fost faptul că, după ora nouă, când se lăsa seara, parcul intra în proprietatea unei găști de cartier. Trupa, compusă în principal din copiii foștilor crescători de legume pe terenurile cărora se construise locul de joacă, nu glumea. Credeau de-adevăratelea că parcul era al lor și voiau să arate oricui lucrul ăsta. Sentimentul proprietății private se moștenise de la părinți la copii. Dar eu nu voiam să fug și nici nu-mi păsa de orgoliile lor de crescători de legume. „Cărați-vă de-aici!",

au strigat progeniturile foștilor cultivatori de roșii, ardei capia și castraveți, iar eu am invocat dispariția proprietății individuale și principiul bunurilor întregului popor. Ei m-au învățat, cu șuturi trimise pe la spate, ce important este să ai sentimentul proprietății private, chiar și într-o societate în care totul este al tuturor.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș

Niciodată să nu fugi după femei și după tramvaie, mă învăța finul Rebeleș, deși el nu văzuse tramvaie în viața lui.

Unu roșu

Orășelul în care locuisem când eram mic putea fi străbătut, dintr-un capăt în altul, pe jos, în mai puțin de o oră. Știu asta pentru că distracția mea preferată era să mă plimb de-a lungul celor două străzi mari, centrale și să ajung la „capătul pământului". De acolo nu se mai vedea altceva decât câmpurile întinse de grâu sau ovăz, ori arăturile cu brazde adânci, de netrecut cu piciorul. Mamei îi spuneam că merg la bunici, bunicii știau că mă joc cu prietenii, iar eu hoinăream pe lângă castelul contelui Károly și îmi imaginam că trăiesc în Evul Mediu, printre prințese și cavaleri.

Când, însă, la șapte-opt ani după moartea lui tata, mama s-a hotărât că trebuie să ne mutăm în alt oraș, locul cel nou mi s-a părut uriaș și o vreme am studiat noul univers de pe balcon. După o săptămână am coborât în scara blocului, de unde am observat în tăcere dinamica noului meu univers. Abia mai târziu am constatat că blocul nostru era chiar lângă o linie de tramvai. De fapt era imediat lângă un loc fascinant, căruia i se spunea „unde întorc tramvaiele". Locuiam chiar la capătul pământului. De aceea, nu numai pentru că nu mai văzusem tramvaie, care erau fenomenale, atât de roșii, de uriașe și de puternice, conduse de un fir nevăzut, dar și pentru că locul în sine era un magnet, mi-am luat inima în dinți și m-am apropiat. Acolo, la ore regulate, oamenii se adunau și așteptau cuminți să vină monstrul, tramvaiul cu un singur

compartiment, vopsit în roșu electric, cu două dungi alb-gălbui în jurul ferestrelor și al boghiurilor, cu un arc electric ca un desfăcător de bere cu care se agăța de cer. Monstrul sosea clămpănind și se oprea scrâșnind, clar nemulțumit de prezența oamenilor. Privit din față, imensa mașinărie era aproape umană, farurile rotunde păreau doi ochi pătrunzători, nasul era compus dintr-un vultur de oțel, cu aripi drepte și tăioase, iar gura era tamburul negru de metal.

O vreme am observat ce se întâmplă numai de la depărtare și am constatat că, în mod regulat, un anume tramvai venea și pleca. Tramvaiului aceluia călătorii îi spuneau „unu roșu". Se întrebau unii pe alții, „A venit unu roșu?", iar eu credeam că așa este tramvaiul, „Unul Roșu". Prima dată m-am urcat în el într-o zi când mama tocmai intrase în „schimbul doi", și în loc să mă duc la ora unu la școală, m-am urcat în „unu roșu". Dar de frică, chiar înainte de plecarea monstrului roșu, am fugit înapoi acasă. Până când, într-un început de toamnă, înainte de a începe clasa a IV-a, pe la amiază, când soarele încălzea parbrizul uriaș de sticlă, m-am urcat în uriașul vehicul și am rămas acolo, în spatele tramvaiului. M-am cățărat pe un fel de platformă metalică, pe care te puteai așeza confortabil, ca pe o banchetă. De acolo puteam să privesc lumea care urca și cobora, departe de mișcările haotice ale călătorilor. Stând la căldură în burta Leviathanului, mă simțeam în siguranță. Am trecut repede de noroaiele din zona în care se demolau casele vechi și unde se construiau noile blocuri și am intrat, printr-un rând uriaș de castani, în mijlocul orașului vechi, ale cărui case păreau din alt timp, din alt univers. Parcă mă întorceam în orășelul copilăriei. Dar tramvaiul nu îmi dădea timp de nostalgii, pentru că era un spectacol în timp real, un teatru viu mereu în schimbare.

Din poziția în care eram vedeam până la conductor, prin cabina goală a taxatoarei, în care călătorii aruncau mizerii, ca și când ar fi fost un fel de coș de gunoi. Două babe cu patru saci mari de rafie, plini cu tot felul de bulendre merg la Oser să vândă

hainele răposatului. Dintr-un sac se iețește, printr-o gaură, un vârf de pantof făcut dintr-un material negru, împletit. Sacul arată ca și când mortul ar fi fost și el împachetat acolo, dar nu sunt decât lucrurile lui preferate, duse pe ultimul lor drum. Doi tineri urcă în timp ce se sărută plini de pasiune, ca și când ar urma să vină sfârșitul lumii, lipiți prin intermediul buzelor, captivi în propria lor sugere reciprocă, el înfigându-i limba în gură, scotocind pe-acolo de parcă ar fi vrut să recupereze ceva, ori să caute defecte de construcție anatomică, iar ea ținându-se de el cu gura, parcă pentru a nu se dezechilibra la scuturăturile monstrului în mișcare. Sărutul nu se oprește nici când își compostează biletele. Nici când coboară în stație. Un nene bețiv se freacă de o tânără, ea stă nemișcată, paralizată de frică, de scârbă sau pur și simplu blocată de mulțimea de călători. Un puradel se așează direct pe jos, sub scaunele de lemn, și alege dintre mucurile de țigară unul mai mare, pe care și-l bagă în gură. O doamnă îi face observație maică-sii, care o vreme o ignoră, după care îi aprinde micuțului chiștocul și îi răspunde sfidătoare educatoarei închipuite: „Lase se fumaze, se face pula mare, se fute doamne ca tine!". Doamna coboară la următoarea stație. Între timp un tovarăș încarcă în tramvai nenumărate obiecte de diferite forme, cutii, bucăți de bicicletă desfăcută, elemente de decorațiuni din fontă. Abia reușește să încarce tot ce avea adunat lângă el pe refugiul tramvaiului când dihania roșie se pune în mișcare, cu toată avuția lui, iar el rămâne pe peron. Nimeni nu vociferează, nimeni nu protestează, nici măcar cetățeanul uimit. Se uită doar stupefiat cum animalul de metal i-a înghițit întreaga viață.

La un moment dat m-am trezit în centrul orașului, unde toți călătorii au început să coboare, iar tramvaiul s-a pus din nou în mișcare, după câteva minute de așteptare. Acolo, printre casele impunătoare, făcute într-un stil pe care nu-l mai văzusem niciodată, am constatat că existau mai multe tramvaie care se se intersectau. Nu era un singur tramvai roșu! Exista și „doi roșu", și „trei roșu", ba chiar, la un moment dat a trecut pe lângă noi

un tramvai, lucru imposibil, vopsit în galben. Fără să dau însemnătate acestor schimbări, care mi se păreau lipsite de sens, în scurt timp am ajuns lângă clădirea Teatrului de Stat, păzită de două statui „indecente", despre care mai târziu aveam să aflu că sunt Comedia și Tragedia. Atunci n-am făcut decât să mă zgâiesc la nurii planturoși ai celor două frumoase făpturi din piatră. Nu am apucat bine să citesc semnul luminos de pe un imens bloc aflat în față, pe care scria cu litere uriașe „Venus", că tramvaiul s-a întors în jurul clădirii Teatrului și a luat-o, pe aceeași rută, înapoi spre casă. Fericit că am descoperit cum funcționează monstrul, adică previzibil, după un tipar ale cărui mișcări pot fi anticipate, am considerat că era sub controlul meu, și am hotărât să rămân pe locul unde eram, în spațiul cald din spatele Fiarei, și să repet experiența plăcută. Dar cum în viață nimic nu merge după cum te aștepți, deși o vreme totul pare normal, și tramvaiul meu și-a schimbat identitatea și traseul. Cel mai probabil că, la prima oprire, conductorul a schimbat macazul, transformându-l pe „unu roșu", în „trei roșu", care avea cu totul altă direcție. Am început să mă îngrijorez abia când, în locul celor două statui dezbrăcate, aflate în postúri apetisante, a apărut restaurantul „Avicola". Era locul unde, pe vremea când mai trăia tata, mergeam în fiecare sfârșit de săptămână să mâncăm pui rotisat, pui pe care ți-l puteai alege singur dintr-o vitrină unde se răsuceau mustind de grăsime, și pe care apoi îl mâncam cu mâna, scufundându-l în mujdeiul proaspăt de usturoi. Acum Avicola nu mai avea pui, galantarele erau goale, iar vânzătoarele plictisite se uitau din vitrină la trecători.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș:

Trei lucruri se mănâncă numai cu degetele pe lumea asta: puiul, peștele și pizda.

Când am trecut pe lângă sinagoga „reformată" din centru, cu cupola ei imensă și albastră, ca o boltă cerească prăbușită peste un pământ cubic, m-a prins îngrijorarea. Iar când tramvaiul a

luat-o printre alte blocuri, care păreau să nu se mai termine niciodată, m-am îngrozit. Blocurile acelea îmi erau cu totul străine, nu semănau cu nimic din ceea ce erau blocurile în cartierul meu. După care am ajuns la un alt „capăt de linie", unde tramvaiul s-a învârtit și a luat-o pe un cu totul alt traseu, de data asta numai printre blocuri, printre clădiri care mi se păreau, nu doar de nerecunoscut, dar și din altă lume. Am continuat să mă zgâiesc pe geam până când soarele a început să apună, geamurile s-au răcit, aburul răsuflării mele se cățăra pe sticlă în timp ce oamenii se tot împuținau, până am rămas singur în tramvai. Atunci au început să îmi curgă lacrimile pe obraji și pe gât în jos, valuri de lacrimi fără suspine, în vreme ce tramvaiul se tot învârtea pe lângă aceleași peisaje urbane, roată și roată și roată, fără sens. Nu mai aveam cum să ajung acasă. Urma să mă învârt pentru totdeauna în pântecul monstrului, ca prizonier al acestei ființe metalice mincinoase. Târziu spre seară, nu știu cum și de unde, a apărut pe ușile glisante mama, care m-a luat în brațe, mi-a șters mucii, m-a urcat într-un alt tramvai și m-a dus acasă. „Să nu mai pleci de-acasă fără mine", mi-a spus. Și mult timp am ascultat-o.

Ulterior, pentru taică-meu vitreg episodul acesta a devenit un prilej de bătaie de joc. „Iar stai aiurea în tramvai", îmi zicea, indiferent ce făceam. Dar de la o vreme statul aiurea în tramvai a devenit un mod de viață. Să stai și să privești din mers felul cum se derulează viața înaintea ochilor tăi, fără să poți să o oprești, fără să știi unde te va duce, ratând stație după stație, coborâre după coborâre, dar având certitudinea că, la un moment dat, drumul monstrului de metal se va opri și cineva drag te va întâmpina în ușile batante.

Sunt un personaj din *Lanțul slăbiciunilor*

Am un loc sub bărbie unde mă mângâi și mă întrebi: „Tata, de unde ai semnul ăsta. Că semeni cu Indiana Jones!". E primul semn pe care îl am de la finul Rebeleș. Mi l-a încrustat în carne

pe la cinci ani. „M-am dat în leagăn, am căzut și mi-a crăpat buza de jos. Am avut patru copci și am rămas cu semnul ăsta, destul de vizibil, deasupra bărbiei", îți spun. Dar nu e atât de simplu. Pentru că oamenii, chiar dacă nu ne lasă urme adânci în memorie, ne sapă adeseori amintiri direct în carne. Finul Rebeleș mi-a lăsat câteva urme profunde. Sub formă de cicatrice. Iar amintirile sunt cicatrici pe care ni le lasă timpul. Și oamenii. Mai ales oamenii. Unii mai mult decât alții, unele mai adânci decât altele. Ele trăiesc numai împreună cu amintirile, împreună ele formează urmele de neșters ale trecutului, sunt aidoma unor semne pe piele de care nu ai cum să scapi. Unele sunt adânci, îngroșate în carnea noastră, alte sunt abia recognoscibile, nevăzute pentru cel care nu știe unde să caute, unde să se uite. Amintirile, ca și cicatricile pot fi extrase numai o dată cu carnea care le înconjoară. Oricât de bună ar fi această carne, ea este eliminată ca și când ar fi inutilă. Dar, după ce extragi o amintire, în locul ei crește altă carne, altă memorie, care nu mai are loc și acoperă semnele trecutului. Și devine o umflătură. Alteori cicatricile se comportă ca și când nu ar fi altceva decât murdărie. Mizerie adunată subcutanat în memoria noastră. Am vrea să scăpăm de ele, dar rămân acolo, jeg acumulat în timp, fără utilitate, fără finalitate.

Așa e și semnul ăsta, șanțul din buză, care uneori mă doare și care mi-l aduce mereu în minte pe finul Rebeleș. De aceea e mereu cu mine. Mai ales când semnul mă străfulgeră până în creier, atunci când îl simt cum îmi palpită sub buză. Îmi amintesc cum, adeseori, mă lua cu el în oraș. „Mergem la agățat", zicea. Pe-atunci nu știam de ce, și nici nu pricepeam ce înseamnă „agățatul", dar după aceea am aflat că un bărbat singur, cu un copil drăguț în parc: „atrage păsăricile ca un magnet". Așa se face că în ziua aceea, care era chiar ziua mea, imediat după moartea lui tata, finu' s-a hotărât să mă ducă în parcul castelului contelui Károly, „care a salvat poporul lui Israel", se mândrea mătușa Marta, unde era un leagăn imens, făcut din bare de metal ruginite, înconjurat de bănci, pe care ședeau în așteptare mămici singure, mătușici

binevoitoare, gagici disperate. „Ai grijă ce faci", i-a spus mama, „să mi-l aduci acasă întreg". „Știi vorba lui Dabija", i-a replicat finul Rebeleș rânjind din ușa de la antreu. „Nu te fută grija", a adăugat la ieșire, când mama nu mai putea să îl audă. În parc, în timp ce el era cu ochii după vreo tânără mămică, eu, încântat de vertij, strigam în leagăn: „Mai tare, mai tare!" și mi-a „dat vânt" și mai tare. „Mai tare, mai tare!", iar el m-a împins cu și mai multă putere. De bucurie am început să aplaud, dar fără să mă țin de barele laterale, așa că leagănul a mers într-o parte în timp ce corpul meu a luat-o în cu totul și cu totul altă parte. Direct în marginea de beton a țarcului balansoarelor. După o vizită la spital și o înghețată pentru liniștirea emoțională, ne-am întors acasă. Mama nu i-a zis nimic, m-a tras de mână în apartament și i-a trântit ușa în nas. În urmă am auzit râsul gros al finului, sărind scările două câte două, fluierând în drumul spre ieșire. Peste ani aveam să împrumut și eu obiceiul ăsta de a coborî și urca scările în salturi, două câte două.

A doua oară mi-am ars mâna pe sobă. Am și acum o pată maronie, la încheietura mâinii stângi. Din cauza lui. Rămăsesem acasă numai noi doi și, fiindcă îi plăcea să stea la căldură, făcuse un foc zdravăn în soba de metal care încălzea apartamentul, în lipsa „factorului termic" pe care trebuia să ni-l furnizeze societatea de stat numită, din nu știu ce motiv, „Caloria". Mulțumit, finul își prăjea pe plită cartofi tăiați de-a latul. „Roate" le zicea. El mi le dădea direct de pe cuțit și zicea „Frige!". Eu arătam cu mâna spre sobă și-l întrebam: „Frige?!". Pe vremea aceea eram stângaci, ca și tata. Mama se chinuia din greu să mă convingă să nu îmi mai folosesc mâna stângă pentru scris, pentru joacă și nici pentru orice altceva, pentru că, spunea ea, „e mâna cu care a făcut Diavolul lumea". Nu știam că finul Rebeleș i-a promis că mă va dezvăța să-mi mai folosesc mâna stângă. Iar în seara aceea avea să își pună în aplicare planul de pedagogie avansată, învățarea prin greșeală. „Frige?!", l-am întrebat, întinzând mâna stângă după un alt cartof. Soba era deja aproape roșie de căldură, iar finul mi-a

zis: „Pune mâna, vezi", făcând gestul cu dosul palmei sale drepte, pe marginea neîncălzită a sobei. Secunda următoare nu am mai simțit decât mirosul de carne arsă al mâinii mele. Miros cumplit de carne de porc, prăjită crudă pe grătar. De-atunci nu mi-am mai folosit mâna stângă. Mi-au trebuit ani buni să înțeleg de ce scriam așa de urât și de ce, de multe ori, simțeam nevoia să lovesc cu ciocanul folosindu-mi mâna stângă.

A treia oară ne-a întors tuturor viețile pe dos. Pentru totdeauna. E un dar și ăsta, de a-i marca pe cei din jur.

Cum scot morții adevărul la lumină

Filmul normal al vieții s-a rupt când nașu' Dănel a murit, în '80. Idealurile mele despre lume, despre oameni și despre mine s-au spulberat împreună cu punerea lui pe catafalc. Unii au zis că era o conspirație, că „cineva" plănuise să îl omoare. Avea patruzeci și cinci de ani, era șef al marelui stat major al comandamentului de tancuri. A plecat pe picioarele lui la Spitalul militar din București, și s-a întors într-un sicriu închis, un copârșeu de plumb, șoptea finu' la priveghi. Cancer la gât, a fost diagnosticul, dar nimeni nu l-a mai văzut în iarna aceea. Nici măcar vizitele din partea familiei nu fuseseră aprobate. S-a întors acasă într-o cutie închisă ermetic.

Dar, curând, am aflat că o înmormântare nu e întotdeauna cea mai mare tragedie. Poate fi chiar o formă de divertisment, un episod care să te distragă de la tragediile care au loc simultan. Pe de o parte, la înmormântărea nașului Dănel a fost cea mai impresionantă dintre toate procesiunile funerare la care am asistat. Scos din Casa Armatei pe un afet de tun și transportat de o coloană militară imensă, omul blând și obedient la poruncile nașei Sanda se dovedise a fi un erou militar al Patriei socialiste. El era tânărul ofițer care oprise invazia sovieticilor în România cu o înjurătură. Tocmai el, care nu înjura niciodată. El care nu se enerva niciodată. Omul despre care se spunea că e „pâinea lui Dumnezeu", pentru că nu supăra pe nimeni, iar eu mă gândeam cum poate Dumnezeu

să facă pâine din oameni, doar dacă nu cumva îi mănâncă (tot cam în perioada asta aflasem că Dumnezeu își mănâncă pâinile cele mai bune prima oară și lasă pâinile stricate pentru mai târziu). Dumnezeu este mereu flămând, credeam eu, și mă deranja că, așa cum făceam și eu la masă, își alegea bucățile cele mai bune din farfurie, lasând la urmă bucățile cu gust rău sau necoapte. De aceea morții sunt pregătiți aidoma unor tacâmuri selecte, special gătite pentru foamea zeilor. Aranjați, spălați, frumos împachetați, morții așteaptă să vină zeii la masă, să îi înfulece.

Pregătirea Nașului Dănel pentru înghițirea de către Divinitatea nesătulă a fost memorabilă. Coloana militară avea mai bine de un kilometru, sute de oameni pe care nu-i văzusem în viața mea se țineau după noi. În față era nașa Sanda, demnă și sobră, ținută în brațe de mama și de cealaltă soră a lor, Sabina, după aceea urmam eu, cu Doru și cu Nelu pe rândul doi, și-apoi nenumăratele rubedenii, adunate de prin toate colțurile țării. De la Casa Armatei până în cimitirul Rulikovski am mers încolonați, mărșăluind prin centrul orașului, urmând sicriul acela de plumb, însoțiți de o gardă militară îmbrăcată în costume de paradă, ca și când am fi fost la festivitățile de 23 August. Atâta doar că era ianuarie și era un frig cumplit. La mormânt s-au tras rafale de armă și, dinspre cazarma militară, aflată chiar peste drum de cimitir, sincronizat într-un mod impecabil sinistru, s-au executat trei salve de tun. *In memoriam* a ceea ce fusese colonelul Popa Damian, Nașu' Dănel.

Nașu', am aflat mai târziu, fusese promovat la gradul de maior, direct de la sublocotenent și ajunsese comandant de regiment de tancuri, iar aceasta numai pentru că în scurta înfruntare de graniță dintre Armata Roșie eliberatoare și glorioasa Armată Română, undeva pe frontiera aflată mai sus de linia Salva-Vișeu, a dat dovadă de patriotism și spirit de inițiativă, în cea mai bună tradiție militară a poporului român. Unii spuneau că Securitatea l-ar fi ucis, pentru că a început să „transpire" cumplitul secret militar ce împiedicase „Ureseseul" să ne invadeze, respectiv că utilizaseră tunul cu laser, inventat de către Gogu Constantinescu, marele

savant român. Că în noaptea fatidică de 22 spre 23 august 1968, el fusese cel care trăsese cu laserul în tancurile sovietice și că le topise pe linia de frontieră. Atunci, de frică, sovieticii nu au mai invadat România, iar secretul fusese păstrat cu mare sfințenie de către cei câțiva puțin care cunoșteau puterea militară a micului popor dârz din Carpați. De fapt, în acel august, când întregul popor sărbătorea ziua eliberării României, realizată chiar de către Armata sovietică soră, Nașu își oprise subordonații de la a duce la bun sfârșit comanda venită de sus de a lansa câteva lovituri de tun din tancurile T34, tot producție sovietică, înspre soldații ucraineni, aflați dincolo de Tisa. Finu' Rebeleș avea, ca întotdeauna, altă teorie. Nu avântul războinic cuprinsese trupele române staționate pe linia de frontieră, și nici nu fusese vorba de înfierbântarea spiritelor prin discursul și curajul tovarășului secretar general, nu pentru apărarea Patriei erau gata să se ia la piept cu Ursul de la Est, ci pentru că duminică seara, eroii plutonului de tancuri condus de Nașul Dănel, băuseră niște căcălaș, adică țuică fiartă dintr-o pufoiacă militară scufundată în găinat, pusă înainte la fermentat, iar apoi distilată până ajunsese la cincizeci de grade. Cuprinși de febra alcoolică și susținuți de furia patriotică a discursului tovarășului Ceaușescu, au vrut să tragă spre Uniunea Sovietică, hotărâți să contra-atace. „Fută-vă pula lui Stalin să vă fută de proști!", le-ar fi strigat, pe-atunci locotenentul Popa Damian, Dănel doar pentru apropiați. Intervenția militară a României în favoarea Cehoslovaciei fusese oprită. Acum Nașu' era dus pe ultimul drum și nimic din ceea ce făcuse, nimic din ceea ce spusese nu mai conta. Era doar hrană pentru zei, pâine așezată pe un afet de tun, numai bun de savurat de către un Dumnezeu veșnic doritor de delicatețuri. Afară ningea și eu eram răvășit. De ce mor oamenii buni? De ce Dumnezeu îi ia numai pe cei mai blânzi și mai drepți, lăsându-i în urmă pe cei mai răi?

Însă, în timp ce eu eram preocupat cu întrebări eschatologice, moartea Nașului ne-a schimbat destinul. Primul care a primit lovitura în plex a fost Nelu, fratele mai mare al lui Doru. Neluțu,

vărul meu dulce. Și eu, și Doru îl iubeam pe Nelu ca pe un semizeu. El întruchipa tot ce mi-aș fi dorit vreodată să devin și nu puteam să fiu. Nu mă supăram pe el nici atunci când mă ironiza și îmi zicea „Janos Pap Aglanetaș", pentru că numele meu de familie fusese inițial Papp și nu Pop, până când mama s-a hotărât să facă o cerere la primărie, „să devenim și noi români". În '88, când Nelu a intrat la facultate, a făcut-o cu cea mai mare medie pe țară. Avea optsprezece ani, eu aveam opt, Doru mare zece. Abia ne mutaserăm la Oradea și el își făcea timp să mă învețe engleză. „This is a pen. This is a hen. This is *Lucy in the Sky with Diamonds.*" Râdea și îmi punea casetele lui originale cu Beatles. Tot el mi-a pus în mână cărțile cele mai importante ale vieții mele, cărți de care nici nu m-am despărțit de-atunci. Datorită lui am citit *Lupul de stepă* și tot de la el am primit *Un veac de singurătate*. El mi l-a descoperit pe Thomas Mann și tot el m-a îndemnat să devin scriitor. Facultatea nu era decât o confirmare a talentelor lui multiple, iar piedestalul pe care se afla s-a înălțat cu atât mai mult cu cât nu era doar șef de an, dar era și abil negustor, aducea blugi și adidași originali din Iugoslavia, făcuți din afacerile cu țigări și bere pe care le pusese la cale în căminele studențești din Timișoara, unde studia.

„M-am căcat pe mine", îmi spune acum, după 30 de ani, vărul meu, Nelu. După trei căsnicii ratate și mai mulți ani de dezalcoolizare, e cărunt, cu chelie, dar la fel de orgolios și de chipeș. Îl iubesc la fel de mult ca atunci când aveam zece ani și el douăzeci. Îl strâng în brațe și îi spun, „Lasă, tati, că toate trec". Îi simt mușchii puternici în îmbrățișarea scurtă. La 50 de ani este mai forțos ca niciodată. Are o banchetă de exerciții pentru abdomene. „Hai, să te văd câte faci?!", îmi zice. Eu mă așez la aparat și execut vreo trei ridicări, după care nu mai pot. Apoi el se pune sub mica mașinărie și începe, și face și face ridicări, până când ajung cu numărătoarea la cincizeci și nu mai țin scorul. „Mă țin în formă", îmi zâmbește și mă strânge cu brațul drept de după gât, cum făcea când eram mici. „Simplu Nelson, îți amintești?". Eu râd și îl apuc

din spate. „Dublu Nelson, mai știi, tu m-ai învățat!". „Da, tati", și inima mi se umple de nostalgie și de dragoste când aud cum accentuează cuvântul „tati". Așa ne spuneam unul altuia. Nu era tatăl meu, dar la fel de bine ar fi putut să fie. Am crescut în umbra lui. Și el s-a maturizat în umbra unei cicatrice a trecutului pe care ne-a transmis-o și nouă. Mie și celuilalt Doru. Fratele lui.

„Nu", îmi repetă, „m-am căcat pe mine la propriu. În timp ce conștientizam grozăvia celor spuse de finu-tău Rebeleș, simțeam cum pantalonii mi se umplu de propria mea murdărie. Fecalele umede îmi curgeau pe picior în jos și nu mă puteam controla. De furie. De ură. De disperare. De confuzie. În primăvara aia am plecat în satul bunicilor să aflu care era adevărul. Să știu ce se întâmplase cu adevărat cu noi. Cu mine, cu Doru mare, cu tine". Când am auzit povestea prima oară, mi s-a părut că sunt la „Grădina de vară", unde Finul Rebeleș ducea câte o fată, atunci când spunea că are grijă de mine. Mi se întipăriseră în minte imaginile acelea de pe ecran. Frații despărțiți eram chiar noi, eu, Doru, Nelu, trei frați ai aceleiași mame, care au crescut împreună, dar nu sub același acoperiș, fără să știe adevărul despre identitatea lor. Dar mai tare decât identitatea mea biologică mă ardea imaginea mâinii groase a finului umblând neglijent sub rochia femeii, descoperindu-i sexul împăroșat, și ea băgându-i mâna în prohab, amândoi ajungând la momentul de maximă excitare împreună, în timp ce pe ecran un actor și o actriță, doi indieni îmbujorați de atâta dans, cântau la unison: „Iaadooon chibaaaraaa!". Viața mi se părea o telenovelă trăită de altcineva decât mine.

Totul era perfect în viețile noastre, însă, imediat după înmormântarea Nașului Dănel, Nelu și-a întors, lui și nouă tuturor, viețile pe dos. Eram la masă cu toții, erau veniți verii din Oltenia ai tatălui său, care beau zaibăr cu finu' Rebeleș. Finu' Rebeleș și când nu bea prea mult era destupat la gură, dar când era beat îți spunea cele mai cumplite lucruri, cu zâmbetul lui larg pe buze, care îi dezgolea carnea gingiilor și dinții îngălbeniți de tutun. Cu acest zâmbet l-a traumatizat pe Nelu și el, la rândul lui, ne-a

traumatizat și pe noi. „De ce plângi", l-a întrebat finul Rebeleș. Când era „afumat", finu' îți punea palma grea pe după cap și te ținea captiv în strânsura aceea. Indiferent dacă voiai sau nu voiai, trebuia să asculți ce avea de spus. „A murit tata, cum să nu plâng?!", s-a revoltat vărul meu, smulgându-se din apucarea finului. „Da', dacă ai știi că nu e tac-tu", i-a zis finul binevoitor, turnându-și tacticos din vinul de casă al nașului Dănel, făcând să pocnească paharul de cristal de Boemia al nașei Sanda, „atunci ai mai plânge?!". Studentul eminent a rămas mut câteva secunde. „Vorbești prostii! Cum să nu fie taică-meu?", i-a replicat dezorientat Nelu, cu lacrimile uscându-i-se pe loc, direct în canalul lacrimar, secându-i durerea instantaneu, înghețându-i zâmbetul de superioritate cu care îi privea pe cei din jur, conștient de calitățile pe care le avea.

„Știi cum l-a agățat maică-ta pe taică-tău?", mi-a spus Nelu, după lunga conversație din seara aceea cu finul Rebeleș. Eu nu știam că mamele pot agăța pe cineva, așa că am clătinat din cap ca un cățeluș aflat pe bancheta din spate a unui automobil cu telescoapele stricate. „Uite, cu ăsta", și mi l-a indicat pe frate-său cu capul. „Îl ducea în cărucior pe Doru și s-a întâlnit cu Lica, care i-a zis, ce copil frumos aveți doamnă, iar maică-ta i-a spus, nu e copilul meu, e al soră-mii și Lica a condus-o până acasă. Da' nici taică-tău nu știa că, de fapt, Tori, maică-ta, își ducea în cărucior propriul copil!". Eu cu văru-meu mai mic ne uitam gură cască la Nelu, care confirma cu ochii injectați. „Da, fraierilor, de ce credeți că vă cheamă Doru pe amândoi? Că sunteți făcuți din dragoste?", a râs cu jumătate de gură. „Și știți ce e mai rău? Mai rău e că nu numai voi doi sunteți frați! Mama Sanda a făcut o operație în tinerețe, și i-au fost extirpate ovarele. Prin urmare, cum putea să aibă copii?".

Atunci ne-a spus amândurora, care ascultam cu ochii măriți de neîncredere, de groază, de uimire, povestea celor trei surori, dintre care două locuiau împreună: pe una au căsătorit-o părinții cu forța, alta și-a găsit un drăguț în sat, amândouă au rămas

gravide deodată. Fetele au decis să schimbe copiii între ei, iar copiii nu trebuiau să afle niciodată.

Interludiu: Povestea a trei surori și a trei copii

— Finule, spune-mi o poveste despre familia mea.

— Au fost o dată trei surori. Două mai mici și una mai mare. Sora mai mare nu putea să aibă copii, așa că a plecat de acasă și s-a măritat cu un ofițer frumos, care o iubea ca pe ochii din cap. Sora mijlocie și sora mai mică au locuit împreună o vreme, până când amândouă au rămas însărcinate. Deodată. Cea mijlocie, avea un copil dintr-o aventură, iar sora mai mică, pentru că a fost obligată să se căsătorească. Așa că, de Crăciun, în casa aceea s-au născut doi băieți. Înainte de soroc, sora mai mare a fost chemată acasă, la consfătuirea de familie. „Pe unul îl iau eu", a spus ea hotărâtă. Și în noaptea aceea au făcut un jurământ. Un jurământ cu limbă de moarte, pe care nu aveau să îl spună nimănui, niciodată, orice s-ar fi întâmplat. Urmau să schimbe copiii între ei. Dar în acte ei urmau să rămână neschimbați. Prin urmare, fiul surorii mai mici a fost înfiat de sora mai mare, cu numele fiului surorii mijlocii, care a rămas nemăritată toată viața, crescându-și copilul, sub numele celuilalt copil, pentru că astfel rușinea de a fi dat naștere unui copil din flori avea să fie ștearsă de milostenia de a crește pe copilul altuia. Asta avea să fie povestea pentru ochii lumii. Iar sora mai mică a divorțat și a mers la oraș să o ajute pe sora mai mare să-și crească fiul adoptat, de fapt fiul ei adevărat.

De aceea adevărata sare în bucate este amară. Gustul pe care ți-l pune viața în mâncare este insuportabil și, indiferent ce ai face, e de neuitat. Pentru că este gustul adevărului.

Capitolul VI. August 1975

Aventurile lui Golden Boy

Printre leoaice

Am crescut printre leoaice. Am fost hrănit de leoaice. Leoaicele mele m-au învățat tot ceea ce știau. Cea mai bătrână și cea mai puternică dintre toate leoaicele pe care le-am întâlnit și care m-au făcut ceea ce sunt era Bunica. Bunica avea o forță ce mă înspăimânta, cu atât mai mult cu cât nu venea din talia ei. Era doar o mână de femeie, nici jumătate din înălțimea Bunicului, dar de două ori energia lui. Nimeni nu i se opunea. Toată lumea o asculta. Ea a fost pentru mine Mămica. Ea mi-a îngăduit să cresc în casa ei și a avut grijă de mine așa cum numai leoaicele știu să aibă grijă de puii care nu sunt ai lor.

Cea mai durabilă amintire pe care o am de la ea este limba ei. Caldă și dulce, intrându-mi în ochi. Cu vârful limbii, strecurat repede între pleoape și globul ocular, îmi scotea orice murdărie care îmi intra în ochi și care mă făcea să lăcrimez. Dacă îmi intra un firicel de praf între pleoapă și pupilă, Mămica mă lingea imediat pe ochi, cu o mișcare rapidă și circulară. Sau dacă, mergând cu bicicleta uriașă rămasă nefolosită de Tata, îmi intra vreo musculiță în ochi, Bunica mi-o extrăgea cu precizie chirurgicală direct cu vârful limbii. Plăcerea cauzată de această formă de îngrijire mă împingea să îmi rănesc ochii destul de des. Atât de mult îmi plăceau aceste curățiri, că am început să îmi provoc răni numai pentru ca ea să mă oblojească. Totul s-a terminat când, jucându-mă

în grădina de flori și zarzavaturi, mi-am suflat polen în ochi și, pentru rezultate mai bune, am decis să-mi înfig patru boabe de fasole în nas, câte două pe fiecare nară. După ce primele au intrat fără probleme, am plusat și mi-am îndesat încă două. Am sfârșit, cu tot cu boabele de fasole din nări, la Urgențe, unde Mămica nu a vrut să mă însoțească. „S-a jucat cu puța-n praf!", râde finul Rebeleș, povestindu-le medicilor de la Spitalul orășenesc cum am ajuns în situația asta. De-atunci nu am mai fost lins niciodată, de nimeni, pe ochi.

Bunica a rămas o leoaică neîmblânzită. Acum e o fiară de speriat doar pentru vânzătorii din piață, pentru că, dacă vrea să cumpere ceva mai ieftin, după cum povestea finu' Rebeleș, merge la câte un vânzător și îl întreabă „Cu cât dai lubenița?". Omul spune un preț și Buni țâțâie din dinți. „Da' îi dulce?", îl întreabă. „Cum să nu!?", se revoltă omul, venit de la sute de kilometri cu marfa tocmai din câmpiile Olteniei. „Ia taie, să gust!". Negustorul taie, Bunica gustă și se declară nemulțumită. „Nu e bună!". „Cum să nu fie bună?", o gustă și omul. „E prea zaharisită", declară ea. „Păi, așa și trebuie să fie!", protestează vânzătorul neavizat, în timp ce colegii lui, știutori, îl căinează din priviri. Toți o cunosc pe Mămica. Totul se sfârșește cu bine când Buni îi propune vânzătorului înțelegerea supremă. „Dacă vrei, îți dau pe ea jumătate din preț, că și-așa nu ți-o mai cumpără nimeni așa tăiată." Și omul năucit i-o bagă într-o pungă.

Aureldorupărinte

Nu știu de ce, dar la botezul meu Mămica s-a dezlănțuit cu adevărat ca o leoaică. Poate pentru că nu-l suporta pe popa ortodox, părintele Berar, care îi luase locul lui Tătica, împreună cu partea de casă care fusese a lor, sau poate numai pentru că nu îi plăcea numele lui, „ce nume de popă e ăsta? Berar? Cum poate să te cheme așa?!", se revolta ea. Pentru Mămica numele erau foarte importante, de aceea toți bărbații din jurul ei fuseseră

numiți „Aurel". Avea „băieții ei de aur", cum îi plăcea să le spună. Și pe mine, hotărâse ea, urma să mă cheme tot Aurel. Dar mama, care era și ea o leoiacă ale cărei gheare nu fuseseră încă tocite de viață, a decis că trebuie să mă cheme Doru. Așa că popa a început slujba, cu mine dezbrăcat deasupra cristelniței, tăcând mâlc și așteptând cuminte să se producă deznodământul confruntării fiarelor, intonând pe nas: „Boooteaaază-se rooobul lui Duuumnezeeeeu Doruuuu", la care Bunica a intervenit, „Aurel, părinte!". Popa se împotmolește, se sperie, se intimidează. Lui Popa îi e frică de Mămica, pentru că, spre deosebire de Bunicul, care cântă în strana de la etaj, ea stă în pronaos, mică, împopoțonată de obicei cu câte o pălărie înflorată, și cântă în ison, înconjurată de o liotă de habotnice, care o privesc cu admirație. Dacă preotul nu „intră la timp", Bunica îi dă înainte cu liturghia, pe vocea ei ascuțită, care zgârie până și urechile îngerilor. Micul grup de fidele care o însoțesc, după ea. Preotul se fâstâcește și mai tare. Doar atunci intervine Tătica, de sus, cu voce răsunătoare, restabilind ordinea în sfântul lăcaș, acoperind calm sunetele înalte ale Mămicii. Și acum, încurajat de Bunicul, popa ortodox își reia litania, „Boooteaaază-seee rooobul lui Duuumnezeeeeu Aaaauureeel". La care mama sare și ea, „Doru, părinte!". Părintele, obidit, nu mai înțelege nimic și pornește din nou, „Boooteaaază-se rooobul lui Duuumnezeeeeu Doruuuu". Evident, Bunica vrea să aibă ultimul cuvânt. „Aureldorupărinte", stabilește ea compromisul acceptabil, iar părintele, nemaiputând să poarte lupta inegală cu cele două feline, rostește într-o singură suflare „Botezăseeerobuluidumnezeeeeudoruaurelînnumeletatălui șialsfântuluiduhșiacumșipurureamin", după care am rămas eu și Doru, și Aurel.

Bunica s-a hrănit mereu cu moartea. De fapt așa trăiesc leoaicele. Înconjurate de moarte. De moartea altora. „Uite, cu degetele astea am învârtit coroanele", îmi zice, arătându-mi cioturile care fuseseră cândva degetele ei fine, de prințesă. „Toată viața am lucrat, Bobică, că nu mi-a plăcut să stau niciodată." Mi-o amintesc înconjurată de cele mai frumoase flori de pe pământ. Erau flori

de toate culorile. Mov. Galbene. Toate uscate. Dar arătau de parcă erau proaspăt culese. Numai ea știa după ce metodă le alegea și le pregătea. Apoi erau coroanele mortuare ce stăteau pretutindeni prin casă, unele gata pregătite pentru cei care mureau subit și aveau nevoie urgent de ele, altele făcute de urgență, pentru morții mai speciali, „la comandă". „Veneau la noi după coroane din toată țara, și din București veneau. Ce frumoase le faceți, doamna Florica, ziceau. Nimeni nu face coroane ca și dumneata. Tătica numai scria pamblicile, pentru că scria frumos, așa frumos scria, că le dădeau lacrimile la toți", bocește icnit Mămica. Într-adevăr, Bunicul cânta mortului prohodul, dar numai după ce, cu câteva ore înainte, scrisese cu mâna lui fermă, de grămătic al Romei, rândurile epitafului. Își trasa cu unghia mare de la mâna stângă două linii imaginare, două adâncituri în foile albe și lucioase, exact de dimensiunea corpului de literă. Înmuia pensula în bronzol și începea literele mari peste primul rând, iar virgulele ori punctul de la semnul exclamării coborau puțin peste linia de jos. Scria și în românește, și în ungurește, și în germană, dar cuvintele erau mereu aceleași: „Nu te vom uita niciodată!". Însă cu toții erau uitați, pentru că durerea trece și ultimul drum are întotdeauna și drum de întoarcere, zicea Tătica. Simt și acum mirosul de brad proaspăt tăiat și aromele florilor uscate pe care Mămica le pregătea din timp, pe rastele și categorii. Bunicul le cobora din pod, crocante și înmiresmate, doar pentru comenzi speciale, în rest erau coroane simple, din nuiele împletite, împodobite cu frunze îmbibate în ceară, cu flori de hârtie creponată acoperite cu ceară. Și florile acelea păreau atât de reale, mai ales garoafele, pe care Mămica le decupa cu o foarfecă specială, cu zimți curbați, apoi le împăturea cu mare viteză, le lega cu o sârmă înfășurată în hârtie verde creponată și le punea de-o parte, pentru ca Bunicul să le scufunde în baia de ceară, ca să le facă definitiv vii, eterne și triste. Acum florile de celofan ale Mămicii adună praful, galbene, roșii, albastre, toate par negre, toate miros a moarte.

Bunica s-a hrănit cu moartea altora, și-a hrănit copiii și bărbatul din banii celor morți și, drept recompensă, moartea a ocolit-o. Acum are aproape o sută de ani. Fără doi sau trei. Moartea i-a luat în schimb fiii. Pe amândoi. „În locul meu l-am îngropat pe Lica, oi, ioi, ioi, să nu pățească nimeni ce-am suferit eu." Și bărbatul. Și iarăși fiul. Și a rămas singură. O leoiacă singură, care mănâncă la cantina săracilor, deși nu are nevoie de mila nimănui. „Și-așa o aruncă, dacă n-o mânâncă nimeni", se justifică în timp ce își pregătește hainele cele mai bune, își caută bastonul, pentru că mereu și-l rătăcește și pornește cu sufertașele la vânătoare. Moartea nu o mai vrea, pentru că s-a plictisit deja de ea, moartea este impregnată în fiecare dintre lucrurile pe care le are. Până și pielea îi miroase a moarte. Cred că nici nu știe cum să moară. Cred că Morții i-e frică de Bunica.

Dar Bunicii i-e frică și ei de ceva. Acum e convinsă că toată lumea vrea să o fure, că toată lumea îi vrea răul, că nu mai sunt oameni buni pe lumea asta. „S-a stricat lumea de tot, s-a stricat." Sun la ușă, dar nu-mi deschide. Văd silueta ei măruntă prin vizorul de la ușa metalică. Se apropie de vizor, se uită și apoi fuge înapoi. „Sunt eu, Mămicăăă! Bobicăăă!", strig cât pot de tare la ușă. Dar nu se mișcă nimic. Noroc că tușa Márișka mi-a explicat că trebuie să merg la geam, să bat în tocul ferestrei până când vine, mă studiază și mă recunoaște. Mă strecor printre tufele de flori uscate de sub geamul ei, care au crescut anapoda, și ciocănesc. Apoi îmi deschide. „Hai, Bobică dragă, înăuntru, hai să-ți arăt ceva. Să vezi că eu nu arunc nimic", și eu mă duc după ea. E încă plină de energie, dar n-o pot asocia cu femeia a cărei forță mă făcea să mă cred și mai mic, chiar și atunci când eram mult mai mic. Mă duc după ea spre camera mare, păstrată intactă de aproape treizeci de ani, de când a murit Tătica, neschimbată până la cel mai mic miros, crezând, sperând că o să-mi dezvăluie secretul pe care îl căutam de atâția ani. Camera are toate ingredientele copilăriei. Toate imaginile care m-au făcut ceea ce sunt. Pe un perete stă tapiseria imensă cu Iosif și Pruncul, înconjurați de îngeri. N-are

nimic ortodox în ea. E de pe vremea când Bunicul era preot și când Hitler nu venise încă la putere. Când eram mic, fiecare înger avea un nume și fiecare avea povestea lui. Erau toți dezbrăcați și cei mai mulți erau pur și simplu enervanți. Erau niște îngerași sfidători. Alții erau ironici și alții pur și simplu indolenți. Ei nu mă lăsau să dorm. Pe canapea stau lăfăite pernele mari și tari, rotunde, cu franjuri aspri, dar învelite într-un saten moale și fin, că alunecai dacă te sprijineai pe ele. Nu aveam voie să stau pe ele. Bunica scotocește prin dulapul mare și sunt tot mai emoționat. De mult timp nu am mai fost atât de aproape de acest dulap. Numai că Mămica scoate de acolo un sac de plastic negru, netransparent, și începe să umble prin el, făcându-l să foșnească. Sacul e plin. Așteptarea a meritat. Bunica îmi va dezvălui secretul ei. Secretul vieții și al morții. Scoate din punga uriașă niște role de hârtie igienică. „Uite, și acum le am", îmi arată sulurile, iar pe etichetă stă scris: „Fabrica Letea. 1984". Are hârtie igienică păstrată de mai bine de treizeci de ani. Imediat după ce a murit Bunicul. Poate chiar cumpărată de el.

Cum pot păsările să facă lapte?!

Doar nașa Sanda îi putea face față Mămicăi. Nu era mai fioroasă decât Mămica, dar era mai înaltă și dispunea de o freză modernă, aranjată cu lac fixativ, cu părul vopsit roșu strident, „cu Henna". Fixativul și vopseaua îi dădeau un miros de femeie puternică. De aceea nici nu se temea de nimeni. De fapt, întreba castrator pe oricine deschidea gura în fața ei: „Ce, crezi că ești mai cu moț?". Deși o chema Susana, iar multă lume îi spunea Sanda, soțul ei, nașul Dănel, o alinta „Moțule". Numai că „moțul" nu era nici drăgălaș, nici îndurător. Nimeni nu crâcnea în fața ei. Până și mama se temea de ea. Am văzut-o luând o palmă de la nașa Sanda, atunci când a îndrăznit să îi vorbească înapoi. Iar faptul că mamei îi era frică de cineva, o făcea pe nașa și mai înspăimântătoare. De la nașa Sanda am învățat că leoaicelor nu le e frică de lei. De fapt

leii chiar se tem de leoaice. Leii sunt puturoși și nu vânează. Doar mănâncă ceea ce prind leoaicele. Toți bărbații care ajungeau în preajma ei se temeau și o admirau pe nașa Sanda. Îmi amintesc că la o nuntă șvăbească, la care fusesem așezat lângă ea, am văzut cum Nașa a fost, încetul cu încetul, înconjurată de tot felul de bărbați care încercau să o impresioneze. Ea a comandat o țuică, pocnind din degete către chelner, care a executat cererea cu o viteză incredibilă. I-a pus paharul dinainte, Nașa a gustat și a strigat în gura mare: „Ce-i asta?! Asta e pișvaser! Aduceți țuică adevărată". A băut toată noaptea până i-a băgat pe șvabi sub masă. Numai finu' Rebeleș a putut să-i țină piept toată noaptea.

Nașa avea o canapea pe care numai ea avea voie să stea. Cuvertura vișinie cu modele aurii, pe care am moștenit-o eu, și despre care am aflat ulterior că era vieneză și că era din aceeași generație și din același model cu faimoasa cuvertură de pe nu mai puțin faimoasa canapea a doctorului Freud, mă atrăgea ca un magnet și făceam gesturi de mare eroism de dragul acelei pături. Pătrundeam în camera ei și începeam să mângâi încet firele moi ale acelei pături speciale. Mătasea fină îmi gâdila buricele degetelor și mă înfiora. Dar nașa Sanda, care avea o casă ordonată, organizată și milimetric de curată, știa întotdeauna când pătrundeam în locul ei sacru. Nimic nu mișca acolo fără voia ei și fără știința ei. Cred că știa până și cum erau aranjate firele țesăturii din pătură, pentru că mă chema la ea dintr-o singură mișcare de degete. „Iar ai fost la mine în cameră?", mă interoga. Iar interogatoriul se sfârșea repede cu o confesiune și o pedeapsă. Trebuia să duc gunoiul la pubelă.

Regatul ei era bucătăria. Acolo Nașa trona peste oale, vase de Jena și kukte, ținându-și universul sub control cu ajutorul unor scule de gătit din care nu mai văzusem niciodată și niciunde. Ca o regină a bucătăriei își folosea instrumentele pentru a face specialități. Cu o mașină scotea tăieței mai subțiri decât putea să scoată Mămica din cuțitul de care era atât de mândră. Cu o altă mașină presa sărățelele, stropite cu „chimion" și asezonate cu piper. Cu

un alt aparat măcina nuca foarte fin și o presăra peste tăieței cu zahăr. Și, în fine, cu un alt instrument își măsura la mare detaliu ingredientele. Nu pentru că a fost toată viața „casnică", ci pentru că iubea gătitul, Naș pregătea niște mâncăruri nemaiîntâlnite. De la ea am învățat deliciile gătitului. Mereu inventa câte ceva, mereu era în căutare de noi rețete, pe care și le scria într-o agendă uriașă, în care îndesa mereu noi și noi combinații. Pentru ea orice mâncare era specială. Naș făcea altfel decât mama până și papara cea mai simplă. Mama bătea ouăle într-o farfurie adâncă, amestecându-le cu puțin lapte bătut. Naș prăjea puțină ceapă în ulei, apoi spărgea ouăle peste peștișorii de ceapă și amesteca gălbenușul cu albușul acolo, ceea ce făcea ca papara să aibă multiple nuanțe de galben, de la oranjul închis al gălbenușurilor, la galbenul deschis al albușului și galbenul pai ale cepei. La ea lucrurile nu se amestecau niciodată. Orele de masă erau fixe și nimeni nu se ridica de la masă până când nu termina. Nici măcar Naș, care mânca mereu în uniformă militară. Pe el nu l-am văzut niciodată altfel decât în kaki. Întotdeauna îndatoritor față de soția lui. Dar nici el nu primea desert dacă nu mânca tot din farfurie. Iar desertul cel mai fabulos pe care l-am mâncat în bucătăria ei, care trebuia să fie mereu „lună și bec", a fost laptele de pasăre. Prima oară când m-a întrebat dacă vreau să mănânc lapte de pasăre sau cremă de zahăr ars, n-am știut ce înseamnă. Văru-meu mă înghiontea, „lapte de pasăre, zi lapte de pasăre", însă eu eram copil mare, deja în clasa a treia, și știam că păsările nu fac lapte, că numai mamiferele, așa cum eram noi, oamenii, făceam lapte. Când Naș mi-a pus în față bolul cu spuma albă și aromată plutind în lichidul gălbui cremos, cu gust de scorțișoară și vanilie, am știut că Naș era o leoaică fără asemănare.

„Lica, taică-tău, Dumnezeu să-l ierte, era mare figură. Prima oară când a veni la noi la masă a mâncat cu atâta poftă sarmale, că am crezut că o să i se facă rău", îmi povestea Naș Sanda despre Tata. Sarmalele Naș, știam prea bine, erau, fără nicio îndoială, incredibile. Fiecare sarma era compusă din câte un tip de carne,

învelită într-o frunză de viță, culeasă direct de pe balcon. Unele erau umplute cu pui, altele cu curcan, altele cu vită, altele cu vânat și toate puse în cuiburi concentrice, pe fiecare nivel câte un tip de carne, lăsate într-o oală de lut să se „dunstulească" și să își treacă gusturile de la unele la altele. Pe cât de bine gătea, pe atât de inflexibilă era în ceea ce privește ritualul de la masă. Nu te lăsa să te ridici de pe scaun, până când nu terminai tot ce îți puneai în farfurie. „Dacă nu poți să mănânci tot, când pleci, iei și pui în buzunare", amenința ea pe toți mesenii. Spre mirarea tuturor, tata și-a îndesat în buzunare sarmalele rămase în farfurie, i-a zâmbit Nașei, rămasă cu gura căscată de uimire, a mulțumit pentru masă, și a plecat.

Nimeni nu mai făcuse așa ceva în casa Nașei. De aceea l-a lăsat să se căsătorească cu mama. Pentru că ea era mama mamei mele și sora ei în același timp.

Amintirile unui egoist

Moartea nu este cumplită. Înspăimântătoare este starea în ea care ne aduce înainte să ne dea pașaportul. Când naș̦a Sanda a murit era anul în care m-am întors din armată. Dar în prima mea permisie, în decembrie '88, când am ajuns acasă, ea era deja paralizată, imobilizată la pat. Permisia aceea am ales să o petrec cu ea. „E complet blocată pe partea dreaptă", mi-a zis asistenta care o îngrijea, de fapt o femeie care stătea zilnic cu ea în apartament, și care fura de prin casă tot ce prindea. „Nu vorbește", mi-a spus într-o parte, „oricum nu înțelege nimic!". Dar eu o cunoșteam pe femeia care fusese ca o mamă pentru mine, singura femeie care era mai puternică decât mama mea. Ea mă învățase să joc table, pe la zece ani, și tot cu jocul de table mi-am luat rămas bun de la ea. Când i-am arătat pucurile de lemn, mi-a zâmbit strâmb și s-a luminat la chip. Mi-a făcut semn cu mâna, ca și când ar fi dat cu zarurile, de mai multe ori. Am pus tabla pe un taburet de bucătărie, am ridicat-o în șezut, ținând-o de sub braț, apoi i-am

așezat în căușul palmei cuburile de os, stropite cu negru, și ea a aruncat cele două cuburi deodată din mâna stângă, făcând să răsune lemnul tablei, emanând o bucurie și o forță incredibile. Am jucat table trei zile, încontinuu. Protesta când încercam să mut pucurile aiurea, și mârâia dacă mă prefăceam că o păcălesc la zarurile mele, ori dacă mutam greșit, ca să văd dacă e atentă.

După una dintre partidele de table pe care le-a câștigat, mi-a făcut semn că are nevoie de oliță. Am privit-o rușinat, iar ea a clipit înțelegător. S-a așezat liniștită pe spate, i-am desfăcut capotul și i-am ridicat pijamaua. Carnea îi stătea moale pe oase și petele care se formaseră de-a lungul venelor arătau starea în care se afla. Pielea, îmbibată de mirosul stătut al bolii, era deja ca un pergament uscat și galben, un papirus pe care timpul își scrisese măscările, ca pe zidurile toaletei unui bar de cartier. Am împins încet oala metalică, de fapt o tigaie cu bot ascuțit și bont, sub fesele ei crâmpoțite de boală. Și-a făcut nevoile și apoi s-a uitat rugător la mine. Trebuia să o șterg. I-am ridicat puțin trunchiul și am luat hârtia igienică între degete. Atunci am simțit cum pubisul ei emana, chiar și așa, chiar și acolo, o putere, o forță și o energie care nu veneau din carne, care nu veneau din trup. Aceea era femeia pe care o iubisem și o respectasem toată viața. După ce am încheiat ritualul murdar, ne-am reluat jocul de table netulburați, jocul în care eu mutam pucurile și pentru ea, și pentru mine, jocul în care ea era iarăși vie, în care trișam cu bună știință, ca să văd dacă reacționează, pentru că protestele vehemente, manifestate prin lovituri de picior stâng în podea, prin mârâieli ascuțite și prin încruntări din singura sprânceană care rămăsese mobilă, odinioară neagră și sălbatică, mă făceau să cred că nu s-a întâmplat nimic rău definitiv. După cinci zile eu m-am întors la cazarmă și nu ne-am mai revăzut niciodată. A fost îngropată alături de nașul Dănel, în cimitirul Rulikovski. O mai vizitez din când în când, doar că să-i spun expresiile pe care le-am învățat de la ea: „Șase șase, poartă-n casă", „Șase unu, ca la Brăila", „Mare, și dubla mută!".

Minciuni și tablouri

Cea mai mare minciună pe care o spuneam despre mine era că sunt născut dintr-o țigancă și un evreu, că mama mea nu era de fapt mama mea, că fusesem înfiat și că, de fapt, părinții mei adevărați erau morți la inundații. Ideea îmi venise pentru că, nu știu de unde și cum, la noi în bucătărie a apărut o reproducere fotografică după tabloul lui Rosenthal, în care o Românie rubicondă și erotică nevoie mare, smeadă ca o țigancă și planturoasă ca o mamă a tuturor pasiunilor, mă privea pieziș de fiecare dată când mâncam supa regulamentară de pui cu tăieței de casă. Mai târziu am redescoperit-o pe această țigancă la nașa Sanda, sora mamei, măritată cu eroul ofițer de tancuri; aveau în camera mare, chiar deasupra patului conjugal, un tablou imens, cu o ramă barocă, în care era reprezentată o țigancă dezbrăcată.

Camera era utilizată doar atunci când nașu' Dănel venea acasă de prin aplicațiile la care lua parte sistematic, nimeni altcineva nu intra în altarul lor. Din cauza țigăncii ăleia am spus cele mai multe minciuni în viață. Numai pentru a putea să o văd mă ceream de la mama să mă lase să îmi fac temele împreună cu verii mei, o ajutam pe Nașa la gătit și făceam drumul dus-întors de acasă până la blocul lor, de două ori pe zi.

Acum știu de ce am fost toată viața egoist. Pentru că nu știam cine sunt. Altruiștii nu au probleme de identitate. Dar se pare că

nu e numai vina mea. Nici maică-mea nu prea știa cine trebuia să fiu. Nu știa prea bine nici cine era ea. De asta era obsedată de nume. Pentru că, deși o chema Victoria și toți îi spuneau Tori, victoriile din viața ei fuseseră puține. Când am întrebat-o de ce mă cheamă și Doru, și Aurel, a dat din umeri nemulțumită. „Dacă era după mine altfel trebuia să te cheme", a zis ea. „Da? Da' cine-a hotărât, dacă nu tu?!", m-am minunat. „Păi, nașă-ta, că ea era cu Doru și Mămica, pentru Aurel." „Și tu, tu cum vroiai să-mi zici?" „Eu voiam să-ți zic Marejan", spune ea mândră, nevoie-mare. „Marejan?!", m-am mirat și m-am speriat deopotrivă, îngrozit fie și numai de posibilitatea de a mă fi chemat Marian, oribilă fixare în anodin, mi se părea. „Da, pe vremea aia mergeam la filme franțuzești cu taică-tău, Dumnezeu să-l ierte, și preferatul nostru era Jean Marais. Deci, Marejan." „Noroc că nu mă cheamă Fantomas", i-am răspuns, furios. „Nu, dar putea să te cheme și Alindelon, bine că au apărut hainele de blană și n-am mai putut să-ți zic așa, că tare-mi plăcea cum dormea el numai la pielea goală." Prin urmare am decis să nu mai dorm nici eu în pielea goală, deși asta îmi făcea o plăcere deosebită, mai ales după-amiezele, când trăgeam jaluzelele de lemn, legate cu ață multicoloră, care făceau soarele să trimită raze colorate spre brațele și picioarele goale, umplând camera cu o senzație de bine și de uitare. Eram numai eu pe lume, singur într-o încăpere „treipepatru", fără nicio grijă, fără niciun gând, fără nicio dorință. Numai momentul acela trecător. Deși în clipele acelea știam că e mai bine să nu știi cine ești, pentru că atunci poți fi orice altceva decât îți dau voie ceilalți, sau viața, să fii. Adică tu însuți. Altfel suntem doar propriile noastre minciuni, cu și despre noi înșine.

Interludiu: Finul Rebeleș, mâncând o felie de șuncă afumată de curcan, cu lubeniță

„O viață are omul, și-o gaură-n cur!". Nici nu știu dacă l-am întrebat despre sensul vieții –, sau pur și simplu l-am enervat cu pisălogeala mea despre cum trebuie să faci sex.

Fotograful blocului, memoria scării

Pe mama, cea din copilărie, mi-o amintesc doar dintr-o fotografie făcută lângă bloc, chiar la intrarea în scară. Nu știu alții ce relație au avut cu mamele lor, dar eu, începând de la primul țipăt (și al meu, și al ei), am continuat să conviețuiesc cu ea în acest mod. Am tot țipat unul la altul și ne-am iubit fără să putem schimba nimic, din enervarea de a fi ceea ce eram, ea mamă, iar eu fiul ei. Urletele dintre noi s-au acutizat după ce s-a măritat cu tatăl meu vitreg. Până am ajuns să o urăsc. Cu toate astea o iubesc, pentru că a făcut mai mult decât era omenește posibil pentru mine, dar o și urăsc pentru faptul că a fost prea mult om, mai mult om decât aș fi vrut eu să fie. O iubesc pentru că știu că și-ar fi tăiat din corpul ei pentru a mă hrăni și o urăsc pentru că iubirea ei era mult prea puțină pentru dorința mea de a avea o mamă perfectă. O iubesc pentru sacrificiile, pentru bunătatea, pentru tandrețea și înțelegerea de care a dat dovadă în fața tuturor prostiilor și tâmpeniilor pe care le-am făcut, cu voie sau fără voie, și o urăsc pentru toate prostiile și tâmpeniile din care au ieșit sacrificii, bunătate, tandrețe și devotament.

În fotografia asta eu, cu fărașul emailat în mână, stau ca piticul chircit lângă ea, probabil tocmai am dus gunoiul la container și vecinul nostru, domnu' Iacob, securistul scării „B", singurul care avea cameră foto la vremea aceea, s-a gândit probabil să o agațe și i-o fi zis „Toa'șa Tori, să vă fac o poză cu băiatu', să aveți amintire", deși în capul lui era o partidă zdravănă, în timpul liber. Mama avea părul strâns în coadă, în stilul pop al anilor '70, așa cum nu o pot vizualiza în mod real, îmbrăcată cu un sarafan întreg, dar destul de „mini" pentru a-i pune genunchii în evidență, făcându-i fața mai lungă și estompându-i nasul mare, care, cu trecerea timpului, avea să devină tot mai proeminent. Pe mama nu mi-o amintesc, dar mi-l amintesc pe tov' Iacob, care m-a chemat atunci la el acasă, în apartamentul de deasupra apartamentului

nostru, unde avea un laborator foto complet echipat. În mod ciudat, apartamentul tovarășului șef de scară era impecabil, neatins, totul era perfect aranjat. Tovarășul Iacob nu prea locuia acolo și, am aflat mulți ani mai târziu, nici nu era proprietarul apartamentului. Era o locuință conspirativă a Securității. Tovarășul Iacob era „plantat" în blocul apeviștilor, unde locuiam și noi prin transfer, ca să supravegheze familiile cadrelor militare, pe nevestele tovarășilor încadrați pe viață în armata socialistă și pe toți cei care veneau și plecau din clădire. Fotograf amator, șeful de scară se plimba cu aparatul foto Laika după el și nimeni nu bănuia care era obiectivul lui adevărat. Între timp se ocupa cu „agățatul" soțiilor cadrelor, ai căror soți erau plecați mai mereu în delegații, iar tehnica lui imparabilă era o fotografie, o glumă obscenă și o propunere vulgară.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș (varianta muzicală)

„Magdalena, să nu minți, că albina n-are dinți și nici măsele, să te muște de mameeeeleeee/ Magdalena, fii cuminte, că te fute Kunta Kinteeeeee!"

Dintre toate femeile neîmblânzite lângă care am crescut, mama era fiara cea mai tânără. Și cea mai periculoasă. Îi era ciudă pe celelalte leoaice, de ce lor le merge așa de bine. „Nimeni nu știe", zice mama, „prin ce am trecut eu". Spune: „Să nu dea Dumnezeu nimănui să sufere cât am suferit eu". Zice că nu a iubit-o nimeni, că maică-sa a aruncat-o sub masă când a văzut-o. Nu știu de unde le scoate. „Nu m-au vrut, nici nu știu de ce m-au făcut, mama era deja bătrână când m-am născut, așa că am crescut cu Susana, ea mi-a fost nu ca o soră, ci ca o mamă, și după ce ea a plecat de-acasă, am rămas fată în casă, să fac curat după toți. După aia nașă-ta m-a luat la ea și am muncit și în casa ei ca o slugă." Dintr-o dată s-a hotărât că nu mă mai lasă să merg la nașa să mânânc duminica. „De ce?", o întreb. „De aia", zice. „Da' de ce?", insist. „Fiecare cu pizda mă-sii!". Era formula prin care rupea legăturile

cu cei care nu-i mai făceau pe plac. Așa mi-a spus mama și când eram de treisprezece ani și nu m-a mai lăsat să mă duc la bunici. „Stai aici, că ai tu ce să mânânci", îmi reproșează. Dar eu nu mergeam acolo ca să mânânc.

Mama m-a învățat tot ce trebuia să știu despre frică. De la ea am învățat că marțea era ziua când tații mor și, pentru a supraviețui într-un univers fără noimă, m-a învățat totul despre superstiții. De la ea am aflat că marțea nu e voie să faci nimic. „De ce", am întrebat-o. „Marțea sunt întotdeauna trei ceasuri rele." Nu știam când mai exact erau ceasurile acelea, dar știam de la ea că „într-o zi de marți l-a omorât pe taică-tău și, dacă stau să mă gândesc bine, tot într-o marți a murit și nașu-tău, Dănel". Se mândrea cu faptul că putea extrage, dintr-o privire aruncată în orice câmp cu iarbă și trifoi, firele care aveau patru foi. Avea zeci de frunze de trifoi cu patru foi uscate, prin tot felul de portmonee și printre fotografiile de la moartea lui tata. Îmi punea și mie trifoi cu patru foi prin carnetul de note sau în buzunare. Dar asta nu i-a folosit niciodată. Nici ei, nici mie. Trifoiul nu avea efect.

Mama era preocupată tot timpul să nu fiu deocheat. Credea că sunt cel mai frumos copil din lume, cel mai admirat fecior din oraș și cel mai râvnit băiat din cartier, deci, dacă mă apuca sughițul, îmi stingea bețe de chibrit pe jumătate arse într-un pahar cu apă rece și mă punea să îl beau cu nouă guri mari, fără să respir. Sughițul înceta, iar ea constata bucuroasă „s-a dus răul". Apa aceea cu gust de cărbune ars era cea mai dulce apă pe care am băut-o în viață. De la ea am învățat să bat repede în lemn dacă scăpam pe gură ceva vorbe nedorite, sau dacă cineva zicea ceva rău în preajma mea, „să nu las scârba să stea pe mine". Scârba, atunci când te prinde, trebuie să o dai repede mai departe. Și, de preferință, altcuiva. Se temea tot timpul că cineva îi face farmece. Nu exista nicio altă explicație pentru destinul ei contorsionat. Așa că aveam tot timpul linii de defensivă împotriva gândurilor rele: o creangă stufoasă de busuioc era agățată chiar deasupra ușii de la intrare, din acel smoc uscat se scuturau bobițe mici, ce îmi intrau

mereu în pantofi. „Nu-i nimic, zicea ea, vei păși ca îngerii." Mâncam usturoi în cantități industriale, pentru că alungă demonii și spiritele rele, cele invocate de dușmanii ei.

Tot de la ea am învățat să citesc mersul universului după mișcările propriului meu corp. Dacă „mi se bătea" ochiul drept, atunci totul era bine pe lume, nu trebuia să fac nimic, doar să stau liniștit, să aștept ca Universul să își trimită spre mine energiile pozitive. Dacă, însă, „mi se bătea" ochiul stâng, atunci ghinionul urma să se dezlănțuie asupra mea. „Și mie, când a murit taică-tău, toată ziua mi s-a bătut ochiul stâng. Am știut că voi avea un necaz mare." Nu am întrebat-o de ce nu a luat măsurile de precauție pe care mi le impunea mie, respectiv să îmi port chiloții pe dos, pentru a mi se întoarce norocul. „Nu fluiera în casă, că fluieri a pagubă", mi-a zis, când am avut primele tentative de a sufla muzică printre buze. Așa că am deprins fluieratul foarte târziu, în armată, unde nu era nicio pagubă. Dobândisem o tehnică imbatabilă de a mă apăra de duhurile rele nedorite. „Dacă te mănâncă nasul", m-a instruit, „înseamnă că cineva te vorbește de rău. Ca să scapi de gândurile lor rele, te freci la nas și apoi bați de trei ori în lemn". Eu mă băteam batjocoritor de trei ori în vârful capului, dar mama nu gusta gluma și-mi recita fraza instructivă: „Cine de părinți n-ascultă, suferă durere multă!", prin urmare căutam repede o bucată de mobilă, sau un toc de ușă, să las acolo gândurile rele ale dușmanilor mei imaginari. Nu lăsam niciodată cuțitele întoarse cu tăișul în sus. Iar dacă cineva lăsa cuțitul așa, nu îl atingeam. „Cineva vrea să-ți facă rău", zicea. Mereu era cineva care voia să-ți facă rău. Și de multe ori chiar eu uitam cuțitul sprijinit pe partea groasă. Poate chiar eu voiam să-mi fac rău.

De la ea am învățat că niciodată nu trebuie să mă întorc din drum, iar atunci când n-am ce face și mă întorc, să știu că o să pățesc ceva rău. Dacă vreau să pățesc ceva rău, atunci mă întorc din drum, „să se întoarcă norocul". Dacă ceva mă împiedică să fac altceva, atunci nu fac acel ceva. Căutam semne peste tot și era normal, pentru că aveam nevoie de superstiții pentru ca lumea să

pară că are noimă, că nu era compusă numai răutatea oamenilor amestecată cu haos și prostie cosmică. Nici astăzi nu iau niciodată acul de cusut direct din mâna altcuiva. Dacă mi-l întinde cineva, cer să mi-l înfigă în reverul hainei și îl iau de acolo. La fel cu acele de siguranță sau cu gămălie. Cer să fie desfăcute, înfipte într-o pânză, și apoi le folosesc. Nu iau de la nimeni batiste, mai ales dacă nu vreau să mă despart de acea persoană. Dacă nu mai vreau să te văd, îți cer o batistă împrumut și nu ți-o mai dau niciodată.

Nu mă uit niciodată în oglindă noaptea. Ea m-a învățat că, dacă te privești seara în oglindă, vei vedea chipul Diavolului. Într-o noapte m-am uitat și am văzut că Diavolul seamănă îngrozitor de mult cu mine. Și cu Tata. Și cu Tătica. Și cu finul Rebeleș. Nu era bine. Ca să mă păzesc de întâlnirea cu „cel rău", nu ieșeam din casă decât cu piciorul drept înainte. De frică să nu-mi meargă rău, nici la școală nu mergeam așa cum merg oamenii normali. După ce coboram din autobuz, umblam numai sărind de pe un capac de canalizare pe altul. Nu aveam voie să fac mai mult de un pas în afara distanței dintre două capace, altfel urma să mi se întâmple ceva rău. Dar asta era o superstiție pe care mi-o inventasem singur. Iar răul nu ține cont de capacele puse de Societatea Apă-Canal.

„Eu ți-am fost și mamă, și tată", îmi reproșează acum pentru că nu o sun destul de des, nu așa de des cum ar vrea ea. „Nu vroiam să-mi fii decât mamă, pur și simplu mamă", aș vrea să-i strig în receptor, dar mi-e milă de ea și de toate eforturile disperate pe care le-a făcut, de faptul că, după ce fusese „gospodină" pe vremea când încă trăia tata, stând acasă și îngrijindu-mă pe mine, trebuise să-și ia un serviciu de muncitoare, la început necalificată, pentru că făcuse liceu profesional, când, de fapt, voise să se facă dansatoare, balerină sau așa ceva. „Dansatoare-gimnastă am vrut să fiu." „Făceai gimnastică ritmică?", o întreb, dar nu-mi răspunde, mă trage spre ea și mă sărută pe frunte, îmi dă cheile de la apartament, legate cu un șiret negru și îmi spune să fiu cuminte, că ea e în schimbul trei, schimbul de noapte, pe care nimeni nu-l

vrea și pe care cineva trebuie să și-l asume. Copiii cresc oricum, producția socialistă nu poate fi oprită. Mamele singure trebuie să se prezinte la serviciu, dansul mai poate aștepta.

„Pe maică-ta a trebuit să o aducem pe sus de la cimitir", îmi povestea finu' Rebeleș. „Ne-am temut că va înnebuni", mai zice și îmi descrie cum mama se aruncase în groapă, cum nimeni nu putea să o ridice de pe sicriu, „striga ca din gură de șarpe să o îngropăm și pe ea cu Lica. Se făcuse atâta de grea, că patru bărbați n-am putut-o ridica de pe copârșeu". „Chiar, mă mir că n-am înnebunit", spune mama, iar eu, cu cruzime de fiu iubitor, îi răspund, „cine zice că n-ai înnebunit?". „Că bine zici", adaugă ea, „că am trăit câțiva ani numai cu diazepan", „Pam", o corectez, dar nu înțelege, dă din mână și merge să-mi facă o cacao cu lapte, preferata mea, din cacao Maltova, care se găsește numai pe sub mână. „Numai mamă să nu fii", îmi spune cu obidă, și apoi adaugă, „când e mic copilul te calcă pe piept și când e mare te calcă pe inimă", iar cuvintele astea mă dor mai tare decât o lovitură de papuc. Cuvintele dor. Cuvintele omoară.

Aurel, fiul lui Apollo

M-am născut duminica. Asta e sigur. Pentru mama, care spunea că am fost conceput în mod deosebit, nu era orice fel de duminică, ci era chiar duminica aselenizării. „În seara aia când au ajuns pe Lună, am fost atât de fericită, că am crezut că există o speranță pentru omenire, și te-am avut pe tine", mi-a povestit la insistențele mele privind momentul conceperii, de fapt încercând să extrag de la ea o explicație pentru faptul că nu fusese căsătorită cu tata, și cu toate acestea făcuseră sex și mă adusese pe mine pe lume. Știam, pentru că în certificatul meu de naștere mama are un nume de familie, iar tata altul. De aceea nu m-au mulțumit explicațiile ei și, pentru orice eventualitate, m-am documentat. Am constatat că datele nu se suprapuneau. Ar fi fost o gestație mult prea ciudată. Prima aselenizare fusese pe 20 iulie 1969. Eu mă născusem în mai

1970. În acest caz, aselenizarea fusese un mic pas pentru omenire, dar devenise o mare eroare pentru mine. Era clar că mama încurca, fie misiunile NASA, fie episoadele de amor, și că nu fusesem făcut în timpul lui Apollo 11, ci, eventual în timpul lansării lui Apollo 12, în noiembrie al aceluiași an. Spunea că-și amintește noaptea aselenizării. „Era într-o duminică, sunt sigură!". Dar nu era 20 iulie, ci 16 noiembrie, întâmplător tot duminica.

Eram dezamăgit că nu fusesem creat în noaptea fatidică pentru omenire, când Armstrong rostise frazele memorabile și țopăise fericit pe suprafața satelitului natural al pământului. Sputnik putea să se învârtă liniștit în continuare, pentru că fusesem conceput în timpul unei misiuni lipsite de importanță, un eveniment cosmic neremarcabil, doar o simplă călătorie de rutină. Nu fusesem creat o dată cu primul om pe Lună, ci cu al doilea, deci nu fusese nimic provocator, doar o decolare și o aterizare obișnuită, o rachetă banală, o călătorie spre o lună ca oricare alta, o inseminare placidă, o extracție mecanică, regulată, normală. „Misiunea mea" nu aselenizase în Oceanul liniștii, ci în Oceanul furtunilor. Pe de altă parte, cine știe, poate că mama avea dreptate, din moment ce mă născusem prematur, atunci era foarte posibil să fi fost conceptut tocmai când toată planeta stătea la televizor cu gura căscată, ca să vadă un eveniment ce urma să schimbe lumea. „De unde știi?", am insistat și ea, poate sătulă de pisălogeala mea, mi-a răspuns, „Pentru că foloseam metoda calendarului, de-acolo știu, na! Acum ești mulțumit?!". Tot nu eram mulțumit, dar puteam să dau vina pe calendarul lunar pentru reușita aselenizării mele.

De-aceea pot să dau vina pe mama ori de câte ori doresc. Dau vina pe ea pentru că m-a învățat cu năravi. Dau vina pe ea pentru că îmi făcea pe plac ori de câte ori scânceam și pretindeam câte ceva. Așa am ajuns să mă dau cu fundul de pământ în fața magazinelor de jucării, pentru te miri ce prostie de creație a întreprinderilor socialiste de specialitate. Mă săturam destul de repede de orice jucării și, după ce le desfăceam în bucăți, nu le mai puteam asambla, așa că le abandonam pentru altele, pe care iar

le distrugeam. Obișnuit să am tot ce aș fi cerut, m-am dezobișnuit destul de repede să fiu mulțumit cu obiectele pe care le aveam.

Mama avea propria ei idee despre cum trebuia să arăt. Am urât-o pentru că mă îmbrăca în fetiță, îmi făcea cozi blonde, cu fundițe albe și mă punea să pozez. Nu știam că tragedia ei fusese moartea surorii mele. Sora mea necunoscută eram eu. Murise la naștere, prematură, ca și mine, dar fără suflare, albastră, înnegrită, însă frumoasă, „era așa de frumoasă că am început să plâng fără oprire", zice mama, și adaugă fraza ei, propoziția cu care își întrerupe mereu scenele de depresie. „Să nu ne dea Dumnezeu câte putem duce." Și multe mai putem duce. Chiar amintirea cuiva pe care nu l-am întâlnit niciodată, memoria unei surori care nu a trăit nicio secundă, devine împovărătoare.

Mama avea prostul obicei de a mă uita închis pe afară. De multe ori uita că trebuie să fie acasă atunci când veneam de la școală. Dau vina pe ea, deși, de cele mai multe ori, eu nu îmi aminteam să iau cheia de la intrare când plecam la școală. În acest context am deprins un truc periculos, pe care îl practicam chiar și atunci când aveam cheia la mine. Geamul de la cămara noastră dădea spre curtea interioară a blocului, iar fereastra din casa scărilor dădea, în mod convenabil, spre geamul de la cămară. Mă cățăram pe geamul din casa scărilor, mă săltam pe zid, apoi împingeam cu capul micul geamlâc al debaralei, după care alunecam încet în apartament, printre borcanele de castraveți, glisând pe lângă zidurile de zacuscă și sticlele de bulion. „Nu mai urca pe pervaz", mă amenința ea, „pentru că într-o zi o să cazi, o să-ți rupi gâtul, și eu o să înnebunesc". Vroiam să văd dacă înnebunește, așa că mă cățăram încontinuu pe geamul de la cămară. Mama credea că poate intra peste mine în cameră oricând avea chef, numai așa, ca să mă controleze, ca să-mi arate că ea este stăpâna casei. Am hotărât să o dezvăț de acest obicei prost, așa că, într-o după-amiază când știam că va veni de la lucru, că nici nu își scoate bine hainele de oraș și că va da buzna peste mine, m-am masturbat până la erecție și am așteptat-o dezbrăcat în pat, reactivându-mi

erecția de fiecare dată când se ofilea, mereu și mereu în așteptare, atent la toate zgomotele blocului, ciulind urechile la fiecare sunet de pe scări. Când a intrat și a deschis ușa camerei, penisul meu mult prea stimulat a izbucnit și flegme albe au țâșnit în direcția ei, în timp ce eu mă străduiam să le adun, să le țin la un loc, să dau timpul înapoi, să nu fi făcut nimic din ceea ce făcusem. Dar timpul nu poate fi dat înapoi orice ai face și făcutul nu mai are niciodată desfăcut, după cum mi-a spus tot ea când am încercat să îmi cer scuze. De-atunci nu a mai intrat în camera mea niciodată, nici măcar pentru a face curățenie.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre femei

Aveam o părere bună despre femei, dar această părere se lovea cap în cap cu opiniile finului Rebeleș, ce mă învăța cu totul și cu totul altceva: „Toate femeile-s curve, în afară de maică-mea și soră-mea", zicea, „dar să nu uităm că și maică-mea și soră-mea sunt femei", își încheia zicala finul, dar eu nu înțelegeam nimic din ceea ce voia să-mi spună, pentru că el nu mai avea mamă de foarte mult timp, iar soră nu avusese niciodată.

Surorile rele, asistentele medicale, surorile bune

Prima femeie de care m-am îndrăgostit era o zeiță. Nu o femeie ideală, ci o zeiță la modul propriu. Pe la cinci ani iubeam cu tărie o mică statuetă din ceramică albă, o veche reproducere după Venus din Milo, numai că această ființă din ceramică de Praga avea ambele mâini, cu care își ținea discret roba ce tocmai îi aluneca de la genunchi în jos. Dormeam cu ea, o sărutam și o mângâiam, ca și când ar fi fost adevărată. Credeam că e sora mea. Mama a făcut-o cadou unei asistente medicale, care venea să îi facă „moldamină". De atunci mi-e frică de asistentele medicale, care cer sacrificii de fecioare. Halatele albe, părul prins în coc la spate, totul făcea ca asistentele să semene cu zeițele. Li se spunea „surori medicale". Dar, spre deosebire de zeițele surori, asistentele îți fac rău. Răul

pe care mi-l producea una dintre aceste „surori" rămâne cu mine, nu pot să mi-l alung din memoria corpului. Halatul ei alb este ars în memoria mea. Adeseori o văd aievea, chiar și atunci când nu vreau să-mi vină în minte, chiar și în momentele cele mai tandre, ori în clipele de fericire, chipul ei îmi îngheață sângele în vene și mușchii mi se contractă. Era felceriță la Spitalul de copii. Când făceam febră, și făceam febră foarte des, pentru că aveam amigdalită purulentă de două ori pe an, mă duceau la cabinet, pentru penicilină. Femeia intra în cameră și mă punea să mă dezbrac. Stăteam întins pe patul de metal, cu linoleumul galben spălăcit lipit de burtă, așteptând cu groază ca ea să intre. Așteptarea era nesfârșită, acum știu că mergea să fiarbă instrumentele, seringa și acele. Când venea în cele din urmă, îmi înfigea acul în mușchiul fesier, fără nicio vorbă. De la o vreme corpul mi se încorda și acul aproape că nu-mi intra în fund, atunci mă plesnea cumplit de tare peste o bucă și îmi introducea acul în cealaltă parte, în mijlocul urletelor mele cumplite.

Am cunoscut și femei în halat alb la care mă gândesc cu un tremur plăcut, la fel cum mă gândesc la zeița mea din caolin. A fost prima femeie care mi-a atins vreodată penisul. Nu o voi uita niciodată pe doctorița care mi-a scos firele de ață medicinală din resturile de prepuț. Părea foarte mulțumită de ceea ce vede. După ce mi-a dat jos bandajul a început să îmi întoarcă puța pe toate părțile. Era o atingere caldă, lipsită de amenințare, și sângele a prins, instinctiv, să-mi pulseze prin tot corpul. Cu tandrețe și profesionalism mi-a atins pielea, apoi cu penseta medicinală a apucat firele după ce a tăiat nodurile mai întâi. A văzut că mi se contractă mușchii și, discretă, mi-a dat o clipă de răgaz zâmbind. „O să fie fericite fetele când te vor cunoaște." Eu nu știam despre ce vorbește, dar ea mi-a prins capetele retractile ale calotei peniene și a strâns încet micile nodule de carne pe care operația le lăsase în urma. Tot sângele din corp și din creier mi s-a dus în acel punct și secundele acelea cât am stat legat de ea mi s-au părut o eternitate.

Circul surorilor Rișter

Nu văzusem niciodată leoaice și nici îmblânzitoare de leoaice. Până când, într-un an, toamna târziu, când deja se instalau primele zile friguroase, orășelul nostru s-a animat prin promisiunea venirii Circului, scandată dintr-un megafon desfundat, răsunând dintr-o „Lada Niva" ruginită, ce trecea în cercuri pe strada principală. În centru, chiar lângă Biserica reformată, în micul părculeț până atunci verde, acum îngălbenit, se instala un cort pleoștit, cu dungi roșii și galbene, care fuseseră cândva albe. „Surorile Rișter, prezintă", spuneau cele patru-cinci afișe pictate de mână, cu vopseluri de ulei, răspândite în locațiile cele mai importante ale urbei, la biserică, la școală și la Miliție. „Dresuri de lei, animale sălbatice, numere unice de iluzionism și jonglerii, acrobații și contorsionism!". Pe cort scria cu litere mari și întortocheate „Circus", iar intrarea era compusă din două căruțe de lemn, vopsite de aceeași mână care pictase afișele, având reprezentate făpturi miraculoase, animale exotice și domnișoare zvelte, cu picioare încălțate în poante. Totul semăna cu tabăra husiților din cartea de *Istorie*, însă la mijloc trona o femeie cu un bici în mână, care își ținea capul între colții unui leu.

La insistențele mele, finul Rebeleș a hotărât că era amuzant să mergem la circ, așa că m-a luat cu el la spectacolul ce promitea amintiri de neuitat. Ne-am instalat pe băncuțele de lemn, care scârțâiau din toate încheieturile. Deși eram dispuși câte trei pe o banchetă, numai noi doi, eu cu finul Rebeleș, stăteam singuri, pentru că și așa rama se curbase sub greutatea finului. Destul de repede, imediat după începerea reprezentației, mi-am dat seama că întreg „Circul" era compus doar din trei persoane de sex feminin, care erau, pe rând, acrobați, jongleuri, dresori sau, după nevoie, clauni și chiar animale sălbatice. Iar în locul marii gorile, a cărei prezență amenințătoare era anunțată pe afiș cu un desen uriaș și diform, a intrat în arenă singurul bărbat dintre cei patru

membri ai circului, purtând o blană jerpelită, probabil jupuită de la ultima primată autentică aflată în proprietatea celor două surori Rișter. Surorile, la rândul lor, schimbau încontinuu rolurile între ele. Deși nu vorbea bine românește, sora numărul unu, o doamnă trecută de prima tinerețe, dar cu trăsături încă frumoase, însă buhăite de alcool, era mereu distribuită în rol principal, fiind de fiecare dată maestrul de ceremonii al spectacolului, pocind toate numele animalelor pomenite într-o românească îndoielnică, chiar și pentru standardele unui orășel în care românii erau minoritari. Aceeași soră participa activ la toate reprezentațiile, schimbând mereu ținuta cu care era îmbrăcată.

Din primul rând unde stăteam mirosul de spirtoase tari, amestecat cu duhoarea bălegarului de ponei, cu emanațiile fetide ale animalelor sălbatice și atmosfera înăbușitoare de sub cort făcea totul să pară ireal. Nici nu începuse bine spectacolul, că finul Rebeleș se amuza copios, așa cum am învățat să o fac și eu de la el, râzând cu gura până la urechi, dând drumul hohotelor să iasă în ce direcție vor ele, indiferent de cine se izbesc. La primul număr de dresaj, care implica o duzină de porumbei, de fiecare dată când prima soră Rișter dădea o comandă printr-o fluierătură aparte porumbeii porneau spre pălăria ei imensă, dar numai vreo doi-trei porumbei albi, ce trebuie că aveau unele trăsături genetice din rasa „Pavi", aterizau. Aceștia erau singurii care aveau habar că sunt dresați, ceilalți păreau proaspăt scoși din porumbar, unii fără să fi apucat să-și facă nevoile înainte de spectacol. La comanda imperativă a artistei internaționale, care îi îndemna din gesturi să se întoarcă „acasă", unii porumbei, cu precădere cei alb-spălăciți spre gri, planau ușor și se ușurau pe imensa pălărie albă, care pleoscăia sub jeturile lor emoționate. Alți trei o luaseră în sus, spre cupolă, iar ultimii au fost prinși de sora mai mică de statură, care era mereu învăluită într-un fel de veșmânt arab, cu un șlaier pe post de acoperitoare de față. La finalul primei dresuri, surorile au ieșit din scenă într-un nor de pene, cu o parte din porumbei adunați pe două umerașe, fugărind porumbeii rebeli spre culise,

dar susținute de aplauzele anemice ale celorlalți spectatori rebegiți de frig.

Următorul număr era și el anunțat a fi ieșit din comun. Dresura clamată a celebrului „Poni indian, cel mai mic ponei din lume", trebuia să conțină antrenamente cu ponei pitici și maimuțici, dar pentru uimitorul dresaj surorile nu dispuneau decât de un manej compus dintr-un singur „poni indian", și acesta destul de măricel, precum și de vreo trei măgăruși, înveliți cu niște pături, pentru a nu li se vedea crucea din spinare. S-au învârtit așa o vreme prin fața noastră, timp în care sora mai mărunțică a încercat câteva cățărări pe animalele de povară, care se opreau speriate atunci când simțeau ceva în spinare. Au urmat, rând pe rând, jongleriile cu farfurii, care erau, la rândul lor, executate cu o lipsă de coordonare incredibilă. Sora mai mare pornea primele farfurii, dar nu mai ajungea să le învârtă și pe cele din spate, așa că asistentul, ulterior gorilă, anterior claunul Gusti, acum se străduia să le prindă din cădere. Apoi, pentru numărul unic de dresaj al cățeilor, în mica arenă a apărut o echipă de corcituri, printre care un pechinez, o altă javră mititică, de rasă incertă, doi pudeli sfrijiți, toți călare pe vreo trei mașinuțe care aparținuseră cândva unor copii, o trotinetă care scârțâia, în spatele căreia se afla o platformă, pe care trona un patruped cu mutră de vulpoi. Deși pechinezul din fruntea echipajului era chemat de maestra de ceremonii să pornească întreaga caravană, nu a reacționat o lungă perioadă de timp, părea că are alte planuri, apoi s-a întors în culise fără mașinuță, dar a fost alungat înapoi în luminile rampei de către sora mai mică. Între timp se bulibășiseră ceilalți căței, doi se miroseau sub coadă, iar al treilea se băga mereu pe sub cercurile metalice, prin care probabil ar fi trebuit să treacă sărind, întorcându-se la dresoare ca să cerșească de mâncare. Când au reușit să îi încoloneze pe toți, a fost intonat *Marșul vânătorilor*, dar caravana a pornit-o în degringoladă, parcă atacată de avioane în picaj, refugiindu-se în spatele cortinei din plastic roșu. Aplauzele au fost și mai anemice, nemaireușind să acopere râsetele finului.

La scurt timp, însă, vocea lui a fost dominată de difuzoare, unde se auzeau dansurile maghiare ale lui Brahms. A început senzaționala paradă a animalelor exotice. Parada a fost inițial compusă din câteva capre speriate, urmate de o învălmășeală de iepuri, vreo doi măgari, încheiată cu intrarea în scenă a faimosului cangur pitic Jumpy, care a luat-o razna printre câinii ce reveniseră în scenă. În spatele lor, sora mai mică, îmblânzitoarea de „șarbele boa", a venit plină de entuziasm în fața spectatorilor, doar că ființa încolăcită în jurul costumului cu paiete nu era ca celelalte animale, adică vie, ci fusese împăiată, într-un mod evident de către un nespecialist. La un moment dat un șnur a trecut în fugă printre rânduri și totul s-a terminat cu porumbeii care au năvălit peste spectatori, lansând din loc în loc mici semne ale trecerii lor pe lume. După ce busculada s-a liniștit, în acompaniamentul râsetelor nestăvilite ale finului, și pe sunetele valsului „Dunărea albastră" al lui Strauss, a apărut în scenă sora Rișter cea mică, înarmată pentru aruncările de cuțite, promise ca „grande finale". Pe o tăblie de lemn a fost adusă „victima".

Abia atunci m-am îngrozit, constatând că al treilea membru al spectacolului, despre care credeam că e bărbat, și care jucase rolul gorilei în numărul anterior, era, de fapt, femeia cu barbă. Mai mult, în timp ce sora mai mică a aruncat înspre ea cu un fel de săbii miniaturale, femeia a început să cânte ca Amanda Lear din anii ei de glorie. Acum știu că Amanda Lear era o păcăleală de-a lui Salvador Dali, dar atunci vocea aceea, pătrunsă de pasiunea interpretării, ce descoperea o imensitate de barbă, care îi acoperea obrajii, buzele și bărbia, m-a scos din lumea circului și m-a aruncat direct în visele mele cu monștri. Am visat-o ani de zile pe femeia aceea, care era femeie pe de-a-ntregul, atrăgătoare ca o sirenă, ceea ce mi se părea mai oribil decât pilozitatea de pe fața ei. Finul Rebeleș nu s-a putut ține de râs când eu am zbughit-o spre ieșire, în aplauzele spectatorilor încântați de reprezentația senzațională de care avuseseră parte.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre femei

„Ce e femeia?", mă-ntreba retoric finu' Rebeleș și tot el răspundea. „E chestia de care se ține bărbatul în timp ce face sex." Atunci am știut că finul Rebeleș vorbea prostii. Era exact invers. Femeia e ființa care ține bărbatul, ca el să nu se dezechilibreze emoțional în timp ce fac sex.

Pe-atunci iubirea mi se părea o formă de dezechilibru sentimental. Și care ducea, iremediabil, spre catastrofă. Mă temeam de iubire, pentru că mă temeam de nunți. Orice iubire se încheia cu câte o nuntă, credeam. Iar nunțile erau împrejurări monstruoase și violente, în care șvabii, ungurii și românii se îmbătau, cântau cântece cu tentă erotică, și apoi se ucideau între ei. Iar eu stăteam și îi priveam, fără să înțeleg ce își spuneau, ce făceau și de ce strigau unii la alții, ca la un film „pentru adulți", din care copiii nu pricep nimic, până adormeam pe câte o băncuță, și venea cineva să mă ducă în brațe acasă. De aceea am căutat iubirea în povești. De fapt, inițial, în desenele animate. Nu știu dacă din pricina desenelor animate cu fetița blondă, ce-și ținea părul prins în codițe cu două fundițe albe, sau doar dintr-o simplă coincidență, primul meu sărut s-a numit Mihaela. Apoi prima fată de care m-am îndrăgostit s-a chemat tot Mihaela. Acum soția mea este Mihaela. Dar prima Mihaelă a murit imediat după ce ne-am sărutat. De fapt nu ne-am sărutat-sărutat, a fost mai degrabă o atingere a pufului de piersică de deasupra buzelor, a porilor din vârful țuguiului buzei de sus, pentru că tocmai atunci venea mama ei pe trotuarul dintre blocuri și eu, de frică, am țâșnit într-o cursă cu obstacole peste arbuștii ornamentali și am fugit fără să mă opresc acasă. În vara aceea am aflat că medicii au diagnosticat-o cu leucemie și nu a mai venit la școală, să ne continuăm sărutul. Viața nu era ca în desenele animate. Mihaela, Lolek și Bolek, Miaunel și Bălănel, Pic și Poc nu pățeau astfel de nenorociri.

„Filmul nostru s-a sfârșit, noapte bună dragi copii!"

Interludiu de basm: Frumoasa și Bestia (amândoi la feminin)

— Finule, spune-mi o poveste despre bărbați și femei.

— Bestia era un băiat bun, însă, după cum îl apostrofa tovarășa învățătoare, rămăsese brânză bună în burduf de câine. De-atunci a rămas cu o imagine proastă de sine și a fost incapabil să se integreze complet în societate. Poate și pentru că Bestia avea un suflet mare și un penis mic, ceea ce adăuga un plus de nesiguranță emoțională, a devenit un solitar. Deși avea o mică problemă de hirsutism, era dispus să stabilească o relație plină de pasiune cu oricine, chiar și cu o femeie. Fie ea și frumoasă. Frumoasa însă era exagerat de cochetă, dar mai ales alergică la păr. Nu doar la păr pubian. Din milă sau pur și simplu din curiozitate, acceptase să petreacă o noapte cu Bestia, numai că totul se sfârșise prost, mai ales din cauza părului. Al amândurora. Bestia a ajuns la concluzia că părul era cel care stătea în calea oricărei fericiri sexuale, prin urmare s-a bărbierit complet, pe tot corpul, dar Frumoasa nu a vrut să îl vadă, fiind rușinată acum de propria-i pilozitate. Apoi Bestiei i-a crescut părul și mai aspru și mai des, așa că a dat vina, în mod normal, pe Frumoasă. Noapte de noapte a început să o urmărească, să o supravegheze, convins că și ea se epilează.

Pentru a se proteja de Bestie, fata lansase tot fel de porcărele și minciuni despre sărmana ființă, care se dezgolise în fața ei, sperând că sinceritatea îl va ajuta. Acum toată lumea știa că avea chestia mică, că nu se spăla prea des pe dinți și că avea probleme cu glandele sudoripare, totul din cauza părului. Mai știa în plus că, neplăcut lucru, îi puteau îngrozitor picioarele. Nu din cauza părului, ci din cauza unor tenișI chinezești pe care îi primise de ziua lui. Așa se face că Bestia nu avea prieteni. Nu avea pe nimeni, de fapt. Pentru toți, acesta era un lucru normal. Era, nu-i așa, o bestie. Deoarece locuia singur, nu avea cheltuieli de întreținere,

prin urmare putea să economisească bani. Banii puși de-o parte nu l-au ajutat să se transforme, dintr-o fiară îngrămădită mintal, ceea ce nu era, deși Frumoasa îi tot zicea așa, într-un om obișnuit, ceea ce nu putea să fie. Așa s-a apucat să bea. Nu putea să meargă niciunde pentru că avea un început de *delirium tremens* și, la cea mai mică tulburare emoțională, mâinile îi tremurau incontrolabil. Ca urmare a început să bea și mai mult, iar în scurt timp, a devenit alcoolic.

Pentru că nimeni nu știa această problemă, toți fiind preocupați de pilozitate, Frumoasa cu atât mai puțin, Bestia a devenit tot mai afabilă, tot mai calină și mai puțin amenințătoare, pe măsură ce consuma alcool. Astfel că, atunci când a cerut-o în căsătorie pe Frumoasă, ea a spus „da", iar el a luat-o, chiar dacă ea avea un copil din altă căsătorie, despre care ea i-a spus, și un alt copil, dar nu din altă căsătorie, despre care nu i-a spus. Evident, nu au trăit fericiți, pentru că el a continuat să bea, iar ea a continuat să mintă. Frumoasa nu a știut niciodată că Bestia era de fapt femeie, iar Bestia nu și-a dat seama niciodată că Frumoasa era, de fapt, o ființă cu suflet urât.

Capitolul VII. Septembrie 1975

Devenirea omului nou, din omul vechi

Cum am învins în „Războiul Oracolelor”

Când am revenit la școală în toamna lui ’84 toată clasa era cuprinsă de isteria Oracolelor. Fetelor le crescuseră sânii, iar eu începusem să îi observ, salivând, împreună cu toată șleahta de băieți, la cele mai mici urme de sexualitate. Oricum, toată lumea avea un Oracol, fete și băieți deopotrivă, mă rog, cei care contau cât de cât în clasă, iar numărul de respondenți la Oracolul personal devenise echivalent cu popularitatea în școală, mai ales că aceste caiete cu întrebări multiple deveniseră instrumente perfecte pentru a sonda cine „te place”, prin intermediul întrebării „Iubești?”, urmată, pe pagina imediat următoare de întrebarea ajutătoare „Pe cine?”. Războiul Oracolelor era acerb, deoarece tovarășele diriginte erau „băgate în priză” de către direcțiunea școlii pentru confiscarea acestor instrumente de propagandă, astfel că oferirea Oracolului spre completare a devenit echivalentă cu o declarație tacită de rebeliune. Toată lumea știa de Oracole și fiecare își păzea comoara cum știa mai bine. În isteria generalizată, orice elev se străduia să își facă Oracolul cât mai complex, cât mai atrăgător, un caiet special pentru care să merite să te dezvălui în fața celorlalți și pentru care ceilalți să își devoaleze intențiile cele mai intime. În acest scop fuseseră sacrificate toate revistele „color” disponibile în comerțul socialist, în mod special *Femeia* și *Urzica*, singurele în care se mai strecurau decoltee și oarecare nuditate, pe lângă

reclamele comuniste de genul „Mașina de spălat Albalux face viața mai ușoară”.

Pe vremea aceea, accesul la pornografie era limitat drastic. Astfel că orice imagine „porno”, cât de mică și de nevinovată, era transformată într-o obiect cu funcțiuni multiple. Ani de zile m-am agățat erotic de una dintre cele mai căutate imagini de pe piața neagră a ilustrațiilor erotice, o chinezoaică (autentică sau nu, nu știu nici azi) realizată într-o tehnică primitivă 3D, pe care, dacă o mișcai la stânga sau la dreapta, îți făcea cu ochiul și îi vedeai adânc în decolteu. Multe a mai văzut chinezoaica aia de-a lungul pubertății mele, câte, numai ea știe, dar i-am pierdut urma undeva într-un sertar, pitită pentru camuflaj împreună cu o altă ilustrație executată similar, reprezentând crucificarea de pe Golgota, unde Fecioara Maria era luată în brațe de către Ioan apostolul, situat strategic imediat sub cruce.

În acest context eu aveam un as în mânecă, pentru că Gemenii erau mari traficanți de imagini „sexi”, asta și pentru că reușiseră să șterpelească de la tatăl lor, tovarășul Buci, secretar cu propaganda pe județ, un set de reviste italiene deșuchiate. Ca niște băieți cumpătați, Gemenii tăiaseră cu mare acribie fiecare ilustrată din revistă, pentru maximizarea profitului, și vindeau aceste decupaje adolescenților disperați de pe la blocuri, „pentru calmarea acneei”, care, susțineau ei, făcea ravagii pe-atunci. Pentru cei mai săraci ajungeau imaginile din preludiu, unde două domnișoare, una brunetă și alta blondă, vorbitoare de italiană onomatopeică, se întâlneau cu trei domni mustăcioși, probabil la ei acasă, într-o încăpere minimal dotată, dar suficient de spațioasă pentru combinatorica sexuală. O poză din partea cu dezbrăcatul te costa cinci lei, tocmai atunci apăruseră fisele de aluminiu de cinci lei, ceea ce făcea foarte simplă tranzacționarea de pornografie. Până ajungeai la secvențele cu adevărat importante, unde cetățenii mustăcioși le spuneau domnișoarelor „che bella ficina stretta che ai”, prețul creștea exponențial, direct proporțional cu numărul de poziții în care se aflau personajele. Gemenii nu erau lacomi, erau dispuși la

schimburi. De exemplu, dacă aveai ceva imagini decupate de prin reviste iugoslave, aveai șansa unei diversificări, se făceau schimburi de „unu la unu", respectiv „țâțe și buci, pentru țâțe și buci", fără niciun fel de excepții de la regulă. În plus, nu se acceptau poze din revistele de la noi, indiferent dacă erau din *Cinema*-uri sau din alte reviste de modă ori de film din anii '70, când mai găseai câte o Lolobrigida sau o Brijibardo mai despuiate.

Fiind băieți „salon", Gemenii mi-au făcut un cadou special pentru Oracol. Au lipit pe pagina dedicată răspunsurilor la întrebările lor, alături de urările tradiționale din categoria „De va sufla vântul prin munții Bucegi, să-ți aduci aminte că am fost colegi", ori „Cineva din colțul țării, care nu te dă uitării", sau „Dacă timpul care trece, te va face-a mă uita, las-o lacrimă să curgă, pe iscălitura mea", una dintre cele mai bune ilustrații din portofoliul lor, pe care o râvneau toți puberii cu fețele pline de coșuri din cartier, în care o domniță blondă, cu părul căzând neglijent pe partea stângă, suficient de relaxată ca să i se vadă sânii drepți și fermi, stând în genunchi și privind discret către tine, era pregătită să ți se ofere, mai ales că imaginea era perfect selecționată, tocmai în momentul când niciunul dintre masculii mustăcioși nu erau în cadru și tocmai înainte ca ei să apară să strice totul, dar suficient de explicită pentru a i se vedea genitalele. După ce frații Buci mi-au lipit această fotografie în Oracol am devenit cel mai popular băiat din clasă.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre relațiile interumane

Finul Rebeleș, către mama, arătând disprețuitor cu degetul către icoana ce-l reprezenta pe Isus Pantocrator, de fapt o copie fotografică realizată de Episcopia Oradiei după tabloul similar al lui Nicolae Grigorescu, icoană ce stătea deasupra mesei din camera mare: „Fină, ăsta e soțul tău dintâi, sau e ăla de-al doilea?". Și toți râdeau, hohotind de fiecare dată când finul Rebeleș spunea aceeași „poantă". Numai mama nu zicea nimic, iar eu simțeam cât îl urăsc

pe grăsanul transpirat, a cărui freză era plină de cârlionți risipiți pe o chelie în continuă creștere. Înfuriindu-mă pe el, simțeam cum mă maturizez fără să vreau.

Nicio masă fără pește

Primele discuții serioase despre labă le-am avut cu Leo. Leo, pe numele lui complet, Leontin Sălăjan, fără să fie în vreun fel înrudit cu mult mai celebrul său tiz, era un băiat blond spălăcit, cu sprâncene și gene la fel de blonde, ceea ce îi dădea un aer din afara universului cunoscut de oameni. Nu vorbea el prea mult, dar a descoperit în biblioteca maică-sii ceva ce ne-a lăsat muți pe amândoi. A dat peste o carte de educație sexuală, în limba franceză, însă amplu ilustrată. Tot el a experimentat, în urma studierii în amănunt a informațiilor din manualul francez, diverse metode de masturbare, cea mai realizabilă bazându-se pe constatarea că, după ce spăla sticlele de lapte returnabile, deschizătura recipientului devenea extrem de adaptabilă introducerii propriei scule, pentru simularea unei relații cu o ființă vie, dar destul de rece, date fiind împrejurările. Din pricină că, deși crescuse într-un mediu propice francofoniei, cum era Libia, prietenul Leo nu știa boabă de franceză, mă convoca destul de des la el acasă, să îi traduc diferitele capitole ale cărții, probabil și pentru că era destul de nemulțumit de imaginile seci care descriau organele sexuale prin săgeți și legende sub formă de tabel. Împreună cu Leo am deprins abecedarul educației sexuale, am aflat despre bolile venerice, amplu ilustrate cu planșe color, am dedus că „scăpările" noastre nocturne nu erau semne ale unei obsesii sexuale și că dimensiunile penisului difereau de la persoană la persoană. Au urmat măsurători individuale și exerciții liber alese cu diverse orificii, disponibile acasă la fiecare. Leo considera extrem de plăcută relația pe care o dezvoltase cu aspiratorul Electrolux, pe care maică-sa îl înjura de fiecare dată în franceză, asta deoarece, ca profesoară de franceză în Libia, când împreună cu soțul ei participaseră la construirea nu-știu-cărei

rafinării din deșertul Sahara, deprinsese niște sudălmi al căror înțeles eu nu-l puteam desluși. Faptul că aspiratorul nu mai „trăgea" suficient de bine era ideal pentru Leo, însă catastrofa s-a produs într-o bună zi, când partenerul de viață al amicului meu și-a dat obștescul sfârșit. Disperat, Leo a căutat soluții alternative, însă a constatat pe propria piele că adulterul este pedepsit, chiar și atunci când el nu implică ființe însuflețite. Într-o după-amiază, când părinții lui erau plecați de acasă, Leo m-a sunat disperat și m-a chemat urgent la el. „Lasă-mă, nu mă întreba", mi-a zis cu voce gâtuită, „vino repede că sunt în budă". Mi-am tras pe mine treningul și m-am urcat pe Pegasul cu coarne, pedalând într-un suflet până la blocurile „șprei" unde domicilia Leo. Când mi-a deschis ușa și l-am văzut înfășurat într-un prosop, mi-am dat seama că ceva nu era în regulă. Leo, în disperarea cauzată de decesul prematur al aspiratorului, încercase să convingă o sticlă de Brifcor să îi ia locul fostei iubiri cu motor electric. Sticla acceptase în primă fază, dar erecția fusese atât de puternică încât scula lui Leo se tumefiase și acum nu mai putea să și-o scoată. Rușinat, Leo mi-a arătat monstruozitatea și a izbucnit în plâns.

Ce era de făcut, peste numai o jumătate de oră maică-sa urma să vină de la școală, unde avea ore la seral, și, dacă l-ar fi văzut în halul ăla, viața lui s-ar fi terminat. Am încercat să îl conving să spargă sticla, dar îi era frică să nu-și taie ceva și să sângereze până la moarte, după cum ne spusese manualul de sănătate franțuzesc, penisul fiind cel mai puternic vascularizat organ al corpului omenesc. Soluția salvatoare a venit tot din partea industriei socialiste. În mijlocul dezbaterii care se reducea la dilema ciocan sau „Salvare", frigiderul Arctic din bucătăria lui Leo a început să bârâie cumplit. „Ce-i asta?", l-am întrebat pe captivul vinețiu, care m-a liniștit, spunându-mi că „Așa face el, când începe congelatorul să lucreze". Amândurora ne-a venit ideea simultan. Am scos din frigider toate pungile în care maică-sa ținea ghearele de găină, am adăugat vreo doi-trei pești „tip Macrou" înghețați bocnă, cu ochii înțepeniți în orbite, iar Leo le-a pus pe toate în prosop, înfășurându-și mădularul

cu tot cu sticla de Brifcor. Efectele frigului au fost miraculoase, extragerea sculei greu încercate devenind ușoară și nedureroasă. Când tanti Sălăjan a venit acasă după câteva minute, ne-a găsit pe amândoi holbându-ne la peștii cărora prinseseră a li se dezgheța ochii. „Dacă vi-i poftă de pește, vă fac imediat o friptură și vă bat și niște cartofi piure." Nevrând să ne dăm de gol, amândoi am molfăit cu scârbă peștii pregătiți de tanti Sălăjan cu mare spor, dar de atunci n-am mai pus niciodată gura pe macrou, în viața mea. Mint, de fapt singurul moment când am mai mâncat macrou congelat a fost în armată, rupt de foame și strivit de oboseală. Atunci aș fi mâncat orice.

Dar asta e altă poveste.

Competiția de labă

Competiția sexuală din ciclul gimnazial s-a terminat abia atunci când Tavi Beleanu, colegul meu de bancă de la ora de chimie, care era și dușmanul meu de moarte, a ieșit din joc. Nu doar pentru că ne bătuserăm de câteva ori pentru șefia clasei, iar situația rămăsese incertă, mai ales pentru că el era printre cei mai slabi la învățătură, iar eu fusesem recent promovat în organizația de pionieri, și nici pentru că mă simțeam tot mai străin de băieții din clasă, iar Beleanu se străduia din răsputeri să adâncească această înstrăinare, ci pentru că ascendentul său asupra băieților s-a evaporat într-o singură încercare. Tot timpul Beleanu avusese avantajul că fusese cel care ne inițiase pe toți într-o tehnică de masturbare impecabilă, care era indiscutabil cea mai larg practicată. Ea se executa prin intermediul capului de duș de la baie, ținut strâns între picioare, cu efecte imediate și răvășitoare, indiferent dacă apa de la duș bătea pe testicule sau direct pe penis. Trebuia să contracarez tehnica lui Beleanu, așa că am inventat metoda „focul primitivului", în care principalul criteriu de onanie nu era doar să îți ții scula între palme și să o freci, cât ideea că ai fi fost un om sălbatic, sau un naufragiat rămas singur pe o insulă pustie, fără mâncare și fără

adăpost. Era evident că, în concurența onanistă cu Beleanu, eu puteam să am succes numai prin imaginația debordantă. Pentru aceste fabulații erotice toți ceilalți băieți din clasă, Leo, Dani, Laci, Emil și mascota noastră, Puki, îl abandonau pe Tavi fără să clipească. Cu toate că de prea puține ori erau dispuși să pună în aplicare metodele mele fanteziste, ascultau cu sufletul la gură inepțiile mele despre energiile sexuale și controlul ejaculării prin puncte de presiune pe glandul penian, ilustrate prin numărul de degete cu care trebuie aplicată strângerea mistică.

Cele mai multe discuții se duceau însă în jurul tehnicilor de agățat fetele. Ce le place, ce nu le place, cum le poți cuceri, cum poți să le faci „să vină" și cum pot fi atrase spre sex. „Cu flocii afară din costumul de baie", le-am spus eu băieților din clasă într-o vară, iar ei au rămas muți de uimire când, la ștrandul mare, m-am dezbrăcat și am apărut în fața lor cu o grămadă de păr pubian ițindu-se de sub elasticul costumului tip „Speedo", îngust și mulat pe genitale. Nu știau ei că toată iarna muncisem din greu, cu lama și spuma de bărbierit, la construirea noii mele identități sexuale.

Din cauza acestei competiții, însă, Beleanu întindea mereu coarda dincolo de limite, și nimeni nu îndrăznea să i se opună. Așa se face că băieții l-au urmat în cruciada sa sexuală împotriva mea până și atunci când le-a propus să exerseze sexul oral și când, din lipsă de fete suficient de imorale pentru a face acest efort, l-au obligat pe Puki să își asume rolul de pipiță italiană. Puki, care nu se putea apăra de Beleanu, diferența de talie între cei doi fiind de doi la unu, a cedat destul de ușor, triumful din ochii lui Tavi fiind ultima dovadă a biruinței sale în fața tehnicilor mele din categoria imaginativ-sexuală. În seara aceea, privindu-i ce fac în curtea școlii, m-am hotărât că nu mai aveam nimic de-a face cu băieții din clasa mea.

Beleanu triumfa și se bucura de gloria dobândită cu prețul umilirii lui Puki, însă nu era mulțumit și vroia să mă întreacă cu orice preț, pentru totdeauna. Momentul când Beleanu și-a ales să mă surclaseze a fost cât se poate de prost ales. În laboratorul de

chimie, chiar lângă noi, în prima bancă, stătea Magda, una dintre tocilarele clasei, ai cărei ochelari cu lentile groase o făceau să pară și mai stingheră, și mai puțin de pe lumea asta. În ziua aia Beleanu nu avea chef de învățat formula benzenului, așa că după ce m-a înghiontit, având în ochi o sclipire malefică, le-a șoptit printre dinți băieților din spate. „Fiți atenți ce-o să-i fac lu' Magda." Și, cu privirea după profesoara de chimie, adăpostit de retorte, eprubete și tuburi Berzelius, a început să se descheie la șliț pe ascuns, extrăgându-și cu trufie scula pe sub bancă. Apoi și-a învelit tacticos instrumentul într-unul dintre prosoapele albe, pregătite special pentru experimentul cu permanganat. Băieții erau în extaz, nevenindu-le să creadă de ce era în stare Tavi. Fără să știe ce o așteaptă, mâna Magdei s-a îndreptat spre prosop, iar Beleanu căsca gura mare, făcându-se că îi dă fetei ștergarul. Magda a realizat doar câteva secunde mai târziu ce se întâmpla și, din spaima cumplită pe care o încercase, a răsturnat pe ea mai multe baloane de sticlă, cristalizatoare și creuzete, toate aprinzându-se instantaneu. De durere, probabil, mâna i s-a încleștat pe puța lui Tavi, care acum nu mai zâmbea defel, încercând cu disperare să se apere simultan de focul care se extindea dinspre sarafanul albastru imaculat al fetei, spre cravata lui pionierească, pe care eram obligați să o purtăm în fiecare zi, dar și să scape din strânsoare. Spre rușinea mea, nu am schițat niciun gest să îi salvez nici pe unul, nici pe altul. Imaginea celor doi, dansând ca într-un ritual șamanic fără noimă, țipând și răcnind cuvinte compuse din înjurături și blesteme, era mult prea frumoasă pentru a fi întreruptă. Sfârșitul a venit la fel de brusc, când profa' de chimie a declanșat extinctorul direct pe pieptul Magdei. Problema a fost că mădularul neexperimentat al lui Tavi nu mai scăpa din capcană, tocilara clasei nefiind în stare să își descleștеze degetele de pe el, oricât ar fi încercat. A fost nevoie de intervenția infirmierei școlii, de serviciul de urgență al ambulanței și de o injecție muscular-relaxatoare pentru a rupe legătura sexuală creată între cei doi. În vara aceea l-am văzut ultima oară pe Beleanu și pe băieții din clasele primare.

Fabrica de chips

În anii ’80 mă uitam non-stop la televiziunea maghiară. Acolo am văzut filme, programe de divertisment, muzică rock și tot acolo am văzut, pentru prima oară, printre alte produse de larg consum, *potato chips*. Nu aveam habar ce sunt „chipșii”, dar mi se părea o chestie nemaipomenită, actorii din reclame mâncau cu o poftă extraordinară ceva ce părea ambrozie divină, așa că am studiat problema și am constatat că nu sunt altceva decât simpli cartofi prăjiți, dar tăiați de-a latul! Grozav, mi-am zis, iată o posibilitate neexplorată pentru lungile zile de vacanță de la bunici, unde podul casei gemea de cartofi. După cum am descoperit destul de repede, cel mai greu era să tai felia de cartof suficient de subțire pentru a putea fi prăjită și, în același timp, suficient de groasă, pentru a nu se sparge. Am petrecut ore în șir îmbunătățindu-mi tehnica de tăiere, am ascuțit cuțitele din casă cu piatra specială a lui Tătica, pe care o ținea într-un toc de metal, plin cu apă și cu care își tocilea foarfecile. Această deprindere mi-a adus, mai târziu, mulțumirea maică-mii, care se plângea întotdeauna că nu are bărbat în casă, din moment ce nu-i sunt cuțitele ascuțite. După ce am selectat, pe criterii de volum și culoare, cartofii cei mai potriviți, mi-am făcut cantități enorme de felii, puse pe sortimente în diverse recipiente. Le-am prăjit, le-am asezonat cu sare, boia, piper, cimbru, chimen, tot ce am găsit prin bucătăria bunică-mii. Am mâncat săptămâni de-a rândul chips, tăiați cât mai subțiri, uscați sau plini de ulei, reci, după ce au stat întinși pe un prosop de bucătărie, pentru a se stoarce de untura în care îi frigeam, sau direct din tigaie, încă fierbinți.

După ce m-am întors acasă, în orașul lipsit de alimente, lăcomia s-a transformat în greață pentru că mama, dornică să îmi îndeplinească orice dorințe, ea însăși un substitut imperfect al unui tată dispărut, se dădea de ceasul morții pentru capriciile mele. Nu îmi plăcea mâncarea pe care mi-o făcea, nu îmi plăceau hainele pe

care mi le cumpăra, nu îmi plăcea casa în care locuiam. Nu e din vina ta, vroiam să-i spun, să o liniștesc, dar oricum n-ar fi avut niciun efect, pentru că ea încerca să compenseze propria-i pierdere. Ca de fiecare dată, m-a întrebat de ce nu vreau să mănânc ce îmi gătea ea. „Ce ți-a dat bunică-ta atâta de bun, iar ai mâncat șuncă de curcan?!". După ce i-am povestit istoria cartofilor prăjiți, a apărut a doua zi acasă cu mai multe pungi de „creveți". Creveții ăștia erau niște pelete ca de plastic, importate direct din statul prieten și tovarăș, Republica Socialistă Vietnam. Peletele astea uscate se aruncau în ulei fierbinte, iar ele se umflau ca orezul în muncitorii din Hanoi, devenind o mâncare uleioasă și sfărâmicioasă. Dar, pentru a nu-i cultiva mamei paranoia, am mâncat ca și când mi-ar fi făcut plăcere. Prima porție a fost acceptabilă, a doua a urmat la fel de repede, cu încântarea mamei recompensată de nesațul fiului ei mereu pretențios. La a treia porție mi s-a făcut rău și am șters-o rapid la joacă, numai pentru a mă întoarce la o nouă „tură" de bunătăți fabricate pe undeva prin delta fluviului Mekong, din praf de lighioane capturate cine știe de cine, cine știe când.

Cum era să dăm foc la bloc

După ce am văzut la celebra emisiune „Reflector" un reportaj despre cumplitul flagel al drogurilor în Occidentul corupt și aflat pe marginea prăpastiei – desigur, având comentariul finului Rebeleș în minte, „Dacă ei sunt pe marginea prăpastiei e fiindcă se uită la noi cum înotăm în căcat" – le-am transmis Gemenilor semnalul de întâlnire „la băncuțe" (becul aprins și stins de două ori, după care o suită de aprinderi și stingeri rapide, apoi o singură aprindere, urmată de o stingere lungă). Cei doi s-au prezentat, la fel de șocați de informațiile primite de la televizor. Am povestit câteva ore despre chestia cu drogurile, iar a doua zi ei au adus de acasă un articol decupat dintr-o revistă *Flacăra* mai veche, pe care l-am citit cu nesaț la lumina becului chior de pe stradă. Pălăria stâlpului

era extraordinar de comică, stătea sprijinită într-o singură tijă, arătând ca un occidental decadent, amuzat de discuțiile noastre, am constatat noi sub influența sinistrelor povești despre unii cetățenii elvețieni (culme a ordinii și a disciplinei!), care dormeau prin parcuri. De fapt, în loc să ne descurajeze, discuțiile, articolele și episoadele propagandistic-instructive n-au făcut decât să ne stimuleze, așa că ne-am gândit câteva zile la o sursă ieftină, dar eficientă, de a experimenta ceea ce decadenții din Vest puteau simți fără să devină ținta oprobriului întregului popor. Dacă voiau să doarmă în parcuri, pe bănci, bravo lor!

Unul dintre cei doi Buci a venit cu ideea genială de a inhala sulf din bețele de chibrituri. Nu exista nimic mai ieftin și mai accesibil în comerțul socialist, decât chibriturile fabricate la Gherla, inscripționate cu mesaje încurajatoare la adresa industriei socialiste. În plus, tatăl lor primise mită un întreg bax de chibrituri, de la un subordonat de-al lui angajat la Securitatea Statului, filiala Cluj, așa că aveau bețe cu fosfor în prostie. La prima ocazie când maică-mea a mers la lucru în tura de după-masă, cei doi gemeni s-au înființat la mine acasă cu vreo trei duzini de cutii de chibrituri. Nu știu dacă de la inhalarea aburului usturător ce ieșea din vârful bețigașelor, fum pe care trebuia să îl tragi rapid în piept, imediat după ce scăpăra capul cu fosfor, că altfel se pierdea efectul, ori de la amuzamentul fără margini produs de activitatea ilicită, fapt este că ne-am gândit să facem concurs de „împușcături" cu chibrituri. Jocul era simplu, trebuia să ții bățul vertical pe iască și să îl împingi cu arătătorul spre adversar, astfel încât să îl nimerești în timp ce flacăra rămânea aprinsă. Distracția a durat destul de puțin, pentru că perdeaua de la balconul vecinilor a luat foc, nenea Cornel a început să guițe ca un disperat, pentru că pe balcon avea pitită o butelie ilicită, posesia celui de-al doilea recipient de butan fiind pedepsită, iar acum nu mai avea curaj să se bage după ea, din pricina flăcărilor. Cei doi gemeni au tulit-o din prima, plini de aburii de fosfor, lăsându-mă pe mine să mă descurc cum știu, iar eu priveam focul și râdeam ca prostul, ținându-mă cu amândouă

mâinile de burtă, pentru că nea Cornel, pensionarul moralist din vecini, era numai în chiloți și în spatele lui țipa o băbătie în desuuri transparente, care, evident, nu putea să fie nevastă-sa, sărmana fiind moartă de mult timp, dar adesea pomenită în rememorările etice ale acestuia, când noi ne pupam în scara blocului, chiar sub balconul lui. Noroc că a apărut mama la timp și a stins focul cu o pătură. Nu mai țin minte dacă am primit bătaie, dar nu pot să uit nici azi figura descompusă a lui nea Cornel când a văzut că-i iau foc bulendrele de pe balcon.

Amintiri din Absurdistan

Și pentru că o prostie nu trebuie să rămână niciodată singură și ca să dovedesc că nu învățăm niciodată din greșeli, îmi amintesc că, o dată când am rămas cu văru-meu Doru o vară întreagă singuri în casa bunicilor de la țară, pentru că ne plictiseam de moarte, i-am povestit incidentul cu chibriturile. El, mai știutor cu trei ani ca mine, mi-a atras atenția că lângă casa bunicilor era un câmp întreg de cânepă. Pentru că nu înțelegeam ce are una cu alta, el mi-a atras senin atenția asupra faptului că Bunicul usca tutun în podul de la șură, unde rândurile de frunze cărnoase se transformau, de la un an la altul, din verde în galben-maroniu. Pentru că tot nu înțelegeam, Doru mi-a expus explicit planul lui. Să culegem cânepă, să o măcinăm cât mai fin și apoi să o amestecăm cu tutunul cel mai uscat al Bunicului. Am lucrat o zi întreagă, mai mult la amenajarea spațiului decât la fabricarea ilicitelor surse de halucinații, pentru că din baloții de paie stivuiți în pod, legați în cuburi paralelipipedice, ne făcurăm un adevărat club privat pentru bărbați. La final aveam fotolii senatoriale, diverse încăperi, separeuri de relaxare, săli de fumat și săli de conversație, toate având vreo două trei canapele și mai multe accesorii realizate din fân uscat. Am fumat trabucele ca niște lorzi, sprijiniți pe baloții de paie. Trăgeam în piept, cu multă sete, fumul înecăcios, așteptând să se instaureze starea aceea mult hulită, specifică societății decadente,

despre care jurnaliștii publicațiilor de Partid susțineau că induce experiențe dincolo de realitate. Pentru noi singurul efect a fost acela că, timp două zile, am vorbit ca niște câini gâtuiți, iar finul Rebeleș, care a venit să ne vadă ca pe niște exponate dintr-o grădină zoologică itinerantă, ne-a aliniat și ne-a comandat: „Acuma cântați *E scris pe tricolor unire*!" Spășiți, i-am urmat îndemnul, mai mult ca să nu ne facem de râs, și am intonat una dintre cele mai patetice interpretări din toate timpurile ale imnului național albanez. Niciodată imnul iubitei patrii a lui Enver Hogea nu a sunat mai autentic și niciodată nu am mai uitat strofele lui complicate, pentru că versurile s-au fixat pentru totdeauna, cu ajutorul acompaniamentului finului la acordeon, pe ritmuri țigănești.

Multiplele uzuri ale alimentelor de zi cu zi

Una dintre substanțele imposibil de găsit în Epoca de aur era gelul de păr. Lucru destul de neplăcut într-o perioadă în care Alphaville și Depeche Mode stabiliseră standarde imposibil de atins în materie de coafură masculină. Pe la sfârșitul clasei a opta, când mă pregăteam să spun adio Școlii generale nr. 14 din cartierul Rogerius, m-am hotărât să îmi schimb freza, drept pentru care, înarmat cu foarfeca de croitorie a mamei și cu aparatul de bărbierit al tatălui meu vitreg, mi-am dedicat o seară întreagă frizurii, copiată după un afiș al celor de la Alphaville. Problema era aceea că, oricât m-aș fi chinuit, nu reușeam să fac să-mi stea părul în poziția dorită, până când, din enervare, mi-am dat pe păr cu un pumn de lapte. Efectul a fost instantaneu, iar a doua zi în clasă am fost cel mai admirat, până când a sosit diriginta, care m-a trimis imediat acasă, înainte să mă vadă tovarășa directoare, cunoscută pentru țipătul de egretă aflată pe cale de dispariție și prin interogatoriile cu efecte pe termen lung asupra psihicului elevilor. Pe drum m-am oprit la nașa Sanda, unde văru-meu a rămas profund impresionat de freza mea și m-a întrebat dacă pot să îi fac și lui o astfel de coafură. Blond ca un zeu arian coborât din Valhalla, văru-meu nu știa ce

își dorește, dar i-am promis că o să-l fac să arate ca Dieter Bohlen, ceea ce l-a mulțumit pe deplin. I-a cerut voie maică-sii să doarmă la mine și, în dimineața zilei următoare, ne-am trezit la șase, pentru a putea să îl pregătesc de marele succes. Mi-am utilizat toate cunoștințele în domeniu și nu am făcut economie de lapte. Amândoi am fost foarte mulțumiți și am călătorit pe autobuzul 17 sub privirile admirative ale colegilor îngrămădiți pe straturi, în cutia pe roți ce fusese cândva un mijloc de transport în comun, acum o simplă sursă de poluare a atmosferei. Ne-am despărțit la poarta liceului, unde, pentru a putea intra, ne-am mascat frezele sub două șepci neutre. Nu l-am mai văzut până după-amiază, când a apărut la noi la ușă împreună cu nașa Sanda, care, am aflat mai târziu, fusese chemată la școală de către diriginte și venise să îi dea o lecție marelui Figaro care eram. Am luat atunci o palmă cumplită de la și mai cumplita mea mătușă. În spatele ei era văru-meu, cu freza stil Modern Talking ofilită și cu cinci dungi roșii, răsfirate pe tot obrazul său stâng.

La ce mi-au folosit vinilurile bulgărești

„Mistăr Iști" era idolul tuturor adolescenților din cartier. La el găseai cele mai noi melodii pe care le puteai asculta doar la Radio Luxemburg, asta dacă aveai radio „tras în bandă", tot de către el, și tot el ți le transfera pe suport de magnetofon ori pe casetă, dacă aveai casetofon. Primul meu casetofon a fost Tehnotonul din plastic, care imita un model mai vechi de Philips, iar verii mei aveau în dotare casetofonul Philips autentic, primit cadou de la nașu', deja colonel în armata română, achiziționat de la „shop", după ce a revenit dintr-un schimb de experiență prin „Redege". Cu toate acestea, încă înainte să ajung să am casetofon sau pick-up, am început să colecționez discuri cu Beatles, iar de la o vreme lăcomia de a aduna obiecte cu Beatles-ii s-a transformat într-o obsesie fără margini. După ce maică-mea m-a etichetat destul de rapid drept „fanatic", îmi dădea bani să îmi cumpăr tot ce-mi

doream, așa aveam aproape toate discurile-pirat ale celebrei case de discuri „Balkanton". Prin '88 am dat aproape o avere pe discul apărut la „Electrecord" (redactor muzical Romeo Vanica) și tot atunci am cumpărat de la tovarășul Iști primul EMI original cu *Revolver*. Am mai adunat, nici acum nu știu de unde (de fapt știu, aproape că mi-am vândut sufletul pentru ele) discurile *Help* și un album al lui Paul McCartney, *Back in the USSR*, ambele copiate ilegal de către faimoasa casă de discuri sovietică „Melodia". Așa se face că am învățat destul de repede caracterele chirilice (*Imagine* era *Predstavi Sebe,* iar *Oh, My Love* era *O, Maia Liubovi*), ceea ce m-a ajutat atunci când, fiind admis student la Facultatea de litere din Cluj, am fost obligat să aleg limba rusă ca limbă secundară, ca să se ocupe și locurile la secția de rusă, chiar dacă nu știam o boabă rusește și dădusem admitere din engleză, limbă învățată tot cu băieții de la Beatles. Un singur lucru uitasem în avântul colecționării de viniluri cu Beatles. Abia în anii '90 mi-am cumpărat un pick-up nemțesc, la care nu am ascultat niciodată discurile, pentru că nu mai găseam ace de redare. Am rămas cu sunetul înregistrărilor lui Ișstike, transpuse pe casete reînregistrate, BASF-uri și ORWO-uri aproape șterse de atâtea redări.

Cei trei „R"

Imediat ce a fost demarat programul „Reciclare – Refolosire – Recondiționare" am început să adunăm maculatură ca disperații. Căutam deșeuri metalice prin spatele blocurilor, culegeam sticle și borcane goale din tomberoane, pe tot ce puteam pune mâna devenea rapid pradă de război, și sfârșea în boxa din subsolul blocului Gemenilor. Competiția devenise cu atât mai acerbă cu cât tovarașa dirigintă, văzând aplombul cu care ne implicaserăm în acțiunea patriotică, ne înscrisese în concursul organizat de revista *Cutezătorii*, pentru cel mai bun recuperator și reciclator al Patriei. Programul celor 3 R ne mobilizase în asemenea hal și pentru că premiile puse la bătaie depășeau orice imaginație: numai

premiul cel mare era o bicicletă „Pegas modern", pentru care aș fi fost în stare să scotocesc prin gunoaie zi și noapte. Împreună cu Gemenii am început să adunăm tot ce ne pica sub ochi și mobilizaserăm toate resursele, inclusiv picii de la grădiniță erau puși să culeagă tot ce prindeau. Orice obiect ne cădea în mână devenea deșeul nostru, confiscat pentru scopul nobil al salvării planetei. Unul dintre cei doi gemeni subtilizase documentele din contabilitatea socialistă, ținute în arhiva maică-sii din subsol, iar eu îmi canalizasem toate eforturile în direcția colectării de sticle goale, aici principalul atu fiind taică-meu vitreg, abilitățile lui de a goli sticle de vodcă „Săniuța" în serie devenind pentru prima oară apreciate. Făceam orice era posibil, devenisem spaima alcoolicilor care se adunau în spatele centralei termice, mă cunoșteam cu țiganii care căutau prin ghenele de la blocurile turn, eram înfierbântat de posibilitatea câștigului și pândeam pe la mesele de la birtul de la „subpasaj" orice putea fi recuperat. Nici măcar sticlele de lapte și borcanele de iaurt ce purtau mesajul „A se clăti după golire" nu mai erau în siguranță, colocatarii ascunzându-și cu grijă ultimele exemplare rămase, pentru că nu mai aveau ce să dea la schimb la Alimentara. După vreo lună de eforturi disperate, timp în care nu ne puseserăm problema împărțirii la trei a Pegasului, am reușit să adunăm vreo 50 de kile de hârtie și cam tot atâtea de sticle și deșeuri metalice, acestea din urmă datorate în mare parte efortului maică-mii, ce dăduse mită un săpun „8x4" șefului de tură de la „Metalica", și care mi-a pasat tot felul de rebuturi de prin secția de neferoase, pe care, probabil, oricum le-ar fi aruncat și pe care le-am stropit cu pilitură, ca să pară din fier ruginit.

La finalul procesului de colectare, plini de ifose tovărășești, cu prada pusă pe sortimente, ne-am dus la Centrul de colectare al Școlii Generale 15, unde tovarășul profesor de tehnologia materialelor le-a cântărit plictisit și ne-a dat adeverință pentru kilogramele aferente. În vinerea aceea urma să aibă loc prima ședință de evaluare a rezultatelor competiției, la care, mândri, noi trei ne-am așezat în băncile din față, așteptând ca niște câini plini de purici

scărpinăturile, laudele conducerii școlii. Tovarășa dirigintă, care era și directoare adjunctă și responsabilă cu normele de reciclare, și-a început discursul vorbind despre importanța programului, despre necesitatea ca fiecare cetățean să contribuie la acest proiect, despre directivele Partidului, despre draci-laci, de parcă planul cincinal, trasat la nu știu ce Congres, ne interesa pe noi. Obiectivul nostru era Pegasul. La final a scos un exemplar din revista *Cutezătorii* și a dat citire unui articol care, credea ea, ne va încuraja la fapte și mai eroice, cu realizări „încă și mai mari". Articolul vorbea elogios despre pioniera al cărei nume nu-l voi uita niciodată: Mihaela Calu. Mihaela, domiciliată prin nu știu ce județ din sudul țării, reușise să adune nici mai mult nici mai puțin decât 500 de kilograme de hârtie reciclabilă, pe care le predase centrului de colectare din zonă. Înainte să-i răspund unuia dintre gemeni la întrebarea, „De unde caii mei era atâta hârtie în comuna aia?", am aflat din gura tovarășei directoare, gâtuită de emoție, că se putea mai mult. Diriginta-directoare recita cu pasiune cum tovarășa pionier Calu, acum comandant de unitate la școala din localitatea ei natală, luase avânt la competiția „celor trei R", că atinsese deja pragul de 200 de kilograme de fier vechi, ceea ce nu era suficient pentru avântul ei pionieresc, dar se apucase și să crească viermi de mătase, pentru a-i preda centrului de colectare, care pasămite, demarase o nouă competiție pentru cultivarea prețioaselor fire ale leneșului vierme, unde altundeva decât în Patria noastră mult iubită. Deja fruntașă la producția de in și cânepă, conducerea de Partid și de stat hotărâse să devenim o mare putere globală în industria fabricării de mătase. „Mă-ta se...", chicoteau Gemenii, fără să înțeleagă că șansele noastre de victorie, chiar cu ajutorul hârtiei umezite în apă înainte de predarea pachetelor la tovarășul responsabil cu Centrul de recuperare și refolosire, chiar cu amestecul de neferoase printre feroase, chiar cu sticlele de lapte nereciclabile, cu toată vodca tătălui meu vitreg și ale tuturor alcoolicilor din cartier, ba chiar din întreaga Republică Socialistă, deveniseră nule.

„De unde pizda mă-sii să facem noi rost de frunze de dud?”, l-am mai auzit pe celălalt Geamăn icnind lângă mine, în ropotul de aplauze ale colegilor noștri de școală care scandau: „Vom munci și vom lupta, Pacea o vom apăra!. Felicitări tovarășa Calu!”.

De ce în comunism nu vine niciodată sfârșitul lumii?!

Ne-au chemat la cabinetul medical într-o vineri. Asistentele, evident îngrijorate, ne-au spus că, pentru binele nostru, trebuie să luăm în fiecare zi niște pastile mici și albe. Titel, colegul meu de bancă în vremea aceea, era convins că vor să ne sterilizeze, sau să ne inoculeze cu ceva substanțe care să ne controleze creierele, și m-a sfătuit din gesturi să nu înghit. El a ținut pastila sub limbă și, după plecarea asistentelor, a scuipat-o în batistă. Tot el mi-a spus că a auzit la biserica penticostală cum că, de Paștele acela, sigur va veni sfârșitul lumii. „Păi, nu se tot anunță de ceva vreme?”. „De data asta e garantat!”, m-a asigurat prietenul meu penticostal nebotezat.

N-a venit sfârșitul lumii, dar mama nu m-a mai lăsat să beau lapte. Am știut că se întâmplase ceva catastrofal când, după câteva zile, chiar de ziua mea, 3 Mai 1986, nu am mai ieșit „la iarbă verde”. Mult mai târziu am aflat că, pe 26 aprilie, la Cernobîl, se produsese un dezastru mai mare decât acela de a nu putea să fiu de ziua mea la ștrandul „Municipal”, unde mergeam an de an la „șpațir” cu toată familia, unde nașa Sanda tăia în palmă roșii proaspete și brânză telemea cubulețe, pe care le amesteca într-un bol, cu tot felul de ierburi aromate, din care toți mâncam ca disperații, după ce, timp de mai multe ore, făceam ture între bazinul cu valuri al ștrandului mare și malul Crișului Repede, unde ne zbenguiam în apa rece. Pentru mine a fost chiar sfârșitul lumii când, pentru prima oară, de ziua mea, am stat în casă și m-am uitat la televizor, la reluarea paradei clasei muncitoare, cu ocazia sărbătorii internaționale a Zilei Muncii. „Unuuuumaimuncitoooooresc!”, scandau oamenii muncii pe străzi, ocrotiți din cer de norul radioactiv.

La scurt timp, fie pentru a sărbători rezultatele triumfale obținute de elevii Liceului de filologie-istorie la treapta a doua, fie pentru a demonstra prietenilor marelui popor sovietic că totul e în regulă la răsărit, organizația de uteciști a liceului a organizat o excursie în Uniunea Sovietică. Desigur, numai pentru elevii cu rezultate bune și foarte bune la admitere în treapta a doua. Pentru că învățământul socialist era conceput ca o rachetă Soiuz și se desfășura în trepte, la intervale regulate dădeam câte o treaptă. Fiecare cu efecte traumatizante pentru învinși și cu efecte exaltante pentru învingători. Astfel că, mulțumită faptului că mă număram printre câștigătorii întrecerii socialiste, și eu am beneficiat de excursia în țara unde se construia comunismul și unde se înjumătățea lent uraniul. Era ceva ieșit din comun, oricum aș fi mers, chiar dacă unii colegi îmi spuneau că o să-mi crească branhii pe esofag și voi fi ca „Omul din Atlantis". Urma să am propriul meu pașaport, ceea ce mi se părea în sine extraordinar, dar, mai ales, urma să călătoresc pentru prima oară fără părinți. Iar când am primit cărțulia cu copertă verde, toată familia a venit cu emoție să o vadă, ca și când ar fi fost un artefact rar, expus într-un muzeu. Mă umflasem în pene ca o găină beată, deși excursia nu era în cea mai profundă Uniune Sovietică, respectiv nu urma să ajungem la Novosibirsk, sfârșitul călătoriei epopeice fiind planificat la Odessa, în Ucraina. Pentru tovarășii din conducerea partidului era suficient să ajungem în apropierea zonei de impact, evenimentul în sine era deja de proporții, să ne întoarcem acasă cu bine, demonstrându-le tuturor că nu existau probleme.

Pe noi nu ne interesau politicile internaționale. Noi aveam propriile noastre strategii de pus la punct, Gemenii erau acum în altă clasă, la „bio-chimie", pentru că părinții lor visau să îi facă medici, dar oricum erau la același liceu și mă asigurau că aceasta va fi excursia vieții noastre. Ba mai mult, ei susțineau că vom face sex cu partenere adevărate, drept argument suprem fiind posibilitatea de a aduce cu noi chitarele. „Am vorbit cu tovarășa dirigintă și cu tov' director adjunct. Ăștia doi conduc excursia, că, știi tu,

împreună...". După gestul obscen al lui Buci, primul născut, mai vulgar decât fratele lui, celălalt Buci, sosit cu numai câteva secunde mai târziu, arătând cu pumnul băgat între degetul mare și cel arătător sub formă de gaură, mi-am dat seama că aveau informații despre viața extraconjugală a celor două cadre didactice ce ne însoțeau și că nu mințeau. Puteam să ne luăm chitarele. De ceva vreme repetam la ei în beci, eu cu chitara acustică, ei cu chitarele reci. Voiam să devenim o formație rock și acum ieșeam în lume. „Vom fi un trio magnetic pentru păsărici, îți dai seama, repertoriu complet cenaclul Flacăra, din Beatles, din ce vrei tu. Ce mai, succes garantat." Când s-au apucat amândoi să cânte „Puștoaaaaicooooo! Tu ai sângeee de viiiperrăăăăăă!", m-au și convins.

La început totul a fost după cum mi-au promis Gemenii. Nici nu ne-am urcat bine în autobuz, că am și început să interpretăm șlagărele din categoria „labelepoc", adică numele pocit al epocii de aur, producătoare de pocnituri de labe. În primă fază, pentru ca diriginta noastră, profesoară de istorie și susținătoare a naționalismului aprobat de organele de partid și de stat, să nu intre la bănuieli, am prestat repertoriul patriotic standard. Am urlat din răsputeri *Treceți batalioane române Carpații*, de i-au dat lacrimile tovarășului director adjunct, care nu-și putea lua ochii și mâinile de pe munții dirigăi, la rândul ei înlăcrimată de posibilitatea trecerii Carpaților. Apoi am trecut la *Ștefan, Ștefan, domn cel mare*, care sărea precum un țânțar, dintr-un hotar în alt hotar, lipsit de orice fidelitate amoroasă sau, în cele din urmă, războinică. Am cântat apoi *Imnul lui Iancu*, după care am trecut la *Așa-i românul*, melodie epocală, ce descrie în detaliu toate caracteristicile etniei mioritice, marcată de preocuparea excesivă spre înveselire, în detrimentul celorlalte preocupări, mai lucrative. Au urmat *Trăiască România*, piesă interpretată direct cu defectul de vorbire al lui Nicu Alifantis, spre deliciul fetelor, apoi cântecul de confirmare a identității și proprietății teritoriale, *Noi suntem români*, trecând în cele din urmă la arsenalul greu, compus din *Nu uita că ești român*, *Tu, Ardeal* și *Hai să-ntindem hora mare*, toate cântece

revanșarde și revizioniste, dedicație specială pentru ghidul nostru basarabean, mereu atent la comentariile noastre despre România mare, sărmanul suit în autocar mult înainte de vama de la Ungheni, unde deja după vreo zece-unsprezece ore de mers, repertoriul nostru prinsese contur.

După ce am alinat pasiunile național-comunismului până m-au durut amigdalele, am trecut la adevărata noastră preocupare, sexul. Așa că am scos „la înaintare", piesele din primul eșalon, cum ar fi *Mă dusei să trec la Olt*, *Așé bé oamenii buni*, cum o cântau frații Petreuș, *Când s-o-mpărțit norocu'*, *Radul Mamii* sau *Săracă inima mé*, *Cine-a pus cârciuma-n drum* și *Aseară ți-am luat basma* – ca melodii „de încălzire". Abia când a început să se înnopteze de-a binelea pe șoselele pustii ale Republicii Moldova, iar tovarășii supraveghetori au adormit sub aceeași pătură, noi am trecut la arsenalul greu cu: „Eu te-am iubit fetițo, eu te-am iubit cu foc, dar n-ai avut fetițo, dar n-ai avut noroc", sau „Ce mult te-am iubit Paraschivo. Te-am luat de la mă-ta de-acasă, în fustă și fără jupon, ți-am luat și semințe, ți-am luat și-nghețată", ori „Eu nu merg la Carolina, eu nu merg nu merg la ea, las' să vină ea la mine și-apoi om vedea", ori șlagărul momentului: „Mie-mi place fata grasă", și când întrebam, „cât de grasă?", partea din spate a autobuzului exclama în șoaptă „Cea mai grasă" și continuam: „Mie-mi place fata blondă, cea mai blondă, ce-are curu' cât o bombă", totul încheindu-se cu fata brună, cu o prună foarte bună.

Ce mai, aveam succesul dorit! Numai că, după cum urma să aflu, succesul vine întotdeauna cu un preț.

Invidia. Nici nu am trecut bine de codrii Basarabiei rupte de la sânul Patriei mume, că Gemenii au pus ochii pe prietena mea, o micuță colegă din treapta I, cu un râs de tractorist, dar cu niște ochi albaștri imenși și cu niște codițe blonde de-ți tăiau respirația. Culmea, și pe ea o chema Mihaela. Ea venise lângă mine tocmai din fața autocarului și mă întrebase cu vocea ei de rățoi, ce înseamnă „Working class hero", text înscris pe chitara mea cu abțibilduri roșii, din comerțul socialist. I-am explicat în timp ce i-am cântat. Într-un final, a adormit castă pe genunchii mei, iar eu n-am mișcat niciun mușchi mai multe ore, până am amorțit complet, nu cumva să se trezească și să se întoarcă la locul ei. „Și-aș mai bea dadadaaaa, și-aș mai bea nuuu nu nuuu, să vedem dacă vinu-i bun sau nuuuu", urlau Gemenii lângă mine, îndemnându-mă din gesturi să reluăm trioul, dar eu aveam grijă de micuța cuibărită în brațele mele. Ei o țineau mai tare „Cui nu-i place dragostea, eeei haaai, draga mea", cu „Frumoasă-i vecina noastră" și, spre final, „Hai iuiuiuiu, cea mai bună sulă-i cuiu'" și *Marșul vânătorilor*, în varianta pornografică, unde nu era plăcere mai mare decât „trasul la buci". În zori Mihaela s-a trezit și a mers la loc, iar eu am reintrat în trupă, cu chitara acustică, amplificând pasiunea celor doi frați, care interpretau *Katiușa*, versiunea erotică, în care armata rusă umplea de sculament toată Europa, cățelușa Laika avea trei căței cu cinci perechi de coaie, spre cinstea poporului ei sovietic, iar tovarășul ghid se încrunta ușor, dar continua să servească țuică din arsenalul profului de sport. „Auăleeeu, ce să mă fac, Doamne, eu, se mărită Mona mea, nu știu Doamne ce-i cu ea", au cântat perfizii Gemeni și au așteptat până când am ajuns la hotelul „Odessa" din Odessa, apoi unul dintre ei m-a chemat până afară. „Vino, că am reușit să găsim un cumpărător pentru marfă." Marfa adusă de noi era compusă dintr-o sticlă de coniac „Țărăncuța", despre care aflasem că se vinde ca valută forte în Uniunea Sovietică, o pereche de „Adidași" originali, aduși de văru-meu Nelu din Iugoslavia și un set de chiloți de damă, marfă de contrabandă din Ungaria, tranzacționați de mama pentru o

rudă de salam de Sibiu, făcut la Salonta, toate pitite cu mare grijă printre obiectele din bagajele mele. Ce nu știam era că celălalt Geamăn, în lipsa mea, se hotărâse să îi facă avansuri Mihaelei, înjosindu-mă în ochii ei, ca pe un meschin neguțător contrabandist. Drept urmare, iubita m-a părăsit, ca pe un nevolnic comerciant ce eram. Ea se crezuse îndrăgostită de un artist.

De supărare, m-am hotărât să mă plimb prin Odessa, singur. Mai ales că știam despre Gemeni că nu-i interesa nici Opera din oraș, care era identică, la cel mai mic detaliu, cu Teatrul de Stat din Oradea, ce nu fusese făcut de statul român, și nici de scările din port, unde se filmase celebrul *Crucișător Potemkin*. Pe ei nu-i fascinau decât sânii planturoși ai fetelor „ușoare", care stăteau în fața hotelului „Odessa", care reacționau fără înconjur pentru o pereche de ciorapi de damă marca Argos. Atunci, pe drumul singuratic spre GUM-ul din Odessa, am avut, pentru prima oară în viață, sentimentul acut că societatea visată de comuniști era posibilă, că Tătica nu avea dreptate și că bancurile finului Rebeleș despre comunism erau simple aiureli. Comunismul există, mi-am spus cu tristețe, când am văzut că un bilet de transport în comun costa cinci copeici, moneda cea mai mică dintre toate monedele sovietice, cu care nu puteai să îți cumperi nici măcar un pahar cu apă cu gust de fructe. Și m-a apucat frica. Deci comunismul este posibil, iar Gemenii vor conduce societatea viitorului?!

Însă, spre mulțumirea mea, amândoi frații s-au întors de la Odessa atât cu marfa consumată, cât și cu puțină gonoree, că de zece ruble nu puteau să primească mai mult de la fetele alea. Nici mie nu mi-a fost ușor fără Gemeni, pentru că vara aceea am mers singur să dau „audiție" la Cenaclul Flacăra. Și, în timp ce stăteam cu chitara în fața Bardului uriaș, care arăta ca Jubba the Hutt, dictând ceva poem abia scornit unei secretare semi-dezbrăcate, mi-am dat seama că eram în *Nowhere land*, că trăiam în ținutul de nicăieri. „He's a real nowhere man, sitting in his nowhere land, making all his nowhere plans for nobody. Doesn't have a point of view, knows not where he's going to, isn't he a bit like me and

you?! Nowhere man, please listen. You don't know what you're missing. Nowhere man, the world is at your command!".

Prietenul meu, nebunul

Când m-am întors din Uniunea Sovietică, m-am împrietenit cu Moarți. Marcel, pe numele lui adevărat, după cum aveam să aflu mai târziu, era nebunul blocurilor. Toate blocurile aveau nebunii lor, dar blocurile noastre erau speciale. Toți se temeau de Marcel, pentru că se zicea că avusese mai multe tentative de sinucidere. Gemenii jurau că îl văzuseră făcând sex cu o găină. „De ce altceva ar crește cineva o găină la etajul patru al unui bloc comunist?", mă întreba, retoric, Buci. Fratele lui, Buci, zicea că îl văzuse cum aducea în scara blocului cățelele din curtea Spitalului de copii, numai pentru a le băga micul lui penis între picioare. „Le-o trage la cățelușe", exclamau Gemenii deodată, mimând actul sexual dintre Marcel și cățelușa Lola, aplicând cu prea multă convingere acțiunea asupra aceluiași patruped, până când bătrâna potaie a blocului nostru schelălăia și o lua la fugă pe după tomberoanele de gunoi. Gemenii lansaseră și zvonul că Moarți, după cum îl porecliseră chiar ei, face sex cu maică-sa. „Ce grețoooos", se uitau unul la altul vădit încântați, și, de data asta, mimau unul cu celălalt ipotetica interacțiune între Moarți și tanti Roza. „Da, mami, bine, mami, vino, mami, dă-mi-o pe la spate, mami!". Se pălmuiau peste fund și râdeau amândoi ca proștii.

Abia după ce am devenit prieten bun cu Marcel, poate și pentru a le face în ciudă Gemenilor, am aflat că exista puțin adevăr în toate aceste legende. Fusese într-adevăr internat „la spitalul 6", cum era cunoscut spitalul de boli psihice al orașului. Marcelino, cum l-am alintat eu de-atunci, își amintea de spitalul de nebuni ca de cel mai frumos loc din întreaga lume. „Acolo m-am îndrăgostit pentru prima oară în viața mea. A venit noaptea peste mine în pat și mi-a pus mâna pe gură, după care mi-a spus: Pot să mă culc cu tine în noaptea asta? Eu n-am zis niciun cuvânt, nici nu

respiram, că mi-era și frică și-mi era și penisul umflat ca o roată de bicicletă. Ea era o unguroaică mică și drăguță, care mi-a povestit toată noaptea. Mama m-a închis aici că zicea că-s nebună. Da' taică-mi-o vitreg se băga în mine de fiecare dată când ea era plecată de-acasă. Aici mi-e cel mai bine. Mă fac nebună să nu mă mai duc acasă, să nu-i mai simt mirosul, respirația și palmele jegoase cum îmi umblă în chiloți. Numa' noaptea mi-e frică. Nu pot dormi singură. Pot să dorm cu tine? Eu n-am zis nimic, am tăcut și mi-am îndoit scula într-o parte, să nu o simtă, iar ea s-a cuibărit lângă mine. Și apoi în fiecare seară, după ce se dădea stingerea, dormeam împreună, ținându-ne în brațe. Până când m-au externat. Acum aș face orice ca să ajung iarăși acolo, la ea. Să o simt cum se strânge lângă mine și cum tremură noaptea și să o mângâi pe degete și să se liniștească." De aceea, cred, pe Marcel îl treceau crizele de nervi la școală, când se urca pe bancă, și cucurigea ca un apucat. Diriginta chema Salvarea, îl legau în cămașa de forță, iar el se lăsa dus, cu un zâmbet larg pe buze.

Dar, în timp ce jucam avioane pe hârtie, și îl urmăream pe Moarți cum desenează cu migală pătrățelele, destul de previzibil după așezarea în pagină, mi-am dat seama cât de puțin adevăr era în ceea ce spuneau copiii de la bloc despre el. Cu coada ochiului vedeam găina, care creștea cuminte pe balcon, fără să fie abuzată, ci îngrijită cu mare drag pentru că făcea ouă mari, brune și pentru că era singura sursă de hrană a familiei. Iar bietul Marcelino Colombino, cum am ajuns să-l strig, nu făcea decât să hrănească toți cânii vagabonzi din cartier, atunci când, din când în când, reușea să fure bucățele din papara maică-sii, pe care o pitea în ghiozdanul de școală, făcut tot de ea dintr-o geantă verde, în care fusese cândva o mască de gaze. „Bobby", îmi zicea, pentru că numai el știa de numele ăsta al meu, „ăia îmi arătau tot felul de fotografii, ca niște pete de cerneală și-mi tot cereau să le spun primul cuvânt care îmi vine în minte. De fiecare dată le-am spus tot pizdă. Pizdă, pizdă, pizdă! Dacă mă întrebau de ce zic același cuvânt, le explicam că e cel mai vechi cuvânt dacic. Direct între

brânză, barză și viezure e pizdă. Cum poți să-ți dai seama? După miros! Apoi m-au pus să desenez o imagine cu mine, cu mama și cu tata. Pe mama am desenat-o stând în patru labe, ținându-se cu mâinile de calorifer, și pe tata în spatele ei, sprijinit cu burta pe fesele ei mari. Și pe mine m-am desenat, stând în tocul ușii, privindu-i și masturbându-mă în timp ce ei se acuplau. Așa că mi-au prelungit șederea la periculoși, iar nopțile, singurele nopți când puteam dormi, numai după stingere, imediat ce Lora venea și se strecura lângă mine, deveneau calme și calde. Atunci am fost fericit!". „Distrus!", strigam eu, lovindu-i capul avionului, undeva pe la „J5" și privindu-l cu drag pe Marcelino. La scurt timp Marcel s-a aruncat de pe blocul cu zece etaje și o pisică neagră a venit și i-a mâncat creierul.

Interludiu de basm: Enervanta Albă ca zăpada

Finule, vreau o poveste despre un copil orfan. Păi toate sunt despre copii orfani! Atunci una despre un orfan care nu e ca ceilalți orfani. Un orfan enervant!

Albă ca zăpada era o tipă enervantă. Nu e de mirare că mama ei vitregă nu o putea suporta. Era o adolescentă închipuită, înfumurată, preocupată de pitici și de propriul ei aspect. Toată ziua stătea și se privea pe sine în fântână. „Are pitici pe creier", spunea maică-sa vitregă, o femeie de treabă, care lucra îngrijitoare, adică femeie de serviciu, la fabrica de antibiotice din oraș. Tatăl fetei, puțin cam autoritar și absent din educația tinerei, o lăsase în seama acestei tovarășe de nădejde, care avusese o experiență nefericită într-o căsătorie anterioară, cu un tovarăș de joasă speță, alcoolic și neadaptat cerințelor societății socialiste, avansată spre comunism, care a și ajuns transfug în Occident, în prezent sculer-matrițer la fabrica Volkswagen din Refege.

Tovarășa mamă vitregă nu o suporta Albă ca zăpada și pentru că fata, după ce devenise adolescentă și își descoperise sexualitatea, invita tot felul de prinți pe la ea pe acasă, ca să se uite, vezi Doamne, împreună în oglinda maică-sii. Ceea ce pe femeie o

enerva destul de tare, deoarece, în urma vizitelor diverșilor prinți și prințișori, rămâneau urme de degete pe oglindă, iar mama trebuia să frece mereu sticla, ca să devină imaculată, fiind o perfecționistă a curățeniei. Așa îi plăcea ei, să aibă o oglindă mereu curată în dormitor, să nu se vadă tot felul de labe pe luciul unde se vedea pe sine și pe soțul ei în plină activitate erotică. Dar Albă ca zăpada, care ducea o viață destul de promiscuă, explorând intens nou descoperita ei sexualitate, la un moment dat se zvonea chiar că ar fi trăit împreună cu șapte pitici, în al căror pat dormea – imaginați-vă, în fiecare seară, pe rând, în patul altui pitic – nu dădea doi bani pe educația mamei vitrege și nici pe curățenia specifică unităților socialiste de prelucrare a produselor farmaceutice. Albă ca zăpada ar fi putut să doarmă și în patul ei, dar nu voia. Pur și simplu voia să își exploreze sexualitatea. Și să îi exploateze, cât se putea, pe pitici. Dar, pentru că și piticii o exploatau pe ea, toată lumea era mulțumită. Doar mama vitregă era nemulțumită. Poate că era puțin invidioasă, dar susținea că Albă ca Zăpada era nesimțită, pentru că, deși putea să doarmă în patul ei, prefera să se lăfăie pe toate cele șapte paturi ale celor șapte pitici. „Și ăștia, săracii", zicea maică-sa, „dorm pe unde apucă. Pe jos, prin oale, prin cada de baie. Dacă tot trăiești cu șapte pitici, care se pricep să facă tot felul de lucruri prin casă, unul e meșter, altul e bun la cioplit, altul la dat cu ciocanul, atunci măcar să-ți facă și ție un pat, separat, ce mama mă-sii!", adăuga, nesatisfăcută, mama fetei.

Capitolul VIII. Octombrie 1975

Întrecerea socialistă pe ramură

Deșteptăciunea deșteptăciunilor

Acum știu că totul trece și nimic nu este pentru totdeauna. Nici ce e bun, nici ce e rău. Nici ce ne doare, nici ce ne place. Nici ce iubim, nici ce urâm.

Dar numai așa, spuse din vârful buzelor, cuvintele astea nu au niciun sens. Suferința și plăcerea devin insuportabile sau de dorit numai când sunt trăite. Când ne apasă pe carne și ne străpung în suflet. Pentru că, atunci când suferim, avem impresia că durerea nu se va termina niciodată. Și eu am crezut că ura pe care o simțeam nu se va sfârși niciodată. Ura pe care am purtat-o cu mine zi de zi, an după an, față de tatăl meu vitreg. Până când, într-o dimineață de februarie înghețat, am fost chemat la morgă, împreună cu mama, să facem identificarea cadavrului, iar omul pe care l-am urât aproape un deceniu zăcea pe betonul umed al pivniței spitalului județean, pe jumătate dezbrăcat, cu mâinile și picioarele chircite în *rigor mortis*. Îmbrăcat într-o pijama albastră cu dungi, spălăcită și roasă pe la încheieturi. Era pijamaua mea. Pijamaua pentru care îl urâsem că mi-o purta și pentru care i-am zis: „Ia-o, că nu-mi mai trebuie", dar mă gândisem, „să te și îngropi cu ea!". Murise pe stradă, înghețat de frig, în timp ce pornise spre braserie să-și cumpere „o cinzeacă". „El e!", a zis mama și toți anii pe care i-am petrecut încercând să elaborez metode de a-l asasina deveniseră inutili, stupizi, goi. Mulțumită

lui și urii pe care i-o purtam am ajuns să citesc Agatha Christie și aventurile căpitanului Atanasiu, pentru a învăța cum puteam să fac o crimă perfectă. De fapt, mai târziu am înțeles că m-am apucat de citit pentru că, din cauza lui, mă transformasem într-un adolescent singuratic. Sau din cauză că nu erau decât două ore de program la televizor. Nu sunt sigur.

Cert e că, mulți ani inima mea s-a hrănit cu ură. S-a îmbibat cu ură ca un burete cu care aduni murdăriile dintr-o sită de chiuvetă și încerci apoi să le arunci la gunoi, dar nu mai poți, pentru că mizeria se ascunde în fiecare por al buretelui. Inima se hrănește cu orice îi dai. E ca un câine. Dacă îi dai zi și noapte ură, ea va crede că așa e normal. Dar inima nu știe ce e normal și ce nu e normal. Ea funcționează ca un reflex condiționat. Învățăm să urâm, așa cum învățăm să respirăm. Eu am învățat să-l urăsc simultan cu momentul când am învățat să scriu și să citesc. Sistematic. Am urât tot ce am putut și tot ce nu am putut.

Cât de dulce e gustul urii

Am urât-o mai întâi pe mama. Când era plecată la lucru, în serile când muncea în schimbul trei, „de noapte", îmi imaginam că eram un copil orfan, rămas singur pe lume, fără tată, dar și fără mamă, descurcându-mă la fel de bine și fără ei. Uneori visam cu ochii deschiși cum mama era accidentată, sau ucisă de un criminal în serie, ori răpită de niște bandiți și cum veneau să mă anunțe că a murit. Eu mă prefăceam că plâng, dar de fapt eram bucuros că scăpasem de ea. Acum are aproape șaptezeci și cinci de ani, și mi-e frică aproape în fiecare zi că nu va mai fi în viață mâine.

De multe ori am urât-o pentru lucruri mărunte. Pentru felul cum îmi apreta cămășile albe de școală, cu apret din orez fiert, și gulerul îmi rodea pielea de la ceafă. Alteori am urât-o, însă, pentru lucruri importante. Mai ales pentru că a vrut să-mi fie și mamă, și tată. Am urât-o pe mama pentru că m-a făcut, și cred că și ea m-a urât pentru că m-a născut. Bagateliza cea mai dureroasă

experiență a vieții ei cu o expresie care îmi inducea durere, de fiecare dată când mi-o arunca în față, mai ales atunci când era exasperată de mine, și care suna cam așa: „Mai bine făceam un căcat, decât să te fac pe tine". Nu comparația cu dejecția mă deranja, ci disprețul din tonul vocii ei. Am urât-o pentru că mă blestema. „Blestemul de părinte e ca focul de fierbinte", zicea ea. „Mama ne blestema, pe mine, pe Sabina și pe Susana, când ne certam, să nu ne împăcăm niciodată". „Bine, și atunci de ce mă blestemi mereu?", o întrebam. „Nu te blestem", zicea ea. „Păi, de câte ori nu zici să nu mă mai sature Dumnezeu? Nu zic așa.", îmi răspunde. „Da' cum zici? Zic să te sature Dumnezeu. Și nu e totuna? Nu!", îmi răspunde.

De multe ori am urât-o pur și simplu pentru că nu o suportam. Cum s-a întâmplat când mi-a interzis să mai ascult Beatles. „Gata cu muzica asta, zicea, că ai ajuns fanatic!". „Habar n-ai ce înseamnă fanatic!", strigam după ea, în timp ce ieșea triumfătoare din camera mea, cu casetofonul Tehnoton sub braț, clămpănindu-i clapele de schimbat posturile de radio. „Hai, explică-mi ce înseamnă fanatic, și, dacă știi, nu o să mai ascult niciodată Beatles!". „Înseamnă că nu ești normal", răcnea și ea înapoi. Iar eu râdeam disprețuitor. „Vezi că nu știi, înveți cuvinte aiurea de la tovarășu' Iacob și vii și mi le spui mie. Întreabă, înainte să vorbești." „Să întrebi tu, toată viața de-acum înainte, indiferent ce vei vorbi!". Și blestemul de părinte e, într-adevăr, ca focul de fierbinte.

O uram pentru că ne certam. Nașa Sanda, care era ca o mamă pentru amândoi, ne spunea cu dispreț, după ce ne certam cumplit și eu mă refugiam la mătușa mea, iar mama venea să mă recupereze, după câteva ore: „Acuma v-ați scuipat, acuma vă lingeți". Nașa avea dreptate. O uram pe mama pentru că zbiera după mine pe casa scărilor. „Du-te la nașă-ta și pup-o în cur!". O iubeam pentru că venea să mă ia acasă, înarmată cu o ciocolată „Rom", de iertare. De la ea am învățat că pot să urăsc și să iubesc simultan, dar asta nu e o lecție ușoară. Am învățat să o iubesc, pentru că știam că s-ar fi vândut pe bani pentru a-mi face capriciile, nu doar

pentru a mă hrăni, și că, pentru a mă proteja, ar fi ucis pe oricine fără să clipească, dar și să o urăsc pentru că iubirea ei era infirmă și neputincioasă, pentru că voia să-mi dea o lume care nu exista. Deși era mama mea, atunci mă gândeam ce bine ar fi fost să moară, iar acum mă tem că o să moară, și chiar acum o urăsc pentru că ar putea să moară și aș vrea să îi spun că o iubesc, cum m-a învățat ea să îi spun asta, zbierând la ea din toți rărunchii: „Nu m-ai iubit niciodată! Ești un căcat nerecunoscător!", striga după mine. „Ba tu ești o proastă, care nu înțelegi niciodată nimic!" „Bine că ești tu deșteptăciunea deșteptăciunilor! Te crezi deștept, dar nu ești mai deștept decât am fost eu față de maică-mea, înaintea ta!"

Am urât-o pe mama pentru că mă bătea cu papucul. Că nu mă bătea și ea cum își băteau celelalte mame copiii, cu nuiaua, cu cureaua, cu făcălețul, cu palma, cu pumnul, cu piciorul. Nu, ea mă lovea cu papucul. Când nu ajungeam la timp acasă, până pe la unsprezece ani, pentru că aveam oră obligatorie de sosit acasă, „nu mai târziu de orele douăjdouă", venea pe stradă după mine, unde jucam cărți cu prietenii în fața blocului, își dădea jos papucul de casă de pe picior și, de la înălțimea ei de unu cincizeci, mă pocnea cu șlapul pe unde apuca. Nu mă durea, dimpotrivă, dar durerea venea din umilința la care mă supunea. Uram papucii ăia din plastic, cu pomponei violeți. De atunci nu mai suport încălțămintea de casă. Nici șlapii, nici sandalele, nici șoșonii. Pentru că o ură aduce după sine altă ură. Una mai stupidă decât alta. De exemplu ura față de papucii de casă. De aceea nu port papuci de casă din pânză, nici din aceia care îți acoperă laba piciorului în întregime. Mai bine umblu desculț.

Am urât-o pe mama când, în iarna lui '82-'83 a hotărât că vom sărbători Crăciunul cu un brad de plastic, pe care îl țineam împachetat sub recamierul din camera mare într-un sac de folie transparentă, și pe care îl scoteam gata împodobit, direct beculețele pe el, cu beteala lipită de acele artificiale, după ce îl aspiram

vajnic de praful adunat de-a lungul unui an întreg. Aș fi vrut să avem și noi brad adevărat, cum aveau Gemenii. „Ce vrei să fac, dacă n-am și eu bărbat în casă. E rău cu rău, dar mai rău fără de rău!", exclama furioasă, și sătulă de nemulțumirea mea.

Apoi am urât-o și mai tare când s-a recăsătorit. Sunt convins că se măritase numai așa, ca să le arate tuturor că nu trăiește în păcat, ci chiar îl iubea pe acel bărbat cu care toată lumea o sfătuise să nu se mărite. „E bețiv. Îl cunoaște toată lumea ca pe un cal breaz", zice Mămica. „Nici nu-i place să lucreze și-o să-ți mălărească banii", i-a mai spus. Dar ea nu asculta de nimeni, era încăpățânată. Ea știa întotdeauna cum e mai bine. Pentru a-i pedepsi, la începutul relației lor matrimoniale, tocmai pentru a le strica după-amiezele de sex, îmi găseam de lucru în camera mare, unde dormeau, și dădeam buzna peste ei, numai după ce mă asiguram că trecuse scurtul preludiu de care era capabil tatăl meu vitreg. Mă amuzam pentru că-i vedeam cum se agită că să-și ascundă genitalele, expuse mult prea brutal vederii copilului. Am încetat cu prostia asta numai după ce mama m-a luat de-o parte și mi-a zis: „Acuma sper că ești mulțumit?!" „De ce, tu nu ești?!", am întrebat-o. „Am rămas gravidă", mi-a spus, fără să-mi audă sarcasmul. „Cu cine?", am zis ironic, dar ei nu-i venea să râdă, iar mie îmi înghețase zâmbetul în creier. „O să râzi atunci când o să trebuiască să îi dai să sugă la soră-ta. Ce?! O să ai o fată cu ăla? Da, și tu ești de vină, că-ți găsești de lucru prin sufragerie numai atunci când nu trebuie. Și-acum ce să fac?". „De unde să știu eu?!" „Norocu' tău că știu eu". Avea peste patruzeci de ani și știa că poate cere un avort legal. Când i-am mulțumit, după ce s-a întors de la spital, la numai câteva ore, mi-a mărturisit. „Pe mulți i-am făcut marinari, ce, crezi că nu puteam avea o grădiniță de copii, dacă nu știam cum să-i las?". Ar fi putut să mă lase și pe mine. Nu știu de ce n-a făcut-o. Pentru că viața de marinar nu e o viață rea. E mai ușoară decât viața de navigator pe pământ uscat.

Interludiu: Finul Rebeleș despre ură

Bărbații prind gust la trei lucruri în viață. Mingea de fotbal, pălinca și pizda. Pentru că nu le pot iubi pe toate trei de-odată, de una nu se mai lasă și pe alealalte le urăsc toată viața.

Mai întâi l-am urât pe tata. Pentru că a murit. Sau pentru că m-a părăsit. Pentru că pur și simplu a plecat și nu s-a mai întors viu. Pentru că m-a lăsat fără să știu nimic. Pentru că nu mi-a dat niciun sfat. Pentru că nu m-a înjurat niciodată. Pentru că nu m-a făcut să mă doară. Doar atunci când a venit prima oară finu' Rebeleș și mi-a spus: „Taică-tău doarme. Se odihnește acum", m-a durut. Dar am așteptat să termine cu odihna și să se întoarcă. Numai că, de la o vreme, când am început să turnăm tot mai des apă la florile de la mormântul din afara orașului, peste pietrele pe care scria numele bunicilor lui, atunci am știut că nu va mai veni. Pompam apă din cișmeaua cimitirului într-o cantă vișinie, emailată și cu smalțul ciobit, după care alergam repede la mama, ca să mai apuce să pună ceva stropi și la flori, pentru că bidonul ruginit era găurit și curgea din toate încheieturile. Găurile din fundul vasului erau înfundate cu niște capete de batistă murdară, care nu țineau nimic. Noroc că mormântul lui tata era aproape de intrare, chiar lângă capela catolică, unde statuia Fecioarei Maria, pictată într-un mod realist, mă privea cu ochii ei mari, vopsiți cu ulei albastru azuriu, ca ochii maică-mii. Dezamăgită de ceea ce făceam, Fecioara, de fiecare dată când reveneam la cișmea, mă urmărea cu privirea, să vadă cum mă descurc. Avea ea însăși probleme cu Fiul ei, pe care îl ținea lovit în brațe, și înțelegea eforturile mele disperate de a căra apă suficient de repede, mai repede decât ieșea din găurile de rugină.

Pe tata l-am urât mai ales pentru modul cum a murit. Târziu am aflat că fusese ucis. Lovit din spate cu un cuțit. O lovitură. Direct în artera aortă. Ucis cu un cuțit de brutar. Am auzit povestea din gura finului Rebeleș, care descria ce auzise și el la proces, unde doar el și Mămica au fost singurii membri ai familiei

prezenți în sala de audieri și zicea că martorii ar fi afirmat că tata ar fi apucat să spună numai atât: „M-au omorât". Iar Mămica s-ar fi ridicat din bancă și s-ar fi dus la criminal și l-ar fi blestemat într-o limbă necunoscută. Alții, care fuseseră martori la incident, spuneau că a fost ucis într-o bătaie într-un bar, unde, împreună cu gașca lui de prieteni, și-au bătut joc de un moroșan, care s-a răzbunat pe el. Poate că dacă nu ar fi fost atât de hazliu, dacă nu ar fi fost atât de glumeț și de prietenos, poate că atunci nu ar fi murit. De aceea l-am urât, pentru că era dezinvolt și pentru că avea prieteni și pentru că plecase cu ei într-un bar, ce căuta el într-un bar, de ce nu era la lucru pe șantier, să supervizeze construirea nu știu cărui baraj care să aducă energie electrică patriei noastre socialiste și tuturor să ne fie mai bine și fiecare copil să aibă curent electric atunci când își face temele și să aibă un tată pe care să-l întrebe „cât face 7 ori 8", ori de câte ori vrea el și să nu mai greșească răspunsul la artimetică. Și să funcționeze televizorul atunci când sunt serialele cele mai frumoase, cu cauboi și indieni, cu navigatori și cu bogătași texani.

„Am greșit", ar fi spus criminalul. „Nu pe el am vrut să îl omor. Avea un coleg cu haină de blană ca și el." Așa că am urât scurtele de blană, care făceau oamenii să semene între ei, într-atât încât criminalii să poată confunda victimele nevinovate cu dușmanii lor de moarte. Justiția socialistă, îngăduitoare, i-a dat criminalului „doisprezece ani cu posibilitatea de suspendare", iar omul s-a întors acasă la nevastă și la cei patru copii după numai șapte ani de executare a sentinței, pentru bună purtare. Am urât mult timp Justiția și dreptatea de pe lumea asta. Și buna purtare. Ce e buna purtare după ce ai omorât un om. Nu există bună purtare, mi-am spus, trebuia să îmi găsesc dreptatea singur. Așa că am început să concoctez planuri de răzbunare, susținute de ură.

Alții spuneau că nu a fost nicio greșeală, că tata, căruia îi plăceau femeile, ar fi fost vinovat și că nevasta criminalului i-ar fi fost amantă. Că brutarul i-ar fi surprins și că și-ar fi făcut un plan de răzbunare. „L-am visat în noaptea aia", mi-a zis mama

mult mai târziu, „că era cu două femei într-un restaurant. Una era brunetă și îl ținea în brațe și nu-l lăsa să plece, iar cealaltă era bătrână și urâtă și râdea de mine când i-am spus, Vino Lica acasă, că ai copil și nevastă. Nu l-am mai văzut viu de-atunci".

L-am urât pe omul care l-a ucis pe tata. Am urât tot ce-mi amintea de el. Am urât cupoanele albastre, pe care scria „patrusutetreizecișicincilei" cu un scris de criminal, care îmi aducea aminte în fiecare lună că tata murise și că nu va mai veni niciodată înapoi. Am conceput planuri de răzbunare de fiecare dată când soseau acele înștiințări, mă gândeam cum mă voi duce la el acasă, acolo în satul unde își creștea animalele și copiii și cum am să îl ucid în chinuri cumplite, în fața propriei familii, numai ca să îmi astâmpăr setea de răzbunare și de moarte. Apoi cupoanele au încetat să mai vină, a venit doar o scrisoare, redactată cu același scris ininteligibil, un fel de carte poștală adresată mamei, prin care spunea „meam spășit tăt ceam avut de vină, că tăt ceam făcut no fo numa dîn vina me, că și alțî o fost cum o fost și io amus fără servici și fără nevastă și am rămas cu patru coptii flămînz și nu poci să plătiesc că plătitam cît o vrut bunu dumnezo". Așa că, de la o vreme, am renunțat la planurile de a-l unge pe picioare cu smoală și de a-i da foc, de a-l înjunghia de nenumărate ori în toate părțile corpului și apoi de-al tăia în bucățele mici, de-al scufunda în hazna și de a-l înfunda acolo cu lopata.

Apoi mi-am găsit o altă hrană pentru inima flămândă de ură. L-am urât mult timp pe tatăl meu vitreg. De fapt acest „mult timp" a fost un timp foarte scurt, nici măcar zece ani nu am trăit împreună, dar l-am urât de la bun început și l-am urât cu tărie. L-am urât zi și noapte. L-am urât cu convingere. L-am urât pentru că nu era tata. L-am urât din prima clipă când l-am văzut, pentru că era brunet și semăna cu Richard Burton. Pentru că încerca să fie ceea ce nu era. Pentru că nu era tata, deși avea același nume. Și de-aceea nici nu i-am spus vreodată pe nume. Nu l-am strigat nici pe numele mic, nu i-am spus nici „tată". Era „el", în cel mai bun caz, sau „ăla" de cele mai multe ori.

Competiția urii cu tatăl meu vitreg a început din prima zi. De când ne-am întâlnit, înainte de a ști că va fi, timp de un deceniu, figura masculină centrală din viața mea mi-a fost scârbă de el. Ca orice curtezan care vrea să ajungă în grațiile unei femei cu copil, făcea tot ce putea să îmi intre în voie, să mă momească, să mi se bage sub piele. Îmi cumpăra tot felul de cadouri inutile și eu îl puneam să îmi cumpere tot felul de noi prostii, chestii care nu se vindeau niciodată la magazinul cu jucării socialiste denumit „Bucuria Copiilor". Așa era gorila stupidă, cu un muscoi negru pe nas, care stătea în poziția gânditorului de la Hamangia, sau cele două palete de ping-pong care nu aveau burete și care stătuseră în vitrină atât de mult încât primiseră culori diferite de la unghiurile diferite în care bătea soarele pe ele. Eu i le ceream ca să-mi bat joc, iar el le cumpăra cu stoicism. Ce nu știa el era că într-o zi l-am auzit vorbind despre mine, în timp ce povestea cu un cunoscut de-al lui pe strada mare, eu mergeam în spatele lor și i-am urmărit de aproape, tocmai pentru a auzi ce zic, pentru a vedea ce fac. „Câștigă copilul, să ajungi la mamă", îi zicea prietenul binevoitor.

A văzut că îmi plăcea să joc șah, a cumpărat o tablă de dimensiuni uriașe, cu piese sculptate în forme medievale și mi-a propus să jucăm. Eu nu mai aveam de ceva vreme parteneri printre colegii mei, pentru că îi băteam din trei mutări. Nu voia nimeni să joace cu mine, și nici mie nu-mi plăcea să mă joc cu ei, pentru că nu erau amuzanți. În plus, aveam o tablă de șah magnetic, cu niște piese minuscule, pe care trebuie să le apuci cu mare grijă să nu le răstorni pe celelalte. Nu mai știu dacă m-a lăsat să câștig sau chiar nu știa șah, dar, l-am bătut și pe el din „trei mutări", cu tehnica învățată de la finul Rebeleș. Atunci, cu superbia copilului de șase ani, care mergea la școală pe clasa întâi și pe care îl laudă învățătoarea că e cel mai bun din clasă, pe care maică-sa îl ține drept cel mai deștept de pe lume, i-am aruncat în față: „Ești prost!". El a înghițit în sec și mi-a propus să mergem să-mi cumpere o înghețată. „Nu-mi place înghețata, am amigdalită!", i-am răspuns. Într-adevăr, mi se inflamau amigdalele de două-trei ori pe an și înghițeam

antibiotice cu ampicilină ca pe siropurile de tuse. Dar nici nu aveam chef să-mi mai cumpere nimic. Îl uram și voiam ca el să știe asta.

L-am urât pentru că dormea în Dacia 1100 a lui tata. Furase cheile de rezervă ale maică-mii și își lăsase ușor întredeschis geamul din spate, băga o sârmă pe-acolo, deschidea, după care se furișa în mașină. Diminețile, când mergeam singur la școală, îl vedeam cum doarme cu capul între bancheta din spate și cu picioarele prinse printre scaunele capitonate în piele falsă, neagră, lucioasă. Aș fi vrut să bat în geam și să strig: „Hoții, hoții!", dar mi-ar fi fost rușine de rușinea mamei. Așa că treceam pe-acolo și desenam cu degetul pe geam un penis flasc, îndreptat înspre locul unde dormea, cu capul lăsat în partea dreaptă, cu picioarele căzute între scaune. După ce s-au căsătorit, iar mama a vândut Dacia aceea albastră, pe care visam să o conduc eu într-o bună zi, l-am urât pentru fiecare leu pe care îl cheltuia din ceea ce credeam că era munca lui taică-meu. Și Mămica mă ajuta, când zicea: „Să-i spui lui maică-ta să nu mai mălărească banii de mașină ai lui Lica", dar el nu apuca să-și cheltuie nici măcare propriii bani, pentru că maică-mea mergea la serviciu în ziua de salariu și îi ridica pe toți.

Datorită lui am urât fumul de țigară. Fumul pe care trebuia să îl inhalez din pachetele lui de Carpați fără filtru. „Preț 3,25 lei", spunea vânzătoarea de la Tutungerie, iar eu apucam cu scârbă pachetul de țigări, cu cerbul falnic răsărind peste crestele munților, printre pădurile de brazi. Taică-meu vitreg îmi dădea o hârtie de 10 lei, roșie și nou-nouță, și mă trimitea după două pachete. Mă fascina că pe pachet scria „țigarete", „Nu-ți iei țigări", îi ziceam, „sunt prea vulgare și primitive pentru tine? Îți iei țigarete, ca lorzii?". „Hai, fii tu un lord și du-te ia-mi un pachet!". Numai că, de cele mai multe ori, ca să-mi bat joc de el, îi cumpăram cu bună știință „de-alea făcute la Târgu Jiu", care nu-i plăceau. „Ți-am zis că nu-mi plac astea și să-mi iei de-alea de la Sfântu' Gheorghe". Dar eu dădeam din umeri. „N-aveau de-alea, dacă nu-ți place, nu le fuma!"

După ani, m-am apucat să fumez tot din ură, pentru că am vrut să mă răzbun pe el, să-i arăt că sunt un bărbat mai bun decât

el. Așa că am ales cele mai „tari" țigări străine, mi-am comandat pe ascuns un pachet de Gitanes fără filtru de la văru-meu mai mare, student la Timișoara. Am început să fumez Gitanes, mai întâi pe furiș, pregătindu-mi plămânii pentru înfruntarea finală. După vreo șase luni i-am cerut o țigară, iar el mi-a întins-o cu un aer superior. „Vezi să nu ți se facă rău", mi-a zis. „Nu te teme tu de asta", i-am răspuns. „Da, auzi, dacă eu fumez dintr-ale tale, tu poți să fumezi dintr-ale mele?". M-a privit mirat, nu știa că fumez. Când i-am întins cutia albastră de „fără filtru", a luat o țigară, a tras câteva fumuri și s-a înverzit. Am fost fericit. După aceea am mai crescut și vedeam că îi era frică de mine, mai ales că se i se instalase și *delirium tremens* cronic, iar mâinile îi tremurau de dimineață de la ora șase și nu putea să își oprească trepidațiile până când nu „băga ceva sub nas", până nu servea „una mică", după care devenea afazic, era aproape imposibil să mai vorbești cu el. De la o vreme nici nu se mai obosea să-mi răspundă la obrăznicii. Nu mai era decât un obiect bun pentru ură.

Cu toate acestea, l-am urât pentru că îmi purta pantofii. Și, pentru că mama îmi cumpăra tot ce îmi doream, de la o vreme au început să-mi placă numai pantofii scumpi, marca Otter, aduși direct din Iugoslavia, pe filiera Timișoara, de la același văr, student și traficant de frontieră. Aveam o pereche de pantofi albaștri, cum nu mai erau în oraș, cu talpă albă și moale, la care țineam foarte mult. „Bine că mă-ta îți face toate mofturile!", zicea el, iar eu îi răspundeam „Să ți le facă și mă-ta!". Poate din răzbunare, poate din invidie, sau poate numai din greșeală, de la o vreme mi-am dat seama că ieșea seara cu pantofii mei, să joace cărți cu băieții la garaje. „Mi-ai îmbâcsit pantofii cu putoarea ta. Măcar dacă mi-i iei fără să-mi ceri voie, spală-te pe labe!", și i-am aruncat amândoi pantofii în cap. El nu zicea nimic, își pleca doar fruntea, în semn de rușine sau în semn de furie. Poate știa că îi put picioarele. De aceea nici nu se culca, nici când era beat mort, fără să intre în cadă, fără să se spele pe picioare. Dar mirosul tot nu dispărea. Nu a dispărut nici la morgă când, dintre toate, picioarele lui goale,

vineții de la îngheț, cu unghiile îngălbenite și transformate în copite, mi s-au părut cele mai triste.

L-am urât atât de tare, că în seara de 7 mai 1986 aș fi fost în stare să îl omor. „Apărăă Duckadaaaaam!", auzeam cum strigă comentatorul din televizoarele vecinilor, în timp ce noi căutam „să prindem" programul Televiziunii Române, unul pe acoperiș și celălalt cu cablul coaxial în mână, trăgând o dată pentru „nu merge" și de două ori pentru „e bine așa!". L-am urât pentru că n-am putut să avem un moment de efuziune, când echipa „noastră" a ajuns în finala Cupei Campionilor Europeni, când „băieții noștri" arătau lumii de ce suntem în stare. Abia împlinisem 16 ani și eram „bărbat", mă gândeam că voi bea o bere, dar el nu bea bere și tot ce avea de băut era o vodcă „Săniuța". „Grețos", i-am zis. El a dat din umeri și apoi ne-am apucat amândoi să pregătim televizorul Olt, cu lămpi, pentru marele eveniment. Strigătul cu „Dukadaaaaaaam!" continua la nesfârșit, iar atunci, stând cu cablul negru în mână, mi-am imaginat că voi trage de fir, iar el va cădea de pe bloc, izbindu-se cu capul de trotuar și că nu va mai fi nevoie de niciun fel de explicații. „A căzut de pe bloc în timp ce voia să fixeze antena. Eu i-am spus să nu se urce beat pe acoperiș, dar nu m-a ascultat." Ziua aceea a trecut, dar, așa cum se întâmplă de cele mai multe ori în viață, dorințele devin realitate mult timp după ce nu ți le mai dorești. În primăvara lui '90 a căzut de pe balcon, lovindu-se de trotuar. Accidentul nu a fost chiar atât de grav, pentru că stăteam la etajul doi, dar după aceea nu și-a mai revenit și așa a și murit. Neputincios. Și a luat ura mea cu el pe lumea cealaltă.

Reguli de joc pentru distracțiile din comerțul socialist

Am urât-o pe tanti Marta, soția finului Rebeleș, care, atunci când venea în vizită la Bunici, mă lua în brațe, după care îmi împingea cu nasul ei uriaș tricoul în sus și mă săruta pe buric, în timp ce zicea: „Pupic, pupic, pupic!". Eu mă zbăteam ca un pește în

mincioc și toți se amuzau copios, după care mâncau azime uscate, aduse de „țuca Marta", direct din Țara Sfântă. Am urât săruturile pe buric, sub buric, în zona buricului. Am urât și azimele uscate.

Mai dai o dată cu zarul, nu e viața ta.

L-am urât pe moș Gerilă. Nu pentru că ar fi concurat cu moș Crăciun, oricum nu vedeam nicio diferență între ei, doar că, la noi la grădiniță, „Moșul" era personificat de una dintre femeile de serviciu îmbrăcată în costumul roșu, care, cu vocea fals îngroșată și cu setul de întrebări „STAS", pe care le aplica tuturor, fără noimă: „Ai fost cuminte? Da! Ai ascultat de părinți? Da! Nu zău?!". Faptul că eram învățați de mici că e bine să ne ia un străin bătrân în brațe și să ne pună tot felul de întrebări, în timp ce ne atingea unde dorea el, numai ca apoi să ne dea daruri, mi se pare azi respingător, dar pe-atunci altceva uram. Uram senzația cumplită a apăsării sânilor ofiliți ai lui tanti Mariana, transpirația sfârcurilor lipite de spinarea mea. Nu înțelegeam de ce are „Moșul" țâțe fleșcăite.

Moșul te ia în brațe, și te duce în peștera lui. Acolo e foarte frig. Vrei să ieși, dar nu poți, ți-au înghețat zarurile în mână.

L-am urât mult timp pe Popeye Marinarul. În frânturile de desene animate transmise de Televiziunea Română duminica, în decupaje care nu depășeau un minut, pentru a nu intra sub incidența legii drepturilor de autor, marinarul cu voce nazală, care își bătea joc de toți adversarii, dar numai după ce înghițea pe nemestecate cutii negătite și neîncălzite, ba chiar nedesfăcute, pline de spanac. Ceea ce era o justificare pentru maică-mea să îmi dea, cât putea de des, ouă ochiuri cu spanac. Nu știu cum era în cazul lui Popeye, dar eu aveam după dieta asta un scaun verde mucilaginos și dureros, iar gustul metalic al aceste legume îmi provoacă și astăzi greața. În plus, am rămas cu iluzia neconsumată că există undeva o substanță pe care, dacă o înghiți, te faci mare. Nu există așa ceva. Nu te faci mare din mâncare.

Stai o tură, ai nimerit în mlaștina trecutului. Înghiți o vreme materia grețoasă, apoi te liniștești. Trecutul nu trece.

Am urât herpesul. De fapt, o uram pe tanti Mangea, o „prietenă de familie" a noului cuplu format din mama și tatăl meu vitreg, care venea cu bărbatul ei taciturn, mereu doritor de băutură gratis, să joace cărți cu ai mei. Tanti asta era o femeie mică de statură, cu un părul tapat aberant și căruntă la numai patruzeci de ani, dar cu o voce guturală și puternică. De fiecare dată când venea la noi avea pe gură câte o umflătură imensă pe câte o buză și insista să mă pupe, deși gura ei era acoperită de pastă de dinți, tratamentul socialist al herpesului. „Crește, ștrengarul, crește", și mă strângea în brațele ei ca de menghină și îmi umplea fața de zeama care se scurgea din rana ei inflamată. Stăteau cu orele, până noaptea târziu, fumau și „băteau filcăii", distracție punctată din când în când de zbieretele lui „tanti": „Ai cioliiit!". Se temea tot timpul de cioleală, pentru că cioleala era o formă de trișare. Poate și pentru că nenea Mangea o ciolea de fiecare dată când putea. După câteva ore de la plecarea lor, târziu în noapte, simțeam cum mi se umflau buzele de erupții grețoase, pe care le acopeream și eu cu pastă de dinți, să facă crustă și bășici cu lichid. Herpesul era cel mai grețos lucru care ți se putea întâmpla. Trebuia să îl acoperi cu pastă de dinți „Cristal", să îl lași să se întărească pustulele, iar apoi pustulele trebuiau cojite cu mare grijă, să nu rămână rană. Nici să mănânc nu puteam câteva zile, pentru că zoaia aceea îmi curgea pe limbă și mă scârbea și mai mult.

Vrăjitoarea te sărută pe gură și pierzi timpul în împărăția ei. Singura ieșire este drumul înapoi, niciodată înainte.

Am urât Pegasul cu coarne pe care mi l-a cumpărat mama în schimbul mașinii Dacia 1100 a lui tata, mașină care a stat ani buni în fața blocului, umplându-se de praf, așteptând-o pe mama să facă școala de șoferi. Când mama a renunțat să mai facă școala,

a dat mașina „la piață” și s-a întors victorioasă cu o bicicletă într-o cutie și cu două carnete de cecuri, verzi și noi, în care cineva scrisese sumele de bani cu un stilou cu cerneală verde. „Sunt cu câștiguri”, zice mama ca și când ar fi obținut o mare victorie. „Putem câștiga o Dacie nouă sau un apartament”. Eu mă uitam la cerneala verde, la fel de verde ca și bicicleta, la fel de verde ca și ura care se acumula în vintrele mele. „Pegasul ăsta e de fete!”, a fost singurul reproș pe care i l-am putut striga maică-mii într-un târziu, iar ea nu a înțeles niciodată de ce nu era bună cea mai scumpă bicicletă din magazinul „Fierul”. Coarnele ridicole ale acelei biciclete, scaunul ei alb și lung, roțile prea mari, toate îmi aminteau de moartea lui tata. Cât am urât bicicleta aia!

Stai o tură în țara lui Piticot, ți s-au stricat toate jucăriile. Îți cumperi altele și le strici singur și pe alea, ca să nu ți le strice altcineva.

Am urât maimuțele. Prima primată pe care am urât-o a fost un cimpanzeu maroniu, ce reprezenta un maimuțoi în poziția gânditorului de la Hamangia, reprezentare fidelă a condiției umane în socialism, cu atât mai mult cu cât avea pictat pe nas un muscoi negru. Acea maimuță a făcut parte din cadourile pe care le-am primit de la taică-meu vitreg, după ce au vândut Dacia 1100 a lui tata. La fel am urât maimuțica metalică, trasă cu cheiță, care bătea din tamburine. Poate și pentru că semăna prea bine cu mine. Uram și o broască metalică, tot trasă cu cheiță, care țopăia aiurea. Uram și mai tare cocostârcul care își scufunda ciocul într-un recipient cu apă și apoi se ridica, dar ciocul greu, îmbibat în apă, îl făcea să revină la adăpătoare într-un ritm mecanic. Apoi relua procesul de la capăt, iar se scufunda și iar se ridica. Dar, ca și maimuța aceea de jucărie, în cele din urmă nu făcea nimic. Doar se uita la mine și se prefăcea că se gândește. Să nu faci nimic, dar să te miști în du-te vino zi după zi, asta îți consumă tot timpul.

Sari patru căsuțe până ajungi în Epoca de aur. Acolo nu se întâmplă nimic.

Am urât toate jocurile din Epoca de aur. *Dacii și romanii*, pentru că piesele se stricau și nu găseai altele de înlocuit, trebuia să cumperi jocul întreg. Mai ales dacii erau extrem de fragili, trebuia mereu să îi lipești cu gumă de mestecat roz „Turbo", care se întărea de îndată ce o scoteai din gură, la primul contact cu aerul. După ce că trebuia să le lipești picioarele cu gumă de mestecat, jocul avea niște reguli atât de complicate, încât nimeni nu le înțelegea. Așa că ignoram regulile stabilite de creatorii jocului și ne inventam noi propriile reguli. Dacii, pentru că erau albi, erau buni, iar romanii, pentru că erau roșii, erau răi. Trebuia să treci un pod, ceea ce devenea o regulă imaginară, la trecerea podului trebuia să răspunzi la trei întrebări din istorie. Abia apoi puteai ocupa cetatea adversarului. Uram *Nu te supăra frate*, pentru că frații se supără mereu, mai ales când dau cu zarurile. Uram *Sus-Jos*, pentru că imita viața, și uram cărțile de joc *Păcălici*, pentru că trebuia să împerechezi mereu bărbatul și femeia care proveneau din aceeași țară, chiar dacă s-ar fi împerecheat ei mai bucuroși după mutre sau pe bază de afinități emoționale, decât pe criterii etnice.

„Dar ce joc jucați cel mai mult când erați copii?", mă întrebi. Chiar vrei să știi ce uram cel mai mult dintre toate prostioarele comunismului? Cel mai mult am urât jocul *Piticot*! „Tot din cauza regulilor?", mă întrebi. Da, pentru că regulile jocului erau absurde! Dacă te prindea moșul, ieșeai din joc, mereu dădeai de câte o vulpe vicleană, mereu stăteai ture, erai tot timpul în așteptare. Cea mai enervantă era *Kiki fantoma*, știu, ce nume mai e și ăla, pentru că din cauza ei nu ajungeai niciodată la comoară. De aceea mi-am făcut propriul joc, copiat din *Testamentul unui excentric*, din colecția romanelor lui Jules Verne. Jocul se numea *Ruleta gâștei*, și l-am pictat pe un carton imens, decupat rotund, cu toate cele 63 de căsuțe individualizate perfect, cu simbolurile reproduse din seria „Albume de artă" și cu un set complet de cărți de joc, special realizate, cu ilustrații veridice pentru „Moarte", „Fântână" sau „Închisoare". Mă făcuse atât de popular printre colegi, încât jocul rămânea

început și după ore în spatele clasei și nimeni nu se atingea de el. Eram mereu șase jucători, iar jocul se desfășura atât pe tabla rotundă, cât și în viața reală. „Gâsca" îți dădea voie să „sari" peste pedepse, lucru absolut necesar, în special pentru că pedepsele grele, mai ales „Labirintul", trebuiau executate în viața reală, conform indicațiilor de pe cărțile de joc. De cele mai multe ori dădeam bani la căsuțele de pedeapsă, alteori trebuia să punem câte un gaj, un obiect de vestimentație sau ceva de valoare, iar uneori chiar primeai porunci dintre cele mai dure de la partenerii de joc, unele implicând sărutarea celor mai urâte fete din școală. Până când jocul s-a transformat într-o tragedie. Ultima pedeapsa s-a terminat abrupt.

După aceea am urât pisicile. Pentru că pisicile mănâncă creierul sinucigașilor. Am urât blocurile turn. Pentru că blocurile turn sunt special create pentru sinucigași. Am urât prietenii care se sinucid, deși tu îi iubești așa cum sunt, iar ei nu înțeleg că e un joc, că porunca de a sta pe marginea blocului turn e doar o prostie. Când jocul se transformă în viață, viața se transformă în moarte. Și apoi vin pisicile să le mănânce creierul împrăștiat pe betoane și tu nu mai poți să le spui nimic, pentru că pisicile fug, cu bucăți de creier în gură și nu te ascultă. E foarte greu să prinzi o pisică în fugă. Mai ales când se ascund printre tomberoane și nu mai poți să le scoți de acolo, orice ai face. Pisicile negre sunt rele. Pisicile rele sunt piază-rea.

Ai dat cu zarul șase-șase. Ghinion, pisica neagră ți-a ieșit în față și știi că următorii șapte ani din viață vor fi nefești.

L-am urât pe profesorul de Economie politică. El îmi zicea „Popică" și îmi dădea cu catalogul în cap de fiecare dată când intra în clasă. „Ai cap bun, Popică. Păcat că ți-l folosești la prostii." Pentru că nu mă lăsa cu părul lung, inventam felurite metode pentru a eluda intervenția dictatorului de liceu, care pretindea să avem „freza regulamentară". Îmi dădeam cu apă pe păr și-mi adunam sub cămașă șuvițele lungi, încercând să stau cât mai drept, ca să nu-mi iasă de sub guler. Mă luam la harță cu el de fiecare

dată, pentru fiecare lecție mă documentam dinainte și îi puneam întrebări-capcană, referitoare la marxism și la filosofia materialist dialectică. Se enerva atât de tare încât chelia lui prindea o culoare roșie incandescentă. „Ești dualist", striga gâtuit de la catedră, iar eu îi spuneam că sunt, în cel mai rău caz, un idealist dialectic. Evident, mă prindea că iarăși am plete și mă trimitea să mă tund. Dar eu am urât dintotdeauna frizerii și frizeriile. Bărbații aceia spilcuiți, care aranjează alți bărbați. Care îți trec prin păr o foarfecă rece. Foarfeca e ascuțită și poate oricând să-ți reteze o ureche sau chiar să ți se înfigă în gât sau în frunte. De-aceea îmi plăcea la nebunie secvența din *Dictatorul*, pe care Televiziunea Română o difuza și o tot redifuza la emisiunea „Cascadorii râsului". Charlie face eforturi disperate să pară un frizer normal, dar își ascute briciul pe muzică de Brahms și apoi, pe dansurile maghiare, își „curăță" clientul. De aceea nici nu mă tundeam, îmi țineam părul cât puteam de lung, iar mama zbiera la mine „Du-te și tunde-te, că arăți ca un vagabond. Dacă nu te tunzi...", mă amenința și, din pricina amenințărilor ei, nu dormeam toată noaptea. „Te tund eu la noapte!", era sursa coșmarurilor mele. Mă temeam că o să-și pună în aplicare amenințarea, așa că îmi baricadam ușa la cameră cu tot felul de obiecte și îmi făcusem un sistem de avertizare sonoră, pentru momentele când aș fi adormit.

Interludiu: Finul Rebeleș cântă

„Din cocoș nu faci găină, nici din curvă gospodină". Gospodina era un ideal greu de atins.

Deasupra ușii, în interiorul camerei mele, am scris cu vopsea mov „Remember".

Nu știu nici până azi ce trebuia să îmi amintesc și de ce am pierdut atâta timp ca să scriu,

cu litere ce semănau cu niște caractere gotice, cuvântul acela. Nu știu dacă trebuia să-mi amintesc să urăsc, sau să-mi amintesc să nu mai urăsc. „Când urăști, ca atunci când iubești, zice finul Rebeleș, parcă sexul mai contează!?".

Interludiu de poveste: Prâslea cel voinic, paznic la G.A.Z.

— Finule, spune-mi o poveste despre un băiețel.

— Prâslea era un adolescent obraznic, fără niciun fel de respect pentru figurile autorității. Disprețul cu care trata regulile societății îl ajuta să supraviețuiască. Prâslea nu era voinic, era numai gura de el. Îi făcea pe toți din vorbe, iar această calitate îl făcea să se simtă puternic. Pentru că părinții nu mai știau cum să educe acest tânăr indolent și impertinent, l-au trimis într-o tabără de muncă, unde trebuia să culeagă merele Partidului. Lui nu-i păsa de merele de aur. Nu erau ale lui, nu le putea mânca, deci nu se obosea să le strângă. Toți colegii lui erau harnici, își făceau norma primită de la conducerea taberei, doar Prâslea umbla cum mâinile în buzunare printre rândurile de meri din livadă și cânta. Apoi, ca să-l îmblânzească, l-au pus să păzească merele de aur. Dar Prâslea era cu capul în altă parte. Seara veneau hoții, însă el citea cărți din colecția „Romanul Secolului XX", cu lanterna. Merele erau ale Gospodăriei Agro-Zootehnice de Partid, n-aveau decât să și le păzească singuri. Pentru el Partidul însuși era o gospodărie compusă din animale și plante agățătoare, dintr-o floră și faună decăzută, pentru care Prâslea nu avea niciun sentiment pozitiv. În tabără, tovarășul comandant l-a pus să execute diverse activități sociale, dar el pur și simplu nu mișca un deget. Îl durea în cot de amenințările lor. „Nu vei fi niciodată un bun comunist!", striga tovarășul de la G.A.Z., iar el răspundea, „Mă doare în fund de amenințările tale. Sunt intelectual, nu am de gând să fac muncă fizică". Era supărat pe lume și viață, tocmai aflase că este fiul cel mai mic dintr-o serie de copii despre care habar nu avea, de unde multă vreme se crezuse fiul cel mare, singurul născut.

I-au venit de hac, însă, pentru că în tabără s-a îndrăgostit de o Zgripțuroaiacă, cu care a făcut tot felul de nebunii sexuale, de unde și expresia „să vii să-mi vezi ouăle de aur”. A cules mere ca un nebun să o impresioneze pe Zgripțuroaică, era un elev model de dimineața până seara. Când s-a întors acasă a vrut să păstreze relația cu Zgripțuroaiaca, dar aceasta nu i-a mai scris. Era profesoară de literatura română, nu putea să se compromită cu un elev.

Capitolul IX. Noiembrie 1975

Raportez: În timpul serviciului meu nu s-a întâmplat nimic deosebit

Servesc Patria!

„Țară, țară vrem ostași!”, strigăm unii la alții, încolonați pe două rânduri în fața blocului. „Pe cineee?”, întreabă „Țara”. „Pe Doruuuuu!”. Pornesc în fugă spre tovarășii de joacă, încercând să străpung lanțul format din brațele lor încrucișate. Dar brațele lor sunt mai puternice și rămân agățat acolo, ca peștele într-o plasă. Când ridic privirea sunt la secția de recrutare, gol pușcă, iar un tovarăș ofițer mă strânge de braț și mă împinge în rând. Alți trei tovarăși apeviști, dintre care o tovarășă asistentă militar, cu boneta pusă hoț peste cocul strâns cu o clemă de plastic, se apropie amenințător de noi. Ei formează echipa de specialiști care adună și evaluează „ostașii” pentru Patrie. Ostașii, însă, sunt ca niște pui dezbrăcați, se țin cu mâinile de propriile genitale, de frică să nu li se fure. Stăteam în fața Patriei, care ne evalua prin ochii brațului său înarmat. Văzând din afară, cineva putea să ajungă la concluzia că Patria, prin intermediul angajaților săi pe viață, vrednicii slujbași ai Armatei Române, era pasionată de nuditate gratuită. O duzină de băieți, niște puberi care abia împliniseră optsprezece ani, se perindau goi prin fața comisiei de recrutare. Un tovarăș medic trece pe la fiecare, le deschide gurile, ca sclavilor din filmul *Rădăcini*, un altul le măsoară umerii, capul, și brațele, cu un fel de compas

din lemn, rămas de pe vremea lui Burebista. Nu era așa, totul se desfășura pe criterii științifice, obiective, materialist-dialectice.

Ce nu știam era faptul că în comunism exista un standard antropometric. Un ideal al ostașului socialist. Suntem puși sub un aparat primitiv, un fel de cuier de lemn, ca o scară, prin intermediul căruia ni se măsoară înălțimea. Ce bine că m-au măsurat, mi-am dat seama mai târziu, când am aflat că am fost repartizat la un detașament de tancuri. Cum naiba s-au gândit că voi încăpea într-un tanc, la cei unu optzeci și cinci ai mei? Lângă medicul militar care ne „verifică" se află asistenta, care ține doct în brațe un caiet tip „Repertoar", în care bifează tot timpul câte ceva. Recrutul din dreapta mea, un băiat mic negricios, păros până și pe spate, cu aspect de maimuțică de circ, tremură din toate încheieturile și, din cauza scuturării involuntare a brațelor, i se schimbă conformația fizică. El îi întâmpină pe membrii comisiei cu ditamai erecția, uimitoare pentru dimensiunile lui, o umflătură care aproape că îl dezechilibrează. Fără să îi spună niciun cuvânt, privire numai peste copertele caietului savant, tovarășa asistentă bifează ceva. Tânărul înfocat încearcă să-și conțină bucuria față de înrolare în căușul palmelor, dar mâinile îi sunt prea mici pentru penisul său imens. Dar Partidul nu se sperie de o erecție, Patria știe ce trebuie să facă. Iar Armata are răspunsuri la toate problemele noastre. Recrutarea continuă neîntreruptă, eu sunt repartizat în nordul Moldovei, la unitatea de tancuri, iar el este trimis în sud, la parașutiști.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre serviciul militar

Lasă, că o să ai și tu povești din armată, zice finul, vădit mulțumit. Despre ce să povestească bărbații, dacă nu despre fotbal, armată și femei?

De veghe în lanul de ocară

Sunt iarăși la o înmormântare. Îmbrăcat în uniforma militară de paradă, cu mâinile înghețate pe patul AKM-ului, cu degetele învelite numai de niște mănuși albe, tricotate cu ochiuri largi, prin care trece gerul, stau în poziție de drepți lângă un mort pe care nu-l cunosc. Un ofițer. Un apevist. În jurul lui familia îndoliată. Toată lumea plânge, bocitoarele profesioniste, angajate să zbiere, pentru a alunga duhurile rele, urlă în numele altcuiva: „pe mine cui m-ai lăsaaaat. Vioreleeeee. Că ai fost căpitan de armată, Vioreleeee. Și-ai avut grijă de mamă și de nevastăăăăă!". Copiii plâng, nevasta ofițerului se dă cu capul de marginea sicriului. Dar e o moarte de care nu-mi pasă. Aștept pomana de după. Aștept să intru la căldură. Mi-e frig. Nu-mi pasă decât de mine. Nici morții se pare că nu îi pasă, pentru că ofițerul e bărbierit în mare fugă, iar firele negre de barbă îi ies din lințoliul transparent, ca dintr-o perdea murdară. Văd cum îi crește barba în timp ce sufletul i se înalță la cer. Mi-e frig. Picioarele îmi sunt înghețate în ghete. Și dacă aș vrea să zbor nu mai pot. Tălpile îmi sunt lipite de pământ. Dinții îmi clănțăne incontrolabil. Mi-e frig. Mușchii stomacului îmi zvâcnesc ritmic. Mi-e la fel de frig ca în noaptea când am plecat spre cazarma de la Roman, unde urma să-mi „satisfac" stagiul militar. În jurul meu era o mulțime de băieți beți, care cântau printre valize, unii băteau ritmul în cutiile de lemn, alții zăceau tăvăliți în propria mizerie, urlând cântece fără noimă acoperiți de straturi de vomă: „Nu știu Doamne ce să faaaac, s-a mărit armataaa, nu-mi trimite bani acuma nici mama nici tata!". Niciunul dintre ei nu ajunsese măcar în armată, darămite să li se trimită bani de către cineva. Mergeam să devenim bărbați. Cântând ca proștii.

Interludiu: Din înțelepciunea finului Rebeleș despre serviciul militar

„Nu te teme", mă încurajează la telefon finul, „te-ai dus bou și-o să vii vacă!". Sau altă încurajare de-a lui, mai veche: „Curaj găină, că te tai!".

Cum era cât pe ce să devin bărbat

În armată am învățat că teoria lui Darwin are aplicabilitate practică. Eram niște maimuțe instruite pentru apărarea patriei. O armată de animale. Statul se străduia să ne transforme din oameni, în stadiul de animale care execută ordine, și cheltuia sume imense ca să ne dreseze. De fapt valorile socialismului nu puteau fi apărate de oameni, ci numai de fiare. Omul nou era, în fond, un soi de animal, o nouă specie, mai bestială decât toate celelalte de până atunci. „Apărăăăăm țaraaaa, ne pregătiiiim, comuniiiiști să deveniiiim!", cântau în curtea interioară militarii încorporați în ciclurile anterioare.

„Fuga-marș", a fost prima comandă pe care o auzisem la intrarea în cazarma de la Roman. Ulterior am aflat că toate comenzile trebuiau date printre dinți, mârâite ca la câini: „Pasale", „Culchet" și „Drâpț". Apoi urmau dicteurile automate: „Stân', stân', stân' drep, stân'!". Asta pentru că în armată nimeni nu stătea. Poate de aceea „fuga-marș" avea ceva special, avea acel ceva deosebit, care o făcea atractivă pentru comandanți. Pasul alergător, marșul alert, acestea păreau mișcările favorite ale Armatei Române. Și mărșăluiam până când rănile de la picioare ne umpleau bocancii de sânge. Eu, după cum citisem în Sven Hassel, am încercat să îmi înmoi bocancii cu propria urină, dar, pentru că încălțămintea socialistă nu era din piele, ci din înlocuitori artificiali, amestecul de sânge cu pipi dădea o combinație mortală. „Mirosiți ca niște pizde!", striga locotenentul, după care ne dădea alte ordine speciale, alte comenzi fără noimă, cum era „Adunarea în copaci!", strigăt la care, cu toții, trebuia să ne adunăm, aidoma unor vrăbii bete, în copacul cel mai apropiat. Acolo stăteam până când sergentul zbiera, „la mine fuga-marș". Abrutizarea minților și a trupurilor noastre era continuă, se producea zi de zi, minut de minut, cu ordinele cele mai aberante, date de parcă ar fi fost pe viață și pe moarte. „Cucu și paftaua!". Aceasta părea să fie cea mai importantă tehnică

militară pe care trebuia să o deprindem în Armata română. Era pusă în aplicare de parcă învățarea acestei tehnici ne-ar fi folosit enorm în confruntarea cu armatele occidentale. La sosirea avioanelor invizibile ale NATO, despre care știam din cărțile de informare ale nașului Dănel, noi urma să efectuăm, pentru descurajare, acest procedeu, repetat la nesfârșit. „Drâpț! Culchet! Drâpț! Culchet! Să se-audă cucușipaftaua, bibane!". „Cucușipaftaua" însemna ca, atunci când intrai „în poziția culcat", cele două obiecte metalice, unul aflat pe cap (cucul) și celălalt aflat pe burtă (paftaua), să sune simultan pe beton. Și iarăși „Drâpț! Culchet! Drâpț! Culchet! Cucușipaftaua. Fuga-marș! Executa-rea!".

La mare concurență cu aceste comenzi, era repetarea la nesfârșit a unor acțiuni, a căror finalitate era nelămurită. Dintre acestea cea mai absurdă este: „Acoperiți, descoperiți!". Aceasta era a doua comandă pe care am învățat-o imediat ce am ajuns în unitate, probabil pentru că era considerată absolut necesară pentru confruntarea socialismului avansat, cu imperialismul declasat și forțele lui armate. De la o vreme trebuia să îți dai singur comanda și singur trebuia să execuți. Soldatul model striga din toți bojocii: „Acoperiți", și își punea boneta pe cap. Apoi iar zbiera, cu și mai multă ură de sine: „Descoperiți", și tot el își punea boneta la loc pe cap, cu furie. După ce făceam chestia asta 4-5 ore încontinuu, apărea plutonierul și se proțăpea în fața mea. „Ce faci, biba', nu știi să saluți superiorii?!". Salutam, obedient. „Ce faci, boule?! Ești făcut la labă sau ceva!? Nu se salută, muistule, fără chipiu!". Și treceam din nou la comenzile esențiale apărării Republicii Socialiste: aviație inamică, salt înainte, mitralieră dreapta, în copaci adunarea! Și iarăși „culchet, drâpț, culchet". „Bagă de voie!", era singura libertate pe care o aveam. Libertatea de a executa comenzi absurde, de unul singur, până când deveneai o legumă.

După ce toată ziua învățam aceste tehnici de luptă importante, seara deprindeam alte tehnici militare cruciale. „Să sară moneda", grohăia sergentul, stând întins în patul lui de la intrarea în dormitorul colectiv. Era formula pentru ordinea și disciplina socialistă,

înainte de stingere. Cearceafurile murdare, care se schimbau numai o dată la două săptămâni, trebuiau să fie, însă, întinse atât de tare încât, atunci când sergentul arunca o monedă de 25 de bani pe mijlocul patului, aceasta trebuia să execute, la rândul ei, un salt în aer. Băieții mai inventivi se masturbau și își „apretau" cearceafurile cu mare grijă, întinzându-și sperma cât mai fin pe toată suprafața. Cel puțin ei aveau succes la această activitate militară. Moneda țâșnea spre cerul înstelat al Patriei, omagiu de mândrie pentru tinerii protectori ai cuceririlor comunismului. „Labagiilor", zbiera sergentul, dar nu putea să zică nimic, pentru că nu putea să jignească efectivele primite de la cazarmament. O altă lecție de viață, metodă nocturnă despre care nu am știut niciodată la ce folosește, era să ne dezbrăcăm rapid. Ordinul era: „Dezbrăcarea la bățul de chibrit". Pentru că dezbrăcatul la bățul de chibrit trebuia efectuat în timpul arderii unui bețigaș, aprins de sergent în fața soldatului, iar mișcările erau blocate de prezența „superiorului", totul era imposibil. Și absurd. Neîndeplinirea ordinului ducea întotdeauna la înăsprirea pedepselor corporale. Până când ajungeai la pantaloni, veteranul îți arunca tăciunele pe piept. „Ptiu! Să nu te deochi!".

Animalitatea, am învățat în cele din urmă, nu e la fel tot timpul și, în fond, poate fi extrem de folositoare. Într-una din serile când, în miez de iarnă moldovenească, în toiul crivățului, am fost scoși la aplicație, tancurile T54 au rămas fără curent. Oricât de absurd părea, cineva uitase să pună combustibil, iar bateriile se goliseră. Stând în frig, în așteptarea motorinei, depozitată cine știe pe unde, ne-am dat seama că vom îngheța de ger dacă mai rămânem în monstrul de metal neîncălzit. Așa că, prieteni și dușmani, oameni care în urmă cu câteva minute se înjurau de mamă și se amenințau cu moartea, ne-am îngrămădit într-un stog de coceni de porumb, ca niște șobolani proaspăt fătați, împingându-ne unii în alții pentru un strop de căldură. La centru erau cei puternici, caporalii, sergenții, la margini cei slabi, dar și unii și alții făceam parte din aceeași făptură disperată pentru a supraviețui. Cuprins de frisoanele

frigului, m-am revăzut acasă. Când eram copil, făceam adeseori amigdalită purulentă, cu febră violentă, de peste 40 de grade, și mama mă împacheta în cearceafuri ude și reci. De la febră și datorită schimbărilor de temperatură, spațiul în jurul meu se dilata și aveam impresia că pot să schimb forma pereților, care deveneau moi ca plastilina. Mă jucam cu obiectele din jur, le schimbam aspectul, textura. Universul din jurul meu era maleabil, supus minții mele. Însă tuleiele de porumb nu se transformau, îmi pierdusem puterile. Talpa bocancilor camarazilor mei de arme îmi intrau în stomac, mă apăsau pe cap și lumea mea interioară rămânea inertă. Acum universul era înghețat și febra nu mă mai ajuta să fac lumea să arate așa cum voiam eu. Când au venit zorii și comandanții au ieșit de la căldură din barăcile special amenajate, au dat comanda să sune deșteptarea, iar noi am ieșit din cuibul încropit, și am redevenit dușmani de moarte. Tovarăși de arme.

Frigul. Frigul îngrozitor. Foamea. Foamea năucitoare. Frica. Frica înjositoare. Așa am ajuns să mănânc macrou. Să molfăi felii de pâine mucegăită. Mâncăm tot din farfurie, deși prin supă plutesc niște obiecte care doar par legume și, dacă vâslești cu lingura printre ele, se ițește câte un ochi de pește abia dezghețat. În cantină miroase cumplit a varză. Următorii douăzeci de ani nu am mai mâncat varză sub nicio formă. Nici crudă, nici murată. Cartofii sunt negri și pâinea este mai neagră decât cartofii. Nu se poate tăia, pentru că nici cuțitele nu taie. Triunghiul împietrit pe care ni-l aruncă bucătarii pe tavă nu poate fi crestat. Mușți din el până se înmoaie. La fel de dezgustătoare sunt farfuriile, tacâmurile, cănile din inox și ceaiul cu gust puternic de bromură, care ne face pe toți mai bovini. Nu știu dacă din cauza lichidului despre care băieții vorbeau că ni se pune în ceai, sau pur și simplu din dezgust, n-am avut erecții luni la rând. Nu mai aveam fantezii, nu mai aveam iluzii, nu mai aveam dorințe. Eram în slujba Patriei socialiste. „Ce pula mea faci, bibane?!", îmi zbiară în față sergentul. Iar eu răcnesc singurul răspuns pe care am voie să îl dau: „Servesc Patria!".

Când te transformi într-un animal, singura ta preocupare este supraviețuirea. Iar dorința de supraviețuire îți dă voie să faci orice. Și atunci când devii animal, afli cu adevărat cine ești ca om. Animalele se tem să nu moară de foame. Animalele nu au în ce să își țină mâncarea, nu știu să o conserve, nu pot să o gătească pentru mai târziu. Așa că mănâncă atâta cât pot, atunci când apucă. Oamenii, însă, își fac provizii. Proviziile dau naștere civilizației. Soldații Patriei socialiste au propria lor civilizație, care include mâncatul din valiză, care demonstrează cum, atunci când te întorci la stadiul de animal, afli de fapt cine ești. Pentru că, atunci când suntem lăsați să fim oameni, toți suntem la fel. Dar atunci când ne transformăm în animale, identitățile noastre devine unice. Amprenta caracterului devine unică. O dată pe săptămână aveam dreptul să primim pachete de acasă. Atunci se evidențiau diferențele de comportament. Pentru că unii își împărțeau hrana cu toți cei cincizeci de oameni din dormitorul comun în care ne aflam. Pentru ei mâncarea se termina în câteva minute, topită de zecile de guri flămânde. Alții le făceau „parte" doar colegilor de grupă, celor cinci, împreună cu care formau un clan, un trib, trebuiau să aibă grijă doar unii de alții, și în mod special de caporalul șef de grupă. Iar alții, cei mai mulți, își închideau feliile de slănină și rudele de cârnați în valizele de lemn cu care fuseseră încorporați și le scoteau doar noaptea, molfăind în liniște, ca niște animale nocturne de pradă, crezând că nu-i aude nimeni. Acele molfăieli mi se prelingeau pe creier, ca zeama unui melc dezgustător.

Înjurăturile nu sunt decât niște jurăminte încălcate

„Pulamea" era urarea cel mai des rostită, gândită și auzită în cazarmă. Referirea la propriul organ genital avea utilizări multiple. Am ajuns să cred că „pulamea" este expresia favorită a omului multilateral dezvoltat, pentru că ea poate fi întrebuințată în cele mai diferite contexte, în cele mai contradictorii momente. Chiar dacă nu îți convenea să execuți comenzile tembele ale gradaților,

totuși te aruncai pe burtă, de frica pedepselor, și mormăiai printre dinți: „Dă-mpulamea!”. Dacă la conserva de pește, marinat în suc propriu, pe care o primeam ca gustare, ne înghesuiam toți cei cinci oameni din grupă la deschizătura de tablă zincată, încercând să mâncăm cu baionetele fără să ne tăiem la gură, atunci mormăiam: „Te-mpulamea” și înghițeam repede, ca să nu ne fure bucata de carne râncezită camarazii mai hapsâni.

Pe de altă parte, „pulamea” în armată era instrumentul principal de pedeapsă. În pluton, dacă stăteai cu mâinile la spate, caporalul venea în tăcere și își așeza penisul în căușul palmei tale. Nu știu dacă avea voie de la locotenent să facă lucrul ăsta, sau dacă făcea parte dintr-un manual mai amplu de instrucție, specific batalionului de tanchiști, dar nu puteai să faci nimic pentru că, dacă mișcai, sergentul urla; „Miști în froooont, pufane!? Toată lumea, de voie, împulamea!” Și trebuia să facem culcat și drepți cât timp voia „pula” sergentului. Armata Română, nu știusem la încorporare, era condusă de alt organ al corpului uman, nu de creier. Când stăteai cu mâinile în buzunar, „Lentul” zbiera: „Scoate mâinile din buzunar, pifane, că-ți mănâncă pula unghiile!”, de fiecare dată, fără modificare, același refren. Cum putea să-ți mânânce pula unghiile, nu știam, dar am aflat că, în conexiune directă cu „pulamea” în Armata poporului, toată lumea vrea să fută pe toată lumea. „Vă fut morții mă-tii”, înjură Lentul, cu dezacordul implicit. De ce ar vrea cineva să facă sex cu bunicii mei decedați, nu înțelegeam. „Te fut în gură”, îmi striga sergentul, nemulțumit de modul cum arată arma mea, după curățarea intensă cu vaselină. „Vă fut pe toți”, exclamă căpitanul, nemulțumit de modul cum se efectuează pasul de paradă de către compania lui. Toată lumea vrea să fută pe toată lumea. Futaiul, o altă caracteristică a masculinității.

Suntem în fața Comandamentului, îmbrăcați în uniforme de paradă și ne pregătim să jurăm credință Comandantului Suprem. Acum că mă gândesc, tot timpul în comunism aveam de depus un jurământ. Jurăminte pe care nimeni nu avea de gând să le respecte. Jurăminte „de-ampulea”. Acum că jurăm să executăm

ordinele Comandantului Suprem al Forțelor Armate îmi amintesc de un alt jurământ. „Eu, fiu de nădejde al Patriei, jur!". Aici urma contrapunctul. „Jur să mint. Jur să mă prefac. Jur să nu fiu eu însumi!". Și în loc să fiu la jurământul militar mă vedeam în fața unui monument straniu, compus din blocuri uriașe de piatră, cu figuri pătrățoase și forme misterioase, despre care știam doar că este „a' lu' Vidagheza", dar cine era acest „Vidagheza" nu știam. Acolo fusese „ultima brazdă de pământ" eliberat din trupul Patriei și-mi imaginam cum Armata română lua din mâinile naziștilor brazde întregi de pământ. Cineva strigă și, după vocea ascuțită, înțeleg că este strigarea la apel, ne cheamă pe cei care aveam numai note de zece. Doamna învățătoare, pentru că nu ne dădea voie să îi spunem „Tovarășa", ne-a pus pe fiecare să ne alegem ce doream să fim în ierarhia paramilitară a pionierilor, în care tocmai intram. Tocilara clasei, Clara Peter, căreia îi ziceam „Clarapeter ai picioare de golgheter", pentru că stătea tot timpul cu picioarele încrucișate în formă de „X", a dorit să fie comandant de unitate. Fiecare s-a îndesat la insigne și șnururi colorate, dar eu îmi doream să fiu stegar. Mi se părea că stegarul reprezenta esența oricărei „unități de luptă", așa cum deveniserăm și noi, elevii clasei „întâia A". Acum stăteam, plin de ifose, în fața monumentul eroului necunoscut, în fața căruia aveau loc toate festivitățile micului orășel, și cuburile imense de piatră mă priveau încurajator.

În timp ce toți noii mei camarazi, pionierii, zbierau din toți bojocii jurământul, eu stăteam concentrat, cu mâna încleștată pe drapelul tricolor, iar prietenul meu Dan, fratele lui Cici, îmi tot șoptea din spate, unde se afla împreună cu ceilalți „codași", care nu fuseseră făcuți pionieri: „Juuur!", chițăia Clarapeter, iar Dan îmi șoptea pe buze, făcând gesturile sugestive ale jurământul nostru fals: „Jur cu mâna la fundiță și cu fundul pe oliță, să cresc mare și voinic, fără să mănânc nimic". Între timp „Doamna", cuprinsă de fantasmele de mărire ale comunismului a început să se lase purtată de val și ridica vocea pițigăiată. „Pentru gloria poporului și înflorirea României socialiste, pentru cauza partidului,

Înainte!", a urlat femeia căreia nu-i plăcea să i se spună „Tovarășa", dar care acum își dădea sufletul în slujba unei cauze în care nu credea, sub ochii pătrunzători ai reprezentanților Partidului. „Tot înainte", chiuiau vajnicii pionieri, jumate din ei șvabi, al căror drum înainte ducea spre Germania federală, iar restul unguri, pentru care cuvintele acestea nu aveau nicio noimă.

De fapt, în mijlocul avântului nemaipomenit de patriotism și entuziasm socialist, colegul nostru de clasă, Lorand, s-a lăsat prins în vârtejul interpretării „Tricolorului", deși avea interdicție de a-l mai cânta. Lori, care avea o voce puternică, școlită în corul calvin, era cu un an, și cu un cap, mai mare decât noi toți. Deja avea vocea în schimbare. Dar, pentru că nu știa bine românește, pentru că nimeni din familia lui nu vorbea o boabă românește, după ce interpreta domol strofele: „Trei culori cunosc pe lume/ Amintind de-un brav popor/ E viteaz cu vechi renume", se transfigura și continua cu avânt protestant: „În lupte tri-umflătoooor", e viteeaazz cu vechi renume... triuuuumflătoooor". Partea aceasta a trecut neobservată, dar când versurile: „Roșu galben și albastru este-al nostru tricolor..." deveneau: „Se înalță ca un *aspru*, gloriosul meu popor", Lori nu a mai putut fi oprit. Pentru că poporul glorios nu putea să fie decât aspru, altfel gloria i se stingea, iar diriginta, care începuse de ceva vreme să se încrunte spre Lori, dădea semne de nervozitate. Lui Lori, fiu de popă reformat, pe cale să devină pionier al României socialiste, nici că-i păsa, pentru că ajunsese la versul: „Iar tu Românie mândră, tot mereu să dăinuiești", care era urmat de fantasticul „Și în comunist aeră, tot mereu să băinuiești". Tovarășa învățătoare, zisă și Doamna, sesizându-se probabil la „comunist aeră" și, poate, la „băinuială", s-a îndreptat plină de elan spre bietul interpret, și l-a scuturat de umeri, până acestuia i-a ieșit din cap „Tricolorul" și a redevenit calvinul reținut și sobru care fusese.

Pe mine nu mă interesa decât că, spre deosebire de colegii mei, aveam nod la cravată, iar ceilalți pionieri aveau mult râvnitul inel de plastic, cu care strângeau aripile baticului roșu de la gât, mărginit

de o bentiță tricoloră. Mama nu mai găsise inele de plastic în comerțul socialist și îmi făcuse un nod elegant, care mie mi se părea oribil. Am o singură fotografie de la „eveniment", în care stau cu ochii aplecați, de rușinea cravatei cu nod și studiez insigna de pe basca albă, pe care se află o carte care arde în flăcări, și îmi bat capul ce o fi însemnând cartea aceea căreia i se dăduse foc. Râvnisem la cravată atâta timp, ne fusese prezentată ca un lucru fără de preț, și aș fi dat orice numai să am și eu cravata roșie. Iar acum cravata mea arată ca bentița de la gâtul lui Avram Iancu. Doar pistoalele îmi mai lipsesc la brâu. Între timp colegii încep să intoneze: „Am cravata mea, sunt pionier, și mă mândresc cu ea, sunt pionier! Flutură în vânt, zălog de legământ, întâiul meu cuvânt de pionier. Chiar dacă azi sunt numai pionier, mâine-s brigadier, șef de șantier!". Și mă trezesc.

De la mândrie la murdărie, și înapoi

Acum nu mă mândresc. Nu mai am cu ce. Nu există mândrie în murdărie. În armată am descoperit că bărbăția socialistă era echivalentă nu doar cu umilința și umilirea, dar și că presupunea absența unor lucruri elementare, cum era spălatul cu apă caldă și săpun. Baia era întotdeauna în altă parte decât dormitoarele, așa că trebuia să ieșim dezbrăcați până la brâu, doar în chiloți, la minus 20 de grade. Se numea înviorare. După care ne îndreptam în „pasalert" spre sale de baie, care e un fel de adăpătoare de vite, unde niște hârdaie imense de tablă adună picurii reci care țâșnesc din niște țevi găurite. „Hai mișcarea mai cu talent", strigă sergentul, sudist get-beget, mândru de originile sale oltenești, și de cele patru clase primare, drept pentru care ne disprețuiește pe toți, pentru că am făcut liceul. Dacă nu te miști „cu talent" firicelul de apă se întrerupe brusc și rămâi cu săpunul pe tine.

Apă caldă, numai o dată pe săptămână, vinerea. Vinerea, încolonați pe plutoane, complet dezbrăcați, cu prosoapele din dotarea armatei în jurul șoldurilor, care lasă să se întrevadă printre crăpături

și rosături de molii tot ce ar trebui ascundă, așteptăm comanda. Căpitanul strigă „Încolonarea", urlet după care trecem unii în spatele altora și ne repezim spre sala de baie. Baia asta este la fel ca cea din subsolul batalionului, numai că țevile trec pe sus și din ele țâșnește o zeamă fierbinte, care degajă un nor de abur irespirabil. Trebuie să te grăbești, altfel nu mai „prinzi" loc. Și nu vrei să te lupți cu un camarad gol, săpunit pe genitale, care își spală simultan și ciorapii și chiloții în timp ce-și limpezește burta și își clătește maieul. Oamenii se împing, au loc busculade, dar nimeni nu-și caută săpunul, pentru că știm cu toții ce se întâmplă când îți pierzi săpunul. „Atenție!", strigă sergenții. „Săpun pe jos!". Veteranii au avut grijă din prima săptămână să ne predea lecția obligatorie, aceea de a nu ajunge niciodată goi, în patru labe, pe gresia udă și alunecoasă. Goliciunea redevenea periculoasă, pentru că, după această comandă sergenții trec printre noi, cu prosoapele umede înfășurate sub formă de bici, pocnind pe parcurs pe cine apucă.

Dar eu nu mă uit după săpun. Privesc spre capul de duș din care se scurge apă călâie și nu mai simt corpul umed al colegului din stânga și nici clăbucii soioși care se scurg de pe capul colegului din dreapta, privirea mea trece prin țevile de canalizare până acasă, până la cada din apartamentul nostru. Citisem undeva că Napoleon făcea numai băi fierbinți, de peste șaizeci de grade, iar în perioada aceea visam că voi fi un mare conducător de oameni, așa că lăsam apă fierbinte să curgă în cadă, apă termală, cu care erau alimentate toate blocurile din Oradea. Șuvoiul era atât de fierbinte încât te opărea pe mâini dacă nu adăugai și apă rece. Iar când porneam robinetul rece, baia se umplea de abur. Abia dacă puteam să-mi bag picioarele în cadă, așa că stăteam o vreme în poziție de drepți și numai după ce mi se obișnuia corpul cu temperatura intram încet până la genunchi. În cele din urmă, mă scufundam până la gât, iar pielea mi se făcea roșie, broboane de sudoare țâșneau pe frunte. Stăteam acolo cu orele. Zilnic citeam în cadă. Îmi făcusem un fel de blat din lemn, pe care îmi țineam cărțile și caietul de notițe, cu un prosop mereu la îndemână, ca să-mi șterg degetele,

să nu ud paginile când îmi consemnam ideile geniale. Mama mă încuraja, pentru că, zicea ea, apa fierbinte face bine „la circulația sângelui și noi, tot neamul nostru, am avut circulație periferică proastă". Nu mă ud niciodată pe cap. Nu îmi bag capul în apa fierbinte. Las broboanele de sudoare să se scurgă încet printre firele de păr, până când izvoarele devin râuri, iar râurile fluvii și toate se revarsă pe lângă nas, spre gură. Scot limba și îmi gust propria sudoare. E caldă și sărată. E dulce și rece. Sunt eu și îmi place gustul meu.

Încolonarea și afară, fuga maaarș!

Trei ore somn, trei ore veghe, trei ore manele

La scurtă vreme după ce am început serviciul de gardă Armata a început să semene cu un tablou suprarealist. Făceam paza unității în sistem „trei ore somn, trei ore veghe, trei ore gardă", adică trei ore dormeam, după trei ore ne trezeau și ne obligau să stăm pe băncuțele aliniate în fața paturilor, să citim regulamentele militare și ziarul *Scânteia*, după care intram în posturile de santinelă, unde stăteam alte trei ore, și apoi iar trei ore somn, trei ore veghe, trei ore gardă, și iar trei ore somn, trei ore veghe, trei ore pază. Dorm, mă trezesc, dorm, mă trezesc, dorm, mă trezesc, până când totul devine ireal și picioarele îmi sunt grele și simt cum, încetul cu încetul am început să cobor înspre pragul nebuniei. Noaptea îmi armez pistolul mitralieră și la cel mai mic foșnet și urlu în mijlocul întunericului: „Staaai, cineeeeiiii, luminează-ți fața!". Sunt convins că tătarii pândesc de pretutindeni și sunt gata să ne atace, să distrugă totul în calea lor. Dar nu e nimeni. Tătarii sunt departe. Unii sedentari, alții pregătiți să plece în cosmos, de pe cosmodromul de la Baikonur. După ce m-au lăsat în pace tătarii, de la o vreme au început să mă viziteze eroii neamului, ca să-mi spună suferințele lor. Mihai Viteazul mi se plânge din pricina cușmei mițoase, care îl făcea să transpire abundent. „Din cauza asta chelesc!", mi se plânge Mihai și spune că nu își mai dă cușma jos din cap

nici noaptea când doarme. Vlad Țepeș vine cu ochii injectați de nesomn. Nu mai suportă țipetele liliecilor din turnul cetății Esztergom. Îi spun că nu pot să-l ajut, să ia ceva pastile și să se calmeze, pentru că trebuie să mă ocup de Ștefan cel mare. Cuza-Vodă apare și el, nemulțumit de freză, și mi se plânge că nu îi place cum îi stă cu cioc, el ar vrea să revină la favoriții de dinainte de numirea sa ca Principe al României mici. În fiecare noapte e la fel, dar când mă întorc în unitate, la întrebarea sergentului de gardă, dacă am ceva de raportat, strig: „Raportez! În timpul serviciului meu nu s-a întâmplat nimic deosebit!". Dar e o minciună, tot timpul se întâmplă lucruri pe care nu aș putea să le povestesc nimănui.

În săptămâna „de voie", pe care o primim la fiecare trei săptămâni de gardă ne întoarcem în dormitorul nostru. Dar nu mă pot odihni, pentru că sub patul meu stă Viorel, un tânăr bănățean, care se mândrește cu faptul că e gugulan. Gugulanul, aveam să aflu de la el, era o specie a bănățeanului de sub munte. „Gogomanul", după cum îi ziceam eu, avea o voce incredibilă, de *castrato*, și știa repertorii întregi de muzică sârbească, diverse variante ale pieselor trupei Azur, precum și folclor mioritic, din care nu mai auzisem în viața mea. Toate erau pigmentate cu expresii din dialectul gugulănesc, „dj"-urile specifice, jumătăți de cuvinte, prescurtări lexicale ale zonei, cum erau „dje la mi-djacasă", formulări „dje la cimișoara". Băiatul cânta de dimineața până seara „toacie cântiești bănățiene", până când începusem să vorbesc și eu în dialect, „dă șe oare sufletu' să-mi plângă" sau „păntru cine-mi bacie inima". Curând am început să cânt *Cenușăreasa*, chiar și noaptea în gând. „Te cunosc după papuci, Cenușăreasooo, după fustă după blugi, rău te-ai chinuiiiiit, pânăăăă aaaiii crescuuut!", interpreta gugulanul, în jurul lui roind ceilalți camarazi, care îl acompaniau cu aplomb la refren murmurând: „daudinlindicdaudinlindic", la nesfârșit, fără să înțeleagă ridicolul situației în care ne aflam cu toții. La scurt timp am început să vorbesc numai în versurile cântecelor cu care mă adormeau noapte de noapte. „Ce mai faci, puiu' mamii?!", mă întreabă mama la telefon. „Staau în unitateee, fac

târâș pe coateee, fac sectoare, fac plantoane, pân' la liberare", apoi „jumătate din inimă bate pentru mama, iar cealaltă bate pentru numai tata. Auzi, asta înseamnă că am doar o jumătate de inimă?!". Mama s-a speriat și și-a dat seama că începusem să o iau pe ulei, după cum zicea finu' Rebeleș. Și-a pus în mișcare toate cunoștințele și m-au scos din serviciul de gardă. M-au mutat la bucătărie, unde m-au promovat veselar. „Aici o să poți să înveți", mi-a zis comandantul de unitate, în scurta întrevedere pe care am avut-o. „Știm că te pregătești să dai examen la facultate. Avem nevoie de oameni ca tine. Vei fi un politruc de nădejde", a încheiat el, satisfăcut, discuția. Într-adevăr, am învățat nenumărate trucuri la bucătărie, pentru că veselarii erau și mai duși de-acasă decât mine. Sportul lor favorit era hocheiul cu șobolani. Momeau câte un șobolan în mijlocul sălii de mese, cu resturi de pâine uscată, după care închideau ușile și blocau toate găurile din pereți. Luau măturoaiele de lemn și teurile de spălat pe jos și mimau un meci de hochei pe gheață cu sărmanul animal. Eu eram pe post de portar, cu un „teu" în mână, ținându-mi cu greu voma.

Scrisori de acasă

Tata nu a putut să mă apere în viață și oricum nu ar fi putut să mă protejeze în armată. Nu pentru că era mort, ci pentru că tata era la fel de speriat de armată ca și mine. Îmi amintesc singura lui fotografie din timpul serviciului militar. Are boneta cu stema Republicii Populare Romîne pusă strâmb pe cap și zâmbește încordat. La fel ca și mine acum la poza „de armată". Crisparea mi se citește pe față, toți mușchii îmi sunt încordați la maximum. După ce a văzut fotografia asta, mama încearcă iarăși „să tragă sforile", pe la comandament, cu foștii colegi ai nașului Dănel, vrea să fiu transferat din Moldova, oriunde numai să fiu mai aproape de casă, în Ardeal pe undeva. „Am vorbit cu comandantul", îmi spune ea la telefon, „va avea grijă de tine". Dar comandantului nu îi păsa de unul dintre miile de „pufani" aflați în subordine.

În schimb, cel puțin pentru o vreme, m-a protejat John. Lennon. Pentru că „gradatul" care se ocupa de grupa mea, caporalul Andi, un bănățean cu fălci mari și maxilar de boxer, mare fan *Metallica.* Cu el povesteam despre trupe, formații rock și făceam schimb de informații despre noutățile muzicale ale momentului. Îl botezasem „Falconetti", iar el se amuza și cântam împreună diverse refrene „heavy" sau interpretam celebra cântare de epocă: „Trecea chiar Falconetti, călare pe un Pegas". Până când, într-una din aplicații, i-a căzut trapa de la turelă în cap și tancul nostru s-a umplut pe loc de sânge. „Falconetti" căzuse peste mine și sângele lui șiroia peste uniforma mea. Eu amuțisem. Nu pentru că mă temeam de soarta lui. Ci pentru că știam ce va urma, dacă el nu va mai fi comandantul meu de grupă.

„Poooop! Vezi că ai primit scrisoare de acasă", zbiară sergentul Vasile și îmi face semn către WC. Am crezut că e încă o farsă. Dar nu era așa. Scrisoarea era acolo, cu literele mamei, rotunde și migălite, ruptă bucăți și unsă cu fecale. Rândurile de la mama sunau cam așa: „Dragul mamii, mă rog la Dumnezeu să" și aici nu se vedea nimic de urmele de căcat moale, pe jumătate întărit, așa că am râcâit cu unghia să pot citi mai departe, „te ține sănătos. Eu sunt bine. Taică-tău vitreg a fost...", și de-aici nu se mai citea nimic, nu puteam să reconstitui bucățelele de hârtie, era un puzzle imposibil. Oricum nu voiam să aflu detalii despre tatăl meu vitreg, așa că am aruncat scrisoarea în buda turcească și am tras apa.

O mare parte din armată am petrecut-o în toaletă. „Prezentați periuța de dinți", rânjea sergentul. Periuța mea, pentru care mama vânduse la piață în Hajdúszoboszló două duzine de chiloți tricotați, să mi-o aducă tocmai din Ungaria, să fie de calitate, să reziste mult, a devenit atracția momentului. Față de periuțele din lemn, făcute din păr de porc, ale unora dintre colegii mei de baracă, multe produse chiar la Plastor, în Oradea, periuța mea părea de pe altă planetă. Mama îmi pusese și puțin bicarbonat în valiză. „Ai grijă, să nu mă faci de rușine. Să ai tot timpul dinții curați". Igiena dentară era ultima mea grijă. „Aaa, ia te uită ce are bibanu'.

Ce biba lux!", exclamă sergentul. „Ce e Bibanul?!", întreabă. Și tot el răspunde: „Bibanul e un pește!". Dar bibanul este și soldatul proaspăt pescuit de Armata Română, încorporat la apelul de seară al bocancilor, tânărul care este în ciclul I. „Ciclu' unu, ciclu' unu patizeazăăăă, cicluuuu' doi se libeeerezăăă!". În armată rămâi biban patru luni, respectiv în perioada de pregătire. Cu cât ești mai aproape de „liberare", cu atât ești mai respectabil. „Ciclu' unu", nu are niciun fel de drepturi. „Ciclu' doi e veterani, așa că mucles la pufani!", striga sergentul Vasile, cu un puternic accent moldovenesc, de la înălțimea tuturor celor 1,50 ai lui. Vasile nu are decât patru clase primare, dar are restul „școală de gradați", ceea ce „bate" liceul. Și noi ar trebui să fim mândri că suntem la școala de gradați, ne spune căpitanul, pentru că de aici vom fi detașați mai departe, vom putea purta cu mândrie petlițele de „fruntași". „O să fiți gata să futeți și voi pe alții!", oftează sergentul. N-am fost niciodată mai lipsit de dorință de a promova. Fruntaș, ce naiba înseamnă fruntaș?! N-am fost niciodată mai lipsit de dorința de a fute pe cineva, cum am fost în timp ce frecam weceul cu periuța de dinți.

Din prima zi de când m-a văzut sergentul Vasile m-a urât. „Nu-mi place mutra ta", mi-a spus. „O să scoți apă cu șiretul din marmotă. Atunci să te văd cum cânți muzică pop, Pop!". Marmota era de fapt marmita, bidonul de apă al companiei, care stătea lângă rastelul cu arme. Stau până noaptea târziu și extrag apă cu șiretul, apă pe care trebuie să o storc în găleata pentru curățenie. Sergentul mă păzește vizibil satisfăcut. „Hai, bagă o cântare, dacă poți!". Iar în mintea mea rulează la nesfârșit vocea lui John: „He's a real nowhere man, sitting in his nowhere land, making all his nowhere plans, for nobody!".

„Vestonul încheiat până la gât!", rânjește sergentul, iar copca metalică mă gâtuie, mi se înfige în mărul lui Adam ca o gheară. Cineva a umblat la ea cu bună știință, iar expresia sardonică de pe fața sergentului îmi spune cine.

Zilnic mă scoate „la defilare", pentru că nu bat pasul cum trebuie. De la o vreme sângele țâșnește în bocanc, în timp ce bat pasul de defilare. Unul dintre cuiele din toc a ieșit, deși nu trebuia să iasă. „Stângu', stângu', stâng, drept, stângu'!", urlă sergentul, vizibil mulțumit de durerea care se citește pe fața mea.

La înjurătura superiorului aveai dreptul să răspunzi într-un singur fel: „Servesc patria!". Eu murmuram printre dinți: „Sugipula!". „Comentezi în front", striga sergentul. Nu era niciun front, erau doar niște băieți care se jucau de-a războiul, dar eu nu mai comentam, nici nu îmi mai puneam întrebări, eram doar un militar aflat în slujba poporului, care se pregătea să apere pământul strămoșesc și patria socialistă. Numai că Patria și eroismul sunt inter-schimbabile cu ura și egoismul.

În armată am învățat că poți să suferi nu numai din cauza acțiunilor tale, dar și din cauza acțiunilor altora. Din cauza lui Liviuț, care între timp era student și TR-ist, adică militar în termen, la București, și care îmi scria non-stop scrisori pe care, în loc de timbru, desena un pătrat și scria Legea 18, corespondența între militari, mă chema sergentul la raport. Bă, tu te caci în gura mea?!" Nu mă gândisem la această opțiune, dar acum că zicea... „Te bag la dilibau!".

Cel mai caraghios este când ne pun „să pornim cu schiurile". Câte doi „vinovați" sunt amplasați cu picioarele crăcănate pe o bucată de pânză, extrasă dintr-un veston dezafectat sau dintr-o pereche de nădragi scoși la reformă. Așa patinăm printre paturi pentru „a da luciu". După vreo cincizeci de treceri înainte și înapoi betonul lucește și cârpele alunecă, iar noi cântăm cântece patriotice: „Avem o țară, o datorie, o misiune de îndeplinit. Apărăm țara, ne pregătim, infanteriști să deveniiiiim!". Nu eram infanteriști. Eram tanchiști. Dar nu conta, important era să cântăm.

Veteranii au tot felul de capcane malefice, despre care am aflat ulterior că li s-au aplicat și lor. Deci se simt obligați să ni le aplice mai departe și nouă. Școala de șoferi e una dintre ele. Sergentul ne întreabă, „Bă care vrei să faci școala de șoferi". Bineînțeles,

majoritatea ridică mâna, pentru că, dacă faci școala de șoferi în armată, în civilie permisul îți este recunoscut. Eu nu ridic mâna, pentru că nu suport încă o formă de învățare din partea analfabeților. Așa că ratez școala de șoferi săptămânală, în care, timp de câteva ore după stingere, se mai aude foșnetul valizelor de lemn pe sub paturi și văd din locul unde sunt lanternele veteranilor care direcționează „șoferii" pe sub paturile metalice, oprindu-i la „semafoare" și punându-i să cedeze trecerea.

Pentru că „nu m-am mișcat cu talent", sergentul a hotărât că a doua zi voi deveni un exemplu pentru tot plutonul lui, pedepsit cu pedeapsa supremă: „O să duci lovitura, Pop! Te caci pe tine-mpulamea! Tu fuuut!", mi-a urlat direct în urechi. Dusul „loviturii" era parcurgerea celor 40 de kilometri până în poligonul de tragere, cu tot echipamentul militar din dotare pe tine, respectiv rucsac, lopata aferentă săpării tranșeelor și AKM-ul cu patul rabatabil la piept, plus, în spate pe un umăr, proiectilul tancului T54, pe care făceam pregătirea „cu muniție de război". Nu marșul forțat prin zăpadă era cumplit, cât spaima că duceai în spate o piesă de artilerie pe care, dacă o scăpai pe jos, deveneai terci. Văzusem ce poate face „tunul de o sută", care distrugea un GAZ vechi ca pe o nucă. N-am știut decât după ce s-a încheiat „ciclu' unu" că lovitura de tanc pe care o căram era plină cu nisip și nu cu praf de pușcă. Nu de puține ori m-am gândit să o las să cadă, să fac un crater în jurul meu. Dar n-am murit. Pentru că muritul e ușor. Trăitul e mai greu.

Interludiu de poveste: Cenușăreasa

— Finule, spune-mi o poveste cu o fată din zielele noastre.

— Cenușăreasa era puțin paranoică. Poate și din cauză că era fiica Secretarului de Partid pe județ. Secretarul, care avea o avere considerabilă, locuia într-o casă care, pe dinafară, arăta ca naiba. Însă, pe dinăuntru, era un palat socialist. Aveau o baie cât un apartament de bloc, cu oglinzi pe toți pereții, cadă de baie cu bule și diverse sortimente de șampon din Occident. Nici în celelalte

camere nu stăteau mai rău cu dotările. Televizoare color, unicate în Republica socialistă, la care erau atașate „videouri", cumpărate de la shop, pe valută, în fiecare cameră. Radiocasetofon, covoare persane și, mai ales, robot de bucătărie. Toate dotările standard ale cetățeanului unei societăți socialiste, avansate spre comunism. Dar Cenușăreasa era un copil nerecunoscător. Poate și pentru că nu avea voie să primească pe nimeni, nici măcar prietenii cei mai buni nu puteau să o viziteze acasă, Cenușăreasa o luase razna. Nu era nici cea mai frumoasă, nici cea mai deșteaptă, pentru că la școală confunda adeseori fanarioții cu faraonii, dar era înstărită, și voia să spună cuiva lucrul acesta. Neputința de a se mândri cu ceea ce avea acasă a făcut-o să-și piardă mințile.

Credea că toată lumea este împotriva ei, că toți o vorbesc de rău, deși nimeni nu avea nimic cu ea. Era chiar o fată destul de ștearsă, prea puțin interesantă. Prin urmare și-a inventat o identitate falsă. Deși avea o mamă care o iubea și două surori mai mici care o admirau, și cu toate că i se făceau toate capriciile, ea era mereu nemulțumită. Susținea sus și tare că e persecutată. La școală pretindea că profesorii îi dau note mici ca să îl umilească pe tatăl ei, afirma că toți colegii își bat joc de ea, ce-i drept lucrul acesta era adevărat, susținea sus și tare că este brutalizată, lucru cu totul fals. Până când, într-o zi, a apărut la școală în zdrențe, iar directorul școlii i-a chemat urgent pe părinți la o întrevedere. Cenușăreasa a dat vina pe maică-sa, că ar fi trimis-o la școală cu niște cârpe pe ea, că nu mai are ce să poarte. După ce au dus-o la medic, o vreme a luat medicamente și a părut normală, crezând că maică-sa era Zâna cea bună și că Doctorul era Prințul cel frumos. Drept pentru care s-a îndrăgostit de medic. La școală nu a mai venit și, în cele din urmă, tovarășul „Prim" a cerut transferul în alt județ, să scape de rușine.

Capitolul X. Decembrie 1975

Hepiend, versiunea socialistă

Porcii nu zboară, dar ard în flăcări

Moartea vine tocmai atunci când ești ocupat cu altceva. Are loc când nici nu-ți dai seama. Treci de la viață la moarte fără să înțelegi ce se întâmplă, ca atunci când treci strada. „Mâncat bine, beut bine, dimineața sculat mort", râde finul Rebeleș, când povestește despre un coleg de-al lui, mort în somn. „Atac de corb", zice, și se bate cu pumnul în piept, în dreptul inimii. Corbul te atacă și tu nici nu îți dai seama. Dormi și corbul vine. Dansezi și corbul vine. Te zgâiești prin vitrine și corbul vine. Am trecut și eu pe lângă moarte, ca prin vis, cam așa cum zboară un corb pe lângă un cadavru. La fel cum am făcut și eu, la numai câteva secunde înainte de a începe împușcăturile. Acum știu că ultima moarte despre care ar fi urmat să scriu era chiar moartea mea. Atunci stăteam ascuns printre tufișurile din fața hotelului „Continental" din Cluj și, în locul țipetelor și al șuieratului gloanțelor, auzeam în minte versurile piesei lui Lennon: „Life is what happens to you, while you're busy making other plans". John avea, a câta oară, dreptate. Îmi făcusem alte planuri. „Ce prost am fost", îmi ziceam. „De ce naiba m-am mai întors la Cluj?". Asta după ce, pe șaisprezece decembrie 1989, plecasem acasă de la Universitate, nu neapărat ca să văd ce face mama, deși eram îngrijorat să nu pățească ceva, auzisem la radio Europa liberă cum că la Timișoara muriseră șaizeci de mii de oameni și eram îngrozit, ci pentru că,

de fapt, ne trimiseseră pe toți acasă, cu numai o săptămână înainte de a se termina semestrul. Ei erau mai îngroziți decât noi.

A doua zi au început și la Arad împușcăturile. Mama era bine, era doar enervată că toată povestea asta cu Revoluția îi stricase planurile de a merge la Carei, să-și ia șunca de curcan pusă în pod la afumat, încă de cu vară. Atunci când, pe 20 decembrie, am aflat că prietenul meu de armată, tovarășul meu de trupă, băiatul care îmi luase locul în grupa de tancuri, fusese împușcat în cap, cu o noapte sau două înainte, m-am hotărât să mă întorc la Arad. Un alt băiat stătuse pe locul pe care stătusem eu. Altcineva vărsase sânge în locul meu. Așa că, atunci când am ajuns în gara din Cluj, și am aflat că niciun tren nu mai mergea până la Arad, am hotărât să mă îndrept spre căminul „Avram Iancu" unde locuiam, sub pretextul că îmi uitasem ceva în cameră, și în drum să pun o lumânare în fața librăriei „Universității", loc despre care se vorbea încă din tren că se comemorează morții Timișoarei.

Acolo eram, stând în patru labe, ascuns printre boscheții din piață, vizavi de librăria centrală, și singurul lucru la care mă puteam gândi era finul Rebeleș. Finul, care nu mânca niciodată porc, dar care tăia aproape toți porcii din oraș și din toate satele dimprejur. Tăia, de fapt, orice animal. Era un fel de măcelar neautorizat. Cine avea viței născuți ilicit apela la el. Duzine întregi de curcani, pe care Mămica îi creștea cu multă afecțiune, și cu multe boabe de porumb înmuiate în coniac, hrăniți pe ascuns în curtea din spate numai cu acele boabe de porumb și cu semințe de grâu înmuiate într-o soluție complicată făcută din zahăr ars și spirt medicinal, cădeau sub securea lui, ca niște creștini sub securea lui Gingis-Han. Spinteca orice animal. Într-o dimineață, la insistențele mele, cum că sunt pregătit pentru viața de ucigaș de animale, m-a luat cu el la o tăiere. Totul începea foarte devreme, înainte de zorii de zi. „De ce ne trezim așa devreme?", întrebasem, iar el mi-a răspuns, mai în glumă, mai în serios, că „suntem în contratimp cu milițienii". Milițienii erau paznicii vieții, mă gândeam. Și îl trăgeam de mână, să nu ne prindă. Dar el nu se grăbea. Oricum, nimic nu începea

în curțile oamenilor până când finul Rebeleș nu servea „una mică". Dacă nu era mulțumit de gustul pălincii, atunci dădea din cap și țâțâia printre dinți, iar gazdele, șvabii mai ales, începeau să se agite, fugind pe la vecini, românii mai ales, sau căutând mai adânc prin pivnițe, ungurii în special, după „pruna adevărată". Pentru că finul avea standarde foarte precise. „Două lucruri nu ține bărbatul mult timp pe limbă. Lindicu' și șoricu'", le spunea sau „Gustul prunei nu îl simți mușcând din sâmbure, ci ținând carnea pe limbă". După ce enunța aceste expresii ale înțelepciunii sale nemărginite, pe care toți le ascultau cu o reverență infinită, deși le mai auziseră în nenumărate împrejurări, finul dădea ordin să se scoată porcul. În timp ce el trecea la „șnaps", animalul era scos cu forța din țarc, prins la un singur picior cu o funie împletită din cânepă, tehnică de legare pe care o știa numai finul. După care își pregătea setul de cuțite, înfășurate într-un prosop special. De cuțitele acelea nu avea nimeni voie să se atingă. El trecea un cuțit peste altul, și zgomotul lamelor era înfiorător.

Numai guițăturile porcului acopereau sunetele scoase de finul, iar zbieretul animalului era cumplit de uman. La fel erau strigătele Tovarășului de pe balconul Comitetului Central. „Alooo, alooo, rămâneți la locurile dumneavoastră". Dar totul se sfârșise când un cetățean cu pălărie s-a apropiat și i-a șoptit ceva. Nimeni nu-i șoptea nimic Conducătorului iubit. A fost ca și când l-ar fi legat cineva cu o funie învârtită de picior. „Tovarăși, rămâneți la locurile voastre. Alooo, aloooo", striga bătrânul de pe ecran, dar ecranul s-a făcut negru și tot trecutul s-a oprit în acel moment. Douăzeci de ani din viață au trecut și s-au oprit în acea secundă. Acum eram în piață și mă pregăteam să mor. Lângă mine o doamnă frumos îmbrăcată, cu o blană elegantă, venită și ea să vadă cum e la Revoluție, urina încontinuu. M-am târât pe burtă câțiva metri să nu mă murdărească. Pe stradă, în intersecție, zăceau întinși câțiva oameni, unii cu fața în sus, alții cu fața în jos, iar militarii treceau printre ei, verificau dacă sunt vii, și se apropiau de noi. Pe partea cealaltă a străzii un domn, care ținea în brațe două baterii de sifon, a început

să alerge și, din fugă, apa cu bioxid de carbon țâșnea în urma lui, ca o dâră de abur alb. Mai mulți tineri erau ascunși după o Dacie și în mijlocul străzii zăcea o mătură nou-nouță, cineva căruia, în loc să facă curat în casă, acum i se lua pulsul și urma să ajungă la morgă. Am continuat să mă târăsc pe coate și genunchi, fugind cu spatele printre tufișurile de bucsus, iar din înălțimea statuii de bronz calul regelui Matei Corvin mă privea dezaprobator.

„Ce te uiți așa, gâscarule?!", l-am întrebat, ca de la un gâscar, la alt gâscar. „Unde fugi?!", m-a apostrofat. „În pula calului", i-am zis, citându-l pe finul Rebeleș. „Nu-i frumos să vorbești așa de sărbători!". „Da' ce, Crăciunul e o sărbătoare? Sau o sărbătoare fericită?!". Pentru mine Crăciunul a fost mult timp legat de crizele de epilepsie ale tatălui meu vitreg și de toată nebunia care decurgea de aici. Trebuia să îl căutăm, ca să nu pățească ceva și apoi să îl aducem acasă, de cele mai multe ori beat mort, murdar și plin de propria zoaie. Sau, alteori, venea chiar el acasă acoperit de jeg, iar mama se isteriza și zbiera cumplit de tare și cumplit de mult.

Dar Crăciunul este cel mai scârbos pentru că este legat de uciderea porcului. Acum finu' Rebeleș era la a șaptea degustare de pălincă și era tot nemulțumit, așa că femeile casei căutau și mai adânc în pivniță după o sticlă dintr-un an mai bun. Numai atunci lua cuțitul cel mai lung în mâna stângă și începea să îi ascută vârful pe o piatră specială, pe care nu lăsa pe nimeni să o atingă. E înainte de Crăciun și oamenii ăștia sunt în post, mă gândeam. Îi judecam aspru. De ce mănâncă porc, de ce se înfruptă din carne, dacă e post? Nu crima în sine mă oripila, ci mirosul cumplit de carne de porc, mațele scoase și apoi curățate pe un fund de lemn, până rămâneau clare ca o sticlă și șoricul pe care mi-l întindeau să-l mănânc ca pe un trofeu. „Mușcă din ureche", îmi ziceau, în timp ce o frecau cu sare, „ia din coadă, să vezi cât e de bună", mă îndemnau gazdele, dar mie mi se făcea rău și mergeam să vomit în spatele grajdului, nu mai voiam să văd nici jumările sfârâind în oala cu apă și nici bucățile de slănină tăiate de-a lungul burții, nici carnea tocată, nici capul spintecat în două,

nici ghearele, cărora finul le zicea amuzat „adidași", smulgând unghiile animalului dintr-o singură mișcare de încheietură în timp ce porcul ardea în jarul produs de baloții de paie adunați peste el.

Într-o iarnă ca asta am mers pentru ultima oară la tăiatul porcului, dar finul era deja mult prea gras și mult prea beat ca să mai fie interesat de propriul ritual. Fumul se ridica peste casele acoperite de zăpadă, paiele uscate așteptau porcul, totul era pregătit. Finul a înfipt cuțitul său cel lung și bine ascuțit direct în beregata porcului. Animalul a grohăit un pic, sângele a curs și gazdele au tras paie peste animal și i-au dat foc. Dar, ca și când focul l-ar fi vindecat, porcul s-a ridicat brusc pe toate cele patru picioare și a început să alerge prin curte, cu paiele arzându-i pe spinare, umplând curtea de sânge și funingine. Toată lumea alerga după porc și el refuza să moară. Deja mirosea puternic a șoric ars, dar porcul continua să fugă în cercuri concentrice prin curte. Toți știau că murise, numai el nu accepta această realitate. Ce faci cu cineva care nu vrea să moară?

Westernul de sâmbătă seara

De fapt era joi dimineața, la Revoluție. Atunci am înțeles că diferența dintre viață și moarte e de numai o fracțiune de secundă. În câteva miimi de secundă destinul se schimbă. Nici nu știu când și cum m-am transformat, dintr-un gură-cască ce stătea prin mulțime, cu o lumânare ascunsă în buzunar, într-o victimă a străfulgerării morții. În urmă cu un minut-două nu se întâmpla nimic, oamenii se învârteau pe trotuare fără să vorbească aproape, și, dintr-o dată, s-a auzit tropăitul bocancilor soldaților, câteva strigăte și răpăitul AKM-urilor. La început cele câteva păcăneli care au spart tăcerea din piață au troznit și au sunat ca niște capse din pistoalele copilăriei. La scurt timp s-a simțit și mirosul de praf de pușcă ars, și gustul morții s-a întins pe trotuare. Fusesem pregătit din timp pentru scena asta. Pe la opt ani îmi cumpărasem „din banii mei", adunați de la „stropitul" de Paște, un set de pistoale de plastic, cu cingătoare și cu tot harnașamentul. Cel mai

greu era să îți procuri pistolul, altfel toate magazinele erau pline de capse, suluri întregi de capse așteptau venirea proprietarilor de pistoale. Dar, în lipsa unor arme adecvate, pistolarii adevărați erau rari. Băieții mai amărâți pocneau capsele cu câte un bolovan, direct pe bordură, alții, care aveau pistoale artizanale, încropite de tații lor pe la fabricile unde aceștia lucrau, se împușcau în spatele blocului, unde se formase o întreagă civilizație a Vestului Sălbatic. O vreme am dominat acel Vest al bulevardului Dacia cu pistolul „Ranger", până când Gemenii au apărut cu două pușți în mărime naturală, imitație de Winchester, și au preluat controlul asupra adunăturii de pistolari, acordându-mi privilegiul de a rămâne șerif, poate și numai pentru că echipamentul meu venea cu o insignă cu șase colțuri, rotunjite la capete și suflată în aur. În buze țineam mult dorita Gumela chinezească, nelipsita gumă de mestecat învelită într-o foiță cerată, ce imita perfect aspectul țigărilor. Fumam gumă chinezească și îi supravegheam de departe pe băieții care nu aveau arme. Ei își făceau din tuburi „de berman" niște flinte de suflat cornete de hârtie, prin urmare erau distribuiți automat în roluri de primitivi, amerindieni, apași sau comanși, băștinași meniți să atace spațiul dintre garaje, unde serile bărbații băteau șeptica sau frecau pucurile de table. „Pac! Pac!" strigau cei care nu aveau capse, „Ai murit!", exclamau suflătorii din tuburi, ca niște pigmei urbani. Privilegiul pistolarilor era acela de a nu se da loviți, „nu mă doare, mâță moale!". Între două lupte cumplite, alergam spre propriile apartamente, de fapt apartamentele aflate în proprietatea statului, ca să apucăm episoadele cu „cauboi și indieni", transmise de Televiziunea națională, începând cu orele 17. Chiar dacă indienii vorbeau germană, iar cauboii arătau de parcă ar fi fost cu toții scoși din trupele S.S., nu am pierdut niciodată, niciun episod. Singurul regret pe care îl aveam era acela că Gojko Mitici era eroul băieților fără pistoale, „pielea roșie" care învinge pielea albă, dotat cu demnitate și spirit etic. Toți voiau să fie Ulzana, căpetenia apașilor. Numai eu eram captiv în rol de șerif. Simplu martor al unor evenimente care se derulau sub ochii mei, fără a putea să intervin.

Orice poveste are un „hepiend”

Duminica aceea, în seara de Crăciun a lui ’89, ne-am adunat cu toții la Găbiță acasă. Eram acolo eu, Gemenii și Liviuț, câteva fete din clasa noastră, care aveau chef să facă sex, să se dezlănțuie. „Trăiască libertatea”, strigau băieții. Una dintre colegele noastre ne spunea că se gândește deja cum să plece în Italia, iar alta povestea cum vrea să se mărite, când, la televizor s-a anunțat că urmează să fie transmisă caseta cu execuția „Dictatorului”. Unii au început să aplaude. „Ceaușescu judecat pentru sângele vărsat!”, „Moarte dictatorului”, se scandează în apartament. Ce dictator? Un bătrân pus pe fugă, care a ajuns să își implore asasinii să îl judece corect? Am asistat în tăcere cum rafalele de mitralieră au ridicat un nor de fum și cum cuplul de moșnegei se prăbușește la pământ. Ca într-un film sovietic, ceața se ridică și, chirciți pe beton, stau un bătrân și o bătrână. Toți cei din jurul meu aplaudă, unii strigă „Uraaa”, alții „Dictatorul a murit!”, alții se grăbesc să iasă pe balcon să zbiere de bucurie, împreună cu toți ceilalți vecini, „Libertaaaateeee!”, „Oleee, oleee, oleee, Ceaușescu nu mai eee!”.

Bătrânul proaspăt ucis are aceeași expresie pe figură ca mama atunci când e nemulțumită de ceva ce fac și nu poate să mă mai corecteze. Nu-și mai poate scoate papucul din picior, dar ar vrea să mă bată. Cei doi bătrâni sunt legați cu sfoară, cu mâinile la spate, ca porcii de Crăciun ai finului. După ce toată duminica aceea au anunțat că urmeaza procesul, am aflat că dictatorul a fost executat, dar că pelicula nu e bună, că teroriștii ne amenință, că democrația este în pericol. Era pe la amiază, mama pregătea gogoși de post, numai cu făină și apă, pe care urma să le umplem cu marmeladă de prune. Dar m-a sunat Găbiță și mi-a zis că face chef de Revoluție. „Nu, nu ne legați. Mă copii, v-am crescut ca o mamă. Dați-mi drumul”, mai apucă să spună Mama tuturor șoimilor Patriei, cea mai iubită și mai prețuită, apărătoare a păcii între popoare și om de știință de talie mondială.

Și porcul finului Rebeleș se zbate în lanț, înainte de a fi ucis. Funia se întinde, dar îl strânge tot mai tare de gleznă. Nu mai are nicio scăpare. Cuțitul finului îl va străpunge în carotidă și într-o clipă va fi mort. Sângele se va scurge, o parte pe fânul uscat, o altă parte în vailingul gazdelor, pentru sângerete. Sângeretele e cel mai scârbos produs al Crăciunului. E numai carne, amestecată cu mult sânge coagulat. Îmbibat în orez sângele devine negru, o materie a cărei valoare nutritivă crește. Cu cât e mai grețos, sângele e mai gustos.

De Crăciun toată ziua au anunțat „un mesaj important pentru țară" și iarăși „Urmează un mesaj important pentru țară" și apoi „Rămâneți în fața televizoarelor". Bătrânul e căzut într-o poziție nefirească, în genunchi, cu trunchiul rupt în două, ca un animal dezintegrat, în timp ce sângele ei izvorăște șiroi, gata să fie adunat într-un vas, din care să facă sângeretele cel mai bun, numai bun ca orezul să se umple de sânge și să se coaguleze, iar mațele să se usuce, să formeze o singură bucată de hrană. Vecina îmi întinde un călbaș gros, plin de sânge, cu orezul încă roșu, „Ia, puiule, că-i bun cald", și mie mi se face rău iarăși, de data asta încep să vomit direct peste carnea de porc întinsă pe masa mare de bucătărie, finul Rebeleș râde zguduitor, iar gazdele se reped să mă îndepărteze și apoi aruncă hălcile la loc în ceaunul imens de apă rece, din care abia au ieșit, să le curețe, să nu trebuiască aruncate.

De acel Crăciun, Vera vroia sa facem sex, „Acum, că săptămâna viitoare plec în Italia". Părul ei frumos, fantastic de des, sălbatic și ireal de cârlionțat, înfoiat aiurea deasupra frunții ei mari, mă stimula întotdeauna. Îmi aminteam de toate după-amiezele când venea la mine acasă și ne întindeam goi pe canapeaua extensibilă de la mine din cameră, ea stătea liniștită în timp ce îi exploram corpul. Nu a protestat în niciun fel nici prima oară când am început să scotocesc prin părul ei pubian, nici când mi-am înfipt un deget, apoi două, degetul arătător și degetul mijlociu, adânc în sexul ei moale și umed. Uneori se întâmpla că venea în fiecare zi și ritualul se repeta la fel, de fiecare dată. Ea stătea nemișcată și mă lăsa să fac ce voiam cu corpul ei. Era aproape absentă. Apoi,

când vedea că terminam, se ridica fără să spună un cuvânt și mergea la bucătărie, stând goală și cuminte pe taburetul din capătul mesei, cu broderiile mamei adunate sub fund. Eu scotoceam prin cămară, unde era plin întotdeauna de bunătăți, pe vremea când în magazine nu era nimic, iar noi aduceam de la finul Rebeleș pastramă de curcan și zacuscă de fasole și de vinete coapte, ardei copți și șuncă afumată de porc și gem de gutui și compoturi de vișine și o pâine uriașă de casă, cam de două kile, una pe săptămână, coaptă pe vatră, cu coajă tare și neagră ca părul Verei. Vera mânca liniștită, mesteca încet și zâmbea ușor când îi cântam: „Veronica, Veronicaaa, fată bunăăă și cuminteee!". Apoi devenea volubilă și mă întreba câte în lună și câte în stele și îmi cerea să îi spun poezii. Mă săruta cald pe buze și pleca. Acum știu că venea numai pentru că îi era foame.

Interludiu: Din gesturile de afecțiune ale Finului Rebeleș

Îmi părea rău că am ajuns adolescent, pentru că, de fiecare dată când mă vedea, Finu' mă freca după ureche, și apoi își miroasea buricele degetelor, exclamând triumfal: „Ăsta miroase a pizdă chiar și între urechi!". De ciudă, reluam gestul și eu. Avea dreptate. Chiar așa miroseam.

În fiecare zi execuția și procesul sunt reluate, cu tot mai multe detalii, cu tot mai multe informații dezgustătoare. Marți e procesul difuzat integral, la miezul nopții vom vedea întregul asasinat. „Măi copii, măi copii...", noi suntem copiii asasini și noi vom rămâne întotdeauna fiii criminali. Soldații, care aveau vârsta mea, care fuseseră „leat" cu mine, poate și ei futuți de veterani, acum sunt bărbați în toată firea și îl trag pe acel bătrân de cot și el nu vrea să meargă la moarte. Și bătrâna se luptă, dar nu ca să supraviețuiască, ci ca să îl apere. Îl iubește. Îl iubește mai mult decât își iubea „copiii adoptivi", pionierii și șoimii patriei care acum se pregătesc să le compună ultima cântare, din suita de „Cântări ale României". De data asta piesa e interpretată la mitralieră. Copiii cântă: „Mult

iubite și stimate Tovarășe Nicolae Ceaușescu! Mult iubită și stimată Tovarășă Elena Ceaușescu! Din tot sufletul nostru de copii, vă iubim!". Apoi îi împușcă. Fumul se ridică și pe jos sunt două mogâldețe, iar camera se apropie, filmează cineva care știe cinema direct, un profesionist, pentru că nu face zoom, mă gândesc, până când văd că bătrânul ucis mai face o mișcare din cap și oftează greu spre noi. A murit. Pe melodia *Șoimii patriei*: „Șoimii patriei, șoimii patriei, au făcut caca pe eeeeei! Bis!".

Vera se dezbracă repede și, în timp ce toți urlă pe balcon „Oleee, oleee, oleee", îmi ia mâna cu forța, mi-o vâră în lenjeria ei intimă, mă trage spre sânii ei, deja goi și fermi, dar acum văd că sânii ei au fire de păr crescute pe mameloane. Și mi se face rău. Nu vomit, dar mi-e un rău fizic enorm. Ies din cameră și mă gândesc numai că bătrânul care murise în fața noastră, a tuturor, nu era Dictatorul pe care îl urâsem, a cărui moarte o scandaserăm. Valul de jale și de tristețe care m-a cuprins mă face să ies din apartament, fără să dau nimănui nicio explicație. Cum puteam să le spun că bătrânul care murise luase cu el toate celelalte înmormântări, cea a lui Tata, a Bunicului, a Nașei Sanda, a Nașului Dănel, a ofițerului necunoscut din armată, a tuturor morților la care am asistat, am vegheat, am participat, de la morții străini, cum a fost bunica din vecini, pe care rudele au dus-o cu mașina la țară, ca să nu o găsească moartă în casa lor de la oraș și să nu trebuiască să facă priveghiul acasă, că urmau să aibă o onomastică, până la găinile care stăteau cu capetele retezate într-o parte, dând din aripi în altă parte, sub securea finului Rebeleș. Cum ar trebui să înțeleagă că e Crăciunul și că nu e bine să facem asta. Că nu e bine să ucidem porci sau oameni. Că sângele nu se scurge niciodată pe pământ, ci pe sufletele noastre?

Toate par acum povești pentru copii.

Poate că povestea asta ar fi trebuit să înceapă așa: „A fost o dată ca întotdeauna, pe vremea când laptele nu era pasteurizat și când peștii congelați stăteau îndesați pe rafturi, privind cu ochi goi spre conservele de pastă de roșii, când nici bananele nu erau

galbene, ci verzi și stăteau pe dulapuri, întinse pe ziarele de partid, pe când nu aveai voie să spui ce gândești, dar gândeai ceea ce nu spuneai, pe când nici portocalele, nici ouăle nu se dădeau la liber, pe vremea când păduchii erau înscriși la școală împreună cu copiii, când la televizor erau doar două ore de program și când părinții mergeau la lucru și își lăsau progeniturile cu cheia de gât, pe când mașinile circulau din două în două duminici, în funcție de numărul cu soț sau fără soț, a fost un băiețel care nu avea tată. Și băiețelul acesta și-a căutat tatăl pretutindeni, dar nu l-a găsit niciunde. A găsit în schimb multe ființe. Și obiecte. Și ființe-obiecte. Și a găsit unele lucruri despre el însuși și despre semenii lui. Unele importante, altele lipsite de importanță. Unele povești cu pești, altele povești de adormit copiii. Unele simple basme, altele pure invenții. Povești spuse de alții, povești trăite chiar de el. Cele mai multe erau minciuni, simple minciuni, menite să îi ajute pe oameni să supraviețuiască, să înțeleagă ceva din ceea ce li se întâmplă. În final ce știu? Nimic. Cine sunt? Nimeni! Cu ce am rămas? Cu amintirile. Fragile și trecătoare. Perisabile schelete ale trecutului. Eterne. Grele. Dureroase.

Interludiu de poveste: Scrisoarea lui Făt-Frumos către Harap Alb

Dragă Harap Alb, sunt eu, Făt-Frumos. Am mai multe lucruri să-ți reproșez. Din cauza ta am ajuns ceea ce sunt astăzi. De ce eram eu de vină pentru faptul că părinții tăi te-au crescut prost și n-au știut că suferi de un defect congenital mental. Bolnav sau nu, vreau să știi că ceea ce ai făcut cu calul meu este o mare măgărie. Murgul acela care mânca foc și căruia îi creșteau aripi, a ajuns o mârțoagă alcoolică. Faptul că l-ai hrănit cu alcool nu mi se pare acceptabil.

Mă rog, treacă-meargă faza cu calul. Ce fel de prieteni ai și tu?! Și ce fel de nume sunt astea?! Ochilă? Păsări-Lăți-Lungilă? Flămânzilă? Toate defectele umanității adunate în jurul tău, pe post de tovarăși în viață. Faptul că îți place degradarea umană și înjosirea celor din jur te ajută să te crezi mai puțin josnic decât ești. Poate crezi că, dacă te asociezi cu indivizi de genul ăsta, natura

ta degradată devine o formă de normalitate. În plus numele tău mă deranjează cumplit. Ești un amestec cum nu se poate mai tulburător pentru un ins ca mine. Tot destinul meu a fost marcat de prezența ta. Pe de o parte „harap", pe de altă parte „alb". Ești, după cum zicea tatăl meu, împăratul Roș, un fel de niciun fel. Adică nimic. Ești inexistent. Ești ceva ce nu există. O invenție. O prostie. Nici nu știu de ce îți mai scriu.

Mă rog, ce să mai vorbesc de faptele tale bune! O lungă înșiruire de banalități, trecute în poveste sub formă de mari realizări. Să-ți zic eu. Lupta mea cu Zmeul e ceva epopeic. I-am strigat: „În săbii să ne tăiem, în luptă dreaptă să ne luptăm, sau în ciorapi să ne mirosim?!", iar el, probabil îndemnat de tine, a preferat varianta a treia, necâștigătoare. Să știi că nici faza aia cu sclavia la Spânul nu mi-a plăcut. Chiar te-am bănuit de porniri nevolnice față de băiatul ăla, ce părea un băiat bun, mereu ras în cap, mereu îngrijit, cu bun-simț adeseori. Sau, uite, faza cu vârâtul în fântână nu știu cum s-o citesc, în cheie psihanalitică evident este o referință la pulsiunile tale homosexuale reprimate. Spânu te cheamă în fântână, tu te duci până la urmă, și apoi el pune stăpânire pe identitatea ta. Ia gândește-te puțin. Nu e dubios? Numai din cauză că l-ai vorbit de rău a rămas bietul chelios de rușine. De mirare că nu te-ai însoțit și cu omul roș, deși taică-tău, Dumnezeu să-l ierte, ca rasist și xenofob cum era, îți dădea sfaturi aiurea.

Revenind la cal. Calul, săracul, a trebuit el să te răzbune. Răzbunat de un biet animal, bravo ție! În plus, nu pricep de ce ai vrea tu, ca fiu al împăratului Verde, desigur cu trecut legionar, să devii moștenitorul împăratului Roș, evident proiecție a viitorului comunist? Nu e o incompatibilitate aici? Nu simți că ceva nu e în regulă. Dar regimurile politice trec și rămân relațiile între oameni. Faptele noastre. Ale unora față de alții. Nimic mai mult, nimic mai puțin. Nu știi despre cine e vorba? Scuze, m-am luat cu poveștile și am uitat să fac o mică erată. Nu sunt Făt-Frumos din lacrimă, știi, ăla impecabilul, ci Făt-Frumos fiul Iepei. Știi tu, ăla de m-am luptat cu Statu-Palmă-Barbă-Cot. Ca să nu fie niciun fel de confuzii.

Epilog

Oasele tatălui meu

„Fiule, așa pățim toți", îmi zice șvabul în ungurește. Își curăță calm cizmele turnate din cauciuc chinezesc, trăgându-și tălpile pe buza cazmalei. Cizma și cazmaua scrâșnesc, ca dinții morților. „Fiàm", îmi spune „fiule", deși nu sunt fiul lui, „după douășcinci de ani toți uită. Și noi îi scoatem afară". El nu știe pentru cine face loc, dar se apleacă în mormânt și scoate, unele după altele, oasele celor trecuți. Oasele lui tata, oasele tatălui lui, peste care a fost așezat, oasele bunicilor lui, ce stăteau sub ei, oase ce trebuie să facă loc altor oase. În cimitirul acela, dacă nu plătești taxa pentru locul de veci, dacă nu mai vine nimeni să te viziteze după un sfert de secol, șvabul te scoate din mormânt și eliberează locul pentru altcineva. „Sunt mulți care așteaptă la coadă să moară", zice. „Locurile în cimitir, limitate!" Tușește puternic și aruncă flegma peste cruci. Peste crucea de lemn, vopsită cu negru lucios, pe care cineva a scris numele finului Rebeleș, cu litere albe, destul de strâmbe, nu așa cum scria Tătica, pe rânduri liniate cu unghia mare, cu pensula mereu îngrijită, cu litere din bronzol. E doar un nume scris neglijent: Vasile Rebeleș. Dar, la fel de bine, putea să scrie numele meu. Sunt singur în cimitir, nimeni nu a venit să îl conducă pe ultimul drum, cei trei băieți, Șani, Mitru și Gyuri, verii lui tata, sunt emigrați în Germania. Nu mai are rude, nu mai are pe nimeni.

„Fiule, mulți copii a mai avut și ăsta, da' niciunul nu e acum lângă el. Mare fustangiu. Un gagicar de primă clasă. Murea femeile

după el, că le făcea să râdă.", mai zice șvabul, scuipându-și direct pe mănușile de lucru, un obicei păstrat din vremea când săpa gropi fără mănuși. „Nu e de mirare!", mai zice el și eu nu-l contrazic, pentru că toți bărbații familiei fuseseră iubăreți. Unchiu' Lelu a fost un mare crai. Nici nu s-a însurat până la 30 de ani. „Nu se umblă din floare în floare", îl critica Tătica. Dar lui nu-i păsa. Era înalt, blond ca spicul de vară, ochii albastru deschis și, pe deasupra, plin de cârlionți. Un adevărat Aurel. Un băiat de aur. Îmi amintesc cum se sprijinea pe umărul meu, în timp ce îl aduceam de la spital, și părul lui rărit ascundea după ureche o mică întorsătură, un mic cârlig dintre aceia cu care sucea capul tuturor fetelor. Acum cârlionții lui putrezesc sub pământ. Același lucru mi-l spunea mama despre tata. „Îi plăceau femeile, Dumnezeu să-l ierte pe săracu' taică-tău. Mai avea și obiceiul prost să ia femeile de la birou și să le ducă, cu Skoda lui roșie decapotabilă, acasă. De aia l-am pus să vândă Skoda și să ne luăm Dacia 1100. Lui nu-i plăcea, că era albastră, dar mie îmi place albastru", zicea mama, în timp ce punea flori la mormântul lui tata. Acum șvabul împinge cu cazmaua peste bordura de beton, pe care au crescut licheni aproape fosforescenți, florile uscate și coroanele de pe mormânt. Eu mă gândesc cu rușine că, atunci când în clasa a IX-a am câștigat concursul „Mister Boboc", am devenit atât de orgolios încât pretindeam cinci lei pentru un sărut și nu mi se părea nimic anormal.

„La noi în sat nici nu știai, atunci când îți făcea nevasta un prunc, dacă plodul tău era chiar al tău, sau dacă nu cumva chiar tu erai fiul lui. Cred că și primarul e fiu-său!", exclamă groparul cu vădită invidie, ițindu-și capul din groapa care se adâncește tot mai mult. „Avea ăsta o șaretă, *fiàm*, că era brigadir la ceapeu, și calul lui mergea singur pe la femeile cu care se ținea. Auzi, fiule, calul știa cât să aștepte. Stătea până se termina partida!", exclamă groparul, cu nedisimulată mândrie în glas. Își bate iar palmele una de alta și începe iarăși să sape în groapă, căutând după oase. Și eu știam, pentru că, de multe ori, finul mă lăsa pe capră în fața

câte unei case, iar eu mă prefăceam că sunt birjar într-o epocă trecută. Așteptam clienți, bătrâne doamne bogate îmbrăcate în muselină, domni și domnișoare elegante, care se țineau de mână prin mănușile de piele de căprioară, fără ca pielea să li se atingă până la cununie, care făceau amor fără să se dezbrace, numai printr-o crăpătură în dantelă, sau tineri studioși, cu cărțile făcute pachet sub braț și beretă din catifea pe cap. O lume întreagă în capul meu. Nimic nu mă făcea să mă simt mai important pe lume decât să țin hățurile, să simt biciul lângă picior și să construiesc universuri din minte. Nu țineam biciul în mână, pentru că era un însemn al puterii finului și nu îndrăzneam să îl ating. Mi-era frică să pun mâna pe el și pentru că mă temeam că armăsarul finului o va lua din loc. Dar îmi imaginam cum ar fi fost dacă aș fi fost stăpânul lumii. Pentru că finul Rebeleș era stăpânul lumii, nu doar pentru că era singurul din sat, din lume pentru mine, care avea șaretă și nu doar pentru că mă lua cu el de fiecare dată când mergea „la câmp", nu doar pentru că jumătate din angajatele C.A.P-ului își făceau normele direct la finu' Rebeleș, fără să mai meargă pe la lucru. Ci pentru că se purta ca și când ar fi fost regele întregii planete, se credea buricul pământului, nu se temea de nimeni și de nimic.

„Fain bărbat", mai zice șvabul și mă trezește din reverie când înfige cazmaua în ridicătura de pământ de pe marginea mormântului și betonul mormântul scrâșnește. „Nu se mai fac oameni dintr-ăștie. Nu era altul ca el. Că după ce-o fost arendaș, i-o dat tăt ceapeu' pe mâna lui!". Într-adevăr, pe finul Rebeleș nu-l deranja niciodată, nimic. Nu-i era frică de nimic, nu-i păsa de nimeni, nu-i era scârbă de nimic. Era un munte de om, cu o forță de neimaginat. „Uite-așa i-am tras un pumn în cap și vițelu' o căzut pe jos, ia așa", povestea el fără să se mândrească, încleștându-și pumnul imens, ca un cap de baros. La câte o nuntă șvăbească îl chemau de dimineața și în două ore tăia câte o sută de găini odată, și cincizeci de rațe și cincizeci de curci. Le tăia gâturile ca și cum ai tăia castraveți felii. Finul Rebeleș venise o singură dată la noi

la apartament, cam la o lună după ce mama s-a recăsătorit. Fusese în urma unei certi cumplite între ea și taică-meu vitreg, cu înjurături și reproșuri dintre cele mai cumplite. Mi se părea că lumea urma să se sfârșească, pentru că nu o auzisem niciodată pe mama vorbind așa. De fapt nu o mai auzisem pe mama înjurând niciodată în felul acela. Finul a venit cu trenul de dimineață, iar pe mine m-a scos la joacă. „Ieși puțin, că nu sunt treburi de copii." Am apucat, însă, să îl aud spunându-i tatălui meu vitreg, atunci când a ieșit din apartament: „Să nu trebuiască să mai vin vreodată", atât l-am auzit spunând. Și nu a mai venit. Am venit eu la înmormântarea lui.

La șareta finului Rebeleș era înhămat un singur cal. Acum calul nu mai există. Nici șareta și nici biciul. Nici Ceapeul și nici finul Rebeleș. Oasele lui se vor usca de carne alături de oasele tatălui meu și vor aștepta venirea oaselor mele.

Cuprins

Către copilul meu 5

Capitolul I. Martie 1975
Lasă comuniștii în pace! 11

Capitolul II. Aprilie 1975
Ce gust are și cum miroase socialismul? 25

Capitolul III. Mai 1975
Anii de formare a omului multilateral dezvoltat 53

Capitolul IV. Iunie 1975
Am fost al cincilea Beatle 81

Capitolul V. Iulie 1975
Viața, o telenovelă socialistă 99

Capitolul VI. August 1975
Aventurile lui Golden Boy 123

Capitolul VII. Septembrie 1975
Devenirea omului nou, din omul vechi 153

Capitolul VIII. Octombrie 1975
Întrecerea socialistă pe ramură 181

Capitolul IX. Noiembrie 1975
Raportez: În timpul serviciului meu nu s-a întâmplat nimic deosebit 201

Capitolul X. Decembrie 1975
Hepiend, versiunea socialistă 223

Epilog 235

www.polirom.ro

Redactor: Mădălina Ghiu
Coperta: Radu Răileanu
Tehnoredactor: Luminița Păun

Bun de tipar: martie 2013. Apărut: 2013
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53 • C.P. 15-728
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tipografia S.C. MEDIAPRINT S.R.L.
Str. București nr. 254-256, Călărași, 9100058
tel.: (0242)31.12.95, fax: (0242)31.12.95

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA